biblioteca școlarului

NICOLAE ESINENCU

COPILUL TERIBIL

LITERA INTERNAȚIONAL

biblioteca școlarului

NICOLAE
ESINENCU

COPILUL TERIBIL

București • Chișinău
LIBERA INTERNAȚIONAL

Colecţie iniţiată şi coordonată
de Anatol Vidraşcu şi Dan Vidraşcu
Concepţia grafică a colecţiei şi coperta:
Vladimir Zmeev
Ilustraţii de Alex Ussow
Fotografii din arhivele editurii, autorului
şi a lui Nicolae Răileanu

REFERINŢE ISTORICO-LITERARE:

Maria Spiridon Cassian,
Ion Groşan, Mihai Cimpoi,
Vladimir Beşleagă,
Ion Ciocanu

Editura „Litera Internaţional“
O. P. 61; C.P. 21, sector 1, Bucureşti, România
tel./fax (021) 3303502; e-mail: info@litera.ro

str. B. P. Hasdeu nr. 2, mun. Chişinău,
MD-2005, Republica Moldova
tel./fax (37322) 292 932, 294 110;
e-mail: litera@litera.ro

Prezenta ediţie a apărut în anul 2004
în versiune tipărită şi electronică
la Editura „Litera Internaţional“.
Toate drepturile rezervate.

Editori: *Vidraşcu şi fiii*
Redactor: *Andrei Grumeza*
Tehnoredactare: *Elena Dandara*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic
din Chişinău.
Comanda nr. 41212

CZU 821.135.1(478)-1+821.135.1(478)-3
E 77

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Esinencu, Nicolae
Copilul teribil / Nicolae Esinencu; (Bibl. şcolarului; serie nouă/ col. iniţ. şi coord. Anatol şi Dan Vidraşcu; conc. gr. col. şi cop./ Vladimir Zmeev; nr. 470) – B., Ch.: Litera Int., 2004 (Comb. Poligr.). – 420 [p.]
ISBN 973-675-139-2 – ISBN 9975-74-785-X
821.135.1(478)-1+821.135.1(478)-3

ISBN 973-675-139-2
ISBN 9975-74-785-X
© LITERA INTERNAŢIONAL, BUCUREŞTI, 2004
© LITERA INTERNAŢIONAL, CHIŞINĂU, 2004

Nicolae Esinencu

1940

La 13 august (după alte informaţii – 13 ianuarie) în satul Chiţcani, raionul Teleneşti, într-o familie de ţărani, se naşte Nicolae Esinencu.

1957

Viitorul scriitor absolveşte şcoala medie din satul natal.

1960

Absolveşte Tehnicumul Moldovenesc Republican de Cultură Fizică din Chişinău.

1961-1963

Se află în rândurile armatei.

1963

Intră la Universitatea de Stat din Moldova, de unde peste un an şi jumătate este exmatriculat cu scandal.

1964

Se căsătoreşte cu Antonina Varfolomei, rusoaică de naţionalitate, românca autentică prin dragostea pentru soţ, pentru limba şi cultura română. Se apucă serios de scris. Publică în ziarele şi revistele timpului.

1968

Debutează editorial cu *Antene* (versuri), Editura Cartea Moldovenească, Chişinău, şi *Sacla* (povestiri), în aceeaşi editură. Este primit în Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova.

În vizită la tata

Moment de relaxare cu I.Druță

Cu V.Ioviță

Mama

1970

Apare cartea *Krupița jizni (O fărâmă de viață),* în limba rusă, Editura Lumina, Chişinău. Vede lumina tiparului cartea *Portocala* (povestiri), Editura Lumina, Chişinău.

1971

Nicolae Esinencu e prezent în librării cu cărţile *Sens* (versuri), Editura Cartea Moldovenească, Chişinău, *Pânza cerului* (pentru copii), şi *Trompeta* (povestiri), Editura Lumina, Chişinău.

1972

Îi apar cărţile *Toi* (povestiri), Editura Cartea Moldovenească, Chişinău, şi *Harbuzul lui Fănel* (miniaturi pentru copii), Editura Lumina, Chişinău.

1973

Absolveşte Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul „M. Gorki“ din Moscova.

1974

Scoate volumul de versuri *Dealuri*, Editura

În ospeție la M.Grecu, împreună cu M.Sorescu și alți scriitori

Cartea Moldovenească, Chişinău.

1977

La Editura Lumina (Chişinău) îi apare cărţulia pentru copii *Bună dimineața.*

1978

Publică, în ruseşte, cartea *Porog liubvi (Pragul dragostei),* Editura Literatura Artistică, Chişinău.

1979

Îi apare *Copilul teribil* (poezii), Editura Literatura Artistică, Chişinău.

1980

Ptița readom so mnoi (Pasărea de lângă mine), poezii, Editura Literatura

Cu soția Antonina

Pe un drum de țară, cu P.Cărare

Cu M.Grecu

O amintire cu L.Lari

Artistică, Chişinău. *Nunta* (nuvele), Editura Literatura Artistică, Chişinău. *Lumina albă a pâinii*, Editura Literatura Artistică, Chişinău.

1983

Stai să-ți mai spun (versuri). Editura Literatura Artistică, Chişinău.

1984

Idut muzîkantî (*Vin muzicanții*, povestiri) în limba rusă, Editura Literatura Artistică, Chişinău. *Roman de dragoste* (povestiri), Editura Literatura Artistică, Chişinău.

1986

Cuvinte de chemat fetele (versuri), Editura Literatura Artistică, Chişinău. *Veriovka v nebo ili sovsem propașcii (Frânghie la cer sau cu totul pierdut),* poezii, Editura Sovietskii pisateli, Moscova. *Moja-poleb (Pojar-doc),* microroman, în limba estoniană, Editura Loomingu, Tallin. *Fumuarul* (piesă), montată la Teatrul Naţional din Chişinău.

Cu N.Sulac şi I.Burghiu

1987

Moia semia i naşi stariki (Familia mea şi bătrânii noştri), povestiri, în limba rusă, Editura Literatura Artistică, Chişinău.

1988

L'orange (Portocala), pentru copii, în limbile franceză şi spaniolă, Editura Literatura Artistică, Chişinău.
Tunul de lemn (nuvele), Editura Literatura Artistică, Chişinău.

1989

Contraprobă (versuri), Editura Literatura Artistică, Chişinău.
Doc (microroman), Editura Literatura Artistică, Chişinău.

1990

Ce facem cu cerul (pentru copii), Editura

În mijlocul familiei

Literatura Artistică, Chişinău. *V ojidanii konia* (*În aşteptarea calului*, poezii), în limba rusă, Editura Literatura Artistică, Chişinău. *Un moldovean la închisoare* (roman), Editura Literatura Artistică, Chişinău. Este distins cu titlul Om emerit în artă din Republica Moldova. Îi apare o carte – *Povestiri* – în limba gruzină, în Editura Merani, Tbilisi.

1991

Gaura (nuvele), Editura Hyperion, Chişinău. *Dereveannaia puşka* (nuvele), în limba rusă, Editura Sovietskii pisateli, Moscova. Devine membru al PEN-Clubului. Premiul pentru cel mai bun scenariu „Tunul de lemn", festivalul de film, Costeşti, România.

1992

Derevo naşei jizni (Copacul care ne uneşte), nuvele, Editura Hudojestvennaia literatura, Moscova. Devine laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova, pentru microromanul *Doc.*

1993

Cu mortul în spate (poem), Editura Universitas, Chişinău. Devine membru al Uniunii Scriitorilor din România.

1995

Disciplina mondială (versuri), Editura Art & X, Chişinău.

1996

E distins cu Ordinul „Gloria Muncii". În Editura Uniunii Scriitorilor (Chişinău) îi apare cărţulia de versuri pentru copii *Carul cu mere.*

1997

Premiul pentru literatură „G. Bacovia", Bacău, România.

1998

De ce au murit dinozaurii (versuri), EUS, Chişinău.

1999

Scrieri alese, vol. 1-4, Editura Prometeu, Chişinău.

1999

Frig (versuri) Editura Prometeu, Chişinău.

2000

SRL Moldovanul (piesă), Teatrul *„Satiricus",* Chişinău.

2001

Doi saci cu moldoveni (scenariu), regizor A.Slonovschi, Tele-film, Chişinău.

2003

Scrieri alese, vol.5, dramaturgie, Editura Prometeu, Chişinău. Premiul Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie.

2004

Scrisoare mareşalului (nuvele) Editura Prut Internaţional, Chişinău.

POEZII

GOLURI

Cade mărul
De pe ram
Şi pe ram rămâne un loc gol
Cât mărul de mare.

Cade omul
Din picioare
Şi pe pământ rămâne un loc gol
Cât omul de mare.

NINSORI

Şi-au să vină ninsorile.
Peste luncă
Să mă învârtească,
Să mă ducă
Tot spre tine,
Fără drum, în noapte.
Tu la altul
Fugi-vei tot mai departe.

Şi drumul între noi
Mereu are să crească
Şi-or să mă ducă ninsorile
Şi-or să mă prăpădească...

PARII

Putrezeşte câte-un par în gard
Şi ţăranul face câte-un copil
În loc.
Unu.
Doi.
Trei.
Patru.
Cinci.
Şase.
Şapte.
Opt.

Opt pari a schimbat tata
În gardul familiei.

Ţine!

CĂMAŞĂ DE VĂDANĂ

Vădana prinde cămaşa
De sfoară.

Când te uiţi,
Sfoara arde.

Vădana întinde cămaşa
Pe gard.

Când te uiţi,
Arde pământul!

TALISMAN

Am întâlnit piatra
Care mi-a julit genunchii
În copilărie.

Talisman!

TROLEIBUZELE

Troleibuzele
Ajung până
La marginea oraşului,
Se încarcă cu cer
Şi iar gonesc,
Gonesc
Spre centru!...

LEGĂMÂNT

Femeia şi-a trecut palma peste masă.
Femeia şi-a trecut palma peste geam.
Femeia şi-a trecut palma peste şolduri...

Bărbatul a trecut Atlanticul.
Bărbatul a trecut Pacificul.
Bărbatul a trecut Sahara...

Vine!

DRAGOSTE

Mi se usucă gura,
Mi se usucă ochii,
Ce lung e drumul tău,
Ce încet te apropii!

Nu vezi, vin ninsorile?!
Nu vezi, cad zăpezile?!
Vino pe de-a dreptul!
Taie drumurile,
Ogrăzile!

Noi nu putem fi deoparte,
Despărţirea de ce-o acceptăm?
Doar cum ne prindem singuri,
Din nou ne căutăm!

Nu vezi, cad zăpezile,
Peste zăpezi cad zăpezi!
Şi prin zăpezi urme...
Ale cui să fie?... Cum crezi?!

Noi nu putem fi deoparte.
Să nu ne mai despărţim.
O să ne despărţim o dată
Şi n-o să ne mai găsim!

Mi se usucă gura,
Mi se usucă ochii,
Ce lung e drumul tău,
Ce încet te apropii!

FRÂNGHIE LA CER

Cum mergeam aşa pe şes,
Mă trezesc în faţă cu o frânghie
Prinsă de cer!
Nu s-a mai pomenit nicicând aşa ceva!
Îmi ridic cu un deget pălăria mai pe ceafă
Şi constat;
Jos, frânghia e cât piciorul de groasă,
Iar în sus se tot subţiază, uite-o
E ca aţa,
E ca paingul,
Se pierde cu totul
În înălţimi!

S-o fi coborât cineva din ceruri, mă gândesc,
A coborât ori a urcat?!
Dacă a coborât,
Ar trebui să se vadă prin apropiere urme
Depărtându-se de frânghie.

Pariez că s-a urcat careva
La cer!
Stai, îmi zic, dacă s-ar fi urcat,
Tot ar fi rămas un oarecare semn
Prin preajma frânghiei.
Este imposibil să te caţări la o aşa înălţime
Şi să nu-ţi cadă un pantof,
Cuţitul din buzunar,
Un muc de ţigară
Sau, să zicem,
Banii!

Şi atunci?!

Să-mi fi ieşit oare norocul în cale,
Să fiu oare primul din rudele mele
Care s-a urcat la cer?!
Amuzant, nu?! Ele, care mereu spuneau
Că sunt un om de nimic,
Şi, când colo, anume eu
Să fiu primul la cer!
Extraordinar, mă gândesc, ele să creadă că-s
Pe undeva prin vecini,
Iar eu să le presar în cap praf de stele!
Ele să creadă că dorm undeva prin câmp,
Iar eu să fluier pe-o muchie de stea!
Aş vrea acum, mă gândesc,
Să-l aud pe socru-meu ce-o să cânte,
Zice că-s un somnoros şi mai mult nimic,
Zice că odată am să cad într-o râpă,
Cum dorm din mers,
Şi acolo am să rămân!
Dar tare aş vrea să mi-o aud şi pe soacra,
S-o aud ce ar avea atunci de zis?! –
Ginerele ei printre stele!...

Îmi scot hainele, ghetele,
Mai trag un fum de ţigară,
Chiştocul îl strivesc cu călcâiul în ţărână,
Pachetul cu ţigări – o să vreau să fumez în drum –
Îl iau în dinţi
Şi apuc de frânghie!
Ei, să-mi fie într-un ceas bun!...

Dacă aş fi fost mai deştept,
Nu lăsam pălăria pe pământ,
Uite cum îmi arde scăfârlia!
Acum să te întorci ar fi o neghiobie,
De unde naiba am să adun puteri
Pentru a o lua de la început, când mâinile
Abia de mai strâng frânghia în palme!

Nu-i nimic, mă gândesc, se poate şi fără pălărie,
Esenţial acum e să nu mă gândesc la nimic –
La soare, la palmele care mi-au şi amorţit,
Şi nici în sus să nu mă uit, că ameţesc!
Şi gata!
Într-o săptămână, două, sau chiar în trei,
Tot dau cu capul de cer!

O mişcare,
Încă o mişcare,
Aşa,
Aşa...

E-he-he, unde au rămas norii!
E-he-he, ce mic e pământul!

Dar mi s-a părut
Sau cu adevărat s-a clătinat frânghia?!

Dumnezeule,
Cineva scutură de jos frânghia!
Are să mă frigă de Soare!
Are să mă pocnească cu capul de Lună!

Am şi scăpat ţigările!
Să fiu eu nu ştiu cine,
Dacă nu-i iar soţia mea
Cu dragostea ei mare pentru mine!
Mi-a dat din nou de urmă!
Uite-aşa, cum vreau să fac
Ceva mai important,
Dă soţia peste mine!

Şi mi-am zis de mii de ori:
Când ies din casă, să tai drumul din urma mea!
Dacă nu lăsam cuţitul acolo în haină,
Aveam acum cu ce tăia de sub picioare frânghia
Şi adio, nevastă!...
Acum însă — îi ştiu bine caracterul –
Dacă a dat de haine,
Până n-o să mă scuture
De pe frânghie,
N-o să se lase!

Uitaţi-vă, oameni buni, ce face cu frânghia!
Uitaţi-vă, oameni buni, ce face cu mine!
Ho, femeie,
Stai,
Opreşte-te,
Nu vezi,
Cobor!

BORCANE CU AER

La ce mă gândesc eu câteodată:

Dacă îi scot cumnatului
Cravata,
Cade!

Ce-ar fi oare
Să mă iau la trântă
C-o maşină?!

Ne tot gâdilă cineva
La călcâie, altfel
De ce tot căutăm
Să sărim
În sus?!

Respirăm benzină,
Că ne-am săturat de aer!

Stingem luminile,
Să ne lumineze
Sânii nevestelor.

La ce mă gândesc eu câteodată:

Icar
A-ncercat zborul,
Că se luase
După nevastă!
Ocheanul a fost născocit atunci
Când, la o anchetă atotpământească,
S-a constatat

Că nimeni încă nu l-a văzut
Pe dracul!

Întâi a fost
Soarele,
Pământul,
Apoi
Nevastă-mea!

Oi fi făcut eu mari trăsnăi
Prin ţara materiei,
Dacă s-a-ntâmplat
Să fiu născut
În secolul XX!

Pe o planetă care se hâţână
Cât se poate juca fotbal?

La ce mă gândesc eu câteodată:

Cum naiba,
Zburăm toată viaţa
Şi nu observăm:
Mâinile ni-s aripi,
Picioarele – coadă
Şi-apoi capul, capul –
Acest motor
În care zgomotul
Nu mai încetează
De veacuri!

Am să-mi prind casa
De coada unei rachete
Interplanetare!

Dacă terminăm
De găurit pământul –
Îl găurim până în partea opusă –
N-o să se facă
Curent?!

Cei care n-ajung la stele
Ajung în pământ.

La ce mă gândesc eu câteodată:

Dacă m-aş apuca
Să-i scot lui Tilică
Pălăria de pe cap,
Aş da de-un chipiu.
Dacă m-aş apuca
Să-i trag chipiul,
Aş da de-o căciulă,
Dacă i-aş smuci căciula,
Aş da peste-o cască!
Dacă i-aş smuci casca,
Aş da de-o pălărie,
Şi tot aşa!...

Iarba, firicelul
Sparge asfaltul,
Dar cum să ocolească
Maşinile?!

La ce mă gândesc eu câteodată:

Hogeagul fumează.
Geamurile pândesc.

Dar ce face poarta –
Nu cumva clefăie aer?!

Am să-i fac tatei
Un monument –
Cu sapa în mână,
Alergând după mine!

Dacă scoţi gazul,
Petrolul
Şi apa,
Nu se dezumflă
Pământul?!

La ce mă gândesc eu câteodată:

Mă, Nică, mă,
Mult n-am să te rabd –
De câte ori treci
Pe lângă geamurile mele,
De atâtea ori faci cu ochiul soţiei.
Şi-n loc de lingură
Ea îmi vâră în mână spălătorul!
Hai-hai, Nică,
Totul e până la o vreme!...

Să-nghit mai multe seminţe
Şi-ntr-o primăvară
Să mă prefac
Într-un cuib
De iarbă verde...

Dacă am să văd cumva
Învăţătorul meu pe stradă,

Am să sar de la etajul nouă
Şi-am să-i dau
Bună ziua!

La ce mă gândesc eu câteodată:

Cum merele
În zilele noastre
Sunt atât de mari,
Ar fi o mare nenorocire
Să se aşeze
Pe sub copac
Vreun Newton!

Cândva cocostârcul
Ne-a salvat
Străbunii
De la foame şi sete,
Acum e rândul nostru,
Al strănepoţilor,
Să vedem
Ce putem face
Pentru cocostârc.

La ce mă gândesc eu câteodată:

Dacă iepurelui, totuşi,
N-au să-i crească aripi,
O să dea de dracul!

Să zicem că ne căţărăm
Unul peste altul,
Unul peste altul,

Să zicem că eu mă agăţ de Lună,
Şi mă urc –
Dar restul?!

În ultima carte,
La ultima filă
Am să fiu găsit...

Dacă o să vedeţi
Că nu mai sunt,
Să vă uitaţi atunci
Înapoi: o să vedeţi un copil
C-o floare în mână
Venind spre voi,
Venind spre voi, zâmbind!
Ce-ar fi oare
Să-mi fac o rezervă de aer?!
Umplu două-trei sute
De borcane cu aer
Şi le-ngrop
La talpa casei –
Las' să fie!

La ce mă gândesc eu câteodată:

Dacă aş rupe-o
Acum
La fugă,
Oare m-ar ajunge
Soţia?!

IZGONIREA FEMEII

De mult ţineam să intru în iad.
Dar tot n-am avut când.
Am să mă reped acum!

Ce mai faceţi, mă dracilor?!
Tabac aveţi?
Rachiu?
Femei?
Atunci ce naiba vă foiţi atât?!
Ia astâmpăraţi-vă niţel
Şi daţi-vă mai aproape.
Văd că rău v-a speriat atunci Turbincă acela,
Uite cum îi tremură celui mic coada!
Ţineţi-i, mă, odată drăcuşorului coada
Şi explicaţi-i că nu-s Turbincă...

Mă, da nu-i prea mare piatra?!
Să nu-i rupă piatra coada!
Treaba voastră,
Dar ziceam să vă daţi cu toţii mai aproape,
Hai-hai, nu vă fie frică,
Puteţi chiar face o roată în jurul meu,
Mult n-am de gând să vă ţin... aşa!
Luaţi tabac,
Luaţi rachiu,
Le-am adus tocmai de pe Pământ.

Dacă vi-i frică să nu vă otrăvesc,
Uitaţi-vă, beau primul!
Ba am să aprind şi o ţigară,
Dacă vi-i frică de explozie!...
Ptiu!
Ce mai putoare fumam pe Pământ!
N-aveţi pe aici, prin iad, vreun tabac mai tare?!
Poate găsiţi şi puţină votcă de-a voastră, a?!
Uh, parcă mi-a trecut un cuţit prin măruntaie!
Mă, chiar numai dracii s-o bea!
Dar staţi, ce v-aţi pornit la dans în jurul meu,
Că nu de aceea ce vă închipuiţi voi am venit aici!
Dar legaţi-i, zic, odată coada drăcuşorului cela,
Că nu-l pot vedea tremurând!
Şi v-am spus să-i explicaţi:
Eu nu-s Turbincă!
Na-vă, am şi paşaport!...
Am venit, mă dracilor,
Să-mi iau femeia înapoi –
Iată de ce am venit!
Staţi, nu protestaţi, o cumpăr pe bani grei –
Ştiu că v-aţi cheltuit cu dânsa,
Nici aici, în iad, nu se hrăneşte pe degeaba.
O fustă aţi pus pe dânsa, un cercel...
Dar o cumpăr... a fost ce-a fost între noi,
Adică între mine şi nevastă,
Dar ce-a fost,
Am hotărât să dau uitării.
De, mi-am zis,
Câte se-ntâmplă într-o viaţă pământească!
Dormea noaptea cu ochii deschişi,

Dar parcă putea să fie un păcat,
Dacă dormea cu ochii deschişi?
Şi-am alungat-o!
Dar acum, mă dracilor, am iertat-o...
M-am gândit mai mult
Şi-am conchis că o femeie nu poate fi alungată
În nici un caz din casă... şi-apoi v-aş spune,
Mă dracilor, că e trist şi pe Pământ
Fără o femeie lângă tine!
Faci o mămăligă –
N-ai cu cine mânca mămăliga!
Pui capul pe pernă –
Perna e din cuie!
La o petrecere te duci
Şi te prinzi că chiui aiurea!
Ce mai tura-vura, am venit, mă dracilor,
Să-mi iau femeia înapoi,
Şi gata.
Cum nu-i aici?!
Dacă dormea cu ochii deschişi.
Tot avea ea un păcat.
Şi tot aici trebuia să vină!
Juraţi că nu-i în iad!
Ei, mă dracilor, să nu-mi umblaţi cu oca mică,
Că de mă pornesc eu,
Sunt mai al naibii decât Ivan Turbincă!
Gura!
Unde mi-aţi ascuns nevasta?!
Tot acum să-mi scoateţi în faţa mea
Toate muierile voastre!
Nu blondele!

Nu roşcatele astea!
Nu zâmbăreţele astea!
Şi ce-mi vârâţi în faţă tunsele astea?!
Femeia mea avea părul lung
Ca fumul de ţigară!
Altele să-mi scoateţi
Şi să-mi treacă câte una prin faţă!
Şi nu le grăbiţi!
Asta nu-i a mea!
Asta nu-i a mea!
Nici asta nu-i a mea!
Dar asta s-a mai fâţâit o dată prin faţa mea!
Şi asta a trecut!
Şi asta!...
Cum, adică, mai multe nu-s?!
Şi nevasta mea, atunci, unde-i?

Ia drăcie,
Adică,
Tot pe Pământ trebuie să-mi caut femeia?!

MOMEALĂ PENTRU FEMEI

Dintre femei,
Mi-am ales-o
Pe cea mai frumoasă.
Am scos-o unde e mai multă lumină
Şi-i zic:
Ce facem acum –
Casă facem?!

Casă, se miră dumneaei,
Pentru ce-i trebuie unei femei frumoase
Casă?!

Un gard, zic, facem?
Să avem gardul nostru!

Gard, se miră dumneaei,
Pentru ce-i trebuie
Unei femei frumoase
Gard?!

Un par să batem, zic,
Să ştim că lângă parul ăsta ne-am iubit,
Un par batem?!

Par, se miră dumneaei,
Pentru ce-i trebuie unei femei frumoase
Par?!

Dar un copil, zic,
Un copil, care să ducă frumuseţea ta
Mai departe,
Facem?!

Copil, se miră dumneaei,
Ce să fac cu un copil?!

Nu, zic, aşa nu-i bine,
Trebuie să ne despărţim –
Şi ne-am despărţit.

Dintre femei,
Mi-am ales-o pe cea mai deşteaptă.
O apuc de mână şi-i zic:
Casă facem?!

Casă? se miră dumneaei.

Un gard, zic, facem,
Ca să avem în jurul nostru un gard?!

Gard? se miră dumneaei.

Un copil, zic,
Un copil
Facem?!

Un copil? se miră dumneaei.

Dar un par, zic,
Un par pe pământul acesta –
Batem?!

Un par?! se miră dumneaei.

Nu, zic, aşa nu-i bine,
Trebuie să ne despărţim –
Şi ne-am despărţit...

Dintre femei,
Mi-am ales-o
Pe cea mai urâtă.

Mă uit la dânsa
Şi-i zic:
Casă facem?

Facem, zice.
Şi vâră mâinile până la coate în lut.

Un gard, zic, facem?

Facem, zice,
Şi se-mpleteşte ca nuiaua în gard.

O fântână, zic, facem?

Facem, zice,
Şi începe să sape pământul cu mâinile.

Dar un copac, zic, sădim?

Sădim, zice,
Dar sădim unul pentru tine
Şi unul pentru mine.

Dar un copil, zic, facem?!
Facem, zice.
Şi se apucă să împletească leagănul!...

Casă, azi, avem.
Gard în jurul casei avem.
Fântână lângă casă avem.
Doi copaci lângă fântână avem.
Un copil lângă noi avem.
Câteva găinuşe avem.
O coadă de purcel avem...
Totul avem!
Acum stăm
Şi ne gândim:
Oare ce să mai facem, Doamne?

GELOZIE

Dacă n-ai fi fost
Cine ai fost,
Poate ţi-aş spune şi eu acum alte cuvinte,
Poate m-aş uita şi eu acum altfel la tine,
M-aş lua pe urma ta,
Dar aşa...
Ia să-mi spui:
Ce ai avut cu Shakespeare
De te-a numit tocmai Julieta?
Pentru care merite ale tale
L-ai făcut să-ţi potrivească astfel numele?!

Sau poate n-am dreptate?!

Atunci să-mi spui:
Ce-ai căutat în budoarele lui Balzac?
Sau iar n-ai fost tu?!

Dumnezeule, dar cine a plâns
Prin conacele lui Puşkin,
Făcând-o pe Tatiana,
Nefericită?!
Dar cine s-a despuiat
În atelierele lui Picasso?
În trupul cui
Şi-a înmuiat pensulele
Rafael?!

Nici despre cel ce te aştepta
Pe lângă plopii fără soţ
Nu vrei să-mi spui nimica?!
Atunci să-ţi amintesc încă ceva:
De unul Lorca
Ai auzit?
De Gui de Maupassant
Ai auzit?
De unul Dreiser
Ai auzit?!
De Verhaeren?!
Şi-apoi cine l-a urmat pe Hemingway
Prin savane,
Pe la coridele din Spania?!
Ţie sau nu ţie
Ţi-a dedicat o carte întreagă de vise Stendhal?!
Tu sau nu tu
O făceai pe Ana Karenina –
De, te-ndrăgosteai de un tânăr,
De, nu-ţi mai plăcea bătrânul de lângă tine!
Ai alergat
Cu Esenin
Pe sub mestecenii Rusiei!
El ţi-a prins luna la ureche,
Sau poate nu el?!

Ca să nu mai vorbim
De zilele petrecute cu Gauguin
Sub soarele insulei,
Unde ai tot facut-o pe mulatra
Întinsă pe o frunză
De palmier.
Ca să nu mai vorbim de Epoca Renaşterii,
Despre acei cântăreţi vestiţi ai antichităţii
Care alergau
Cu ceata
Pe urma ta!...

La câţi le-ai zâmbit?
La câţi le-ai făcut copii?!
Acum se învârte în jurul tău acesta,
Cum îi zice...
Vieru!

Roşeşti?
Pleci ochii?!

Ţi-am spus, femeie:
Dacă n-ai fi fost
Cine ai fost,
Poate ţi-aş spune şi eu acum alte cuvinte,
Poate m-aş uita şi eu acum altfel la tine,

Poate m-aş lua şi eu acum în urma ta,
Dar aşa...
Ştii ceva?
Of, dar stai!
Unde te duci?!
Iar să te caut?!
Iar să n-am somn?!
Iar vrei să mă-nnebuneşti?!
Aşteaptă, cel puţin,
Să-mi pun
Papucii!

ŞI CUM PORNEAM LA DRUM...

Eram de-acum la uşă
Când m-a strigat tata:
Chibrituri ai luat?
O cană ai luat?
Un ştergar?
Şi un codru de pâine?
Şi o lingură?
Şi nişte încălţări?
Şi nişte schimburi de noapte?
Şi pălăria?
Şi un creion?
Şi o hârtie?
Şi un ac?
Şi o aţă?
Şi un nasture?
Şi o glugă de ploaie?
Şi un portret de-al mamei?
Şi tutun?!

Eram de-acum la poartă
Când m-au înconjurat fraţii
Şi copiii mahalalei:
Cărţi ai luat?
Ierbarul ai luat?
Adresa ai luat?
Da' nişte jocuri?

Da' nişte cântece?
Jocul de-a chimia?
Jocul de-a v-aţi ascunselea?
Mingea?
Poarca?
Scrânciobul?
Ia şi scrânciobul!...

Eram de-acum pe deal,
Când mama m-a ajuns din urmă:
Da' mărul ista?
Da' pumnul ista de prune?
Da' mâna asta de grâu?!...

Şi am ajuns –
Acum trăiesc la oraş
Şi cerc să le potrivesc pe toate:
Ştergarul
L-am pus în cui ca, de câte ori îl voi vedea,
Să-mi amintesc de mama.
Papucii,
Deşi nu mai au tălpi,
Îi păstrez,
Că aşa ar fi făcut şi tata.
Pălăria
O îmbrac de câte ori ies în stradă,
Să mă vadă toţi
Cum se poartă prin părţile noastre
Pălăriile!

Cana, lingura, chibriturile, pâinea –
Le-am pus pe toate la loc de cinste.
De altfel,
Acolo am pus şi creionul,
Şi cărţile, şi ierbarul,
Şi portretul mamei...

Cât priveşte jocurile,
Cât priveşte cântecele,
Mingea,
Poarta,
Merele,
Prunele –
Le-am împărţit copiilor de prin curţi...

Parcă am găsit loc pentru toate,
Atâta doar că nu ştiu nicidecum
Ce să fac cu mâna asta de grâu?!
Ies la balcon,
Cobor în curte,
Umblu pe străzi,
Şi iar mă întorc în curte,
Şi iar ies la balcon,
Şi iar umblu pe străzi,
Şi boabele de-acum îmi ard palmele,
Şi boabele îmi desfac degetele!...

Abia azi îmi dau seama:
Era cazul să-l ascult pe tata –
Era cazul să iau cu mine mai mult
Tutun!

COPILUL TERIBIL

Mi-am pus capul subsuoară
Şi am ieşit şi eu pe bulevard
Să mai văd
Ce face
Lumea!

La scară,
Doi, trei copii au început
Pe loc
Să mă imite,
Dar n-am rămas să-mi pun mintea cu ei,
Ieşisem doar să văd
Lumea mare
Şi mi-am căutat de drum.

Portarul, care taman curăţa fereastra,
Închide geamul, se repede la nevastă
Şi strigă: nu l-am văzut, nu-l cunosc,
Dacă vine miliţianul, eu nu-s acasă!

Tii! îşi cască ochii nevasta portarului
Şi o ia la fugă înaintea mea,
De mai mare dragul s-o urmăreşti.
În două-trei clipe toate vecinele alergau
Înaintea mea, deschizând uşile
Celorlalte vecine,
Ducându-se la vale ca nişte motociclete,
Zbârnâind şi lăsând în urma lor grozavă fumăraie,
Încât nici picioarele nu li se vedeau!

Trebuie să vă spun:
Amicii de la bufetul de pe bulevard,
Cu paharele ridicate,
M-au urmărit în tăcere, până n-a rămas nici pic de vin
Pe fundul paharelor,
Iar bufetierul era cât pe ce să înghită furtunul,
A sărit ca ars de sub tejghea, unde se afla,
A trecut glonte pe lângă mesele asaltate de clienţi
Şi s-a aruncat drept la mine:
N-aş putea să-i întorc datoria, banii?!
Întreabă şi se uită cu groază la capul meu.
Nu, i-am spus, şi-am mutat capul de sub braţul stâng
Sub cel drept,
Lăsându-l astfel şi mai încurcat,
Că n-o să-şi mai vadă banii,
O dată ce capul meu şi-a făcut loc subsuoară!

Mare tulburare
N-am văzut să produc nici
Printre vechile cunoştinţe.
O face pe nebunul, am auzit pe unul din spate,
Duce capul subsuoară,
Ca să ne credem cu picioarele în sus,
Ne are de proşti!

Miliţianul de la intersecţie
A ridicat mâna spre chipiu, să mă salute,
Dar a rămas cu mâna în aer,
A-nşfăcat fluierul să-l ducă la gură,
Dar mai să-l calce o maşină şi s-a luat
Pe urma maşinii!

Să fiu al naibii că-mi placi,
Mi-a strigat de la o aruncătură de băţ,
În plină stradă şi fără pic de ruşine,
Ea, femeia pe care am iubit-o.
Uite numai, zice ea,
Cu frezura stai mai trist, îţi cade în ochi, în rest,
Şi cu capul subsuoară eşti splendid!
I-am spus că asupra frezurii am să mai reflectez,
Că acum mă grăbesc la fotograful meu!

Hop, zice acela, când mă zăreşte,
Stai aşa, nu te mişca,
Şi face ţanc! cu aparatul, face ţanc, ţanc, ţanc!
Acum, zice, pune capul la picioare.
Minunat, zice, ţanc, ţanc, ţanc!
Dacă poţi, zice, aşează-te pe cap.
Aşa, ţanc, ţanc, ţanc!
Şi acum, zice, dă-i un picior capului.
O! Ţanc, ţanc, ţanc!...
Dar, zice, n-aş putea să-mi fac o fotografie
Cu capul tău?!

Am simţit că obosesc
Şi am pornit încet
Spre casă.
După asemenea promenadă,
Mai tristă
Mi s-a părut faţa duşmanilor mei,
Cu care am luptat de mic,
Faţa duşmanilor mei şi faţa fotografului,
Care a rămas foarte întristat când i-am spus
Că nu-i pot lăsa capul în atelier –

Să-mi facă,
Peste noapte,
Poate cea mai superbă fotografie!

Dar şi mai tristă mi s-a părut
Faţa vechiului meu prieten
Care, când m-am întors de la promenadă,
Mă aştepta în prag.
S-a bucurat ca un copil când m-a văzut venind!
A aprins pe loc o ţigară,
Apoi şi-a cerut scuze că n-a observat mai înainte
Că-mi lunecase capul de pe umeri.
Mi-a aşezat înapoi între umeri capul,
Apoi mi-a spus foarte îndurerat
Că ieri, noaptea,
L-a lepădat nevasta!

Tii,
Dar uite ce face mâţa ceea acolo, la geam –
Să ştii că mi-a mâncat peştii
Din acvariu!

MELODRAMĂ

Of,
Bine că am scăpat
Şi de porcăria asta cu melodramele!
Eu mă uitam în ochii tăi,
Tu nu te uitai în ochii mei.
Eu mă apropiam de tine,
Tu nu te apropiai de mine.
Eu îţi făceam cu ochiul,
Tu nu-mi făceai cu ochiul.
Eu puneam mâna pe umărul tău,
Tu nu puneai mâna pe umărul meu.
Eu îmi lipeam obrazul de obrazul tău,
Tu nu-ţi lipeai obrazul de obrazul meu.
Eu îţi strângeam mijlocul,
Tu nu-mi strângeai mijlocul.
Eu călcam pe urmele tale,
Tu nu călcâi pe urmele mele.

Sau:
Tu te uitai la mine,
Eu nu mă uitam la tine.
Tu îmi făceai cu ochiul,
Eu nu-ţi făceam cu ochiul.
Tu te apropiai de mine,
Eu nu mă apropiam de tine.
Tu puneai mâna pe umărul meu,
Eu nu puneam mâna pe umărul tău.
Tu îmi strângeai mijlocul,
Eu nu-ţi strângeam mijlocul.

Tu îţi lipeai obrazul de obrazul meu,
Eu nu-mi lipeam obrazul de obrazul tău.
Tu călcai pe urmele mele,
Eu nu călcam pe urmele tale...

Sau:
Eu mă uitam în ochii tăi,
Tu te uitai în ochii mei.
Eu mă apropiam de tine,
Tu te apropiai de mine.
Tu îmi puneai mână pe umăr,
Eu îţi puneam mâna pe umăr.
Eu călcam pe urmele tale,
Tu călcai pe urmele mele.
Eu îţi şopteam la ureche,
Tu îmi şopteai la ureche.
Eu îţi sărutam gura,
Tu îmi sărutai gura.
Eu îţi strângeam mijlocul,
Tu îmi strângeai mijlocul.
Eu îţi scoteam haina,
Tu îmi scoteai haina.
După tine alerga bărbatul tău,
După mine alerga nevasta mea.
După tine plângeau copiii tăi,
După mine plângeau copiii mei...

Of,
Am scăpat şi de porcăria asta!
Acum e mult mai uşor:
Eu nu mă uit în ochii tăi,

Tu nu te uiţi în ochii mei.
Tu nu-mi faci cu ochiul,
Eu nu-ţi fac cu ochiul.
Tu nu te apropii de mine,
Eu nu mă apropii de tine.
Eu nu-ţi pun mâna pe umăr,
Tu nu-mi pui mâna pe umăr.
Eu nu-ţi strâng mijlocul,
Tu nu-mi strângi mijlocul.
Eu nu-mi lipesc obrazul de obrazul tău,
Tu nu-ţi lipeşti obrazul de obrazul meu,
Eu nu calc pe urmele tale,
Tu nu calci pe urmele mele.
Eu nu-ţi sărut gura,
Tu nu-mi săruţi gura.
Eu nu-ţi scot haina,
Tu nu-mi scoţi haina.
După tine nu aleargă bărbatul tău,
După mine nu aleargă nevasta mea.
După tine nu plâng copiii tăi,
După mine nu plâng copiii mei.
Tu nu mă saluţi,
Eu nu te salut.
Tu nu mă ştii,
Eu nu te ştiu.

Ş. a. m. d.

TELEVIZORUL

Am impresia că
Televizorul înghite totul.

Era o punte verde peste râu,
Soarele se ghilosea în apă
Şi eu alergam desculţ pe punte,
Puntea alerga înaintea mea,
Eu alergam după punte,
Soarele alerga după mine.
Nu mai este puntea.
Am impresia –
A-nghiţit-o televizorul!

Era un copac de alun
Lângă fântâna noastră.
Fântâna da oamenilor apă,
Iar copacul — alune.
O căldare de apă
Şi un buzunar de alune.
Nu mai este lângă fântână alunul.
Am impresia –
L-a-nghiţit televizorul!

Satul avea doi cocostârci –
Veneau primăvara
Şi plecau toamna târziu,
Aduceau cu dânşii primăvara
Şi lăsau satului toamna

Cu ogrăzile pline de copii.
De la un timp
Cocostârcii nu se mai arată
Deasupra satului nostru.
Am impresia –
I-a-nghiţit televizorul!

În preajma satului
Totdeauna păşteau câţiva cai:
Un cal alb
Şi un cal roib.
Albul ronţăia stele,
Roibul ronţăia iarbă...
Nu se mai văd pe nicăieri caii.
Am impresia –
I-a-nghiţit televizorul!

Lângă mine trăia învăţătorul meu
Şi avea el o fată
Cu care mereu vroiam să fac lecţiile.
Eu alergam spre dânsa,
Ea alerga spre mine
Şi când, nopţile, dormeam,
Tot unul spre altul alergam...
Într-o zi, învăţătorul meu
A plecat din sat
Cu familie cu tot
Şi de-atunci nimic nu se mai aude despre ei.
Am impresia –
I-a-nghiţit televizorul!

Într-o zi, am plecat şi eu din sat,
Drumul m-a petrecut până la şosea,
Mama şi tata.
Eu m-am urcat în autobuz,
Drumul s-a lipit de mama,
Mama s-a lipit de tata
Şi toţi s-au repezit în urma mea.
Acum nu se mai vede drumul cela.
Am impresia –
L-a-nghiţit televizorul!

Un timp,
Primeam scrisori de la rude:
De la mama,
De la tata,
De la fraţi,
De la surori,
Până şi copila vecinei îmi scria.
Îmi scriau când a-nflorit liliacul,
Îmi scriau când se coceau cireşele,
Îmi scriau când fierbea vinul...
Acum nu mai primesc scrisori.
Am impresia –
Le-a-nghiţit televizorul!

Unul care a trecut pe la ţară
Mi-a comunicat
Că izvorul de lângă plop a secat.
A rămas doar o gaură
Prin care fluieră vântul...

Am impresia –
L-a-nghiţit televizorul!

Îmi făcusem
O mulţime de prieteni în oraş,
La fiecare colţ de stradă
Mă aşteptau câte doi-trei.
Cum am dormit, mă-ntreba unul.
De ce-s palid, mă-ntreba altul.
N-am nevoie de ceva, mă-ntreba al treilea.
Acum la colţul de stradă
E doar frunza toamnei...
Am impresia –
I-a-nghiţit televizorul!

Trei feciori mi-a făcut soţia.
Când ea îi ţinea în braţe,
Când eu îi ţineam în braţe,
Când ei se urcau în braţele noastre.
Feciorul mai mare acum
E mai mult pe la şcoală.
Feciorul mijlociu zilnic
Se căzneşte în ogradă
Să-ncalece o bicicletă.
Feciorul mai mic
Tot vrea să deschidă uşa, să iasă afară...
Am impresia
Că-i înghite televizorul!

Mai înainte soţia mea,
Dacă se rupea o clipă de la bucătărie,
Se arunca îndată înapoi în cameră.

Unde eşti! Striga
Şi mă săruta.
Câteodată nici la bucătărie nu vroia să se ducă,
Se-ncleşta de gâtul meu
Şi nici gând să mă elibereze.
Am şi uitat când am fost sărutat
Ultima oară...
Am impresia –
O-nghite televizorul!

Dacă într-o zi
Veţi auzi
Că nici eu nu mai sunt,
Să ştiţi
Că m-a-nghiţit
Televizorul!

ROBOT

Cum s-a născut,
A şi strigat la părinţi:
Să nu vă mai răstiţi la mine!
Şi de ce v-aţi aşezat?
Ia să-mi trageţi un cântec!
Ia săltaţi-mi o horă!
Dar ce, nu puteţi ridica picioarele mai sus?!
Dar ce, nu puteţi deschide gurile mai tare?!
Tată, ia arată-i, mamei cum trebuie să danseze!
Mamă, ia arată-i, tatei cum trebuie să cânte!
Aşa, tată!
Aşa, mamă!
Hopa!
Acum – la stânga!
Acum – la dreapta!
Da' unde vi-i zâmbetul?!
Da' unde vi-i chiotul?!
Ia să-mi mâncaţi piatra ceea!
Ia să-mi roadeţi băţul ăsta!
Ia, tată, să-mi prinzi acum iepurele cela!
Şi ce dacă-i departe!
Şi ce dacă te doare piciorul!
Şi ce dacă n-ai prins iepuri niciodată!
Ai să-l prinzi acum!
Prinde-l!
Ba stai, că-l prinde mama!
Prinde, mamă, iepurele cela!

Iar tu, tată, de ce-mi stai –
Ia trânteşte-te cu stâlpul cela!
Ia sparge cu capul
Zidul ăsta!
Ia pune o capcană în gaura din gard!
Aşa, acum mai trânteşte-te o dată
Cu capul de grad
Şi mai pune o capcană!
O să prindem acolo bunelul şi bunica!
Mişcă-te, că mai ai să ajungi maşina ceea!
Mişcă-te, că mai ai să prinzi trenul cela!
Mişcă-te, că mai ai să prinzi avionul cela!
Ce şchiopătezi, mamă?
Şi unde-i iepurele?
Cum, nu l-ai prins?!
Da' cine să-l prindă?!
Nu-mi trebuie iepure de casă!
Eu ţi-am arătat iepure de câmp!
E pe celălalt deal –
Mai încearcă o dată!
Ia exemplu de la tata –
Uite cum se ţine de coada avionului cela!
Lasă, tată, avionul,
Că nu-mi trebuie!
Dă-ţi drumul de-acolo!
Şi ce dacă eşti la mare înălţime?!
Ia mâinile de pe coada avionului
Că-mi muşc piciorul!
Număr până la trei:

Unu, doi, trei!
Bravo! Acum să nu îndrăzneşti
Să-mi cazi la pământ!
Şi ce dacă n-ai aripi!
Desfă braţele şi zboară!
Ia, mamă, decolează şi tu!
Şi ce dacă n-ai zburat niciodată –
Ai să zbori acum!
Nu-i rău,
Dar n-aud vuietul motoarelor!
Să-mi vuiţi în unison!
Sunteţi avioane supersonice!
Cum nu,
Dacă eu vă spun că sunteţi!
Ridicaţi-vă mai sus!
Eu vă spun: mai sus!
Şi-acum, cu toată viteza,
Să-mi pupaţi pământul!

A doua zi după naştere,
Când se trezesc părinţii
Dârdâind de frică,
El, Robotul, de-acum stă în faţa lor:
Drepţi! strigă el la tata.
Drepţi! strigă el la mama.
Sare mama din pat,
Sare tata din pat,
Culcat! strigă el la mama.
Culcat! strigă el la tata.

Doi paşi înainte! strigă el la mama.
Doi paşi înainte! strigă el la tata.
Stânga-mprejur!
În coloană câte unul
Înainte, marş!
Unu-doi-trei!
Unu-doi-trei!
Dar n-aud cântec! strigă copilul.
Unde vi-i bravura de oştean?!
Cântaţi!
A-ta-căăăăăăm!!!
Puneţi mâna pe bunel!
Puneţi mâna pe bunică!
Trageţi cu tunul în ei!
Înşfăcaţi sora!

Fuge bunelul!
Fuge bunica!
Se zbate sora!

Râde, hohoteşte,
Se trânteşte cu fundul de pământ
Copilul-robot,
Născut de o mamă-robot
Şi de un tată
Robot!

VIŢĂ DE VIE

Poem

Am întrebat vântul:
Ce ştii, vântule, despre Moldova?

Am întrebat Luna:
Ce ştii, Lună, despre Moldova?

Am întrebat stelele:
Ce ştiţi voi, stelelor, despre Moldova?

Moldovenii încă de demult
Îşi legau opincile
Cu viţă de vie.

Moldovenii încă de demult
Îşi legau porţile
Cu viţă de vie.

Moldovenii încă de demult
Îşi legau dragostea
Cu viţă de vie.

Moldovenii încă de demult
Şi-au legat viaţa
Cu viţă de vie.

***

Venim spre vară
Şi lumina verde a viţei de vie
Începe să urce spre cer.

Mergi un kilometru –
Viţă de vie.
Mergi doi kilometri –
Viţă de vie.

Mergi zeci de kilometri –
Viţă de vie.
Ridicat în aer,
La înălţimea zborului contemporan,
Aceeaşi panoramă te surprinde –
Viţă de vie.

Iată, de mii de ani
Ţin şi trag moldovenii viţa de vie
Pe sub aceste dealuri
Care se cheamă Moldova!

***

Se fac şi săpături arheologice:
La un metru –
Urme de viţă de vie.
La doi metri –
Urme de viţă de vie.
La sute de metri –
Urme de viţă de vie.
Şi cea mai veche din urme
S-a dovedit a fi rădăcina
Găsită la Naslavcea,
În nordul Moldovei.
Se târâie, se zice, spre noi,
Spre lumină,

Din străfunduri,
Mai bine de 25 milioane de ani
Şi nu se pierde!
În jurul viţei de vie
Ne înghesuim
Ca la un foc!
Cum trec drumeţii,
Tot se abat din cale –
Şi tot spre focurile noastre!
Şi în jurul nostru sunt numai dealuri:
Dealul Ioanei, dealul lui Ion,
Dealul Măriei, dealul lui Prâslea...
Aşa cum de secole au căzut
Ţăranii prin brazde,
Aşa se ridică dealurile.
Şi toate aceste dealuri
Au crescut în ţară.

Trec printre vii
Tulburat de lumină!

Pe văi — râurile noastre,
Care ne dau apă
Pentru viaţa noastră:
Sub tufe, frumos ca pasărea,
Cântă izvorul.
Ape albastre
Ca cerul albastru
De deasupra ţării noastre.

Când obosesc podgorenii,
Bat în grabă pari tari,

Anină viţa de vie
Şi, cât aceea se zbate,
Ei mai au timp să tragă
Câte o ţigară!...
Şi atunci în depărtare
Se văd venind nevestele:
Ana, Maria, Ioana,
Ileana, Ştefana, Andra...
Şi cum ele tot urcă dealul, strigă:
Ioane, Ştefane, Tudore,
Mihaile, Simioane...
Bărbate!
Şi cum şi-aud numele,
Dintre vii se ridică bărbaţii:
Ion, Trofim, Ştefan, Constantin,
Radu, Tudor, Mircea...
Înalţi
Şi luminaţi
De dor!

Suntem o viţă de vie!

Uitaţi-vă la sânii fecioarelor noastre –
Struguri grei
Din coardă grea
De viţă
De vie!

Străbunelul taman punea temelia casei,
Când deodată, după poartă, se auzi: Turcul!
Rămase casa bunelului în temelie.

Către primăvară
Se dezleagă cerul
Şi pe deasupra plaiului nostru
Trec cocoarele.
Barză pe casă –
Copil în casă!
Şi cum tot zboară cocoarele,
Se tot coboară –
Pe casa lui Ion,
Pe casa lui Gheorghe,
Pe casa Mariei.
Şi cum se coboară,
Din casă ţâşnesc copiii:
Copiii lui Ion,
Copiii lui Gheorghe...
– Nene Ioane, unde te-ai născut?
– În deal la vie.
– Nene Trofim, unde te-ai născut?
– În deal la vie.
– Nene Tudor, unde te-ai născut?
– În deal la vie.
– Nene Ioane, unde e feciorul matale?
– În deal la vie.
– Nene Ioane, unde e fiica matale?
– În deal la vie.
– Nene Ioane, unde e nevasta matale?
– În deal la vie.
– Nene Ioane, unde te duci?
– În deal la vie.

Dealurile Moldovei –
Butoaiele Moldovei.

Butoaie de lumină!
Între izvor şi frunză –
Dorul moldoveanului,
Între soţie şi copii –
Pacea moldoveanului.
Între deal şi deal –
Veşnicia moldoveanului.

Bunelul punea taman pereţii casei,
Când deodată la poartă se auzi iar: Turcul!

Aşa a şi rămas casa bunelului
Cu pereţii neridicaţi.

Pe un deal – viţă de vie,
Şi pe alt deal – viţă de vie.

Pe o vale — viţă de vie,
Şi pe altă vale – viţă de vie.

De la un orizont la altul
Doar viţă de vie!
De la un capăt la altul –
Doar lumină!

De mai multe secole
Tragem viţa de vie
De sub aceste dealuri,
Care se cheamă Moldova.
Şi de mai multe secole –
Biruim!

Ce-i drept,
Odată ne-a fost greu –

Era să pierdem viţa de vie.
Duşmanii au înghesuit străbunelul
Şi bunica în cetate,
– Săgeţi! strigau strămoşii mei.
Başibuzucii tot veneau,
Dar ei nu mai aveau săgeţi.
– Suliţi! strigau strămoşii mei.
Başibuzucii tot veneau,
Dar ei nu mai aveau suliţi.

– Hrană! strigau ei.
Başibuzucii tot veneau,
Dar ei nu mai aveau hrană.
– Apă! strigau ei.
Başibuzucii tot veneau,
Dar ei nu mai aveau apă.

Săgeţi n-aveau,
Dar cetatea se ţinea.
Suliţi n-aveau,
Dar cetatea se ţinea.
Hrană nu mai aveau,
Dar cetatea se ţinea.
Acum n-aveau nici apă!
Şi başibuzucii tot veneau!
Şi başibuzucii tot veneau!
Şi başibuzucii tot veneau!
Şi-atunci cineva strigă: cocostârcul!
Deasupra lor, deasupra cetăţii
Apăru un cocostârc cu un strugure
În cioc! Cocostârcul aruncă strugurele,
Străbuneii mei îşi potoliră setea

Cu poame
Şi iar se ridicară la luptă –
Biruiră!
Cocostârcul a rămas să fie
Pe vecie
Simbolul moldoveanului!

Viţa de vie –
Viaţa moldoveanului!
Cei care ţin zi şi noapte
Viţa de vie
Au palmele arse
De lumină!

Ţara mea e mică,
Dar dacă o iubeşti –
Margini n-are!

***

Într-o zi, demult,
Tata m-a luat şi pe mine la vie.
Mi-a pus viţa de vie în palme
Şi, când a văzut că viţa
Îmi arde palmele şi faţa,
A strigat: ţine-o!

Ţineam viţa de vie în palme,
Viţa îmi ardea palmele şi faţa,
Strigam şi-l urmăream pe tata
Cum se depărta,
Tot mai departe şi mai departe,

Tot mai mic şi mai mic se făcea –
Tata se ducea să lupte cu neamţul!

***

E nevoie de o nouă forţă
În lupta cu viţa de vie
Şi ţăranii
Mereu îşi trimit feciorii
La carte.

Tu, Ioane,
Zice tata la despărţire feciorului,
Fii atent,
Ascultă oamenii,
Scoate învăţăminte,
Prinde carte,
Fă pe-acolo la oraş ce vei face
Şi grăbeşte-te încoace.

Copiii podgorenilor se duc în oraşe,
Plini de dor de casă,
Studiază la universităţi,
Rod pâinea studenţească patru, cinci, şase ani.
Şi-ntr-o bună zi
Se-ntorc la para viţei de vie.
Peste dealurile Moldovei –
Tot viţă de vie.

Se leagănă văile
De atâta lumină!

Acum important e, zice tata,
Să ridicăm viţa spre soare!

Cică, arcurile strămoşilor noştri
Erau făcute din viţă de vie!

Viţa de vie pe care tata o trage din pământ,
Seara, o aduce acasă,
Leagă poarta cu ea,
Gardul leagă,
Prinde acoperişul casei,
Împleteşte panere
Şi o aruncă în cuptor,
Unde în vatra focului,
Cât covată de mare,
Se coace
Pâinea familiei!

***

Tata fumează.
Când a început războiul, zice,
Iată aici stăteam, pe acoperiş.
Eu aici stăteam, zice,
Nevasta stătea colo
Şi când –
Tata arată bătătura casei –
Puneam acoperişul casei,
Iar nevasta îmi dădea de jos olane,
Deodată auzim un răcnet:
Neamţul!...

Iată cum se întâmplă,
Zice tata,
Taman când să ne iubim,
A trebuit să mă lupt cu neamţul!

Tu, femeie, nu mai plânge!
Tata ia olanul din mâna mamei
Şi-l pune pe acoperiş.
Iată cum se-ntâmplă,
Zice mama,
Când taman să ne iubim,
Tu te-ai dus să lupţi cu neamţul.
Tu, bărbate, nu mai plânge!
Mama ia olanul şi-l întinde tatei...

Tata a plecat la război
Şi viţa familiei noastre
A rămas s-o ţină mama.

Eu nu ştiam când avea să se-ntoarcă
bărbatul,
Zice mama,
Dar ştiam că, dacă nu se stinge focul nostru,
El se va întoarce!
Ţineam viţa de vie,
Cu palmele o ţineam,
Cu gura o ţineam,
Cu picioarele o ţineam,
În genunchi o ţineam,
În lacrimi o ţineam,
Pe frig o ţineam,
Pe ploaie o ţineam...
Trebuia să ardă focul casei noastre,
Să ardă!

Să ardă!

Când s-a întors tata din război,
A găsit ograda,
A găsit viţa,
Şi a găsit-o pe mama,
Albă
Ca zăpada!

Pune tata olane pe casă,
Creşte acoperişul!

Dar toate femeile
Îşi aşteptau bărbaţii.
– Poate nu face să-l mai aştepţi, Dumitro?
– Cum să nu vină, femeie!
– Poate nu face să-l mai aştepţi, Sofico!
– Cum să nu vină, surato?!
– Poate nu face să-l mai aştepţi, Anico!
– Cum să nu vină, Ioane,
Iubea atât de mult viţa de vie!

***

Tata zice:
Când pui parul în pământ,
Să-l baţi astfel încât
Vântul să nu ia casa.

Tata zice:
Când pui piatra în perete,
S-o aşezi astfel încât
Apa să n-o ia.

Tata zice:
Când ridici acoperişul casei,
Leagă-l astfel încât
Timpul să nu ia casa.

Pune tata olane pe casă!

***

Ne aşezăm casele pe dealuri,
Astfel să ne putem vedea mai bine.
Şi strigăm de pe deal:
– Bună ziua, lele Mariţă!
– Bună ziua, nene Ioane!
– Poftiţi la nunta noastră, lele Mariţă!
– Poftiţi la nunta noastră, nene Ion!

Şi de pe celălalt deal:

– Bună ziua, lele Sofică!
– Bună ziua, nene Nică!
– Poftiţi la cumătria noastră, lele Sofică!
– Poftiţi la cumătria noastră, nene Nică!

Şi de pe alt deal:

– Nene Ioane şi lele Marie,
Daţi-mi fata de soţie!

Se uită nenea Ion la fată.
Se uită lelea Măria la flăcău.

Ţăranul mai întâi
Ar vrea să ştie cui dă fata.
Copila lui

A fost crescută cum trebuie, păzită,
Taman bună acum să fie iubită.
Atât că ar vrea să ştie
Cui încredinţează fata.
Iar cât priveşte nunta, el, mirele,
Să nu-şi facă griji,
Mesele vor fi încărcate cu pâine şi vin.
Oaspeţi vor fi satele din împrejurimi.
Atât că acum ar vrea să ştie
Cui dăruieşte fata.

Mirele râde, ia fata
Şi îi spune socrului şi soacrei
Să nu-şi bată capul,
Căci totul e gata.
Şi masa e încărcată de bucate,
Şi oaspeţii sunt în drum,
Atât doar că mireasa
Să mai aibă ceva de spus.

Nu, mireasa n-are nimic de spus.
Mireasa pleacă ochii!

***

Prietenul tatei s-a întors
Din războiul cu neamţul
Numai cu un picior.
Tata coboară dealul,
Trece valea,
Urcă dealul,

Şi se opreşte lângă tufa de vie,
Unde se căzneşte fostul său camarad de arme,
Anton-invalidul,
Şi-i ia viţa din mâini:
Antoane, mai odihneşte-te, frate!
Eu nu ştiam când
Avea să se întoarcă bărbatul,
Zice mama,
Dar ştiam: dacă nu se va stinge
Focul nostru,
El se va întoarce!
Ţineam viţa de vie!
Cu palmele o ţineam,
Cu gura o ţineam,
Cu picioarele o ţineam,
În genunchi o ţineam,
În lacrimi o ţineam,
Pe frig o ţineam,
Pe ploaie o ţineam...
Trebuia să ardă
Şi el focul casei noastre!
Ardea!

Arde!

Femei ale acestui pământ,
Să ardă
Focurile caselor noastre!

Şi ele ard!

***

Stelele de deasupra noastră
Sunt şi ele nişte capete de viţă de vie,
Tăiate şi scăpate în cer...
Ce de-a risipă!

Ne-am înconjurat cu vie
Ca stupul cu albine.
Ne-am înconjurat cu vie
Ca Luna cu stele!

Aşa îl văd pe tatăl meu:
Cu o mână ţine viţa de vie,
Cu genunchii – ulciorul,
Cu altă mână mă ajută pe mine
Să ţin viţa mea de vie!

Cu încetul
Ne-am contopit de nu ne mai cunoaştem:
Ion, Măria, Gheorghe, Alexandra,
Frunză, viţă, răvac, cep, deal, Ileana,
Tudor, Petre, Vieru, vie, harag, Constantin,
Dumitra, Ilinca, coardă, bobiţă, strugure...

***

Vecinul
Şi prietenul tatei
S-a apucat şi el să-şi ridice casă.
Ce vrei să faci, Antoane? întreabă tata.

Şi cum întreabă, se trezeşte cărând piatră.
Ce vrei să faci, Antoane? întreabă mama.
Şi cum întreabă, se trezeşte
Cărând lut
În bătătura casei lui Anton.

Trebuie ajutat omul.
Trebuie să ne ajutăm.
Ne ajutăm.

***

Pe ştergarele noastre
Se văd rândurile de vie.

În viile noastre
Se văd rândurile
De pe ştergarele noastre!

Pe porţile noastre
Sunt tăiate în lemn
Două inimi.
Două inimi –
Un destin.
Inima lui Ion şi inima Mariei.
Inima lui Tudor şi inima Ioanei.
Inima lui Anton şi inima Ilincăi.
Inimi.

***

Pragul –
Locul unde se topesc
Toate dorurile noastre.
Casa cea mare –
Speranţa noastră.

Femeile noastre
Au înţeles de mult –
Bărbaţii lor fără pâine şi iubire
Nu vor putea trăi.

Femeile noastre
Coc pâine pe frunză de vie
Şi, luminate ca pâinea,
Mereu aşteaptă întoarcerea
Bărbaţilor!

Copiii noştri
Sunt legănaţi şi crescuţi
Pe viţă de vie:
Se leagă două viţe de doi copaci
Şi la mijloc
Se pune
O frunză de vie!

Punem vie.

Pe deal punem vie.
Pe vale punem vie.

La poartă punem vie.
Lângă prag punem vie.

Punem vie.

Memorizaţi cele mai fenomenale
Soiuri de viţă ale acestui pământ:
Busuioacă, Cudercă, Rară neagră. Coarnă, Feteasca.

Memorizaţi vinurile noastre:
Ciumai, Cabernet, Roşu de Purcari,
Negru de Purcari, Primăvara, Feteasca,
Muscat, Risling, Lidia...

Acum memorizaţi şi localităţile
Care au grijă
De această mare avuţie naţională:
Orhei, Nisporeni, Teleneşti,
Ungheni, Călăraşi, Hânceşti,
Cimişlia, Cahul, Vulcăneşti şi altele.

***

Fierberea vinului
E ca naşterea la femei.
Bărbaţi încărcaţi de pământ şi soare
Aşteaptă cu fruntea în palme
Fierberea vinului.
O zi aşteaptă, două,
Trei, patru,
Cinci aşteaptă...
A fiert!
Auziţi, a fiert vinul!

Gospodarul
Cu o căldare de vin neumblat
Şi cu o cănăţuie în mână
Stă lângă poartă.
Gustaţi!
– Ioane, cum e vinul meu?!
– Scridoane, cum e vinul meu?!
– Filimoane, cum e vinul meu?!

Şi lumea gustă.
Vecinii gustă.
Sătenii gustă.
Oaspeţii gustă.
Gustaţi!

Se zice că şi regina Angliei
Se-nfruptă din vinul nostru.
Să se-nfrupte!
Toată lumea să se-nfrupte!
Din toate ţările
Şi de pe toate continentele!

În galeriile subterane,
În pivniţele din Cricova,
Sunt rezervele noastre de vin.
Gustaţi, oameni buni!

Tot neamul nostru
Poartă
Semnul viţei de vie –
Artere,
Cum le-ar spune savanţii.

În casele noastre,
În strat de lumină,
Se păstrează
Scrisul nostru – Neculce, Negruzzi,
Alecsandri, Creangă, Eminescu,
Peste care se pun noi straturi de lumină...

Din văi în văi,
De pe dealuri pe dealuri,
Cu baladele şi doinele în traistă
Am ajuns până azi!

Cântăm viţa de vie.

Îşi prinde podgoreanul viţa de braţ,
Pune capul pe o frunză
Şi când începe a cânta,
Luminează luna,
Luminează soarele,
Se aprind stelele!

S-a vestit că eu caut o fată
Printre fetele podgorenilor.
Fetele podgorenilor râd.
Fug, se ascund pe după tufe,
De unde ies cu sânii
Mai grei decât strugurii.
Mă clatin de lumina feţelor lor!

Nimeni din neamul meu n-a ştiut carte
Şi acum, întors acasă,
Caut o fată printre fetele podgorenilor.

Acum, iubita mea, intră în casa noastră,
Să-ţi prezint părinţii mei:
Acesta-i tatăl meu,
Aceasta-i mama mea,
Aceştia-s fraţii
Şi acestea-s surorile mele.

Tată, asta este mireasa mea.
Mamă, asta este mireasa mea.
Fraţi şi surori,
Asta este cumnata voastră!

Ridică privirile, dragă,
Asta este casa ta!

Stau în genunchi lângă tufa de vie,
Tu cazi în genunchi, alături, jurăm:
Ochii mei să nu cunoască alţi ochi,
Gura mea să nu cunoască altă gură.
Gura mea n-o să cunoască altă gură,
Ochii mei n-or să cunoască alţi ochi!

Puneţi viţă de vie,
Cât mai multă viţă de vie!

Esenţialul e
Să nu scăpăm viţa de vie
Înapoi
În pământ!

Cât buneii se odihnesc,
Viţa trece în mâinile taţilor.

Când obosesc taţii,
Viţa trece în mâinile noastre,
Ale copiilor!

Batem pari tari
Şi ridicăm viţa de vie,
Tot mai sus şi mai sus.

Se leagănă sub soare
Viţa de vie!

Ca poama să fie mai dulce,
Căutăm să punem via
Cu faţa la soare.
Ca poama să fie şi mai dulce,
Căutăm să-ntoarcem dealurile
Cu faţa spre soare.

Nu-i deal în Moldova, zic,
Pe care nu creşte viţa de vie.
Şi punem pretutindeni vie.

Pe dealul Ioanei,
Pe dealul Galben,
Pe dealul lui Sturza...
Şi strugurii se fac
Cât copiii,
Şi copiii se fac
Cât dealurile.

***

Eram pe frontul de asfinţit, zice tata,
Era ultimul atac, stăteam într-o tranşee,
Laolaltă cu alţi ostaşi de pe alte meleaguri,
Când am visat că se făcuse primăvară, iar acolo,
Acasă, n-avea cine să curăţe viţa de vie!
Şi atunci, zice tata, am înţeles
Că voi scăpa
Şi din atacul cela!

Viţa de vie
Lăcrima
În aşteptarea tatei.

Ai, îmi ard palmele,
Strigă fecioara lui Dominte,
Şi se face că scapă viţa.
Sare feciorul Mariei,
Cu o mână îi ia viţa,
Cu alta
De mijloc o prinde!

Femeilor noastre
Le plac inelele,
Şi bărbaţii
Ziua întreagă
Fac inele
Din viţă de vie,
Pentru ele:
Inel pe deget,
Inel pe gleznă,
Inel pe braţe,

Pe sâni inel
Şi, la fel,
Pe mijloc
Inel!

Sora mea mai mică
Se duce la tufa de vie
Şi-şi încarcă poala cu struguri
De lumină.

Băiatul mai mic al măhăleanului,
Tică de-i zice,
Caută struguri mari şi copţi
Şi, cum îi găseşte,
Îi tot clădeşte
Surorii în poală.
Din neamul lui Gheorghe Ţapu
A rămas numai un fiu,
Hâncu!

Ţinea Hâncu viţa de vie
Şi striga.

Sora mea mai mare i-a auzit strigătul
Şi-a alergat în deal la vie.

Mai albeşte o casă pe deal!

Unde se nimereşte
Câte o viţă
Greu de tras din adâncuri,
Acolo se adună în grabă
Mai multă lume,

Acolo apar mai târziu
Case.
Casă lângă casă,
Casă lângă casă,
Casă lângă casă –
Sat moldovenesc.

Sat lângă sat,
Sat lângă sat,
Sat lângă sat –
Veşnicie.
Vânturile
N-o să ne mişte din loc.
Ploile
N-o să ne mişte din loc.
Timpurile
N-o să ne mişte din loc.

Sate!

Punem viţă de vie.
Pe deal punem vie.
Pe vale punem vie.
La poartă punem vie.
Lângă gard punem vie.
Lângă prag punem vie.
În asfalt punem vie.
Punem vie.

***

O, iubita mea,
Nu mă întreba
Cu ce mă ocup,
Când lipsesc atâta timp
De lângă tine.

Adun frunză de vie
Să fac din ea foi de carte,

Rup viţa de vie
Şi fac rânduri de carte!

Mă trezesc dimineaţa
Şi trimit copilul mai mare la vie,
Mă trezesc dimineaţa
Şi trimit copilul mai mic la vie.

Şi pornesc şi eu la vie.
Toţi spre vie!

Bunica punea
Pe mormântul strabunelului
Flori.
Pe mormântul turcului
Arunca foc!

Mama aruncă
Pe mormântul neamţului
Foc.
Pe mormântul bunelului
Pune flori!

Seara coborâm de pe dealuri
Spre casele
Unde cu uşile deschise
Ne aşteaptă nevestele noastre.

Uşa — de lumină
Ştergarul – de lumină.
Masa – de lumină.
Patul – de lumină.
Cămăşile – de lumină.
Mama – de lumină.

Totul e de lumină!

O, dar aseară peste plai
S-a auzit un răcnet.

Asta înseamnă:
Cuiva i-a lunecat viţa din mâini.

O, femei ale acestui pământ,
Va trebui să mai naşteţi!

***

Teascul – acest urs
Care strânge poama la piept
Ca pe-o femeie!

Dar mai înainte de teasc,
Avem grijă de butoi,
Mai multe zile în şir
Căutăm stejarul bun
Prin desişul codrului.

Când îl găsim,
Îl hăituim ca pe un lup cu strigăte
Şi-l tragem din codru
Ca pe-o fiară ucisă.
Acum o să-l ţinem la soare,
De soare să se sature,
Îl ţinem la soare,
Până vine meşterul şi pune palma pe el.
Din doage iese apoi
O mică planetă –
Planeta Butoi!

***

Drumurile
Sunt şi ele viţă de vie.
De la Ion duc la Gheorghe,
De la Gheorghe duc la Costache,
De la Costache duc la Xenofont,
De la Xenofont duc la Ştefan,
De la Ştefan duce la Tudor,
Şi tot aşa duc
De la om
La om,
De la prag
La prag,
De la casă
La casă,
Pe după garduri,
Pe după fântâni,
Până ies din sat.

Şi cum ies din sat
Se reped la alt sat.
Şi tot aşa.
De pe deal,
Pe vale,
De pe vale
Pe deal
Aleargă
Drumurile
Prin care curg
Vieţile noastre,
Ca seva
Prin viţa de vie!

Fiţi atenţi
Şi veţi observa
Că toate drumurile încep
În ograda ţăranului!
Lung e cât drumul
Rândul de viţă de vie.

Rândul de viţă de vie
E lung
Cât gândul!

Femeile zic:
Dacă n-ar fi bărbaţii,
Nu ştim cum ar fi viile noastre.

Bărbaţii zic:
Dacă n-ar fi femeile,
Nu ştim cum ar fi viile noastre!

Prietenul de război, Anton,
Face ce face şi iar vine la tata.
Noi, Gavrile, zice el,
Am scăpat cu viaţă,
Dar mulţi nu s-au întors,
Şi se uită la noi prietenul tatei.
O, zice el, măcar ei să nu ştie
Ce înseamnă război! Şi când zice „ei”,
Prietenul tatei
Se uită la noi,
Copiii!

***

Când la noi se naşte un copil,
El este stropit
Cu o lacrimă
Din lumina
Viţei de vie!

Îl stropim cu lumină
Viţei de vie,
Îl ridicăm deasupra capului
Şi-i strigăm numele:
Ion, Marie...
Se zice că şi cetăţile strămoşilor
Erau legate cu viţă de vie!
Au rezistat –
Cetatea Soroca,
Cetatea Bender,
Cetatea Hotin!

De mult au înţeles un lucru moldovenii
Şi nu-l uită nici pentru o clipă:
Ori noi tragem viţa de vie din pământ,
Ori viţa ne trage pe noi!

Ca să nu uităm gustul pâinii,
Printre plantaţiile de vii
Semănăm grâu.
Printre lanurile de grâu
Punem meri,
Ca să nu uităm
Copacul din noi!

Dacă te-ai rătăcit
În lumea asta mare,
Nu te întrista.
Apucă-te de o viţă de vie
Şi ea neapărat
Te va duce
În pragul
Casei părinteşti!

Am întâlnit moldoveni
În stepele Kazahstanului.
Ce faceţi? i-am întrebat.
Creştem viţă de vie, mi-au răspuns.

Am întâlnit moldoveni
În depărtatul Altai.
Ce faceţi? i-am întrebat.
Creştem viţă de vie, mi-au răspuns.

Am întâlnit moldoveni
În vânturile albe ale Sahalinului.
Ce faceţi? i-am întrebat.
Creştem viţă de vie, mi-au răspuns.

Am întâlnit moldoveni
Rătăciţi în străinătate.
Ce faceţi? am întrebat.
Creştem viţa de vie, mi-au răspuns.

Sunt legat
De viţa de vie
Care vine din pământ
Şi trece
Prin tot corpul meu,
De la talpă
Până la creştet.

Vinurile noastre
Reflectă
Caracteristicile noastre:
Culoare, consistenţă, gust,
Miros şi, în sfârşit,
Caracter.

Mă uit la dealurile Moldovei
Şi acolo văd
Podgorenii!

Casă lângă casă –
Sat,
Sat lângă sat –
Veşnicie.

Se găseşte câte unul
Care aruncă viţa de vie
Şi porneşte
În lume.

Nimeni
Până astăzi
Nu-i ştie
De urmă,
De nume!

Ştiu: dacă mor eu,
Moare şi viţa de vie.
Ştiu: dacă moare Viţa,
Nu mai sunt nici eu!

Suntem viţă de vie.

Ne fotografiem:
Lângă poala dealului,
Lângă tufa de vie,
Lângă teasc,
Lângă butoi,
În faţa casei,
În faţa porţii,
Lângă fântână
Şi aşa rămânem –
Lângă poalele dealului,
Lângă tufa de vie,
Lângă teasc,
Lângă butoi,
În faţa casei,

În faţa porţii,
Lângă fântână;
Mire şi mireasă,
Tată şi mamă,
Bunel şi bunică,
Mamă şi fiu,
Tată şi fiică.
Ne fotografiem.

Vier –
Înviere.

Ne statornicim pe dealuri,
Iar dealurile le încolăcim strâns
Cu viţă de vie.

Stăm pe dealuri
Şi de pe dealuri
Ne cântăm
Nemurirea.

Intrăm în toamnă
Şi plaiul se leagănă de lumină.
În pragul casei noastre,
De pretutindeni, încep să se adune
Oaspeţi, neamurile noastre,
Cu cimburel în braţe, cu mentă, cu crizanteme,
Cu struguri grei...

Şi, cum vin,
Tot intră pe poartă

Şi ograda noastră se luminează
Tot mai tare
Şi mai tare!

– O, mamă, arde ceva acolo pe deal!
– Viţa de vie, fiule.
– O, mamă, arde ceva în mine!
– Viţa de vie, fiule!

Dimineaţa şi seara,
Ziua şi noaptea,
Pe deal şi pe vale,
Aproape şi departe –
Numai focuri.
Focurile Moldovei!

Ne clătinăm
De lumină.

Şi uite că s-a terminat culesul,
Mic şi mare,
Fete şi flăcăi,
Bătrân şi bătrână,
Ridicăm pe umeri
Coşuri încărcate cu lumină
Şi coborâm în văi.
Şi tot aşa,
Din an în an,
De-o veşnicie!

CĂLĂTORIE RATATĂ

Clar,
O săptămână pe Lună
I-ar prinde bine soţiei,
Dar nu-mi spune
Şi pace.
E supărată –
Se-ntoarce cu faţa spre Lună.
E obosită –
Se-ntoarce cu faţa spre Lună.
O chem să facem dragoste –
Se-ntoarce cu faţa spre Lună.
O-nţeleg,
Vrea să se odihnească şi ea
Măcar câteva zile
Departe de noi, pe Lună.
S-a săturat şi ea
Să facă mămăligă zilnic,
Pentru şase guri sparte.
Ce mai –
Are nevoie de întremare.

Văzând că nu se poate hotărî
Să-mi spună dorinţa,
O iau prin surprindere:
– Pleacă mâine, îi spun.
– Chiar mâine? se miră ea.
– Atunci poimâine, zic eu.
– Bine, zice, plec poimâine.
Şi ne spală cu iarbă,
Ne freacă cu nisip.

N-ar putea sta pe Lună, zice ea,
Fără să ne ştie curaţi ca osul.
Spală hainele de pe noi,
Apoi ne lustruieşte
Ghetele,
Ne coase bumbii la haine,
Ne face şapte mămăliguţe
Să le avem pentru şapte zile,
Calde, învelite
În frunze de bostan.
Ne mai şi tunde
Ca să ne poată de pe Lună, zice,
Deosebi de tufari,
Şi tot aşa.

A venit şi ziua fixată.

– Azi pleci? o întreb.
– Chiar azi? se miră.
– Atunci mâine, zic.
– Bine, plec mâine, zice.

Şi mătură ograda,
Aduce un ciubăr cu apă,
Să ne ghilosim, zice,
Dacă o fi cald
Şi ne-a coace soarele.
Culege şi o poală
De prune,
Asta ca să nu umblăm prin copaci,
Găseşte şi o aţă,
S-avem cu ce tăia
Mămăliguţele.

Pe scurt,
Mâinile nu-i stau
Până nu se luminează iar.

– Gata, azi pleci, zic,
Avem de toate: pleacă.

– Singură? se sperie ea.
Se uită îngrozită la Lună.

Fără mine, ştiu,
N-o să plece pe Lună,
O să-i fie trist –
N-o să aibă cu cine se certa.
– Bine, zic, merg şi eu.
– Atunci să-ţi croiesc
O cămaşă, sare soţia.
– Pentru ce-mi trebuie mie
Cămaşă pe Lună?
– D-apoi lumea întreagă
O să ne privească de jos.
– Eu nu mă duc pe Lună
Să mă privească lumea,
O să stăm
O săptămână după o piatră lunară,
O să ne bronzăm cu pielea goală, zic.
– Dar dacă încep vânturile lunare?
Mă ţine din scurt
Soţia.
– Săptămâna asta
Nu se prevăd... Mergem!

– Mergem, zice soţia,
Dar îmi pune în geamantan
O cămaşă nouă,
Ba două,
Şi două perechi de pantofi,
Şi patru cravate,
Şi două pălării,
Şi cremă de ghete,
Roşie şi neagră,
Pastă de dinţi,
Periuţă,
Apă de colonie,
Ştergar pentru faţă,
Ştergar pentru picioare.
Nu încape
Totul într-un geamantan,
Mai scoate un geamantan,
Apoi încă un geamantan,
Şi încă un geamantan.

Parcă suntem gata de plecare.

– Dar pe cel mic, zice deodată soţia,
Îl lăsăm cu ceilalţi?!
– Îl lăsăm.
– Dar dacă o să-i fie sete?
– O să-i dea
Ceilalţi să bea, că-s mari.
– Şi dacă o să facă în pantaloni?
Nu se lasă soţia.
– Să facă.

– Şi dacă o să plângă după mine?
– Bine, zic, îl luăm,
Numai să plecăm mai repede.

– Atunci
Să luăm şi pentru dânsul ceva,
Zice soţia
Şi mai trage
Un geamantan de sub pat.
Şi numaidecât
Să nu uite biberonul.
Şi numaidecât
Să nu uite oala de noapte,
Şi numaidecât
Să nu uite pătucul,
Şi căruciorul,
Şi scrânciobul,
Şi capra!

– Care capră? sar eu ars.
– D-apoi lapte
Proaspăt
De unde o să luăm
Ca să-l hrănim pe cel mic?
– O să trăiască
Copilul, răcnesc eu,
O săptămână şi fără lapte.
– O săptămână?
Fără lapte? se uită soţia
Cu ochi mari la mine.

Are dreptate, îmi zic,
Va trebui
Să luăm şi capra pe Lună,
Un copil mic o săptămână
Fără lapte,
Nu-i glumă.
– Bine, luăm şi capra,
Dar plecăm imediat, strig,
Şi mă-ncarc cu geamantane.
– Plecăm imediat, zice soţia,
Dar să luăm şi coteiul cu noi.
– La ce-ţi trebuie
Şi coteiul pe Lună?
Mă strofolesc eu.
Să vă spun drept,
Gâlgâia nerăbdarea în mine.
– Apoi el, coteiul,
Duce la păscut Capra.
Cine va paşte capra pe Lună?

Clar,
Eu nu mă duc
Să pasc capra pe Lună
Şi nici soţia n-o s-o pască.
– Luăm şi coteiul pe Lună, zic,
Că altă ieşire nu am.
Dar tot eu zic:
Şi ceilalţi doi copii
Să rămână singuri?

Fără capră,
Nepăziţi de cotei?
– La asta
Mă gândeam şi eu, zice soţia,
Noi să stăm pe Lună,
Iar ei, sărmanii,
Să şadă aici
Singurei, pe Pământ,
Să se tot caşte
Cum ne odihnim noi pe Lună?!
Ce-o să zică lumea?!
Ce-o să creadă copiii despre noi?
Şi-apoi odihnă
O să avem noi pe Lună,
Când
O să ştim că pe Pământ
Au rămas copiii?!
O să faci ce-o să faci,
Şi tot o să te zgâieşti la Pământ.
– Dar
Va trebui, zic eu atunci,
Să mai luăm şi alte bulendre.
– Şi alte bulendre, zice soţia,
Şi alte paturi,
Şi alte saltele,
Cel puţin, patru paturi
Şi patru perne,
Şi-apoi cărţile să nu uităm,
Vacanţă-vacanţă,
Dar n-ar strica

Să mai punem băieţii
Să repete materia.
– Da, zic eu,
Atunci va trebui să luăm
Şi paturile,
Şi pernele,
Şi bicicletele băieţilor,
Şi ceaunul.
– Şi ceaunul, zice soţia.
D-apoi cum altfel,
Acum
O să fim cu toţii pe Lună!
Şi-mi tot spune soţia
Ce să mai luăm,
Ce să nu uităm,
Ce să mai punem în geamantane,
Şi ceea, şi ceea, şi cealaltă.
– Da, zic eu, ai dreptate,
Ai dreptate, ai dreptate.
Tot zic,
Dar simt că mai am
Şi eu de spus ceva.
Prind momentul când soţia
Îşi trage puţin răsuflarea
Şi trântesc:
– Draga mea,
Acum ascultă ce-ţi spun eu:
Se anulează călătoria
Pe lună –
Gata!

VÂNĂTOAREA

Totul e foarte simplu.

Iei puşca din cui,
Iei punga cu pulbere
Uscată de pe sobă,
Iei punga cu alice din cufăr,
Iei cutia cu cartuşe,
Pui cantitatea
Necesară de pulbere în cartuşe,
Pui cantitatea
Necesară de alice în cartuşe,
Iei huludeţul sau creionul
Cu care te scobeşti în urechi,
Îndeşi bine
În cartuşe pulberea şi alicele,
Pui peste pulbere şi alice carton,
Pe care la fel
Îl presezi îndesat
Cu huludeţul sau creionul
Cu care te scobeşti în urechi,
Vâri cartuşele pe rând
În cartuşieră,
Îţi prinzi la brâu cartuşiera,
Împingi cu degetul arătător
Un cartuş în ţeava puştii,
Ieşi afară în prag,
Vezi vrabia ciugulind păsat,
Ridici puşca
Şi tragi.

Totul e foarte simplu.

Sufli în ţeava puştii,
Scoţi alt cartuş din cartuşieră,
Bagi cartuşul
La fel cu degetul în ţeavă,
Ridici vrabia sfârtecată,
O prinzi la cingătoare
Şi mergi mai departe.
Calci peste păpădie,
Te urinezi peste fluturele
Care dormitează
Pe frunza de podbal,
Arunci mucul aprins de ţigară
În cuibul pitpalacului,
Dai în parcela cu morcovi
De un iepure speriat,
Cu botul înroşit de morcovi,
Ridici puşca
Şi tragi.

Totul e foarte simplu.

Sufli în ţeava puştii,
Scoţi alt cartuş
Din cartuşieră,
Îl împingi cu degetul
Pe ţeava puştii,
Ridici urecheatul
Cu ţeasta zdrobită,
Îl prinzi la cingătoare

Şi mergi mai departe.
Calci peste un ou de şopârlă,
Striveşti
Altă movilă de cârtiţă,
Despici în două tufa de măceş,
Pisezi cochilia melcului,
Scuipi
În scorbura goală a pupezei,
Arunci
Cu un broscoi într-o broască,
Dai
În baltă peste un cocostârc
Cu aripa ruptă,
Ridici puşca,
Îi vâri ţeava pe gât
Şi tragi.

Totul e foarte simplu.

Sufli
În ţeavă,
Scoţi
Alt cartuş din cartuşieră,
Împingi
La fel cu degetul cartuşul
În ţeava puştii,
Ridici
Cocostârcul,
Îl prinzi la cingătoare
Şi mergi mai departe.
În gaura de ţiştar
Tragi două focuri,

În vizuina vulpii
Tragi patru focuri,
Descarci aproape toate cartuşele.
În plătica
Care pluteşte la suprafaţa apei.
Crapi cu patul puştii
Capul bursucului,
Puii de potârniche
Îi ucizi
Cu picioarele,
Strângi vânatul
(Vulpea, plătica, bursucul, potârnichea),
Îl prinzi la cingătoare
Şi te întorci fluierând
Spre casă.
Treci un deal,
Treci o vale,
Mai treci un deal,
Mai treci o vale,
Deschizi poarta casei tale,
Deschizi uşa,
Arunci la picioarele soţiei vânatul,
Îţi pupi copiii pe rând,
Ridici puşca,
Apeşi ţeava pe tâmplă,
Tragi.
Pui puşca în cui
Şi cazi.

Totul e foarte simplu.

MUZEUL VIITORULUI

Mi-a fost totdeauna,
Mare teamă
Că n-o să nimeresc
În muzeu.

Am nimerit.
Iată-mă în muzeu.
Sunt fosilă.

Crocodili în jur nu-s.
Elefanţi nu-s.
Iepuri nu-s.
Şoareci nu-s.
Găini nu-s.

Măceşul nu se vede.
Barba-caprei nu se vede.
Albăstreaua nu se vede.
Sulfina nu se vede.

Pe poliţe – numai oameni.
Mai mari şi mai mici.
Pe timpuri,
Parcă eram cu toţii mari,
Aici însă, pe poliţe,
Nu se ştie de ce,
Suntem cu toţii mici,
Mici şi clasaţi pe poliţe.

Cumnatul stă la volan.
Şi socrul stă la volan,
Fraţii mei şi ei
Stau la volan.

Numai
Mama stă c-o scrisoare în mână, iar
Tata răcneşte sub o roată
De maşină de mare tonaj.
Nu-mi văd soţia alături
Şi nici copiii.
Fie că ei n-au dorit
Să fie exponate de muzeu,
Fie că încă n-au fost descoperiţi,
Fie că au fost descoperiţi,
Dar s-a constatat
Că-s prea mulţi
Şi n-o să-ncapă în muzeu.
Păcat, erau exemplare rare.
Ar fi putut doar înfrumuseţa
Muzeul.
Şi-apoi şi eu m-aş fi simţit
Mai altfel în anturajul acesta
Unde, pe poliţe, vezi numai tipi
Şi toţi stând la volan.
Volane,
Ghidoane,
Manşe,
Coarbe,

Maşini,
Avioane,
Motociclete,
Rachete.

Toţi sunt în mişcare,
Deşi nimeni nu se mişcă,
Vasăzică, au ajuns.
Am ajuns.

Fazani nu se văd nicăieri.
Prepeliţe nu se văd nicăieri.
Ciocârlii nu se văd nicăieri.
Pitulicea nu se vede nicăieri.

Oameni în maşini.

Şi printre noi –
Nişte fiinţe se mişcă.
N-ai zice că-s oameni,
Seamănă cu oamenii,
Răsuflă.
Ghidul
Îi tot poartă printre poliţe,
Dar turiştii fac ce fac
Şi iar rămân în urmă.
Ba ici, ba colo pipăie volanele,
Ba chiar se şi urcă
În câte o maşină, strâng volanul
Între genunchi şi-ncep să dârdâie.

Lângă socru-meu ghidul nu se opreşte,
Prea încruntată e fruntea socrului
Şi prea tare strânge în mâini
Volanul. Ghidul îl lasă în pace –
Nu vrea să-l sustragă,
Să nu-l bage
În accident.
Turiştii dispar, apoi iar apar,
Ghidul le explică câte ceva,
Dar majoritatea, cum am spus,
Rămân în urma ghidului,
Se abat pe lângă volanele exponatelor
De pe poliţe.
Se urcă şi ei pe poliţe,
În maşini, smucesc
Din mâinile stăpânilor
Volanele,
Încep să dârdâie.

Dintre toţi turiştii,
Un tip revine zilnic în muzeu,
Şi când nu e nimeni în preajmă
Se apropie de mine,
Mă priveşte lung,
Îmi trece cu degetul pe ochi,
Pe nas, gură, piept.
E vreun strănepot?

E vreun răs-răs-strănepot?
Vreun răs-răs-răs-strănepot?

Vrea să-mi comunice ceva?
Vrea să-i comunic ceva?
Îi dau peste mână,
El şi-o retrage,
Dar iar o duce la ochii mei,
La nasul meu,
La buzele mele.

Nu cumva are de gând
Să mă fure?

Să nu-ndrăznească,
Că răcnesc!

Socrul, uite-l,
Se şi bate cu unul
Care vrea să-i smucească din mână
Volanul!
Poftim, şi lângă alte volane
Se dă luptă înverşunată.

Spre seară se ridică în muzeu
Un asemenea tărăboi,
Încât aproape totdeauna,
Pe neaşteptate, începe să bată
Pripit toaca paznicului
De la ieşirea din muzeu,
Anunţând astfel
Că excursia a luat sfârşit.
Turiştii dispar în grabă,
Şi noi iar rămânem singuri
Pe poliţe şi la volane,
Liniştiţi şi bucuroşi
C-am ajuns
În muzeu.

Mai greu, mi se pare,
Îi vine tatei,
Care răcneşte sub roata ceea
De automobil de mare tonaj.

VIZITĂ

M-am săturat
Să tot primim oaspeţi,
Ia să ne mai ducem şi noi
La cineva în vizită.

Te-ai îmbrăcat?
De ce degeaba te-ai îmbrăcat?
Să n-avem, adică,
La cine ne duce?
Ia dă lista ceea de cunoştinţe.

Aşa, să-i luăm la rând.

La A, ai dreptate,
Nu ne putem duce.
Aceştia toată ziua
Stau cu ochiul în vizor
Şi deschid uşa numai copiilor lor.

Şi la B nu ne putem duce.
Aceştia, cum văd că intrăm,
Încep să se bată.

Şi la L nu ne putem duce.
De câte ori treci pe la el,
De-atâtea ori îţi cere bani.

Şi P nu-s de noi.
Cum te văd, te roagă
Să le ajuţi să se despartă.

La Ţ, de câte ori am trecut,
De atâtea ori erau bolnavi,
Cum apari, cum se-ntind în pat.

La U nu ne putem duce.
La aceştia, de câte ori
Intri în casă,
De atâtea ori
Îi găseşti gata de plecare.

La S, deşi încă nimic
N-a ieşit din mâinile lui,
De câte ori vii,
Totdeauna e ocupat.

Nici la E nu ne putem duce.
Cum intri, cum ţi-arată
Linguriţele şi furculiţele de aur.
Ţi le tot arată până ameţeşti de foame.

Şi nici la I n-ai ce căuta.
Aceştia, când te văd,
Spun că mănâncă europeneşte,
Te servesc c-un sfert de felie de pâine,
C-un sfert din porţia de unt,
C-un sfert din coada de peşte,
Deşi, când vin la tine,
Mănâncă ţărăneşte.

Să ne ducem la G,
Aceştia iar o să spună că aşteaptă oaspeţi.

Dacă ne ducem la M,
O s-o pună pe nepoţica lor
Iar să ne cânte pân' ne-or ieşi ochii.
Să ne ducem atunci la D,
Dar şi acesta îţi dă
Atâtea ziare să citeşti, încât
O iei singur la fugă.

La rudele tale, dragă soţie,
Nu ne ducem, că nu ne cheamă,
Iar la rudele mele nu ne putem duce,
Că ne fugăresc.
Deci, într-adevăr
N-avem unde merge în vizită.

Am mai putea merge doar la V,
Dar şi acela, cum apari,
Îţi propune să ne ducem
La cineva în vizită.
Şi asta, mi se pare, e toată lista.
Ba nu, mai sunt şi pe verso câţiva.

La Z nu-i chip să mergem.
De câte ori te duci la el,
De-atâtea ori te pune
Să-i speli podelele.

Dar cine mai e acest N?
A, mi-l amintesc, e cel cu zece copii
Care, cum te vede,
Pune copiii să ţi se uite în urechi.

Mai rămân T şi O.
La O nu mă duc nici în ruptul capului.
Cum apari la el, ochiul beteag
Îi fuge în fundul capului,
De unde te urmăreşte, te urmăreşte.
Şi tot îşi suflă nasul.

Dar iată la T ne-am putea duce.
Numai vezi mai întâi
Cine sună la uşă.

Nu mai spune: T?!

PĂTĂRANIE

Pătrăşel e foc!
Aţi mai auzit aşa treabă –
Vecinii lui se bat,
La dânsul în ogradă!

Bine, bre,
Dar pentru ce există drum?
Bine, bre,
Dar pentru ce este o toloacă?!
Bine, bre,
Dar pentru ce este un vârf de deal?!
Dar pentru ce sunt pustiurile?!
Şesurile?!
Pădurile?!
A, drumul e strâmt pentru bătaie?!
Toloaca e arată?!
În pustiu vă e frică?!
Aşa vasăzică?!

Pătrăşel e foc!
Ce, bre, el e tunsul-felegunsul
Ca să dea toate peste dânsul?!

Când era la părinţi de-o şchioapă,
Vecinii s-au luat la bătaie
Şi l-a călcat vaca!
Apoi, când i-a murit tatăl

Şi el a alergat în sat,
Lăsând în câmp plugul,
Vecinii s-au luat din nou la bătaie
Şi i-au răsturnat
Coşciugul!
Apoi, când a chitit şi el
O fată bună de însurătoare,
Vecinii lui iar s-au luat la bătaie
Şi i-au făcut de râs
Apoi, când s-au apucat cu nevasta
Să facă şi ei în jurul lor un gard,
O portiţă,
Vecinii lui iar se iau
La bătaie
Şi-i fac gardul, poarta
Chisăliţă!

Dar ce să mai vorbim despre un pom?!
Dar ce să mai vorbim
Despre un castravete?!
Cum îi văd
În ograda lui Pătrăşel în floare,
Vecinii se încaieră
Şi dă-i bătaie, băiete!

Bine, bre,
Dar pentru ce este un drum?!
Bine, bre,
Dar pentru ce este o toloacă?!

Bine, bre,
Dar pentru ce
Este un vârf de deal?!
Dar pentru ce sunt pustiurile?!
Şesurile?!
Pădurile?!

A, drumul e strâmt pentru bătaie?!
Toloaca e arată?!
În pustiuri vă e frică?!
Aşa vasăzică!
Dar de ce
Nu v-aţi bate la voi în ogradă,
La o adică?!
Unde să-şi caute acum capra?!
Unde să-şi caute acum găinile?!
Unde să-şi caute acum copiii?!
Dar nevasta?!
Ca să nu mai vorbim de ogradă –
Toată-i neagră!
Ce, bre, Pătrăşel e tunsul-felegunsul
Ca să dea toate peste dânsul?!
Uite unde e capra – în copac!
Femeia, de frică,
Stă ascunsă în poiată!
Ieşi, femeie, de acolo odată!...

Nu, frate.
Aşa nu se mai poate,
Şi-a zis ieri Pătrăşel,
Nu mai lasă Pătrăşel nimic
Să treacă de la el!
Şi-a zis că se va târî pe mâini,
Dar va găsi o lege
Şi pentru vecini!...

Şi azi Pătrăşel iar e foc!
Aţi mai auzit aşa o treabă?!

Iar s-au luat la bătaie vecinii
Şi iar se bat
La Pătrăşel
În ogradă!

PARALE

Mă trezesc,
Iar grebla,
Greblez de trei-patru ori
Prin agradă
Şi adun două-trei căpiţe de parale.
Mă pun pe prispă
Să-mi mai fac o ţigară,
Iar nevasta se aşază alături
Să păpuşească banii,
Când iar se aude vecinul Grigore.
Bună dimineaţa, zice,
V-aţi trezit de-acum?!
N-aţi putea
Să-mi daţi nişte parale?!
Parale, zic, de ce nu, poftim,
Ia grebla şi trage pe colo,
Pe lângă poartă, ai să aduni...
D-ar nai putea, zice vecinul,
Să greblez dumneta?
Pe mine,
Ştii,
Palmele mă gâdilă,
Când mă ating de greblă...
Vroiam să fac o ţigară, zic,
Dar dacă pe dumneata
Te gâdilă palma, zic,
Am să greblez eu, de ce nu, se poate.

Las la o parte ziarul şi tutunul,
Şi iar iau grebla,
Şi iar mă pun pe greblat parale,
Când iar se aude la poartă cineva –
E un car cu boi:
Un omulean se apucă să dejuge boii,
Iar altul aruncă drugii din car!
Aici e, zice cel ce dejugă boii,
Şi începe a bate cu resteul în poartă!
Dar n-aţi mai fost? îi întreb eu.
Noi?! se miră omulenii,
Să chiorâm, zic ei.
Jură, dar văd bine:
Opalca e plină cu parale;
Sacul pe care au şezut în car e
Plin cu parale.
Mă uit la roţi –
Din parale sunt roţile carului,
Roţile şi încălţările drumeţilor...
Au mai fost, dar le deschid,
Că iată,
S-au apropiat de gard acum
Şi nişte codane:
Aş vrea să-mi fac
O fustă din parale,
Zice una robustă,
O fustă cum e acum la modă,
O fustă
Cât o para de mare!

Dar cum stai
Cu sutienul? zic şi mă uit
Drept în ochii ei.
Ea nu pleacă ochii.
Cu sutienul? întreabă dumneaei
Şi îşi potriveşte cu palmele sânii,
De fapt, zice,
Port mărimea opt,
Ai putea
Să găseşti o para aşa de mare?!

Soţia păpuşeşte,
Iar eu pun mâna pe greblă
Şi mă dau pe după casă,
Pe unde paraua e mai mare.
Am să mai trec,
Zice codana, robusta.
Îmi face cu ochiul
Şi îşi caută de drum...
Dumnezeule, dar iar vin fraţii,
Fraţii mei şi fraţii soţiei mele,
Surorile mele
Şi surorile soţiei mele,
Rudele apropiate
Şi rudele îndepărtate –
Şi toţi au saci,
Toţi au buzunare
Găurite!
Toţi îşi poartă privirile
Prin ograda mea!

Se uită
Numai la geamul casei mele!
Şi toţi o ţin morţiş:
Greblează tu, zic, că eşti
Mai uşor la mână!
Şi pe deasupra mă şi fură!
Fratele mai mare mă ţine
De vorbă la poartă,
Iar copiii lui, în spatele casei,
Smulg parale
Din streaşină, le bagă în sân!
Sora soţiei, care parcă vrea
Să-şi jelească sora
Pentru munca ei atât de migăloasă,
Vâră pe ascuns,
Cu degetul mare de la picior,
Parale în sandale!
Celelalte rude vin
Cu aceleaşi rugăminţi,
Rugăminţi de ieri,
De alaltăieri,
De ani:
Dacă s-ar putea să le dea
Nişte ruble
Mai mari!
Dacă s-ar putea
Şi nişte mărunţiş!
Dacă nu mi-i cu supărare,
Au să mai vină!
Dacă nu mi-i cu supărare,

Au să mai trimită copilul,
După ce a veni de la şcoală,
Dacă n-aş putea
Să dau
Ceva
Parale
Şi pentru cutare!
Şi dacă n-aş putea
Să le duc sacul cu parale
Până acasă!...
Şi eu tot greblez:
Prin faţa casei,
Pe după casă,
Pe lângă poartă,
Pe sub gard...
Dumnezeule,
Dar iată că drumeţii ceia cu carul,
Codanele
Şi câteve maşini,
Şi încă vreo câţiva
Pe care încă nu i-am văzut,
Şi vecinul – iar vin!

Trag cu greble şi pe acoperişul casei,
Greblez şi pragul,
Desfac baloturile!
Na! zic.
Na! zic.
Na! zic.
Fratelui mai mare i-arunc şi grebla.

Nu-ţi va mai trebui? mă-ntreabă.
Neapărat
Îmi va trebui, zic,
Şi mă reped
La soţia care stă pe prispă,
Îi smucesc sforile
Şi paralele din mână
Şi arunc totul în urma rudelor:
Luaţi-le! strig,
Şi le mai arunc şi baloturile.
Luaţi-le! strig,
Strig şi mă întorc acum
Destul de leniştit
Către soţia
Gălbejită, de muncă.
Mă întorc către dânsa şi-i zic:
Hai, nevastă, să ne iubim!

FRÂNGHIA DE AUR

Ca să nu-l scape pe tata
În bătrâneţe,
Ca să n-o scape pe mama
În tinereţe,
Mama şi tata
S-au legat cu o frânghie.
– Du-te după apă,
Îl trimite mama pe tata la fântână,
Şi-l ţine de frînghie.
– Du-te la prăşit, îi spune mama tatei,
Şi-l ţine de frânghie.
– Am poftă de peşte, zice mama,
Şi-l ţine de frânghie.
Tata ajunge la fântână,
Scoate apă, dar i se face dor
Şi de-o ţigară,
Însă îl zgâlţâie frâghia mamei.
Tata ajunge în câmp,
Prăşeşte cât prăşeşte,
Dar i se mai face poftă
Şi de un pui de somn,
Însă frânghia mamei îl zgâlţâie.
Intră tata în râu,
Prinde peşte,
Dar ar vrea să-şi scoată din adânc
Şi piatra scăpată pe când era copil,
Dar frânghia mamei îl zgâlţâie.
Tata se-ntoarce foc acasă.

Trei zile gogeşte pe prispă,
Apoi o ia pe mama la
Trei parale.
– Vreau să mă duc
Să-mi cumpăr o cămaşă nouă,
Zice mama,
Dar tata o ţine de frânghie.
– Ciorapii mi s-au rupt, zice mama,
Dar tata o ţine de frânghie.
– La magazin, zice mama,
Au adus sandale albe,
Tata însă chicoteşte
Şi nu slăbeşte frânghia.
Până la urmă, mama se liniştеşte,
Dar spre tata
Începe să duhnească bătrâneţea
Şi el scoate ţigara.
– Du-te după apă, îi spune mama,
Dar nu slăbeşte frânghia,
Şi tot aşa.

Se întâmplă că
Se mai rupe frânghia.
Cazuri rare, dar se-ntâmplă.
De exemplu,
Când între mama şi tata
A trecut
Un tractor,
O maşină,

Un diavol de copil
Pe-o bicicletă.
Ce mai vorbă,
Câte o femeie,
Câte un bărbat,
S-a-ntâmplat doar.
Ce mai răcnete a scos mama,
Ce mai înjurături a trântit tata,
Dar a sărit la timp mama,
Şi a sărit la timp tata,
Au aninat capetele frânghiei,
Le-au înnodat strâns, au cercat
Nodul
Cu dinţii,
Dacă ţine,
Şi iar au răsuflat uşuraţi.
Dacă mor, chicoteşte tata,
În mormânt,
Dar tot trag o ţigară.
Mama însă
Nici nu vrea să-l audă pe tata,
Apucă mai bine frânghia în mână
Şi-i spune
Să-şi ia pofta de la asemenea gânduri.
Ştiu că rămân fără cămaşă, zice mama,
Dar nu las frânghia din mână,
Numai să văd că iese fum din pământ!...
Fumează-mă pe mine, zice mama,
Şi nu dă drumul la frânghie.

Cineva zice
Că într-adevăr într-o zi cineva
La văzut pe tata
Ţinând-o pe mama între degete
Ca pe-o ţigară
Şi, cică, mama
Nu zicea nici un cuvânt.

Uite-i aşa,
Legaţi c-o frânghie,
Au ridicat o casă,
Au crescut zece copii
Şi-ncă se mai ţin
Strâs
Legaţi cu frânghia!

GÂNDACUL

De două zile
Lupt cu un gândac
Apărut nu se ştie cum
Tocmai la etajul nouă.
– De unde ai venit, frumosule,
Îl întreb, dar el nici nu se uită la mine,
Urcă în grabă
Pe piciorul scaunului,
În grabă urcă pe piciorul mesei,
La fuguliţa – pe lingură
Şi se aşază înaintea mea la masă.
Dă-te, pocitanie, jos
Că te trăsnesc, zic,
Dar el nici nu se uită la mine,
Se grozăveşte o dată
La mine
Şi se apucă lacom
De bucate:
Înşfacă din pâine,
Leorpăieşte din borş,
Iar se avântă spre pâine,
Nu se lasă de farfurie.
La un moment dat
Îl văd că ridică farfuria
La gură,
Încât abia de-am putut
Sări la o parte
Să-mi salvez costumul.

Cu borşul, mi-am zis, m-am lămurit.
Trec la măsuţa mică
Să-mi sorb cafeluţa
Şi să răsfoiesc în voie ziarele.
Ehe, zic, când mi-l văd
Pe nepoftitul musafir
Coborând în grabă
Pe piciorul mesei mari,
Alergând spre măsuţa mică,
Ehe, zic, dacă mi te atingi
De cafeluţă,
Ai şi sărit în aer.
Pe dracul,
Gândacul, apărut nu se ştie cum
Tocmai la etajul nouă,
Trece fulgerător pe podele,
Se apucă
De picioarele măsuţei mici
Şi cât ai clipi
E pe măsuţă, înaintea mea:
Bea cafeluţă,
Sloboade fum din ţigară
Şi răsfoieşte ziare.
Îl distrug, zic,
Şi mă iau după dânsul.
Dar la început caut
Un ciocan sau altceva
De altoit, sănătos.
Mă fraţilor,
Dar tot atunci

Îl şi zăresc
Pe ticălosul negru
Venind fulgerător
Cu ciocanul spre mine.
Dacă nu săream într-o parte,
Azi eram mort.
Mă enervez atât de tare,
Încât îmi pierd vocea.
În loc să răcnesc la el,
Mă prind bâlbâindu-mă,
Rugându-l să se ducă
De unde a venit.
Dar crezi că ai cui spune!
Eu îi vorbesc,îl implor,
Cad şi în genunchi,
Dar el nici nu se uită la mine –
Cum s-a aşezat la măsuţa mică,
Soarbe cafeluţă,
Trage din ţigara mea
Şi răsfoieşte ziarele.
Şi să vedeţi, le răsfoieşte
Nemulţumit,
Le-aruncă când în stânga,
Când în dreapta,
Le trânteşte,
Fosăie supărat
Şi iar buchiseşte
Ici şi colo.

El buchiseşte, iar eu tremur
Lângă uşă, în picioare:
S-o şterg din casă,
Sau să mai aştept?!
Aşa am dus-o ieri toată ziua.
Am vrut să închid geamul –
Venea o furtună.
Eu închid geamul,
Iar el îl deschide;
Mă apuc să deretic prin casă,
Strâng gunoiul, de, îmi zic,
Măcar atâta lucru să fac şi eu
Până se întoarce soţia.
Eu strâng gunoiul,
Şi el, păcătosul negru,
Îl aruncă, înadins
Îl împrăştie.
Îmbracă pijamaua mea,
Târâie ciupicii mei,
Fumează ţigările mele.
Poartă cravata mea.
Culmea a fost,
Când s-a lăsat noaptea.
Soţia se întinde în pat
Şi eu vreau să mă culc lângă ea,
Dau să mă culc lângă soţie,
Iar el sare la mine,

Se ridică în două picioruşe
Şi mă ţinteşte,
Nu-mi dă voie
Să mă apropii de pat.
Toată noaptea am dormit afară,
La balcon.
Azi i-am declarat soţiei:
Dacă nu-l scoate
În decurs de trei zile
Afară, divorţăm,
Gata!

DRUMUL CAILOR

Am alungat caii pe Lună.

Caii pasc în voie
În văgăunile Lunii,
Eu mi-am pus
O bucată de Lună
Sub cap
Şi închipui o scrisoare
Soţiei.

„Nevastă dragă,
Am ajuns pe Lună.
Pe Dealul Galben
N-am putut urca,
Pe Dealul Roşu
N-am putut sui.
Până la deal caii au mers,
Dar mai departe
Au prins a da înapoi.
I-am bătut cu frânghia,
I-am bătut cu prăjina,
În zadar.
Iapa cea bălaie
Din satul
Din cîmpie
A căzut chiar
Sub poalele Dealului Galben.

Am rugat-o,
Am bătut-o,
I-am dat pâine
Din pâinea coaptă de tine,
S-a uitat înlăcrimată în ochii mei,
S-a uitat lung
Şi-a spus că nu vrea nimic
decât să moară pe Pământ.
Dar o să găsim iarbă, i-am spus,
Pe Lună e multă iarbă, i-am spus,
Iarbă până la burta calului, i-am spus,
Dar ea a zis
Că e târziu de-acum să mai
Caute iarbă
Şi a închis ochii.
Am luat-o cu ceilalţi cai
Mai departe.
Trebuie să fie un urcuş la cer,
Mi-am zis, trebuie să fie
Pe undeva un urcuş.
Şi i-am mânat spre muntele Ararat.
I-am mânat
Pe apa unui râu,
Altfel
Nu mai ajungem la trecătoare.
M-am udat până la piele.
Pălăria şi traista
Mi le-au luat apele,
Ba şi prăjina

Mi-au luat-o apele,
Dar nu ma-m lăsat,
Cu cât mă urcam mai sus,
Cu atât râul se făcea mai subţire,
Cu atât cerul îmi părea
Mai departe.
Caii,
Ce să-ţi spun de cai,
Vroiau să urce,
Dar cum?!
Vroiau să ajungă la cer,
Dar cum?
Pe care am putut
L-am împins din urmă,
Pe unde cu umărul,
Pe unde cu genunchiul,
Dar mai mult cu pumnii.
Ai avut dreptate –
Am început să blestem:
De ce, anume eu,
M-am apucat
Să salvez caii.
Noroc că-ntr-o noapte,
Aşa cum nu-i mai puteam împinge,
Deodată văd Luna
Trecând foarte aproape de munte.
Să fi văzut, dragă nevastă,
Cum s-au încurajat caii,
Au zărit o pajişte verde pe Lună
Şi s-au repezit înainte,
Mai să mă arunce în vale...

Dragă nevastă,
Am ajuns pe Lună,
Dar am rămas
Cu douăzeci de cai,
Din satul nostru
N-a rămas nici unul.
Se vede că i-am pierdut
Pe Ararat.
Îmi pare rău, nevastă,
Satul nostru
N-o să mai aibă nici un cal.
Dar de ce-ţi scriu?
A, mi-am amintit,
Vroiam să-ţi spun c-am ajuns,
Dar nici nu prea este iarbă,
Pentru o săptămână-două dacă ajunge
Şi ne ducem mai departe.
În noaptea asta
M-am uitat spre Jupiter.
Ştii, de pe Pământ nu se zăreşte,
Dar de aici se vede bine:
O planetă verde-verde se vede,
Cred că-i acoperită de iarbă.
Îţi spun, mai şed o săptămână, două,
Cât o să găsim iarbă pe Lună,
Şi o luăm mai departe.
Spune-le oamenilor
De prin satele din jur
Să n-aibă nici o grijă,
Caii lor se simt bine
Şi cred c-o să se simtă şi mai bine.

Pe aici maşini nu-s,
Trenuri nu-s,
Am văzut o bucată de rachetă,
Dar am aruncat-o jos,
N-a căzut cumva
Pe casa noastră?...
Pe scurt,
Am să mă duc tot înainte.
Până nu găsesc iarbă îndeajuns,
Nu mă opresc.
Tu, cum ţi-am spus,
Deocamdată
Nu poţi veni după mine,
Şezi şi păzeşte
Casa,
Iar dacă-i vrea să-mi trimiţi scrisoare,
Scrie-mi pe adresa:
Drumul cailor.
Ţi-aş mai scrie,
Dar mi se pare
Că-n noaptea asta
O să fete o iapă.
Mă duc, căci nechează.
Al tău pe vecie".

Caii pasc în voie pe Lună.

POEMELE SÂNILOR

Dacă te prind încă o dată
Că-ţi faci loc în troleibuz
Cu sânii –
Chem miliţia!
Pardon,
Am vrut să spun:
Mă iau la palme!

Un sân îmi face
Cu ochiul,
Iar altul
Îmi arată limba.

Palma
Mi s-a căuşit
De la sâni.

Vecina din dreapta
Mi-a spart peretele
Cu sânii.

Din petale
De lumină
Se arată
Pui de sâni.

Umblă
Să-i spună băieţii
Minciuni,
Ca să-i crească
Sânii.

Mai scoate, soţie,
Sânul cela
Să-mi aprind
O ţigară.
În căuşul mare
Al mâinii
Ca doi pui
Tremură sânii.

Când ne certăm,
Îi tot spun soţiei:
Să nu-ţi zgâieşti
În clipa asta sânii –
Mă dezarmează!

S-a cunoscut
Şi asemenea faptă:
Când s-au revoltat odată
Sânii nu ştiu cărei împărătese,
A şi zburat capul
Împăratului.

S-a constatat că sunt
Mai multe categorii de sâni:
Sâni – diplomă,
Sâni – apartament,
Sâni – maşină,
Sâni – blană,
Sâni – pantofi,
Sâni – cizme,
Sâni – ciorapi...

Mai este
Şi altă ipoteză.
Se zice că nisipul de la mare
Este mărunţit
De sânii femeilor.

Cel de vede, se zice,
Sân de copilă,
Îi ard ochii.
Bre, şi ne păzim
Al naibii ochii!

Şi tot se ivesc
Şi tot se uită
Sânii aceştia la mine,
Se tot zgâiesc –
Bau! Bau!

ROATA

La o parte!
La o parte!
La o parte!
Daţi-mi voie să fug!
Am să vă spun mai încolo
Ce se întâmplă!
Acum nu pot, nu vedeţi –
O roată aleargă după mine!

Şi i-am spus nevestei,
Şi le-am spus copiilor:
Luaţi seama,
O roată se-nvârte
Prin părţile noastre,
O roată, le spun, a fost văzută
Ba pe un drum, ba pe alt drum,
Ba într-o ogradă,
Ba în altă ogradă,
Sare gardurile, le spun,
Şi pisează totul în cale!
Le-am mai spus că,
Am văzut-o şi eu,
Atunci
Când mă ridicasem la Polul Nord
Să respir puţin,
Pe acolo am văzut-o,
Ba chiar am şi aruncat-o de pe planetă.

Şi acum a apărut din nou,
Se-nvârte,
Cică,
Prin împrejurimi!
Măi, fiţi atenţi, le spun,
Măi, fiţi cu ochii în patru –
Nu umbă ea a bine!

Şi, uite-o, s-a luat după mine!

Dormeam, adică
Îmi strângeam soţia în braţe,
Când am auzit
pârâituri în gardul ogrăzii mele!
Cine-i, strig,
Dar nu mai reuşesc să strig,
Trosc! Crapă pereţii casei în două
Şi se arată
Roata!
Arunc nevasta din braţe
Şi-o iau la fugă!
La început am crezut că-i o glumă:
Are să alerge roata
Din urma mea, cât are să alerge,
Îmi zic, şi se va sătura.
Dar de unde!
Eu alerg în jurul casei –
Şi roata după mine!
Eu alerg în jurul ogrăzii –
Şi roata după mine!

Mă ascund după fânfână –
Ea doboară fântâna!
Ţăşnesc atunci din sat
Şi-o iau la sănătoasa:
Peste câmpuri,
Peste văi,
Peste dealuri...
Ce ţi-am făcut, roato, zic,
Poate m-ai încurcat cu cineva, zic,
Îndură-te,
Am copil şi nevasta încă mi-i tânără!
Zic şi fug, că roata nu se opreşte!
Aleargă după mine!
Am trecut
Şi pe la nişte neamuri de-ale mele,
Gândeam, poate cineva să mă salveze!
Săriţi, oameni buni, strig,
Dar nimeni nu se poate apropia,
Şi roata se ţine de mine!
Am trecut şi pe la nişte cirezi de vite,
Gândeam,
Se va lua afurisita după vreun buhai!
Aiurea!
Mă scoate dintr-un sat
Şi mă alungă în altul!
Şi în satul cutare am fost,
Şi în satul cutare am fost,
Şi în satul cutare;

Nu-i oraş
Prin care să nu mă fi fugărit.
Am trecut de vreo sută de ori
Oceanul Atlantic,
Gândeam, în apă să scap de ea,
De unde – se ţine de mine!
Am urcat
De vrea mie de ori munţii Himalaia,
Fără ghete de alpinist, desculţ!
Nu-i colţ de pământ
Unde să nu fi călcat
Piciorul meu,
Şi roata nu se lasă
Şi eu puteri nu mai am.
Nici tu să te aşezi,
Nici tu să răsufli,
Nici să mănânci,
Nici să bei,
Ca să nu mai zic
Să-mi văd nevasta,
Copiii...
Iat-o, iar mă ajunge!

La o parte!
La o parte!
La o parte, oameni buni,
Daţi-mi voie să fug!

TESTAMENT

Fiule, după cum vezi,
Am murit.
Te-am aşteptat, te-am aşteptat,
Dar se făcea noaptea
Şi nicicum nu vroiam să mor noaptea,
Am luat şi am murit.
Nu mă cotrobăi
Prin buzunare,
Buzunarele mi-s rupte.

Nu-mi căuta punga,
Pungă n-am avut
Niciodată.

Lasă în pace geamantanul,
Că n-are fund dublu.

Nu răsfoi cărţile,
Că le-am răsfoit eu
Îndeajuns.
Mama ta nu punea banii
Prin cărţi.
Nu roade în zadar ceaunul,
Îţi strici dinţii,
Ceaunul e de fontă.
Lasă oalele în pace,
Lingura de borş
Ce strălucea
Pe fundul oalei
Am mâncat-o eu.

Mi se făcuse, nu ştiu cum,
Înainte de moarte foame
Şi n-am vrut să mor flămând.

Nu bocăni
Pereţii casei,
Sunt de bârnă,
De-atâta sună a gol.

La mormântul mamei
Nu te gândi,
Mama ta n-a purtat
Niciodată
Dinţi de aur.

Nu te uita lung
Că acoperişul casei e găurit,
Va trebui să-l repari.

Şi gardul
Va trebui să-l repari,
Dacă vrei să nu te boldească
Baistrucii satului,
Printre gard,
Cu beţele în fund.

N-aştepta ajutor
De la vecini –
M-am sfădit
Cu toţi.

Şi nu da cu piciorul
În mâţă.
Mâţă nu poartă
Nici o vină.

Caută-ţi o femeie
Care să nu muncească
Pentru tine,
Ci pentru care
Să munceşti tu.

Şi n-alerga prin sat
Cu sicriul meu în spate
Spre cimitir,
Mergi la pas
Să nu râdă lumea.
Dacă n-ai de ce plânge
În urma mea,
Fluieră.
Tot mai omeneşte o să fie.

Stai,
Aruncă de-acum
Şi nişte ţărână
Peste mine.
Şi nu uita,
Înfige şi un băţ
(Dacă n-ai un copăcel)
Lângă mormânt,
Ca semn,
Să nu uiţi
C-ai avut şi tu odată
Tată.

Adio.

ŢINE-TE, EUROPA

Un ţăran
Umblă cu vaca
Prin Europa.

Domn' general!
Domn' procuror!
Domn' ministru!

Avioanele supersonice
I-au supt vaca.
S-a ros curmeiul vacii
De atâta umblet.
Sângerează tălpile ţăranului
De atâta umblet.

Domn' ministru!
Domn' general!
Domn' procuror!
Vaca avea lapte.

S-a făcut însă aerodrom
Lângă casa ţăranului
Şi supersonicele
I-au speriat laptele.
Ce să facă acum ţăranul
Fără lapte?
Ce să facă acum ţăranul
Fără văcuţă?
Avea o căsuţă
Şi o văcuţă!

Aghiotantul generalului
E mai indulgent.
Şi tata lui are o văcuţă, spune.
Şi în preajma casei lor, spune,
Se construieşte în grabă
Un aerodrom.
Într-o zi, spune,
Ar putea şi vaca lor să rămână
Fără lapte.
Aghiotantul generalului
Ar vrea să ajute ţăranul,
Dar nu ştie cum.
Vino mai spre amiază, îi spune.
Vino mai spre seară, îi spune.
Vino dimineaţa, îi spune.
Acum generalul ia masa, îi spune.
Acum generalul doarme, îi spune.
Acum generalul, îi spune,
Stă aplecat deasupra hărţii.
Acum generalul e cu generăleasa, îi spune,
Dar mai treceţi.
Aghiotantul îi mai spune şi altele.
Chestii care n-ar trebui
Să le ştie chiar toţi.
I le spune la ureche:
Generalul e cu amanta în Filipine:
Generalul e cu amanta
În Africa.
Generalul şi amanta se plimbă
Pe Mississippi.
Nici vorbă că se va întoarce luna asta.

Mai degrabă îl găseşti pe la sfârşitul verii.
Şi-apoi încep manevrele de toamnă.
Şi-apoi încep manevrele de iarnă.

Şi ţăranul nu ştie ce să facă:
Să se ducă cu vaca în Filipine?
Să se ducă cu vaca în Africa?
Să se ducă cu vaca
Pe Mississippi?

Ar putea, desigur, sta de vorbă
Cu generăleasa,
Dar cu ce-l poate ajuta ea?
Şi-apoi de când vaca s-a uşurat
Drept în faţa generălesei,
Aceea nici nu vrea să audă
De ţăran.
La început îl mai asculta,
Chiar îl compătimea.
Dar cine ar fi prevăzut cazul cu balega?
Ţăranul, clar, şi-a cerut scuze,
A probozit vaca
Şi pe loc s-a apucat să şteargă
Rochia generălesei,
Rochia şi pereţii casei generalului,
Dar ce-a ieşit?
Răcnetele generălesei
L-au trezit pe general.
Generalul a ţâşnit în prag
Roşu ca racul:
Iar tu cu vaca, strigă,

Eu sunt general, strigă,
Eu îmi bat capul numai de piloţi, strigă,
De piloţi şi avioane.
Marş! strigă.

Că nu-i patriot, strigă,
Pune preţ pe-o vacă de câţiva franci,
Pe când un pilot de-al lui –
Ştie ţăranul cât costă?
Întreţinerea unui pilot costă
Cât întreţinerea a o mie de oameni!
Despre care vacă vorbeşti, strigă generalul,
Despre care lapte vorbeşti, strigă generalul,
Eu mă supun
Numai ministrului forţelor armate!
Marş!
Şi ca să-l scoată mai repede pe ţăran
Cu vacă cu tot din curte,
Generalul dă drumul la cei patru câini
Dresaţi!

Dacă nu se apuca ţăranul de coada vacii,
Poate nici azi nu mai ieşea
Din curtea generalului.

A ieşit, dar unde să se ducă?
Spusa ţăranului e simplă:
Vaca dădea câte o căldare de lapte.
Dimineaţa – o căldare de lapte.
La amiază – o căldare de lapte.
Seara – o căldare de lapte.
Dar cum s-a făcut aerodrom în grădina lui,

Vaca a încetat să mai dea pic de lapte.
Avioanele i-au speriat laptele.
Şi el altă vacă n-are!
Asta-i văcuţa care l-a scos din război!
Asta-i văcuţa care i-a scăpat copiii
De la foametea de după război.

Domn' ministru!
Domn' procuror!
Domn' general!

Şi tot aşa.

Că vaca se uşurează în locuri publice –
Ţăranul plăteşte amendă.
Că vaca bea apă în locuri publice –
Ţăranul plăteşte amendă.
Că vaca paşte în locuri publice –
Ţăranul plăteşte amendă.
Că vaca doarme în locuri publice –
Ţăranul plăteşte amendă.
Că vaca rage în locuri publice –
Plăteşte, Hans, amendă!

Domn' ministru!
Domn' general!
Domn' procuror!

Procurorul îl sfătuie
Să se ţină de general.
Generalul îl sfătuie
Să se ţină de ministru.
Ministrul îl sfătuie

Să se ţine de procuror.
Procurorul îl sfătuie
Să se ţină de ministru.
Dar adjunctul ministrului forţelor armate
Nu poate să-i arate ţăranului
Ordinea de zi a ministrului:
Pentru săptămâna viitoare
Şi pentru luna viitoare,
Program foarte încărcat.
Nici o crăpătură
Unde ai putea vârî unghia,
Apoi să vâri piciorul,
Apoi să vâri capul,
Apoi Hans să vâre vaca şi problema vacii.

Totuşi, îşi zice ţăranul,
Ar fi foarte bine să se întâlnească personal
Cu ministrul forţelor armate.
Poate să se ducă cu vaca după el
La poligon?
Poate să se ducă după ministrul plecat
La vânătoarea de potârnichi?

Ţăranul cu vaca
A nimerit şi pe un stadion,
La un meci internaţional de fotbal.
Vaca a mai păscut pe gazon, la pauză,
Dar, în fond, e scandal.
Televiziunea
A arătat vaca pe ecran.
Ziarele au publicat

Imaginea vacii pe primele pagini,
Trâmbiţând în toate limbile lumii:
„Un ţăran se judecă cu statul!“
„Statul se judecă cu o vacă!“
„Generalul care a supt o vacă!“
„În curtea ministerului forţelor armate
Rage o vacă!“
„Vaca care nu va mai hrăni copii!“
„O generălească se bate cu un ţăran!“
„Hans îşi apără cu ciomagul vaca de atacul
avioanelor supersonice!“
„Rachete intercontinentale
Atacă vaca lui Hans!“

Domn' general!
Domn' procuror!
Domn' ministru!

Un grup de terorişti
Era să-i arunce lui Hans vaca în aer.
Teroriştii vroiau să scape de procurorul,
Dar cum nu găseau nici o ieşire,
Au strecurat în traista ţăranului o bombă.
Intră ţăranul cu vaca şi cu bomba la procuror,
Stă de vorbă cu acesta
Şi deodată poc! explodează
Traista ţăranului.

Procurorul,
Când vede prin ochiul din poartă
Că iar vine ţăranul cu vaca,
Încuie poarta.

Procurorul,
Când vede că ţăranul vrea să sară
Cu vacă gardul,
Sare prin geamul din spatele casei
Şi fuge.

Stă ţăranul în mijlocul pieţei oraşului
Şi hrăneşte vaca din pălărie cu o bucăţică
De pâine.
Doamnele de la balcoane
Închid obloanele, că pute a vacă.

Poliţistul, care e pus
Să urmărească pas cu pas ţăranul cu vaca,
Nu mai rabdă –
Spune ţăranului să-şi ia vaca
Şi să se ducă de unde a venit.
Vâr-o într-un tramvai, îi strigă,
Şi scoate-o îndată din oraş.
Dacă n-o poţi pune într-o maşină, strigă,
Ia-o în spinare şi tuleşte-o din oraş!

Domn' ministru!
Domn' general!
Domn' procuror!

Am avut o văcuţă, strigă ţăranul,
Vaca a avut lapte, strigă.
Avioanele, strigă,
Mi-au supt vaca!

Ministrul forţelor armate
S-a enervat atât de tare,
Încât pe loc a chemat un corp întreg de armată,
Ba mai cheamă şi o unitate motorizată,
Una dintre cele cinci divizii de elită,
Şi mai ridică în aer
O escadrilă întreagă de avioane,
Să atace din aer ţăranul şi vaca.
La urma urmei,
Îi pusă în mişcare şi forţa rachetară.

Ziarele de dimineaţă scriu:
„Ieri, la 4.00,
Printr-o lovitură neaşteptată,
Una din diviziile de tancuri
A reuşit să scoată
Ţăranul cu vaca în afara
Oraşului...“
Ziarele de seară scriu:
„Azi, pe la orele cinci dimineaţa,
Ţăranul a intrat din nou cu vaca în oraş.
Mai e cu el şi băbuţa.
Mai sunt cu el şi nepoţeii“.

Domn' procuror!
Domn' general!
Domn' ministru!

Nu te lăsa, Ţărane!
Ţine-te, Europa!

COMOARA

Când am atlat
Că pe un vârf de munte,
Peste mări şi ţări,
Se află o comoară,
Ne-am grăbit mai mulţi s-o căutăm.

Pornit la drum,
Vecinul din dreapta a luat cu dânsul
Calul, căruţa, un topor, un sac, o frânghie.
Vecinul din stânga a luat
Un cal, o căruţă, un topor, un sac şi o frânghie.
Vecinul din faţa casei mele a făcut ceea
Ce-au făcut ceilalţi.
Eu am luat cu mine
Femeia iubită.

Când am ajuns la prima apă,
Ca să putem trece mai departe,
A trebuit să aruncăm câte ceva
Din cele luate la drum.
Vecinul din dreapta a lăsat căruţa
Şi a luat
Peste apă
Numai calul, sacul, toporul şi frânghia.
Vecinul din stânga a lăsat căruţa
Şi a luat cu dânsul
Numai calul, toporul, sacul şi frânghia.
Vecinul din spatele casei
A lăsat căruţa

Şi a luat cu dânsul,
Să ducă mai departe,
Calul, toporul, sacul şi frânghia.
Vecinul din faţa casei a făcut
Ceea ce-au făcut ceilalţi.
Eu am luat cu mine
Femeia iubită.
Când am ajuns la altă apă,
Ca să putem trece mai departe,
A trebuit să mai aruncăm câte ceva.

Vecinul din dreapta a lăsat calul
Şi a luat cu dânsul,
Să ducă mai departe,
Toporul, sacul şi frânghia.
Vecinul din stânga a lăsat calul
Şi a luat cu dânsul
Toporul, sacul şi frânghia.
Vecinul din spatele casei a lăsat calul
Şi a luat cu dânsul,
Să ducă mai departe,
Toporul, sacul şi frânghia.
Vecinul din faţa casei a făcut
Ceea ce-au făcut şi ceilalţi.
Eu am luat cu mine
Femeia iubită.

Când am ajuns la altă apă,
Ca să putem merge mai departe,
A trebuit să mai aruncăm câte ceva.
Vecinul din dreapta a aruncat toporul
Şi a luat cu dânsul numai sacul şi frânghia.

Vecinul din stânga a aruncat toporul
Şi a luat cu dânsul numai sacul şi frânghia.
Vecinul din spatele casei a aruncat toporul
Şi a luat cu dânsul numai sacul
Şi frânghia.
Vecinul din faţa casei mele a făcut
Ceea ce-au făcut şi ceilalţi.
Eu am luat cu mine
Femeia iubită.

Când am ajuns la poalele muntelui,
Pe vârful căruia se ascundea comoara,
A trebuit să mai aruncăm câte ceva,
Ca să putem urca muntele.

Vecinul din dreapta a aruncat sacul
Şi a luat cu dânsul numai frânghia.
Vecinul din stânga a aruncat sacul
Şi a luat cu dânsul numai frânghia.
Vecinul din spatele casei mele
A aruncat sacul
Şi a luat cu dânsul numai frânghia.
Vecinul din faţa casei mele a făcut
Ceea ce-au făcut şi ceilalţi.
Eu am luat cu mine
Femeia iubită.

Când am ajuns la poalele muntelui,
Unde trebuia să fie comoara mult dorită,
Am găsit, în loc de comoară,
O groapă
Goală.

Ne-am uitat speriaţi unul la altul
Şi am constatat:
Vecinul din dreapta
S-a ales din toată povestea
Cu o frânghie.
Vecinul din stânga
S-a ales din toată povestea
Cu o frânghie.
Vecinul din spatele casei mele
S-a ales din toată povestea
Cu o frânghie.
Vecinul din fata casei mele
S-a ales cu ce s-au ales şi ceilalţi.
Eu m-am ales
Cu iubita!

SONDAJ

Din patru sute de bătrâni
Care au fost întrebaţi
Ce-i aceea dragoste,
209 au surâs în barbă,
50 mi-au întors spatele,
43 şi-au aprins pe loc ţigările,
30 mi-au spus să-mi trăiesc traiul
Şi-atunci o să văd ce-i aceea dragoste,
30 s-au uitat speriaţi în jur,
19 n-au vrut să-mi răspundă,
5 au spus c-au să dea drumul câinelui,
Dacă nu părăsesc imediat ograda lor,
4 au chemat babele lor,
Ele să-mi explice ce şi cum,
3 au râs cu poftă,
3 au spus că-n cărţi e spus totul,
2 m-au scuipat,
2 şi-au luat pe loc
La bătaie soţiile.

Din patru sute de femei
Care au fost întrebate
Ce-i aceea dragoste,
301 au izbucnit în plâns,
40 au râs cu poftă,
25 s-au dezlănţuit în dans,
13 au început să cânte,
6 mi-au trântit uşa în faţă,
1 şi-a scuipat bărbatul.

NESOMN

Ce mai visuri
Se-ntâmplă să avem
Câteodată!

Mai ieri visez:
Femeile
S-au săturat de bărbaţi
Şi-au fugit de la noi.
Pur şi simplu,
Au luat-o la fugă,
Fug şi nici nu se uită înapoi.

Fără femei e trist
Şi-am luat-o după femei.
Alergăm după femei şi tot strigăm:
Mai mult n-o să bem,
Mai mult n-o să fumăm,
Mai mult n-o să-ntârziem
De la serviciu,
Mai mult n-o să vă batem!
Mai mult n-o să ascundem
Nici un ban din salariu!

Dar femeile
Nici nu vor să audă.

Trec munţii
Şi nici nu se uită înapoi.
Unele mai cad prin prăpăstii,
Dar fug mai departe.
Nu ne lăsăm nici noi.

Alergăm după ele
Şi tot strigăm:
N-o să mai scoateţi sfeclă,
N-o să mai tăiaţi lemne,
N-o să mai înjunghiaţi porcii,
N-o să mai lucraţi pe tractoare,
N-o să mai scoateţi cărbuni din mine,
N-o să mai spargeţi asfaltul,
N-o să mai,
N-o să mai!...

Dar femeile aleargă mai departe.
Au trecut pe jos pustiul,
Dar nici una nu se uită înapoi.
Unele din ele au fost înghiţite
De nisipurile mişcătoare,
Dar aleargă mai departe.

Nu ne lăsăm nici noi,
Că altă ieşire n-avem.
E nemaipomenit de trist
Fără femei.
Şi alergăm,
Alergăm în urma lor
Şi tot strigăm:
N-o să mai divorţăm,
O să mai creştem şi noi copiii,
O s-aducem tot salariul acasă,
Noi o să muncim
Şi voi o să citiţi gazete,
Noi o să facem mâncare
Şi voi o să bateţi

Cu pumnul în masă,
Noi o să spălăm podelele
Şi voi o să priviţi televizorul,
Noi o să ducem gunoiul
Şi voi o să staţi întinse în pat,
Noi o să târâm de la piaţă
Câte patru plase
În mână şi voi o să mergeţi alături
Fumând,
Voi o să ne puneţi borşul în cap,
Când borşul nu-i gustos,
Şi noi o să facem alt borş.
Voi o să veniţi târziu acasă
Şi noi o să vă aşteptăm
În prag cu masa întinsă!
Şi tot aşa strigăm.

Dar femeile
Au şi trecut apele,
Multe se îneacă,
Dar aleargă mai departe,
Nici nu cată înapoi.
Au ajuns la capătul pământului
Şi fug mai departe,
Se înalţă,
Multe se prăbuşesc în abisuri,
Dar fug mai departe,
Se împrăştie pe boltă,
Se caţără pe stele
Şi iar fug mai departe,
Mai departe.

Noi strigăm,
Dar ele nici nu cată înapoi,
Fug, abia le mai strălucesc
Călcâiele.
Poftim,
Le-am şi pierdut din vedere,
Au şi dispărut,
Nu-s.
Acum unde să le găseşti?

Unul spune
C-a dat de urma lor.
S-au adunat toate
Pe o planetă foarte îndepărtată
Şi foarte dosită.
Acolo şi-au făcut patria lor.
Trăiesc singure
Prin copaci.

Pe o creangă e Ioana lui Pârlea,
Pe altă creangă –
Aiurita lui Scârbă,
Mai încolo –
Cele patru soţii
Ale lui Briciu.
Pe fiecare frunză –
O femeie.
Stau întinse pe frunze
Şi, ca frunzele, ziua întreagă
Visează cu faţa la soare.

Trăiesc cu soare,
Cu lumină,
Cu aer,
Şi nu se mai ştie cu ce...
Cum să ne apropiem de ele?
Cum să le întoarcem înapoi?
Dacă le superi,
Se duc şi mai departe.

Clar,
Va trebui să le ademenim,
Şi cât mai repede,
Cât încă n-au uitat
Cu totul de noi!
Oricum, măi fraţilor-bărbaţilor,
Pentru început.
Să ne radem!

ŞAPTE PE-O BICICLETĂ

Mi-am revăzut copilăria.

Şedea la un colţ de pod,
Dându-mi de înţeles că mă aşteaptă acolo
De când e copilăria.

Când m-a zărit,
S-a bucurat mai ceva decât un copil.

Hai să alergăm, zice,
Şi pe loc o ia la fugă.

Sare o piatră,
Face o tumbă peste un muşuroi de furnici,
Trece printr-un gard,
Prinde o mâţă de coadă,
Dă un bobârnac unui copil
Care pe loc începe a plânge,
Se caţără pe un copac
Şi-mi strigă:
– Hai să culegem cireşe.
Strigă şi sare de pe cracă pe cracă.
Cu o mână vâră cireşe în gură,
Cu alta ticseşte cireşe în sân.
Când i se pare că cireşele-s mai bune
În copacul de alături,
Sare dintr-un copac în altul,
Ajunge în vârful copacului
Şi se întinde pe o frunză la soare.

De ce stai, strigă,
Hai să ajungem maşina ceea.
Şi sare din copac,
Se ia după maşina care nici gând n-are
Să se oprească.
Colbul e cât casa în urma maşinii,
Dar copilăria mea nu se lasă.
Zăreşte un iepure şi se ia după iepure.
Când e gata să-l prindă,
Zăreşte o vulpe
Şi se ia după dânsa.
Când e gata s-o prindă,
Zăreşte un fluture
Şi se ia după el.
Ca să-l prindă mai uşor,
Îşi scoate cămaşa,
Vrea să-l prindă cu haina,
În sfârşit, aruncă haina
Şi aleargă după fluture
Să-l prindă cu gura.
Se-mpiedică, cade,
Dar nu se lasă.

– De ce stai, îmi strigă,
Hai să alergăm la lutărie,
Ştiu un cuib cu pui de lăstuni.
Strigă şi o ia la fugă aiurea.
Se-ntoarce cu nasul zdrelit,
Dar nu se lasă.
– De ce stai, îmi strigă,
Hai să ne aruncăm de pe pod în apă, zice,
Sau hai să scoatem raci din bulboane,
Sau hai să ne-ntindem pe apă cu faţa în sus
Şi în trei zile, gata,
Suntem la mare.
Sau cel mai bine ar fi, strigă,
Să aruncăm cloşca Irinei de pe ouă
Şi să clocim noi ouăle!

Dar de ce stai, strigă,
Chiar nimic nu poţi?!

EXTRAORDINAR

Să am iertare,
Dar mi se pare
Că v-am mai văzut undeva!
O, da, mi-am amintit –
Făceaţi coadă la alimentară;
Cineva v-a călcat pe picior,
Şi dumneavoastră v-aţi cerut scuze;
Cineva v-a scăpat
O sticlă cu lapte în cap,
Şi dumneavoastră
V-aţi scuturat pălăria;
Careva şi-a şters
Mâinile de cravata dumneavoastră,
Şi dumneavoastră i-aţi mulţumit;
Cineva a spus că locul dumneavoastră
E locul lui, şi dumneavoastră
L-aţi cedat
Şi-aţi plecat.
Deci acela sunteţi?!
Dintr-o dată v-am recunoscut.
Cum adică nu sunteţi dumneavoastră?
Bine, dar purta aceeaşi pălărie!
Şi mai purta aceeaşi haină!
Bine, dar avea aceeaşi faţă!
Bine, dar avea aceleaşi priviri!
Extraordinar!
Parcă pot fi doi oameni identici?!
Atunci îmi cer scuze,
Îmi ridic pălăria
Şi nu vă supăraţi pentru deranj...

Istorie penibilă, nu?!
Şi mi-am zis de sute de ori:
Dacă ies la aer,
N-am decât să trag
Mai mult aer în mine.
Mă întorc în casă
Şi iar mă apuc de lucru.
La ce-mi trebuie să intru mereu
În istorii neplăcute!

Deunăzi
Am zărit unul alergând pe stradă
Din răsputeri şi eu,
În loc să mă apuc să trag în mine
Cantitatea necesară
De aer curat,
Mă pune naiba
Să mă iau după tipul cela, să văd
Încotro aleargă!
Aleargă să ajungă pe cineva sau aleargă
Să scape de cineva?!

Pe dracul!
A alergat
Până a ieşit din oraş,
Iar cum
S-a văzut într-un lan cu grâu,
S-a trântit cu faţa în sus
Şi hai să facă gimnastică!
Am scuipat
Şi-am plecat.

Şi, uite, azi
Iar am intrat într-o istorie:
La ce mi-a trebuit
Să casc ochii la tipul cela
Care a fost scoc din rând?!
Şi-apoi la ce
Mi-a trebuit să-l opresc pe istlalt
Care seamănă leit cu celălalt,
Dar n-a recunoscut că-i el.

Ei, dragă, uite-l,
Iar mi l-a scos soarta-n cale!
E acelaşi, îl recunosc.
Are aceeaşi haină.
Aceleaşi priviri,
Aceeaşi faţă
Şi mersul e acelaşi.
Dar cum se face că o clipă în urmă
Cerca să urce în troleibuz,
Iar acum stă în faţa mea?

Să am iertare,
Dar mi se pare
Că v-am mai văzut undeva!
Înţeleg,
Nu-i frumos
Din partea mea
Să insist,
Dar explicaţi-mi, vă rog:
Dumneavoastră eraţi
Acela cu care am vorbit
Adineaori?!

Nu sunteţi acela?!
Bine, dar nu mai înţeleg nimic!
Doar am vorbit,
V-am întrebat acelaşi lucru:
Dacă sunteţi cel de făcea coadă?!
Ştiu,
Mi-aţi spus că nu sunteţi acela,
Dar acum,
Cel puţin,
Recunoaşteţi
Că sunteţi acel de adineaori!
Aţi vorbit cu mine,
Apoi aţi vrut
Să urcaţi în troleibuz,
Dar cineva din urmă
V-a trântit cu faţa la pământ,
Lumea vă călca
În picioare
Şi dumneavoastră strigaţi dedesubt
Să n-aibă nimeni nici o grijă,
Vă simţiţi bine!
Apoi
Cineva v-a scuipat în servietă
Şi a aruncat-o
Din troleibuz.
Dumneavoastră eraţi
Sau nu dumneavoastră?!
Nu mai înţeleg nimic!
Nu mai pricep nimic!
Doar aveţi aceeaşi faţă!
Doar aveţi aceeaşi haină!

Doar aveţi aceleaşi priviri!...
Hm, iar am dat
Cu nasu-n bară!

Şi-mi tot zic,
Îmi tot jur
Să nu mă mai amestec...

Uite-l, uite-l,
E la celălalt capăt de stradă!
Cineva i-a pus un sac în spinare
Şi el îl târâie!

Extraordinar!

ÎNĂLŢAREA FEMEII

Tot drăgostindu-mă cu soţia,
Tot căutând s-o distrez cumva,
Am tot aruncat-o în sus
Până, din greşeală,
Am zvârlit-o pe un nor.

Aşa-mi trebuie,
Dacă am vrut
Să înalţ soţia
Mai sus decât mine.

Acum ea sade pe un nor,
Afundată până la gât
În puful norului,
Ronţăie acadele,
Se hlizeşte
Şi tot bălăbăneşte din picioare,
Iar eu tot alerg după nor.

Dă-te, femeie, jos,
Ia seama c-o să cazi, femeie,
Trage-ţi, fa, cel puţin,
Rochia peste genunchi,
Că te vede lumea!

Soţia se face că n-aude.
Ronţăie acadele,
Se hlizeşte,
Bălăbăneşte din picioare
Şi norul se duce,
Şi norul o duce.

Şi eu alerg după nor.
După mine aleargă copiii
Şi răcnesc:
Tată, ce-o să fie cu mama?
Tată, dă-o jos pe mama!
Tată, noi vrem la mama!
Tată, mama o să cadă!

Tăceţi, strig,
N-o să cadă –
Nu vedeţi că se hlizeşte!?
Şi norul se duce!

Dă-te, nevastă, jos.
Dacă te temi cumva
Să sari de acolo,
Pun o pernă – numai sari!
Te prind în braţe –
Numai sari!
Sau aşteaptă
Să cosesc puţină iarbă,
Să fac un stog de fân
Pe care ai putea sări.

Mă auzi, fa,
Cu tine vorbesc!
Şi pune o zdreanţă de nor
Peste genunchi!

Soţia se hlizeşte,
Ronţăie acadele,
Şi norul se duce,
Şi norul o duce.

Ce te hlizeşti, bre,
Al lui Scândură?
Dacă-ţi azvârleai tu din greşeală
Soţia, acum îţi părea bine?
Să-ţi pui nevasta pe un nor
Şi numai atunci
Să te zgâieşti cât îţi pofteşte inima
La picioare de femeie!

Şi tu, bre, al lui Suru,
De ce nu te-ai căsca
La picioarele strâmbe
Ale strâmbei tale?!

Nevastă, mă auzi,
Dă-te, fa, jos,
Că toţi prăpădiţii
Se uită la tine.
Până şi al lui Blându,
Care şi-a îngropat soţia mai ieri,
Şi-a aprins o ţigară.
Dă-o încolo de treabă,
Suntem oameni maturi
Şi mai avem şi copii mari.
Am glumit.
Te-am aruncat în sus,
Am vrut să văd cum îţi şade
Când eşti mai sus decât mine,
Şi ce-a ieşit din asta?!

Vorbiţi-i voi, oameni buni!
Spuneţi-i că soarele se ridică
Şi lumea de mult e la muncă!

Vorbeşte-i tu, fa Inimoaso,
Că eşti de la sindicate –
Spune-i, fa, că ai s-o discuţi
La sindicate!
E mamă a patru copii,
Şi o mamă cu patru copii nu poate
Să se poarte atât de uşuratic!
Strigă, Inimoaso,
Că nu plătesc degeaba
Cotizaţie!

Şi norul se duce,
Şi norul o duce.

Auzi, nevastă, nu glumi,
Că uite unde a rămas casa noastră!
Că a-ncepe să bată un vânt
Şi-ai dat de dracul!
Coboară cât e cu binişorul –
Dacă porneşte un vânt,
Nimereşti la capitalişti,
Şi cu capitaliştii nu te joci!
O să te exploateze
De-o să-ţi iasă ochii!
Capitalistul, fa, te pune la muncă
De-ai să uiţi şi cum te cheamă!
Coboară, fa, că nici paşaport nu ai!
Şi nici limbi străine nu ştii!
Vine vântul şi te duce
Naiba ştie unde!

Mâine te poţi trezi
Chiar în Africa,
La canibali pe masă,
Să mă ierţi – pe foc!
Fa, ai să le cazi de pe nor
Drept în gură!
Ascultă-mă ce-ţi spun,
Ziarul de azi scrie:
Vânt variabil!

Şi norul se duce,
Şi norul o duce,
Şi soţia sade pe nor
Şi ronţăia acadele.

Cine, Doamne, m-a pus
Să-mi distrez soţia!

Poftim,
A şi început să bată
Un vântuleţ!

CUVINTE DE CHEMAT FETELE

Libelulo!
Ochioaso!
Puştoaico!

Să porţi numai cercei
Din cireşe!

Când vei ieşi din casă,
Să cazi drept în braţele
Lui Făt-Frumos.

Să ai atâta dragoste,
Încât să nu ştii când e ziuă
Şi când e noapte!

Unde-i călca,
Să-ţi răsară
O puzderie de copii!

Să-ţi fie patul
Din palmele bărbatului!

Să-ţi fie mama
Numai din dor!

Pe ce-i pune mâna
Să se prefacă în dragoste.
Flăcăii să se bată
Zi şi noapte
La poarta ta!

Eu am să stau în pragul tău
Până am să mă prefac
Într-un stâlp de dragoste.

Patru cai care te-aşteaptă la prag
Sunt caii mei.

Patru stele de argint
Sunt roţile de la trăsura de aur
Cu care vreau să te fur.

Deschide geamul
Şi vei zbura ca o pasăre
Pe umărul meu.

Lasă-i mamei scrisoare
Că te-ai dus să faci plajă
Pe Marte.

Lasă-i tatei cuvânt
C-ai să culegi căpşune
Pe Venus.

Pe cărarea pe care am să te duc eu,
N-o să te ducă nimeni.

Am să-ţi fac rochii
Din fir de păianjen
Şi din respiraţia melcului.

Am să-ţi cumpăr încălţări
Din floare de crin.

Am să-ţi strâng mijlocul
Cu o rază de lumină.

Am să te hrănesc
Din palmă.

Am să-ţi potolesc setea
Cu gura.

Ce-am să-ţi spun eu la ureche,
N-o să-ţi spună nimeni.

Am să-ţi deschei bumbii de la bluză
Cu limba.

Am să-ţi trag cămaşa
Cu suflarea.

Vasăzică,
Nu vrei să ieşi?!

Mă refuzi?!
Urâto!
Cioaro!
Zgripţuroaico!

Să te iubească
Numai Făt-Frumos!

Să nu ieşi niciodată
Din casă.

Nimeni să nu te aştepte la prag
Cu patru cai albi
Înhămaţi la o trăsură
Cu roţi de argint.

Nimeni să nu se prefacă
La pragul tău
Într-un stâlp de dragoste.

Niciodată să nu ştii
Ce-i aceea cămaşă din petale.

Niciodată să nu porţi pantofi
Din luminişul dintre crini.

Sunt atât de urât
Încât, la vederea mea,
O să te prefaci într-o cioară.

Să n-ajungi
Să te mai strige
Şi altcineva afară.

Să te culci şi să te scoli
Numai cu numele meu.

Să mă ai în vis
Numai pe mine.

Să ieşi din casă
Numai când voi spune eu.

Urâţenie!
Prăpădenie!
Muma dracului!

Vezi, n-ai răbdat,
Ai ieşit!

Dar ştii, căruţa
E fără cai!

Am să mă înham eu.

Urcă!

ZILE NEGRE

Mi-am întâlnit foştii duşmani.
I-am găsit care şi unde, toţi însă
Îndeplinind una şi aceeaşi funcţie –
Şedeau şi îşi tot dădeau cu o piatră în cap.

Ce-i cu voi? mă mir eu,
Iar ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

Aţi uitat ceva? îi întreb,
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

Aţi pierdut femeile?
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

Aţi pierdut banii?
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

Aţi furat prea mult statul?
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

Aţi furat prea puţin statul?
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

Aţi rămas fără prieteni?
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

Nu mai aveţi cu cine vă bate?
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

V-au scos din şefie?
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

Vă pare rău
Că v-ati născut în secolul ăsta?
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

Vă pare rău că nu m-aţi distrus la timp?
Ei tac şi îşi tot dau
Cu piatra-n cap.

LA IARBĂ VERDE

Aţi auzit?!
Aţi auzit?!

S-a găsit un petic de iarbă!
S-a găsit un petic de iarbă!

La iarbă verde!

Maşină în maşină.
Maşină în maşină.
Maşină în maşină.

Înaintea mea
Merge soţia,
Înaintea soţiei merg
Copiii mei.
Înaintea copiilor mei –
Buneii noştri.
Înaintea buneilor noştri
Merg surorile soţiei cu bărbaţii,
Înaintea surorilor soţiei merg
Fraţii mei cu nevestele,
Înaintea lor –
Copiii lor,
Şi tot aşa.

În urma mea vine
Vecina din dreapta,
În urma vecinei din dreapta vin
Părinţii vecinilor.

În urma părinţilor vecinilor vin
Vecinii vecinilor,
Copiii lor,
Nevestele lor,
Bărbaţii lor,
Părinţii lor,
Şi tot aşa.

Coloană fără sfârşit!
Zeci de kilometri în faţă,
Sute de kilometri în spate.

Ne mişcăm.

Ieri am făcut un pas,
Azi — jumătate,
Mâine – nu se ştie ce va fi mâine!

Ne mişcăm.

Dacă ne mişcăm cu aceeaşi viteză,
Spre sfârşitul verii
Sperăm să fim la iarbă verde!

Mişcaţi-vă!

Maşină în maşină.
Maşină în maşină.
Maşină în maşină.

Mişcaţi-vă!

Ei tu, cel cu ziarul,
Nu, nu, nu dumneata,
Cel dinaintea fraţilor mei!
Da, da, dumneata!
Filaret!?
Nevastă, uite cine e înaintea noastră!
Nu-l cunoşti?!
Uită-te mai bine!
Ne face semn cu mâna!
El e!
L-ai cunoscut?
Ei, Filaret, noroc!
Vasăzică, tu încă n-ai ajuns?!
Auzi, nevastă,
Filaret de două luni a ieşit din casă
Şi-i tot la kilometrul şapte!
Cum, nu se poate,
Dacă omul spune cu gura lui!
Ei, Filaret, mă auzi,
Dar cine e înaintea ta?!
Chioşcarul?!
Şi el pleacă la iarbă verde?!
Cu chioşc cu tot?
Şi înaintea lui cine-i?
Frizerul?!
Şi el e cu nevasta?
Nu mai spune!
Şi înaintea nevestei lui cine-i?!
Ţibirel-taxistul?!

Dar al cui e copilul
Din braţele lui?!
Da?!
Auzi, nevastă,
Nevasta taxistului din curtea vecină
Mai are un copil,
A născut din mers!
Ţibirel, auzi,
Vasăzică, la tine cântă orchestra,
Faci botez, nu?!
Ieri ai botezat copilul?!
Dar la cine cântă fanfara?!
Fanfara cântă la unul
Care face nuntă?!
Nuntă-n drum?!
Şi unde-i asta, că nu văd?!
Şi unde-s corturile?!
La kilometrul zece se face
Nuntă?!
Şi mese au pus?!
Dar cine-s ei?!
Un director de şcoală
Se însoară c-o elevă?!
Auzi, Filaret, nevasta mea nu crede
Că fac nuntă în drum!
A mai fost o nuntă?!
Şi acela pornise la iarbă verde?!
Nemaipomenit!
Ei fac nuntă.
Iar noi ne ardem sub soare!

Ne mişcăm.

Alaltăieri am făcut un kilometru.
Ieri – jumătate de kilometru,
Azi – încă nu se ştie ce va fi azi.
Auzi, nevastă,
Şi de ce te-ai apucat
Să tunzi iar copilul?
L-a tuns ieri frizerul!
Iar îi creşte părul
Prin pălărie?!

Aoleu, d-apoi ia uită-te
Şi la micu –
Parcă-i un arici!
Şi nu-nţeleg
De ce nu-i la şcoală!
Cum, nu ştie unde-i şcoala,
Păi, nu a pornit
Şi şcoala
La iarba verde?!
Colo-n faţă
Se aude clopoţelul, nu?!
Ia tăceţi!
Se aude ceva!
Tunde-i şi – marş la şcoală!
Ah, dar tu, femeie,
Ai însurit cu totul!

Mişcaţi-vă!

Ah, şi maşinile astea!
Maşină în maşină!
Şi toate se mişcă
Mai încet decăt noi!
Coloană!

Mişcaţi-vă!

De ce nu ne mişcăm?
Alaltăieri am stat pe loc,
Ieri am stat pe loc,
Azi stăm pe loc.
Şi nu mă ghionti din spate!
Şi nu mă călca pe călcâie!
Du-te tu şi vezi
Ce se face înainte!
Cum, iar popas?
De ce iar popas?
Cât o să tot facem popas?!
Cine s-a dezbrăcat?
Cel care a ajuns la iarbă verde?
Şi de ce s-a dezbrăcat?
A ajuns la peticul cela de iarbă
Şi s-a-ntins la soare?!
Şi ce dacă-i rândul lui?!
Ultimul e în urmă
Cu vreo sută de kilometri,
Iar el s-a întins în iarbă la soare?!
Nu vede că lumea cade din picioare?!
Doar şi noi ne-am pornit
La iarbă verde?!

Doar şi noi facem coadă?!
Iaca, soţia lui Filaret
Iar e gravidă!
Şi tu, femeie, eşti gravidă?!
Îmi iau lumea-n cap!
Oameni buni,
Ce face acel care s-a dezbrăcat în iarbă?!
Cum îşi pune iarbă la pălărie?!
Cum, adică, se fotografiază în iarbă?!
Cum, adică, îşi umple
Buzunarele cu iarbă?!
Şi cum arată, oameni buni,
Peticul cela de iarbă verde?!
Nu mai spune –
Cât o căciulă?!

Aţi auzit?

Mişcaţi-vă!
Mişcaţi-vă!
Mişcaţi-vă!

EXCURSIE ÎN SAT

Domnilor turişti,
Să trecem la cealaltă casă,
Şi în ea au locuit oameni.
Stăpânii ei au fost
Ion şi Maria.
Sper
Să vă placă, căci,
Să recunoaştem, nu-i casă,
Ci adevărat palat.
Tot ce vedeţi
Este construit de Ion şi Maria.
Lutul în vatră
E pus de mâna Mariei.
Piatra în cuptorul acesta
E fixată de mâinile lui Ion.
Şi acum urmăriţi geamurile.
Aceste rame-bijuterii din lemn de nuc
Le-a meşteşugit chiar Ion cu mâna lui.
El a tăiat nucul, el l-a despicat,
Apoi doi ani a aşteptat
Să se usuce.
Trei ani a lucrat la ferestre, la uşi,
La uşori şi, în genere,
Tot ce-i din lemn în casă
Este opera lui Ion.
Mai harnic om, în satul ăsta se zice, n-a fost
Ca Ion – dulap, pervaz, scaun, podele,
Tavan, polonic, covată, sită, strachină,
Lingură, albie,
Budălău, şi-apoi aceste leagăne

Aninate de pod chiar de lon.
Recunoaşteţi, mult stimaţi turişti, că
Asemenea leagăne n-o să întâlneşti
Oriunde.
Asemenea leagăne puteau fi văzute
Doar pe timpuri.
Câţi copii au avut?
Nu, copii n-au avut,
Cincisprezece ani au lucrat la casă,
De unde să aibă copii?!
Mai întâi, îşi ziceau, să-şi facă gardul –
Au făcut gardul.
Apoi, îşi ziceau, să pună temelia casei –
Şi-au pus temelia casei.
Apoi, îşi ziceau, să ridice pereţii casei –
Şi-au ridicat pereţii casei.
Apoi, îşi ziceau, să-şi vadă întâi acoperişul –
Şi şi-au tras acoperişul pe cap.

Dar când au terminat casa,
Altele au apărut.
Apoi s-au gândit la beci.
Apoi s-au gândit la garaj.
Apoi s-au gândit la maşină,
Şi tot aşa.
Pentru a face un beci ca acesta
Trebuie să lucrezi măcar doi ani,
Şi să lucrezi bine. Pipăiţi pereţii –
Sunt căptuşiţi cu acelaşi lemn de nuc,
Şi-i aceeaşi lucrătură.
Şi la un asemenea garaj

Tot trebuie să munceşti vreun an,
Dacă nu chiar trei.
Şi-apoi uitaţi-vă şi la şura aceasta
Mai mare decât o casă!
Uitaţi-vă şi în şură:
Covoarele de pe jos,
Covoarele de pe pereţi,
Cliturile de perne
De pe fiecare pat,
Dulapurile de nuc,
Pe scurt, tot ce vedeţi
Este rodul muncii lui Ion şi al Mariei –
Când aveau să facă copii?!
Acum mă întrebaţi de când pustieşte casa?
Vă răspund – mai bine de zece ani.
Pe unde umblă stăpânii, mă întrebaţi?
Vă răspund – pe unde umblă şi ceilalţi consăteni.
Pe unde umblă ceilalţi consăteni,
Mă întrebaţi?
Cine ştie?
Umblă prin lume!

Dar, domnilor,
Să trecem peste drum,
La altă casă.
Şi vă rog să vă grăbiţi,
N-o să reuşim până deseară –
În sat sunt peste o sută cincizeci de
Case pustii!

ECHILIBRU

Unde, bre, te înghesui,
Nu vezi –
Cad
De pe planetă!

ATENŢIE

Am pus nişte femei prin cărţi
Şi le-am uitat acolo,
Între pagini.

Mare însă mi-a fost mirarea
Când zilele acestea,
Răscolind biblioteca,
Le-am găsit
Tot acolo,
Printre foi.

Şi erau
Cum le-am pus:
Drăgălaşe, triste,
Ochioase, şirete,
Zâmbitoare.

Una
Îmi face cu ochiul,
Alta mă priveşte cu tristeţe,
A treia se uită la mine şiret,
A patra e gata să-mi scoată ochii,
Şi tot aşa.

Şi cam de ce
Scriu toate acestea,
O să mă întrebaţi.
Scriu
Ca să vă previn
Să fiţi atenţi
Citind cărţile mele.
Nu le borfăiţi,
Nu le aruncaţi,
S-ar putea
Să-mi pierdeţi femeile!...

SE FĂCEA

I

SE FĂCEA: era noapte
Şi cineva răcnea afară.

Am aprins lumina şi-am ieşit.
Unde eşti, omule?
Ce-i cu tine, omule?
Ţi-i foame, omule?
Ţi-i sete, omule?
Te doare, omule?
Am o bucată de pâine.
O cană cu apă.
Un pat.

Unde eşti, omule?
Ce-i cu tine, omule?
Dacă eşti duşmanul meu,
Arată-te în lumină
Să-ncrucişăm săbiile!

Nu răspunde nimeni.

Şi se făcea: timpul trece:
Dar eu nu mai am somn.
Unde eşti, omule?
Ce-i cu tine, omule?

IV

SE FĂCEA: tata mulgea la stână
Oaia noastră,
Alături, în iarbă,
Fratele mai mic
Lupta în umbră cu căldura,
Când oaia lovi cu copita găleata,
Şi gata –
A spart-o.
Laptele ţâşni din ţâţa oii,
Pe tata-l năpădi ura
Şi tăbărî asupra fratelui:
– Pune gura!
La faţă întunecat,
Tata alergă în sat...

Ah, şi fratele mai mititel
A supt lapte de oaie
Până s-a prefăcut în miel.
Când tata s-a întors,
Era sătul de lapte,
Zburda
Cu alţi miei
Pe toloacă,
Miei
Brumării ca el!

Şi-a plâns tata,
Dar n-a ştia ce să facă
Pe fratele meu mai mic
Să-l prefacă din miel

Iar în băiat
Mic şi frumuşel.
A plâns tata pân' seara,
Ascuns după stână.
A chemat mieii pe rând la el,
Le-a vorbit,
I-a hrănit
Din mână.
Mieii îl ascultau,
Cu iarbă se-ndopau,
Se-ndopau şi iar se-ntorceau
Behăind pe toloacă.

Plânge tata,
Cheamă şi strigă,
Soarele se lasă...
O, ce-o să zică mama!

Fratele meu nu mai este.
Mieii se-adună cu oile.
E ultima lună de toamnă.
Vin ploile.

Tata n-are ieşire,
E frânt de desperare:
Pe care miel să-l ia acasă?
Care e fiul oare?...

Plânge tata cu durere,
Nu-i om mai desperat –
Ia un miel la întâmplare
Şi se-ntoarce-n sat.

Atunci strigă mama
Cu lacrimi cât ploile,
Să cumpere tata toţi mieii satului,
Mieii şi oile.
Dar de unde să ia tata
Atâta bănet?!
A adunat el cât a adunat,
Dar a putut să cumpere
Numai jumătate din mieii din sat.
În sat porniră nunţile.
Se tăiau oile, mieii...
Ah, cum mai răcnea mama!
Cum mai chiuiau vorniceii!...
Miel-mieluţ,
Frate drăguţ,
Dacă mai eşti,
Dacă mai trăieşti,
Află că în lume
Ai avut nume,
Nume şi casă,
Mamă frumoasă,
Fraţi iubitori,
Fraţi şi surori.
Şi dacă mai eşti,
Şi dacă mai trăieşti,
Vino în casa noastră
Să te păzească
Împreună cu noi
De vânturi şi ploi.
Miel-mieluţ,
Frate drăguţ,

Nu mai întârzia,
Că nu putem aştepta,
Mama de dor
Se usucă-ncetişor,
Tata de necaz
A murit chiar azi!

VII

SE FĂCEA: eu aveam ochii legaţi,
Buneii stăteau ascunşi după stoguri,
Şi lângă poartă – toamna.
A ţipat cucuveaua
Şi mi-am smuls de pe ochi basmaua,
După stoguri era toamna.

Or fi buneii mei în sarai, ascunşi, mi-am zis,
Dar în sarai era toamna.
Or fi ascunşi în casă, sub laiţă, mi-am zis,
Dar în casă era toamna.
Or fi în pod, mi-am zis,
Dar în pod era toamna.

Am ieşit în ogradă,
Dar în ogradă era toamna...

SE FĂCEA: astăzi, cum cântă cucuveaua,
Alerg prin ogradă,
Pe după fiecare stog,
Strig şi plâng
Să iasă buneii,
Să nu se mai ascundă,

Că nu mă mai joc,
Că nu mă mai joc!

IX

SE FĂCEA: crăpa pământul,
Dar în nava cosmică
Nu-ncăpea toată lumea
Şi cineva striga
Să-i luăm pe toţi,
Dar toată lumea nu-ncăpea.

Aruncaţi peste bord animalele!

Acum toată lumea încăpea în navă,
Dar nava nu se putea desprinde
De la pământ
Şi pământul crăpa tot mai tare.

Aruncaţi proviziile!

Dar nava nu se desprindea
De la pământ!

Aruncaţi rezervele de apă!

Dar nava nu se desprindea
De la pământ!

Banii, strigară mai mulţi,
Care naiba a luat cu el

Bani?!

Dar nava nu se desprindea
De la pământ!

Şi-atunci cineva strigă:
Dorurile!
Aruncaţi dorurile!

Şi s-au rostogolit din navă,
Ca nişte mere răscoapte,
Dorurile pământeşti...

S-a pornit, s-a dus nava!

X

SE FĂCEA: mâţa era acasă,
Dar lipsea stăpâna.

Am hrănit mâţa cu cuvinte dulci
Şi i-am spus să-mi caute stăpâna.

După ce-a mâncat cuvintele,
Mâţa s-a lins pe bot
Şi a mai cerut.
Nu puteam să fiu zgârcit pentru stăpână
Şi-am mai scos cuvinte dulci.
Când a văzut
Că le-am terminat,
Mi-a lunecat printre degete,
Prin crăpătura uşii,
Şi-a dispărut,
Întocmai
Ca stăpâna...

XI

SE FĂCEA: poeţii au fost băgaţi la închisoare,
Atunci în închisoare s-a făcut lumină,
Iar în ţară – întuneric!

MAŞINA DE CALCUL

Ieri
Am fost la centrul de calcul
Să văd dacă sunt programat
Pentru secolul următor.

M-au pipăit,
M-au pus să las totul de pe mine,
Până şi unghiile m-au pus să le tai,
Ca să nu mai vorbim de chică.

M-am revoltat.
Dar bine, zic, haine
Nu se cuvin în secolul următor?
Bine, zic, unghiile şi chica
Nu vor creşte în secolul următor?

Dacă vreau să folosesc
Maşina de calcul,
Dacă vreau să aflu: sunt sau nu
Programat pentru secolul următor,
Mi s-a repetat, să las totul de pe mine
Să expir chiar
Aerul!

Dar dragostea, strig,
Cum s-o las, că îmi iubesc
Straşnic soţia, cum s-o scot din inimă?!
Sau, vreţi să spuneţi,
Nu mi se cuvine să ai soţie
În secolul următor?!

Şi de nervi să mă lepăd?
Şi de gânduri?

Trebuie să vă spun
C-am fost, pur şi simplu, despuiat
Şi vârât cu forţa în maşina
De calcul.
În cele din urmă, închipuiţi-vă,
Ei trântesc: maşina
N-arată nimic!
Cum, sar eu, n-arată nimic?
Vreţi să spuneţi că eu
Nu-s programat
Pentru secolul următor?!
Cine a născocit maşina asta?!
Şi dacă maşina greşeşte?!
Şi dacă am fost programat,
Dar maşina nu ştie?!

Am dat cu piciorul în maşină
Înfuriat,
Şi m-am băgat singur, din nou,
În maşină!
Am ieşit şi iar am tras
Cu piciorul în ea,
Şi iar am intrat în maşină.

Stau în maşina de calcul şi strig:
Ce-i acolo, oameni buni,
Ce-arată?!
Sunt programat pentru secolul următor
Sau nu?!

Nu, răspund cei
De la centrul de calcul.
Ei, dacă e aşa, declar atunci,
Nu ies din maşină
Până nu arată că-s programat şi eu
Pentru secolul următor!

Şi stau acolo!

Dacă vreţi să ştiţi,
De acolo, din maşina de calcul,
Vă scriu povestea asta.

Obrăznicie, domnilor,
Eu să nu fiu
Programat
Pentru secolulu următor!

CU MORTUL ÎN SPATE

I

În fiecare dimineaţă
Îmi iau feciorul de mână,
Îl duc la poalele apelor
Şi-i arăt: iată, fiule,
Acolo, peste ape,
E a doua jumătate
A Patriei tale.

Şi-i spun: când e însetată
Cealaltă jumătate
A Patriei tale,
Astă jumătat geme şi se zbate.
Când e înfometată astă jumătate,
Geme şi se zbate
Cealaltă jumătate
A Patriei tale.

Când e bătută
Cealaltă jumătate
A Patriei tale,
Astă jumătate geme şi se zbate.
Când e bătută astă jumătate,
Geme şi se zbate
Cealaltă jumătate
Al Patriei tale.

Şi-i spun: antihristul ne-a tăiat
În două.

Şi-i spun: aceste două jumătăţi
Ale Patriei noastre
Nu pot exista separat –
Sângerează, sângerăm –
Ele pot respira
Doar împreună
Şi numai împreună.

Uită-te, îi spun,
Şi nu uita: acolo, peste ape,
E a doua jumătate
A Patriei tale!

II

Când trebuie să fac un scaun,
Fac două scaune.

Când trebuie să fac o masă,
Fac două mese.

Când trebuie să arunc un bob în ţarină,
Arunc doi bobi.

Când trebuie să faceţi o roată,
Faceţi două roţi.

Când trebuie să faceţi o fântână,
Faceţi două fântâni.

Când trebuie să faceţi o casă,
Faceţi două case.

VI

Luaţi-vă copiii de mână,
Duceţi-i la poalele apelor
Şi arătaţi-le: iată, fiilor,
Acolo peste ape,
E a doua jumătate
A Patriei voastre.

Spuneţi-le: când e însetată
Cealaltă jumătate
A Patriei voastre,
Astă jumătate geme şi se sbate.
Când e înfometată astă jumătate,
Se zbate şi geme cealaltă jumătate
A Patriei voastre.

Când e bătută cealaltă jumătate
A Patriei voastre,
Se zbate şi geme astă jumătate
A Patriei voastre.

Spuneţi-le: antihriştii ne-au tăiat
În două.
Sângeram.

Spuneţi-le: dar aceste două jumătăţi
A Patriei noastre
Nu pot exista separat,
Ele pot respira doar împreună
Şi numai împreună.

Uitaţi-vă, spuneţi,
Şi nu uitaţi: acolo, peste ape,
E a doua parte
A Patriei voastre!

XII

Noi dormim prin subterane –
Ei dorm în patul nostru.

Noi dormim prin gări –
Ei dorm în patul nostru.
Sângerăm.

Doamne, de ce tac
Cei din Parlament?
Doamne de ce tac
Cei din Guvern?

Doamne, de ce tace
Preşedintele?

Doamne, de ce tace
Premierul?

Doamne, de ce tac
Miniştrii?

Doamne, de ce tac
Scriitorii?

Doamne, de ce tac
Artiştii?

Doamne, de ce tac
Academicienii?

Doamne, de ce tac
Pictorii?
Unde-s studenţii?
Unde-s profesorii?
De ce tace
Partea cealaltă de pământ?
De ce tace
Partea asta de pământ?
Bateţi în porţi!
Bateţi în uşi!
Bateţi în geamuri!

XIII

Merg cu mortul în spate.
Trec de la o poartă la alta.
Trec de la o uşă la alta.
Trec de la un sat la altul.
Toate aceste dealuri şi văi
Sunt roase de tălpile mele,
Care trec
Dintr-un colţ în altul
Al acestui pământ,
Mereu îngânând printre lacrimi
Unul şi acelaşi gând:
Numai să nu adormim,
Numai să nu uităm de unde venim,
Numai să nu uităm încotro mergem!

XV

Iau feciorul de mână,
Îl aşez în faţa televizorului
Şi-i spun: vezi, fiule, nenea acesta
E din Parlament –
El nu vrea ca tu să mai ajungi să vezi
A doua parte
A Patriei tale.

Îl vezi, fiule, pe nenea acesta care tace?
E din Guvern.
El nu vrea ca tu să mai ajungi să vezi
A doua parte
A Patriei tale.

Îl vezi, fiule, pe nenea care
Stă în prezidiu ascuns
În spatele celorlalţi?
Nenea acesta nu vrea ca tu să ajungi
Să vezi a doua parte
A Patriei tale.

Nu-i uita.
Să nu-i uităm.
Ia un creion şi o hârtie, fiule,
Şi scrie:
Nenea acesta nu vrea ca noi
Să mai ajungem să vedem
A doua jumătate
A Patriei noastre.

Nenea acesta nu vrea ca noi
Să vedem a doua parte
A Patriei noastre.
Nenea acesta nu vrea ca noi
Să mai ajungem
Să vedem a doua parte
A Patriei noastre.

Luaţi-vă copiii de mână
Şi aşezaţi-i în faţa televizorului
Şi spuneţi-le: vedeţi, fiilor, nenea acesta
E din Parlament.
El nu vrea ca voi să vedeţi
A doua parte
A Patriei voastre.

Vedeţi, fiilor, nenea acesta
E ministru.
El nu vrea ca voi să vedeţi
A doua parte
A Patriei voastre.

Vedeţi, copii, scriitorul acesta?
El nu vrea ca voi să vedeţi
A doua parte
A Patriei voastre.
Luaţi condeiele şi scrieţi:
Nenea acesta n-a vrut
Ca noi să vedem
A doua parte
A Patriei noastre.

Nenea acesta n-a vrut ca noi
Să vedem
A doua parte
A Patriei noastre.
Nenea acesta n-a vrut ca noi
Să vedem
A doua parte
A Patriei noastre.

Sângerăm.
Sângerăm.

XXVII

Nu permiteţi duşmanului
Să-şi facă drum –
Drumurile făcute de duşman
Duc la poarta duşmanului.
Să ne facem drumuri,
Să ne facem case,
Să ne facem copii.
Cât mai mulţi copii.
Pe prag – copilul tău.
Pe prispă – copilul tău.
Pe vatră — copilul tău.
În mahala — copilul tău.
În satul vecin — copiii tăi.
Copiii tăi şi casele copiilor tăi.
Drumurile tale şi drumurile copiilor tăi.

Repetaţi: antihriştii
Vor să doarmă în patul meu.

Repetaţi: antihriştii
Vor să doarmă cu mama mea.

Nu adormiţi.

Bateţi în porţi.
Bateţi în uşi.
Bateţi în geamuri.
De ce nu se bate în uşi?
De ce nu se bate în geamuri?

Dacă credeţi că ei dorm,
Vă înşelaţi –
Vă urmăresc.

Dacă credeţi că ei nu-s,
Vă înşelaţi –
Vă urmăresc.

Ei se prefac că dorm,
Ei se prefac că nu-s,
Ei se prefac că nu văd.

Ei s-au prefăcut că dorm în
Ţările baltice –
Dormeau în tunuri.

Ei s-au prefăcut că dorm
În Cehoslovacia –
Dormeau în tancuri.

Ei s-au prefăcut că dorm
În Gruzia –
Dormeau în tancuri.

Ei dorm în tancuri.
Ei dorm în tunuri.
Ei dorm în rachete!

Desfă-ţi pragul –
Ai să găseşti un antihrist.

Desfă-ţi talpa bocancului –
Ai să găseşti un antihrist.

Desfa-ţi limba din gură –
Ai să găseşti un antihrist.

Scoateţi-i din pat.
Scoateţi-i din pernă.
Scoateţi-i din guler.
Scoateţi-i din tunuri.

De ce nu-i scoateţi din tancuri?
De ce nu-i scoateţi din tunuri?

De ce tac acei de peste ape?
De ce tac acei de peste ape?
De ce tac acei de peste ape?

De ce tac şcolile?
De ce tace Academia?
De ce tace Primăria?

XXXII

Şi aseară a mai căzut cineva.
Nu mai cădeţi –
Au căzut de ajuns de-ai noştri.

Nu mai muriţi –
Au murit de ajuns de-ai noştri.

Treceţi pe la fraţi
Şi spuneţi-le ce se află peste ape.

Treceţi pe la surori
Şi spuneţi-le ce se află peste ape.

Străbuneii, de sub pământ,
Urmăresc ce facem.

Buneii, de sub pământ,
Urmăresc ce facem.

Trezeşte-te, vecine!
Peste ape se află
Partea a doua
A Patriei tale.

Dacă azi nu trecem apa –
N-o mai trecem niciodată.

Dacă azi nu trecem munţii –
Nu-i mai trecem niciodată!

Ministrul n-are nevoie de unire,
Ministrul e unit cu antihristul.

Taci, îmi spun unii amici de-ai mei,
Ei sunt mai mulţi.
Uite, zic ei, cei care n-au tăcut
Azi nu mai sunt.

Taci, zic unii amici de-ai mei,
Ei sunt mai tari.

Uite, zic, cei care n-au tăcut
Azi nu mai sunt.

Eu răcnesc de aici
Din Basarabia!
Eu plâng aici
În Basarabia.

Trec mai departe.
Cu trupul prietenului meu în spate,
Păşesc,
Strig,
Plâng,
Trec de la casă la casă,
Trec de la sat la sat,
De pe deal pe vale,
De pe deal pe vale.

Nu dormiţi!
Cântaţi!
Ridicaţi crucea!
Ridicaţi drapelul nostru!
Ridicaţi speranţele noastre!
Ridicaţi dorurile noastre!
Nu se poate să nu fie
Cărare peste ape.
Căutaţi-o!
S-o căutăm!

Căci mai departe
Ne aşteaptă
A doua jumătate
A Patriei noastre!

VIITORUL

Din două în două zile
Mă urc pe casă
Să văd de unde vine
Viitorul.

Trebue să vă spun:
Viitorul vine
De pretutindeni.

Când, într-o noapte,
Ai să auzi
Că-ţi pârâie pereţii,
Să ştii că vine Viitorul.

MORIŞCA

Luni mă uit
Cum se învârteşte morişca.

Matrţi mă uit
Cum se învârteşte morişca.

Miercuri mă uit
Cum se învârteşte morişca.

Joi mă uit
Cum se învârteşte morişca.

Vineri mă uit
Cum se învârteşte morişca.

Sâmbătă mă uit
Cum se învârteşte morişca.

Duminică mă uit
Cum se învârteşte morişca.

BISERICA

Cioburile bisericii ruinate
S-au împrăştiat
Ca un ochi spart.

Construieşti biserica
Până când clopotniţa ei
Se apucă de cer.

Biserica este
Clopotul cerului.

Ultima legătură a morţii
Cu pământul
Se face prin clopotniţa bisericii.
Morţii se adună în clopotniţă
Şi, când prind să bată clopotele,
Ei încep urcarea la cer.

Ultima ta legătură cu pământul
Se va face
Prin clopotniţă.
Vor bate clopotele
Şi tu încet
Vei urca la cer...

Cioburile bisericii ruinate
S-au împrăştiat
Ca un ochi spart.

ORA DE GEOGRAFIE

Profesorii plâng la ora de geografie.

Vedeţi copacul acela, spun ei,
Copacul acela a fost al nostru,
Dar nu v-am vorbit despre asta.

Profesorii plâng la ora de geografie.

Vedeţi râul acela, spun ei,
Râul acela a fost al nostru,
Dar nu v-am vorbit despre asta.

Profesorii plâng la ora de geografie.

Vedeţi marea aceea, spun ei,
Marea aceea a fost a noastră,
Dar nu v-am vorbit despre astă.

Profesorii plâng la ora de geografie.

Vedeţi munţii aceia, spun ei,
Munţii aceia au fost ai noştri,
Dar nu v-am vorbit despre asta.

Profesorii plâng la ora de geografie.

COLOANA

Bre, ce fac cei din frunte?
Merg.

Bre, ce fac cei din frunte?
Merg.

Bre, ce fac cei din frunte?
Merg.

Bre, ce fac cei din frunte?
S-au oprit.

Bre, ce fac cei din frunte?
Stau.

Bre, ce fac cei din frunte?
Fug înapoi.

DOAMNE

Doamne, să-mi fie cu iertare,
Tu ai pipăit primul femeia,
Tu ai modelat-o cu palmele
Şi suflarea ta.

Şi atunci, Doamne,
De ce mi-o propui?

DOAMNE FEREŞTE

Doamne fereşte
Să te naşti –
Mori.

Doamne fereşte
Să mori –
Nu te mai naşti.

CAZ DE STRADĂ

Din curiozităţile de ieri
Am memorizat
Doi ţărani
Care băteau cu ciomegele
Un înger
Pe stradă:
De unde-ai venit?
De ce-ai venit?
Cu cine-ai venit?
De când ai venit?
Câţi aţi venit?
Pe unde-aţi venit?
Mai ştie cineva?
Mai vine cineva?
De ce vin?
Câţi vin?
Tot pe acolo vin?
Cu aceeaşi problemă vin?
Ai venit ca să te întorci?
Când te întorci?
Te aşteaptă pe acolo cineva?
De ce te aşteaptă?
De când te aşteaptă?

Doi ţărani bat cu ciomegele
Un înger pe stradă,
Şi lumea se tot dă la o parte.
Ţăranii îl mână de trei zile.
A căzut în lanul lor de porumb, zic,
A fărâmat trei strujeni.

De trei zile îl poartă din sat în sat.
Dimineaţa au ajuns în oraş –
Îi cer să recunoască cine este.

L-au dus pe un deal,
Îl întreabă:

Pe aici ai venit?
Pe aici ţi-i gaura la cer?

L-au dus pe o vale:
Pe aici ai venit? îl întreabă.

L-au urcat pe un copac:
Zboară! îi spun.

L-au urcat pe un cal:
Zboară! îi spun.

Au pus câini pe urma lui:
Zboară! îi strigă.

L-au lăsat singur
Pe un imaş:
Zboară! îi strigă.

L-au aruncat într-un râu:
Zboară! îi strigă.

I-au uscat aripile:
Zboară! răcnesc.

L-au fugărit cu maşina:
Zboară! insistă.

I-au dat rachiu:
Zboară! îl îmboldesc.

I-au vârât o ţigară între dinţi:
Zboară! îl poruncesc.

L-au tras pe roată:
Zboară! îl îndeamnă.

I-au dat foc aripilor:
Zboară! scrâşnesc.

Din curiozităţile de ieri
Am memorizat
Doi ţărani care ciomăgeau
Un înger pe stradă:

Pe unde ai venit? îi strigă.
Cum să cazi din cer?
Cine cade din cer?
De ce-ai căzut în lanul nostru?
Mişcă-te!
De ce te-ai uitat la dreapta?
De ce te-ai uitat la stânga?
Pe cine-ai văzut?
E tot de-al tău?
E tot din cer?

Orăşenii se grămădesc
Să vadă ce fac ţăranii.

Ţăranii lasă îngerul
Şi tot dau cu ciomegele în pietoni.
Sunteţi cu dânsul? întreabă.
Când aţi coborât?
De ce aţi coborât?
Cei din jur sunt de-ai voştri?
De ce v-aţi adunat grămadă?
De ce n-aveţi şi voi aripi?
Unde v-aţi ascuns aripile?
Marş la gaură!
Marş la cer!

Doi ţărani în plină stradă
Bat cu ciomegele un înger:
De ce tu ai aripi şi ei n-au aripi?
Şi arată spre orăşeni.
Spune-le să-şi scoată aripile,
Să-şi scoată aripile şi să spună
Pe unde aţi venit,
Pe unde aţi venit şi când aţi venit?
Şi când vă duceţi?
Şi dacă vă duceţi,
Vă duceţi împreună?
Şi dacă lăsaţi pe cineva pe pământ,
De ce-l lăsaţi?
Şi tot prin păpuşoiul nostru
O să vă duceţi?

Şi scâncesc ţărani:
Avem copii,
Foarte mulţi copii.
Aţi rupt trei strujeni
Şi ei nu ştiu
Şi nici soţiile nu ştiu.
Ultimul grăunte
L-au mâncat alaltăieri,
Iar păpuşoii dărâmaţi
Sunt încă în mătase –
Nu mai avem mămăligă.
Şi de mult nu mai plouă,
Şi de mult nu mai cresc
Păpuşoii pe pământ.
Dacă spui că eşti înger
Şi te-a trimis Dumnezeu,
De ce ai dărâmat păpuşoii?

Doi ţărani
Bat în plină stradă
Cu ciomegele
Un înger
Şi nu-l slăbesc:

De ce-ai venit?
Pe unde ai venit?
Zboară!

MOLDOVEANUL

Cum vede pe undeva un jug,
Vâră capul.

Ce stai, mă, îl întrebi,
Cu capul în jug?

Poate, zice, îmi anină cineva
Un car din urmă.

De obicei, se găseşte cineva care
Îi anină un car din urmă.

Ce stai, mă? îl întrebi.
Poate, zice, încarcă cineva ceva
În car.

De obicei, se găseşte cineva care
Încarcă şi carul.

Ce stai? îl întrebi.
Poate, zice, îmi spune cineva
Încotro să trag carul.

Hai, mă, dă-o în mă-sa de treabă,
Spuneţi-i careva
Încotro să ducă
Carul.

Clar, se găseşte cineva
Care îi spune
Încotro să tragă carul.

Trage carul
Şi cum vede iar un jug gol,
Vâră capul în jug,
Şi aşteaptă.

Ce aştepţi,
Mă, boule?!

CALUL

Am scris un poem
Despre iarbă.

Noaptea, cum răsare luna,
Vine un cal la mine,
Intră în poem
Şi paşte.

În zori dispare,
Ca în noaptea următoare
Iar să apară,
La păscut.

SEX

Cineva poate să-mi reproşeze
Că mi-am consumat viaţa
Lenevind în pat
Cu câte o carte.

Că am răsfoit cărţile
Ca pe femei.
Aşa-i.

Aş vrea să mai adaug
C-am fost adesea dezamăgit.
Asta s-a întâmplat atunci
Când am dat peste câte o carte
Ce se asemăna cu femeia
Care, despuiată,
Descoperi uluit,
N-are
Sex.

ARMATA NAŢIONALĂ (II)

Avem, în sfârşit,
Şi armata noastră naţională –
O armă, o cască
Şi un avion.

Arma e la un paznic de harbuzărie.
Casca se află la un pompier.
Avionul nu încape în republică.
Roţile sunt la noi,
Dar coada şi aripile
Se găsesc în străinătate.

Şi naiba ştie cum o să-l folosim:
Cum decolează,
Te pomeneşti în altă ţară.
Violare de frontieră,
Şi gata!

Mai e şi altceva la mijloc –
Cum porneşti motorul –
Nu se mai opreşte.
Şi dacă îl opreşti –
Nu se mai porneşte!

SCARA

Scara e ţinută
De Dumnezeu.
Sus o ţine Dumnezeu,
Jos o zgâlţâie Dracul.
Ori urci la Dumnezeu,
Ori cobori la Dracul.
Cu cât mai urci sus,
Cu atât mai tare,
Dumnezeu ţine scara,
Cu atât mai tare Dracul scutură
Scara.

Urcă.

Când ajungi Sus,
Dumnezeu trage scara la cer –
Asta ca să nu poţi cumva
Coborî
La Dracul.

Urcă.

TREBUIE

Dacă nimereşti în sat,
Nu mai ieşi.
Ca să nu poţi găsi
Drumul înapoi,
Ţăranii seamănă în jurul tău grâu,
Seamănă secară,
Seamănă floarea-soarelui,
Sădesc livezi,
Ridică mereu case,
Te leagă cu vorba,
Te ţin cu cântecul,

Îţi scot în cale femei
Şi doar din când în când
Îţi arată soarele şi luna,
Ca să-ţi spună:
Trebuie să arăm,
Trebuie să semănăm,
Trebuie să cosim!

RECLAMĂ

Am aprins lumina
Şi am găsit la bucătărie
Un înger.

Mânca din ceaun.

La noi, în cer,
Şi-a cerut scuze îngerul,
N-a rodit în anul ăsta
Fasolea.

DISLOCARE

A trecut o găină
În zbor
Pe deasupra oraşului.

Acolo, la ţară,
I s-a cerut să facă acum
Câte trei ouă pe zi,
De aceea, indiferentă,
Şi-a luat zborul.

A trecut o vacă
În zbor
Pe deasupra oraşului.

Acolo, la ţară,
I s-a cerut să dea acum
Câte zece tone de lapte pe zi,
De aceea, indifirentă,
Şi-a luat zborul.

Dimineaţa a trecut în zbor
Pe deasupra oraşului
Un ţăran!

ZBORUL

Desfac braţele
Şi decolez
De câte ori simt
Nevoia să zbor.
Priviţi!
De la înălţimea zborului meu,
Fraţilor, nu existaţi.
Sunteţi de neînţeles.
Cu ce vă ocupaţi mereu, stupid,
Acolo jos, printre maşini şi găini?
Unica imagine demnă de înregistrat,
Acum o oră, a fost
O fată cu picioarele şi mâinile desfăcute,
Întinsă într-un lan de secară.
Privea din adânca ei linişte
Zborul meu necesar.
Pentru câteva clipe simţii
O sfâşietoare dorinţă
Să aterizez
Direct pe ea.
Dar zburam.

PUIUL DE VÂNT

Ora 10.
Iar a început să bată vântuleţul.
Iscat de pe nu se ştie unde,
A sărit gardul vilei mele
Şi s-a pitit
În tufişul de zmeură,
Şi tace.
Ce face acolo?

Ora 11.
Mănâncă zmeură?

Ora 12.
A aţipit?

Ora 13.
Meditează?
S-a rătăcit?
De unde vine, când pleacă?
Are vreo copilă?
S-a rătăcit de mamă?
E orfan?
Caută un loc să moară?
E un mic criminal?...

Ora 14.
S-a mişcat tufişul.
Se duce?
Se zbenguie
Prin livada mea.

Aleargă de la copac la copac,
Sare de pe creangă pe creangă,
Se dă huţa-huţa-huţa,
Se anină cu coada de câte o cireaşă
Şi miorlăie de fericire.
Şi-a găsit mama?
A descoperit că mai are un frăţior?
Şi-a făcut un prieten?
De ce a venit din nou în livada mea?
Să nu fie un loc mai minunat în lume?
A descoperit că totuşi, aici,
În livada mea, pe locul acesta,
A fost baştină stră-stră-străbuneilor lui?
De asta se zbenguie?
Sau altul e motivul?
Iar o fi făcut pe undeva o trăsnaie?
O fi răsturnat pe undeva vreun stog de fân?
O fi scos vreo ştachetă
Din gard?
S-o fi vârât la vreo puştoaică în sân?
Se zbenguie ca să uite de amar?
A venit ca să nu mai plece?
Se zbenguie că se duce?
Aleargă după o albină.
S-a agăţat de coadă coteiului.
Coteiul s-a prins de coada vântuleţului.
Mârâie unul la altul.
Se ţin cu dinţii de coadă
Şi se rostogolesc prin ogradă.
Au să-mi scoale vecinii.
Poftim, au şi trezit găinile vecinului.

Trec încolo şi înapoi,
Un du-te-vino
Printre ştachetele gardului.
Vântuleţul trece uşor,
Coteiul îşi juleşte coastele.
Poftim, s-a şi supărat coteiul,
A şi intrat în cuşcă,
Nu mai vrea să se joace.
Puiul de vânt se dă huţa pe cracă,
Se dă huţa pe cracă.
Se dă huţa pe cracă,
Îi slăbeşte coada şi cade,
Zdup! din copac,
Drept în cap.
Nu se mai aude.
Plânge?
Îl doare?
Iar şi-a amintit de părinţi?
Şi-a amintit că n-are pe nimeni
Pe lumea aceasta?
De ce tot umblă singur?
A avut casă şi părinţi
Şi i-a înghiţit oceanul?
Atlanticul?
Pacificul?
De acolo se tot întoarce
În livada mea?
Sau poate părinţii lui au fost
Mistuiţi de pustiuri?
Sahara?
Podişul Tibet?

Ori s-au înecat cu mii de ani în urmă
În Marea Sarmatică?
Marea care a vălurat pe pământurile acestea?
Deci pe undeva pe aici?
Poate simte că se întoarce marea
Şi aşteaptă să apară şi părinţii?
Dar când o să se întoarcă marea?
Scânceşte.
Se ţine cu mâna de cucuiul din cap
Şi se duce.
Definitiv?
Sare gardul şi se depărtează.
O să-l mai văd?...

De patru zile
Vântuleţul nu mai dă pe la mine.
S-a îmbolnăvit?
S-a rătăcit?
L-a strivit pe undeva un copac?
E foarte departe şi e foarte obosit?
A uitat drumul spre vila mea?
A hotărât să nu se mai întoarcă pe aici?
Ştie că Marea Sarmatică
N-o să se mai întoarcă?
Vântuleţule.
Vântu-le-ţu-leeeee!...
Te înfiez!!!

OBOSEALĂ

Să ne fie clar –
Suntem nişte poeţi colbăiţi,
Suntem nişte poeţi cârpiţi,
Suntem nişte poeţi obosiţi.
Poeţi care se vând împreună cu varza,
Împreună cu cartofii,
Cu fasolele.
Să ne fie clar –
Avem o Republica colbăită,
O Republică ponosită,
O Republică cârpită
Şi obosită.

Vrea să doarmă.
Vrea să moară.

LINIA DREAPTĂ

Am probleme
Cu linia dreaptă.
Unde duce?
Şi ce interes are
Să te ducă drept?
Te duce repede, direct,
La capătul pământului?
Şi mai departe – unde?
În spaţiu?
Şi până unde?
Până acolo?
Şi apoi?

Şi cu linia curbă
Am probleme.
Cam de ce s-ar fâţâi atâta?
Umblă în sus şi în jos,
În jos şi în sus,
Că dacă te-ai gândi,
Până la urmă,
Tot la capătul pământului
Ajunge.
Chiar mai departe.
Până unde?
Până acolo?
Şi apoi?

Şi cu cercul
Am probleme.
De ce se învârte aşa?
Cam ce interes are
Să mă poarte roată?
Şi dacă cad în
Interiorul cercului?
Şi dacă cad în
Exteriorul cercului?

NUVELE

COPACUL CARE NE UNEŞTE

I

Prin sat e purtată fotografia fratelui. Ieri a murit. Noaptea a fost adusă fotografia lui în sat. Mâine va fi adus şi el.

Îl cunoaşteţi?

O fetiţă poartă fotografia. Nu se ştie a cui e fetiţa, precum nu se ştie nici cine a adus fotografia în sat. Dar e dusă de la poartă la poartă.

A trecut pe la poarta lui Cucută, acum s-a oprit la poarta lui Ţangă. La Cucută nu era nimeni acasă, la Ţangă, ca totdeauna, e vădana şi copiii care se joacă pe undeva pe după casă. Ea se apropie speriată de poartă. Izbucneşte în plâns. Plânge.

– Şi-al cui e sărmanul?

– Al lui... răspunde liniştit fetiţa.

– Ion?!

– Nu, clatină din cap fetiţa.

– Andrei?!

– Nu.

– Micu, că nici nu ştiu cum îl cheamă?!

– Nu.

– Sfinte! din nou izbucneşte în plâns vădana. Boceşte şi strigă la copii:

– Drăgălaşii mamei, veniţi încoace că nu mai văd nimic.

Copiii se apropie, sfioşi. Două fetiţe şi un băieţel. Fetiţele să aibă vreo zece-doisprezece ani, băieţelul – vreo şapte. Copiii se uită la fotografie şi tac.

– De ce tăceţi, puilor?! Îl cunoaşteţi?

Copiii clatină din cap. Sunt prea mici ca să-l cunoască pe fratele meu. Tac.

– Dacă nu-l cunoaştem, nu-l cunoaştem... se căinează, plânge vădana. Pe toţi îi cunosc, dar pe aista... of, al cui zici că e?!

– Al lui... spune liniştit fetiţa.

– Şi ce-o să facă acum femeia ceea, mamă-sa, că o cunosc tare bine...

– Să nu-l uitaţi, zice fetiţa şi trece cu fotografia fratelui mai departe.

– N-o să-l uităm, drăguţo, strigă, boceşte vădana lui Ţangă, strângându-şi copiii la piept, nici eu n-o să-l uit, nici copiii mei, cât vor trăi... să-i fie ţărâna uşoară!...

Fetiţa cu fotografia se opreşte la poarta lui Bachiu. Acesta are nenorocirea lui. Acum o lună i-a murit fiul. Unicul. S-a răsturnat cu tractorul. Se zice, era la moară, încărca nişte saci cu făină. A pus cât a pus în remorcă, dar când a mai rămas un sac al nu ştiu cui, fiul lui sare la volan şi hai s-o ia din loc. Lumea strigă.

– Sârghi, d-apoi a mai rămas un sac!

– Să rămână!

– I-al lui Şipuşor şi-i tot din satul nostru!

– Să fie măcar şi-al lui... de ce nu-i legat?!

– Îl legăm îndată... Stai, bre, că are omul copii!

Dar el n-a aşteptat. A apăsat pe accelerator şi-a smucit-o din loc. Consătenii nici n-au mai reuşit să se urce. Au rămas în oraş, să vină de-acum cu autobuzul. Nu s-au supărat. Dar când au ajuns în sat, au aflat de nenorocire. Undeva pe la o cârnitură, băiatul a vrut să depăşească un camion, l-a depăşit, dar s-a şi răsturnat în aceeaşi clipă. De trei ori s-a rostogolit tractorul, şi a patra oară, se zice, a trecut peste băiat. Acum Bachiu e nenorocit. E nenorocit de două ori. Peste o săptămână după înmormântarea fiului îi nimereşte în spital soţia. Şi-i pe moarte. Să vezi şi să nu crezi. Se zice, trecuse o săptămână de la înmormântarea fiului, de acum se deprinseseră cu durerea, ce-i dus nu se mai întoarce, când în după o amează soţia-i intră după te miri ce în şură şi mai să moară pe loc. În faţa ei era fiul îmbrăcat aşa cum fusese înmormântat nu demult: costum negru, pantofi negri, chică linsă pa cap. Atât doar că stătea cu spinarea spre dânsa şi făcea ceva aplecat deasupra unuia din cei patru saci pe care îi

ţineau dezlegaţi ca să nu se aprindă făina. Când l-a zărit, în prima clipă era să moară, dar se stăpâni şi îi vorbi poate cea mai liniştită voce de mamă:

– Sârghi, tu eşti?

– Eu, mamă, cică îi răspunse fiul, dar faţa nu şi-o întoarse spre dânsa.

– D-apoi ce faci acolo, Sârghi?

– Leg sacul ista, mamă.

– Şi de ce-l legi, mamii?

– Să-l pun în remorcă.

– Şi de ce să-l pui în remorcă?

– Să-l duc lui Şipuşor, mamă.

– Care Şipuşor, scumpule? răcni atunci ea, încât pe loc adună jumătate de sat la poarta lor. Sârghi! Bachiu! Sârghi... mai strigă ea, dar când în pragul şurii îşi făcu apariţia înnebunit de groază Bachiu, soţul ei, nu mai găsi pe nimeni în şură. Soţia lui stătea ruinată la pământ şi bolborosea ceva... Aşa au dus-o la spital... Totuşi, e ceva în toată istoria asta, ceva care te pune pe gânduri. Se zice că după ce Bachiu şi-a dus nevasta la spital, s-a aruncat în şură, la cei patru saci de făină, şi mare, cică, i-a fost mirarea când a găsit unul din cei patru saci legat. Aşa, se zice, a fost, dar dacă e adevărat, nu ştie nimeni. Oricum, Bachiu are durerea lui acum.

– Îl cunoaşteţi? ridică fetiţa fotografia fratelui meu.

Bachiu lasă lucrul – prăşea nişte cartofi în grădină –, se apropie de poartă, îşi scoate pălăria, sărută fotografia fratelui, îşi pune pălăria şi se întoarce în grădină. Înainte de-a ridica sapa, îşi şterge ochii. Prăşeşte.

La al lui Ocheanu fetiţa cu fotografia fratelui nu găseşte pe nimeni. Oamenii sunt în câmp. Fetiţa sare gardul, se ridică pe o prispă, pe alta, ridică în faţa unui geam fotografia fratelui, o lipeşte de geam, o ţine o clipă-două, apoi face acelaşi lucru şi la geamurile din spatele casei, sare gardul şi se-ndreaptă spre altă poartă.

La poarta lui Sârbu fetiţa cu fotografia fratelui este aşteptată de trei femei: Sârboaica – bunică, Sârboaica – femeia

lui Sârbu şi Sârboaica – nor㠂. În timp ce fata se-ndreaptă spre ele, acestea vorbesc încet. Despre fratele meu Vologhiţă vorbesc.

– Al cui ziceţi c-o murit?! întreabă a nu ştiu câta oară Sârboaica-bunică.

– Of, mamă, ţi-am spus, o repede uşor Sârboaica, femeia lui Sârbu. Al lui... şi vorbeşte încet.

– De-acum el n-o să se mai apropie... se aşază mai bine Sârboaica-bunică pe piatra din faţa porţii.

– El n-o să se mai apropie, dar fotografia lui se apropie şi asta-i ca şi cum el s-ar apropia.

Sârboaica-noră se pare că ştie ceva despre cum a murit fratele meu Vologhiţă. O lasă pe Sârboaica-soacră s-o potolească pe Sârboaica-bunică şi repetă, de altfel, ceea ce a repetat poate de sute de ori azi. I-a spus soacrei, i-a spus Sârboaicăi-bunică, străinilor cu care s-a întâlnit, la fântână, la magazin, bărbatului, desigur, socrului, şi iar Sârboaicei-soacră, Sârboaicei-bunică şi tot aşa. Acum, când fotografia se apropie de poarta lor, iar spune ce-a mai spus:

–...Se zice, a murit alergând pe stradă. Alerga nu ştiu unde, şi cum alerga, deodată s-a oprit brusc, a-ntors capul înapoi şi-a răcnit la fraţi cât îl ţineau baierele: „Andrei, Ion, Nicolae, Alexandru – mor!". A strigat, a căzut şi mort a fost.

– D-apoi Alexandru e tot la Chişinău?

– D-apoi ei îs toţi la Chişinău, mamă-soacră. Aici au rămas numai bătrânii – mama şi tata lor.

– Pe ceilalţi nici nu-i prea cunosc bine... de mult sunt plecaţi din sat. Da pe dânsul, pe Vologhiţă, îl cunoşteam destul de bine.

– Apoi el venea des prin sat. Una-două, îl vedeai alergând la mama. Ba c-o maşină de lemne, ba c-o maşină de cărbuni...

– Ce-o să facă acum sărmana femeie... Of, ce-o să facă?!

– De ajutat, or ajuta-o ceilalţi...

– De ajutat, or ajuta-o ceilalţi, dar ce-o să facă fără Vologhiţă? Vologhiţă era Vologhiţă... când zici c-a murit?!

– Când zici c-a murit? întreabă din nou şi Sârboaica-bunică, dar nu mai aşteaptă răspuns, c-o repede Sârboaica, femeia lui Sârbu.

– Of, mamă, de câte ori să-ţi spun?! Şi taci că iată fata-i aproape. Şi tot ea intră prima în vorbă cu fetiţa care poartă fotografia fratelui meu. Puică-dragă, ce s-a întâmplat, puică-dragă, întreabă, dar nu lăcrimează. E puţin speriată, încurcată la vederea fotografiei fratelui.

– Îl cunoaşteţi?

– Cum să nu, puică-dragă?! răspunde Sârboaica, femeia lui Sârbu.

– Cum să nu! răspunde şi Sârboaica-noră.

– De-acum n-o să-l mai cunoască nimeni, intră pe fir şi Sârboaica-bunică.

– Of, mamă, că numai prostii ies din gura matale... se strofoleşte Sârboaica, femeia lui Sârbu. Mai bine, mamă, să mă ierte Cel de Sus, închideai matale ochii, că ai optzeci de ani!

– Ce vorbiţi, mamă-soacră, nu vă certaţi, că nu e frumos, sare nora în ochii căreia se pare că izvorăşte o lacrimă. Se uită la fotografia fratelui Vologhiţă şi-şi astupă gura cu băsmăluţa. Se zice, a murit alergând pe stradă. Alerga nu ştiu unde şi deodată a-ntors brusc capul înapoi şi a-nceput să răcnească la fraţi: „Andrei, Ion, Nicolae, Alexandru – mor!"

– Dar fraţii nu erau cu dânsul? întreabă, poate a zecea oară, Sârboaica-soacră.

– Nu... El era singur pe stradă şi deodată... Sărmanul a murit fără să-i mai vadă...

– Ce-aveţi de spus? întreabă fetiţa şi ridică puţin fotografia ca să fie văzută bine.

– Da ce să spunem, ce avem de spus, se vaicără Sârboaica, femeia lui Sârbu. Ce avem de spus! Nu ne-a făcut nici un rău. Ne-ntâlneam. „Bună ziua" – „Bună ziua". Se spune că ultima dată a fost în sat acum o lună.

– Acum o jumătate de an au fost cu toţii, toţi fraţii, explică Sârboaica-noră, dar şi noutatea asta i-a mai spus-o nu o dată soacrei, care parcă tot uită:

– Iaca de asta n-am ştiut, se vaicără Sârboaica-soacră, cred că tare s-a mai bucurat mama lor, când i-a văzut împreună.

– Şi-acum tot împreună o să-i vadă, se vâră pe fir Sârboaica-bunică, numai că unul dintre ei e mort.

– Of, mamă, că mai bine mureai matale...

Fetiţa cu fotografia fratelui se duce mai departe, iar Sârboaicele rămân să se certe. Sârboaica, femeia lui Sârbu, pare să se fi supărat tare pe Sârboaica-bunică:

– Da de ce şezi, mamă, şi tot rozi piatra asta de la poartă şi tot baţi apa-n piuă?! Când ai de gând să alegi păstăile celea?

– Că tu numai păstăi ai în cap... Nu vezi cum se duce lumea?! se uită Sârboaica-bunică în urma fetiţei cu fotografia fratelui, se uită, dar n-o mai vede.

– Apoi tocmai de aceea trebuie să faci ce ai de făcut... zău că un an întreg ai să alegi coşul cela de păstăi!

– Lasă, mamă-soacră, c-am să-i ajut şi eu, îi ia apărarea Sâboaica-noră, dar Sârboaica-soacră n-are îndurare. Ia nora la trei parale:

– Da tu când ai să termini văruitul prispei? Nu vezi unde-i soarele?! Că dacă vine bărbatul, iar ai să te plângi că te ciomăgeşte degeaba!... Hai, la muncă!...

II

Prin sat este purtată fotografia fratelui. A murit ieri. Noaptea a fost adusă fotografia lui în sat. Mâine va fi adus şi el. Şi mama încă nu ştie nimic. Luăm un capăt de vorbă, îl lăsăm, ne prindem de altul, ne abatem, căutăm altul şi nu ştim ce să facem. Fratele nostru Vologhiţă e mort. Ieri a murit. Pe la două de noapte am alergat în sat, acum e opt dimineaţa şi noi încă nu ştim cum să-i spunem adevărul mamei. Noaptea, când mergeam cu maşina spre satul nostru, ni se părea că aveam şi cuvinte cu care s-o alinăm pe mama, să-i spunem despre nenorocirea care a pălit-o, care ne-a pălit. Deşi dacă-ţi aminteşti drumul...

– Cum o să reziste mama? se tot întreabă înghiţind noduri fratele Andrei. E aşa de bătrână! Tata poate va suporta nenorocirea, a luptat pe front, a îndurat mai multe, dar mama...

– Mama... virează uşor la stânga fratele Ion, depăşeşte o maşină şi iar iese pe întinsul şoselei. Ne grăbim, dar fiecare din noi îşi dă seama că prea repede mergem.

Aş vrea să-i spun fratelui Ion să nu mâne maşina aşa de repede, mă-nvăluie ceva, ceva mi se ridică în gât, aştept, poate o să-i spună Andrei. Dar Andrei tace. Aştept, poate o să izbucnească unul din ei în plâns, atunci şi eu o să dau drumul lacrimilor. Nodul mi se ridică în gât, mă-năbuşă. Încă nici unul din noi n-a plâns până acum. A început să răcnească soţia mea, când a venit la noi fratele Andrei cu vestea, şi atât. Vestea a fost atât de neşteptată, încât, mă gândesc, încă nici nu ne dăm seama ce s-a întâmplat. Am să plâng, ştiu, mult mai târziu. De fapt plâng şi acum. Lacrimile se sting în mine. Nodul se ridică, mă înăbuşă, cade, şi iar se ridică.

– Cum o să suporte mama nenorocirea?! se vaicără pe bancheta din faţă fratele Andrei.

Cum o să suportăm noi nenorocirea? O viaţă ne-am ştiut cinci, şi acum...

Dintre toţi fraţii, în drum spre mama şi tata, mai liniştit mi s-a părut Ion. Ba ne-a spus şi câteva anecdote. Pentru o clipă am simţit că-l urăsc. Am vrut să-i strig să tacă, să nu glumească, dar ochelarii lui aruncau spre bancheta din urmă o lumină stranie şi mi-am zis că şi lui îi este greu, poate mai greu decât nouă, încearcă însă să glumească, să ne abată... Mai mare e Andrei, numai că Ion, de când îl ştim, este mai raţional. Glumeşte, mi-am zis, vrea să-mi uşureze durerea, pentru că-s cel mai mic. Dar mie lacrimile mi se ridică tot mai sus, mă-năbuşă şi-s gata să sar din maşină. Îmi zic, uite-aşa şi eu într-o bună zi am să mor, şi fratele meu Ion, foarte liniştit, o să conducă maşina spre sat să aducă vestea mamei şi tatei, ba chiar o să spună şi anecdote. Totuşi mă calmează anume vorba lui Ion. El potrivi volanul, întoarse capul spre bancheta din spate şi mă întrebă:

– Cum te simţi, Nicolae?

În clipa aceea simţeam că-i iubesc la nebunie pe Ion, pe fratele Andrei, pe toţi fraţii, pe toate neamurile mele, şi dacă

mi-ar fi cerut cineva, aş fi pus capul pentru primul din ei fără să mă gândesc.

Am răsturnat capul pe bancheta din spate şi am lăsat să-mi curgă lacrimile în voie. Auzeam vorbele fraţilor Ion şi Andrei ajungeau ca de pe altă lume. Plângeam moartea lui Vologhiţă, vorbele însă nu mă deranjau. Păreau atât de fireşti şi calde pentru atmosfera din maşină, încât fără să vreau mi-am zis să ascult liniştit dialogul fraţilor.

– O să-l îngropăm unde o să zică mama...

– Nu, Andrei, sării eu, nici nu mi-am dat seama cum am început să-i zgâlţâi pe Ion, pe Andrei. Acasă o să-l îngropăm, în sat, în sat, auziţi?!

– D-apoi eu ce zic?... liniştit, fratele Andrei se întoarse spre mine, ca şi cum ar fi vrut să-mi pună mâna pe cap. O să facem cum o să zică mama. Va zice să-l îngropăm în oraş, în oraş, va zice...

– Nu, răcnii din nou, sunt sigur, o să vrea să fie lângă dânsa, acolo unde ne-am născut, acolo unde... şi m-am răsturnat din nou pe bancheta din spate. Acum lacrimile îmi curgeau şi mai tare. Şi dacă s-ar fi întors fraţii cu faţa spre mine, nu mi-ar fi fost ruşine. Plângeam de-a binelea. Vasăzică, mă gândesc, ne întoarcem în sat să auzim hotărârea mamei. Unde ea va zice să-l îngropăm pe fratele nostru Vologhiţă, acolo îl vom îngropa... Vologhiţă, ce-ai făcut, Vologhiţă?!

– Şi eu cred că mama o să vrea să-l îngropăm în sat... vine ca de peste perete vocea liniştită a fratelui Ion. Revin cu gândul şi cu privirea la fraţi. Ei se află în faţa mea. Trei suntem. Lipseşte al patrulea, Alexandru.

– Da Alexandru, surorile, ştiu? întreabă a nu ştiu câta oară fratele Ion.

Despre moartea fratelui nostru Vologhiţă a aflat mai întâi fratele mai mare, Andrei. El a alergat la mine. Ce făceam eu când a venit la mine? Am auzit soneria, cineva insista să răspundem, apoi soţia deschise uşa.

– Andrei?

Şi tot ea, dar îngrozită:

– Ce s-a-ntâmplat?!

– Nici nu ştiu cum să vă spun, îl auzii pe fratele Andrei. Vocea îi era speriată, străină.

Am aruncat cartea pe care o citeam şi m-am repezit la uşă.

– Vologhiţă a murit, spune fratele Andrei şi se uită speriat la mine.

Instinctiv, în clipa ceea amândoi am simţit un singur lucru – să ne adunăm cu toţii câţi suntem la Chişinău, cât mai repede, să fim împreună. Patru fraţi şi două surori. Fratele Ion, fratele Alexandru, sora Vera, sora Maria, Andrei şi eu.

– Dar nu ştiu unde trăieşte fratele Alexandru! m-am trezit urlând.

– Cum nu ştii?! se uită la mine năucit fratele Andrei.

– N-am fost încă niciodată la dânsul...

Ne scoase din amorţeală soţia:

– Lăsaţi, nu vă certaţi, alergaţi la Ion, el are maşină, pe ceilalţi îi informează Danu, fiul... Fugiţi în sat la mama... Sărmanii!

Mai mult nu-mi amintesc nimic. Ştiu că l-am găsit pe Ion, apoi am urcat în maşină...

– Alexandru cu surorile trebuie să fi ajuns de acum în sat, zic eu calm.

– Nu se poate, fratele Ion măreşte brusc viteza maşinii. Noi trebuie să ajungem primii! zice şi iar apasă pe accelerator.

– Da, noi trebuie să ajungem primii, zice şi fratele Andrei.

– Principalul acum e să ajungem primii în sat, Ion măreşte din nou viteza, dar cum o măreşte, observăm că pe loc o reduce. Depăşeşte o maşină, se aliniază încet pe partea dreaptă şi mână încet înainte. Nimeni însă nu-ndrăzneşte să-i spună să accelereze.

Am ajuns primii. Era târziu, două de noapte, satul dormea liniştit când fratele Ion a parcat încet maşina în apropierea casei noastre, sub un gard de-al vecinilor. A stins farurile şi am rămas cu toţii în maşină, în întuneric. Nimeni nu vroia să coboare...

Stăm cu toţii în jurul mamei şi nu ştim ce să facem. Au trecut şase ore, s-a făcut dimineaţa, prin sat umblă fotografia fratelui, iar mama încă nu ştie nimic. Şi e la fel bucuroasă ca în clipa când ne-a văzut intrând în casă. Ne tot pune bucate pe masă, ne tot îndeamnă să mâncăm, ne tot spune de tata că tot mai prost şi mai prost aude, vedeţi, doarme şi acum, nici nu ştie că voi v-aţi întors.

– Scoală, măi! strigă mama, îl boldeşte pe tata care mai doarme. Îl boldeşte şi iar ne-ndeamnă să luăm din bucate, dar cine poate să mănânce? Vorbim despre una, despre alta, şi iar ne privim pe furiş. Fratele Ion stă în faţa mamei, Andrei în partea dreaptă, eu – ceva mai în stânga, de aceea mamei îi vine mai greu să mă vadă. Luăm un capăt de vorbă, îl uităm, luăm altul, îl pierdem, căutăm să ne agăţăm de al treilea... Soarele se ridică, e sus de acum, din nou ne uităm unul la altul. Poate începi tu, Ioane? Poate începi tu, Andrei? Dar în privirile lui Ion văd aceeaşi întrebare: poate începi tu, Nicolae?! Poate începi tu, Andrei? Şi în ochii lui Andrei, deşi e cel mai mare dintre noi, se ascund aceleaşi întrebări: poate începi tu, Ioane? Poate începi tu, Nicolae?! Am ieşit noaptea de mai multe ori afară, când eu cu Ion, când Andrei cu Ion, când eu cu Andrei.

– Să aşteptăm să se lumineze, s-au înţeles Andrei şi Ion, iar Ion mi-a comunicat şi mie hotărârea. Îi prea bătrână şi, noaptea, inima n-o să reziste...

– Poate o să vină şi ceilalţi, am hotărât eu şi Andrei, apoi Andrei îi comunică şi lui Ion care e de acord.

– Oricum, zice Ion, trebuie să-mi mai odihnesc ochii, sunt prea obosit ca să conduc înapoi maşina, mai aşteptăm.

Umblă fotografia fratelui prin sat. Cineva a adus-o în altă maşină, poate puţin înaintea noastră, de obicei, altcineva aduce fotografia fratelui în sat şi, cum se luminează de ziuă, o poartă pe la case.

– Oare cine să fi murit? se miră deodată mama, auzind bocete ba colo, ba colo.

– De unde să ştim, mamă... ne uităm noi unul la altul.

– Apoi da, de unde să ştiţi, că voi trăiţi la Chişinău... S-a auzi mai încolo...

– S-a auzi, zicem noi şi iar ne uităm unul la altul: poate începi tu, Ioane? Poate începi tu, Andrei? Poate începi tu, Nicolae?!

– Iaca şi tata s-a sculat, sare bucuroasă mama şi se apucă să strângă aşternutul de pe prispă.

Tata s-a trezit, ne-a zărit şi acum vine zâmbind direct spre noi.

Şi eu nu mai pot răbda:

– Mamă, Vologhiţă a murit!...

III

Prin sat umblă fotografia fratelui. A murit ieri. Noaptea a fost adusă fotografia lui în sat. Mâine va fi adus şi el.

Fotografia s-a oprit la poarta lui Felioară.

– Îl cunoaşteţi?!

Despre moartea fratelui s-a aflat deja în tot satul. Toată lumea ştie. Acum a rămas doar ca să treacă pe la case fata cu fotografia, fiecare să-l căineze sau să-l hulească. Cei cărora nu le-a făcut nici un rău, să scape o lacrimă, cei cărora le-a făcut vreun rău – să-l blesteme, ori să-l ierte.

– Ce-aveţi de spus? insistă fata cu fotografia la poarta lui Felioară.

– Poate dacă era viu, aveam ce-i spune...

– Şi acum puteţi spune...

– Pentru ce?

– Aşa e obiceiul – trebuie să zicem cu toţii ce-avem de zis... mata ce spui?!

Niciodată n-o să ştim ce-a avut Felioară să-i spună fratelui. Felioară locuieşte tocmai în capătul opus al satului, nu-mi amintesc să-i fi făcut vreun rău fratele. Dar omul zice că ar avea să-i spună ceva şi nu-i spune, că nu-i viu. Posibil că în copilărie s-a întâmplat ceva între dânşii. Ai lui Felioară au venit în satul nostru de la sud şi cei veniţi erau întâlniţi cu ochi nu prea buni. Dacă cel venit avea un băiat, de obicei, flăcăii

satului îl ciomăgeau bine la sosire, cum spuneau ei, să-i ia apele, să-l spele de cele rele. Dacă cel venit avea o fată, o ocoleau, n-o scoteau la joc, îi ungeau poarta cu dohot, dar până la urmă tot unul dintre flăcăii satului o lua în căsătorie. Ce-ar fi putut, mă întreb, să-i facă fratele meu lui Felioară? Copii acesta n-a avut, flăcăi – cu atât mai mult. A venit cu soţia în satul nostru într-o toamnă, s-au aciuat la o margine într-o colibă, apoi şi-au ridicat casă... Mă rog, Felioară zice că i-ar spune ceva fratelui, dacă ar fi viu.

– I-aş fi spus să mai trăiască... zice deodată Felioară.

– Atunci mă duc mai departe, zice fata şi se depărtează de poarta lui Felioară. Totuşi, parcă mai avea să-i spună fratelui, altceva însă nu i-a spus.

La poarta celor şapte nurori ale lui Depeşu fetiţa cu fotografia e nevoită să aştepte mai mult. Nurorile se ceartă. De vreo trei zile se ceartă şi nicicum n-o pot scoate la capăt. S-a-ntâmplat ceva în familia mare a lui Depeşu şi acest ceva nicicum nu poate fi descurcat. Dacă ar vorbi nora mai mică, se zice, povestea s-ar termina mai repede, dar aceea tace. Lucrează prin casă, prin ogradă, celelalte nurori se ţin de dânsa, o mustră, dar ea îşi caută de lucru, pleacă ochii şi lucrează.

– Spune ce ţi-a spus? îi tot strigă cumnata mai mare, spune-ne, că până nu te descoasem, nu te lăsăm în pace, căţeao! strigă cumnata mai mare şi o înşfacă de păr.

– Ai!

– Te doare? Şi pe noi ne doare. Spune!

– Dacă aş avea ce să vă spun, v-aş spune...

– Noi ştim, dar vrem să auzim din gura ta ce şi cum, căţeao!

Acum trei zile ploua cu găleata. Ziua plouase, noaptea plouase şi spre dimineaţă parcă să înceteze ploaia, când în poarta lui Depeşu s-au auzit bătăi grăbite.

– Cine-i?! ridică Depeşu-bătrânul capul de pe cuptorul pe care doarme nopţile, întrebă, nu se dădu jos.

– Un om bun! veni de la poartă răspunsul.

– la deschideţi-i! porunci Depeşu şi, cum mai era până în ziuă, puse din nou capul pe pernă şi iar adormi.

În casa lui Depeşu trăiesc doar nurorile. Ele se culcă ultimele, ele se scoală primele. Cei şapte bărbaţi ai lor dorm într-o cameră mare, cum au dormit în copilărie, aşa dorm şi acum, împreună. Nurorile dorm în altă cameră, la fel împreună. Rar când se schimbă ordinea, când, să zicem, un bărbat n-o să doarmă între ceilalţi şase bărbaţi şi o noră n-o să doarmă între celelalte şase cumnate. Poate o dată, de două ori pe lună se-ntâmplă ca una din nurori să nu doarmă între alte nurori. Asta se întâmplă atunci când bărbatul ei îşi aminteşte că e căsătorit. Se ridică acela noaptea, trece din camera bărbaţilor în camera femeilor, pipăie prin întuneric şi, găsindu-şi nevasta dormind, îi face semn. Aceea se scoală fără să zică nimic şi împreună ies afară la patul dintre copacii de după casă. Şi atât. În rest – femeile dorm. Şi bărbaţii dorm. În noaptea aceea plouase, parcă se lumina de zi când nurorile auziseră vocea socrului. S-au trezit brusc. Au sărit, şi-au pus rochiile şi nu-şi mai amintesc care prima deschise uşa, poarta. Dar asta, zic ele acum, nu contează. Poarta a deschis-o una din ele şi a deschis-o la porunca socrului. Şi s-au pomenit în pragul casei cu un bărbat ud leoarcă, aşa de ud, încât se părea că abia ieşise din apă. Dârdâia din cap până în picioare şi limba abia de i se mişca în gură, abia de putea spune că s-a rătăcit, umblă de cu seară prin coclauri şi tare ar vrea să se încălzească. Bărbaţii nurorilor dormeau, socrul adormi din nou pe prispă şi femeilor acum nu le rămânea decât să caute ele de străin.

– Ce s-a întâmplat? se auzi în întunericul din tindă vocea somnoroasă a unuia din cei şapte bărbaţi.

– la un nenorocit, îi răspunse nu ştiu care din cumnate.

– Hrăniţi-l... mârâi bărbatul şi, după ce căscă, dispăru iar în camera bărbaţilor. Nu era chiar aşa de devreme, cum se părea. Ploaia încetase, dar până în ziuă mai era, se mai putea dormi.

Bărbatul cela se-ntoarse în pat, iar cumnatele se ocupară de oaspete. În primul rând, îl poftiră în casă.

– Dacă o să-mi daţi o pătură să mă învelesc, am să vă fiu foarte recunoscător, răspunse străinul.

– S-a găsi, intră. Nurorile l-au lăsat să intre în camera lor şi au aprins lumina.

Era un bărbat înalt, chipeş, dar nebărbierit.

– Mă dor ochii, duse străinul mâna la ochi, ceea ce le făcu pe nurori pe loc să stingă lumina.

– Trebuie să-i dăm alte haine, ziseră nurorile şi fiecare se apucă să scotocească prin hainele bărbatului său. I-aruncară la picioare pe rând: pantaloni, cămaşă de noapte, cămaşă pe deasupra, chiloţi, ştergar, pieptene.

– Eşti flămând?! îl întrebară femeile după ce-l văzură îmbrăcat, curat şi uscat.

– Dacă eşti flămând, te hrănim...

– Nu, nu, se grăbi bărbatul să răspundă... tare aş vrea să dorm.

Azi, când nurorile îşi povestesc una alteia cum s-a-ntâmplat, fiecare spune că ultimele cuvinte le-a auzit prin somn.

Deci ultimele cuvinte le auziră ca prin vis, spun ele. Şi cumnata mai mare, şi restul, cu excepţia cumnatei mai mici, toate afirmă că la capătul cuvintelor tărăgănate, nepoftitul deodată făcu câţiva paşi, trecu printre cumnate, se aplecă şi şopti ceva la ureche cumnatei mai mici.

– Ce ţi-a şoptit?! o întrebă a treia zi cumnatele pe cea mai mică, desigur, fără să audă bărbaţii.

– Nu ştiu, se tot opune cumnata mai mică.

– L-ai cunoscut?!

– Prima dată îl văd...

– Căţeao, o să te spunem la bărbat... nu-i slăbeşte gâţa cumnata mai mare. Spune!

Una din cumnate a observat fetiţa cu fotografia fratelui la poartă. Caută să le strunească pe surate.

– Mai încet, a murit cineva...

– Să moară! zice cumnata mai mare şi-şi înfige şi mai tare mâinile în părul cumnatei mai mici. Vorbeşti, sau te dau cu capul de perete?! zice şi îi suceşte capul la spate.

– Nu, nu l-am cunoscut până atunci, suspină cumnata mai mică.

– Ce ţi-a spus la ureche?

– Voi n-aţi auzit?!

– Spune, căţeao, odată!

– Mi-a spus că e flămând...

– Atât?

– Atât. S-a aplecat la urechea mea, aţi văzut doar, şi mi-a spus că e flămând ca un lup.

– Noi n-am auzit, răcneşte cumnata mai mare, şi de ce, mă rog, anume ţie să-ţi spună că-i este tare foame?! Şi-apoi de ce ţi-a spus la ureche?!

– Nu ştiu dacă mi-a spus la ureche. Stam aşa cum stăteaţi şi voi în jur, când am auzit că-mi spune că-i este foame. La ureche mi-a spus?

– La ureche! strigă toate cele şase cumnate. Şi de ce anume ţie să-ţi spună?! De ce anume pe tine te-a ales din toate?!

– De unde să ştiu, se frământă cumnata mai mică, dar cumnata mai mare nu-i slăbeşte părul. O strânge mai tare de moţoc, îi sucеşte gâtul ca aceea să vorbească, şi gata.

– De unde să ştiu de ce anume pe mine m-a ales... şi-apoi cu ce-s eu de vină?!

Şi ce-a fost mai apoi?!

– Dar ce putea să fie... voi nu vă amintiţi?!

– Ştim, dar vrem să auzim din gura ta!

– Voi mi-aţi spus să mă duc să-l hrănesc.

– Noi am spus?!

– Da, voi. Eu m-am opus, v-am întrebat de ce anume eu, dar voi aţi început a vă retrage spre paturi, zicând că anume eu să mă duc să-l hrănesc... L-am dus la bucătărie şi l-am hrănit...

– Atât?

– Atât.

– Şi de ce dimineaţa dormea în patul de după casă?!

– Dar unde aveam să-l culc?! Şi ziceţi că dormea dimineaţă în patul de după casă?!

– Las' că mai stăm noi de vorbă, o ameninţă cu degetul cumnata mai mare şi-i dă drumul.Apoi se întoarce spre poartă,

unde se află fetiţa cu fotografia fratelui. Şi cum se-ntoarce, începe să boceaască. Boceşte. Şi altele bocesc. Plânge şi cumnata mai mică. Toate plâng. Dar cum fata cu fotografia se depărtează, toate se-ntorc spre nora mai mică, o-nghesuie în casă şi, când o văd în mijlocul camerei, iar strigă:

– Ori spui, ori te dăm pe mâna bărbatului!...

Familia Scridonuţ este o rudă de-a noastră. Cum apare fetiţa cu fotografia la poartă, se aude:

– Du-te, fato, la alte porţi, zice Alexandra Scridonuţ şi porneşte spre noi, spre casa noastră, bocind de răsună împrejurimile. Of, Vologhiţă, Vologhiţă!!! Ruda noastră frumoasă, cum să ne părăseşti?! Ajunge la poarta noastră, se apucă de parii din poartă, boceşte, dar văzând că nimeni n-o ia în seamă, îşi şterge lacrimile, intră în ogradă, se uită să vadă cine a venit şi cine nu. Da băieţii de la Chişinău au venit?! întreabă deodată.

– Fraţii?!

– D-apoi ştiu că nu-ntreb de străini!

– Ei au adus vestea... Dar au plecat înapoi, să-l aducă... A rămas numai unul din ei, Nicolae...

Şi cum ruda depărtată aude c-am rămas numai eu, se porneşte bocind să mă găsească printre oameni.

– Ruda mea, Vologhiţă, ce-ai făcut?!

Femeia care stă cu mama şi cearcă cumva să-i potolească bocetul, e o vecină căreia nu demult i-a fost dat să îngroape patru feciori. O cuprinde pe mama de după umeri şi plânge împreună de se sting.

– Femeie, te-a atins şi pe tine para...

Stau cuprinse şi bocesc împreună:

– Vologhiţă!!!

IV

Nu mai cunosc satul. Aproape că l-am uitat. Înlăcrimată, mama mi-a zis că groparii ar trebui să fie rude de-ale noastre, dar pe unde locuiesc rudele?! Bunica, bunelul au murit demult.

Sunt nouăsprezece ani de când am plecat din sat. Veneam să-mi văd mama şi tata şi iar plecam înapoi, adesea era noaptea, adesea nici nu zăboveam mai mult de-o oră. Am uitat satul. Mai aveam şi alte rude. Nepoţii mamei acum o fi având familii, o fi fiind bărbaţi în toată firea... dar unde-i găsesc?!

– Aleargă la Tăburceanu! îmi vine în ajutor vecina din spatele casei noastre, care, cum a auzit vestea, ba fuge acasă, ba apare la noi în ogradă. Cară oale, castroane, avem mort şi gata.

– La care Tăburceanu?! întreb eu şi întorc faţa ca să nu-mi vadă lacrimile.

Mama boceşte şi mai tare:

– Vologhiţă, scumpul meu Vologhiţă!...

– Of, face vecina, cum să-ţi uiţi rudele?! Vladimir Tăburceanu locuieşte lângă şosea! E ruda voastră!

A, da, cum să-l uit. Chiar ştiu şi unde locuieşte. E vărul meu, cel mai mare dintre verişorii noştri. A luptat, s-a întors din război fără o mână, având grad de sergent – poate primul gradat din satul nostru. Deşi avea puţină carte, se purta ca un om cult – cât l-am ştiut după ce s-a întors din război, a umblat curat, spălat, bărbierit, tuns şi parfumat. Alţii, cum s-au văzut acasă, au aruncat hainele cazone, le-au îmbrăcat pe cele vechi, au pus mâna pe sape, pe pluguri, rămânând ţăranii din viaţa lor de până la război. Au rămas aceiaşi. Verişorul meu însă s-a pricopsit din nenorocirea asta cu ceva cultură. Nu l-am văzut de mai bine... de când? L-am întâlnit măcar în ultimii nouăsprezece ani?! Desigur, e căsătorit. Are şi copii. Am auzit că are mulţi urmaşi.

Mi-e ruşine. N-am fost niciodată în casa acestui om, a acestui verişor şi acum, poftim, am ajuns la el. Mai ştii, nici n-o să mă cunoască. Are fete sau băieţi?

– Trei fete am şi doi flăcăi, îmi spune. Cel mai mare e însurat, prin Siberia. Dar aşază-te, ce s-a întâmplat?

Verişorul meu e tot aşa cum îl ştiam cu ani în urmă. Nici un pic nu s-a schimbat. Nici faţa, nici cătăturile. Se bărbierea. Aceeaşi faţă ca de intelectual pe care am ştiut-o de copil. Îmi

cer încă o dată scuze că n-am intrat de atâţia ani pe la dânsul, dar dumnealui îmi spune că nu-i nimic. Fiica lui e măritată, zice, aici în sat, şi nu vine pe la tata, aşa că...

– Are de-acum copiii ei, aşa-i viaţa...

Stă în faţa oglinzii, îşi cere scuze că trebuie să se bărbierească. Cât am fost în sat, pe când eram copil, n-am avut, sau poate am avut, dar am uitat, prilejul să văd cum se bărbiereşte cu o mână vărul meu Vladimir Tăburceanu. Dacă m-ar fi întrebat cineva dacă se bărbiereşte cu o mână, aş fi spus că-l bărbiereşte nevasta. Nu, nevasta lui îşi caută de lucru prin casă. A-ntrebat dacă vrem un pahar de vin, bărbatul a spus că aduce el, el vrea să coboare în beci, ba chiar o să coboare, a zis, şi verişorul, să vadă ce beci am, a zis, şi nevasta a rămas să-şi caute de lucru, mi se pare că tăia pâine. Verişorul se bărbiereşte. C-o mână se bărbiereşte şi în mişcările lui nu se simte nici un pic de stângăcie. Cu o mână înmoaie pămătuful în spumă, cu aceeaşi mână ridică briciul şi-l trece peste cureaua care are un capăt aninat de perete, iar alt acpăt e între genunchii verişorului. Trece o dată, de două ori briciul peste curea, lasă cureaua şi ridică briciul spre faţă.

– Vladimir Mihailovici, zic, altfel nu mi s-ar da limba să-i zic. Vladimir nu, nu i-aş putea zice, e cu vreo douăzeci de ani mai mare, verişor să-i zic – nici atâta. Îi spun ce s-a întâmplat.

– Hopa! face dumnealui şi lasă briciul pe marginea mesei, se-ntoarce spre nevastă. Avem câştig, ai auzit?! zice şi pe loc îmi explică. Aşa se spune în ultimul timp la noi în sat când moare cineva din rude. Am auzit, zice, bocete, dar nici prin cap să-mi treacă că avem câştig... Dar Ion, Andrei – unde-s?!

– Au fost, îi explic, au fost, am aflat unde doreşte mama să-l îngropăm şi s-au dus să-l aducă.

– Mda... Şi ce-a spus mama?

– Ce să spună mama? Plânge, boceşte... a zis că aici să-l înmormântăm, lângă dânsa.

– Apoi toţi să fim grămadă, zice verişorul Vladimir şi se-ncruntă, chibzuieşte ceva. Şi unde zici că-s fraţii?

– Au plecat să-l aducă. După ce mama a spus unde să-l îngropăm, am împărţit între noi ce avem de făcut. Ei au plecat să-l aducă – la oraş au să facă sicriu, obelisc, au să-i cumpere haine, tot ce se cere pentru înmormântare, iar eu am rămas să dau o mână de ajutor aici. Dar ce să fac, mă iertaţi, habar n-am, n-am înmormântat încă pe nimeni...

– Da noi aici i-am îngropat pe mulţi... bunelul, bunica, fata lui... mda.

– Se zice că mai întâi e nevoie de gropari.

– Ştii ce, zice verişorul meu şi mai trece o dată, de două ori briciul peste obraz, dar de-acum în fugă, iaca am terminat, pun briciul pe masă, soţia o să spele toate astea. Strigă la soţie: nu-i aşa, Irină?! Iar noi, zice întorcându-se spre mine, ne ducem îndată la fratele meu Ion, să nu-l scăpăm la muncă, că şi el noaptea a fost la botez... beciul îl lăsăm pe altă dată...

– Nicicând nu l-aş fi găsit, îi spun în drum spre verişorul Ion, care e mai mic decât Vladimir şi locuieşte undeva în celălalt capăt de sat. Înainte, pare-se, pe aici se termina satul...

– Ţi se pare... E-he, am trecut de mult casa care pe timpuri era la marginea satului. Ai avut în vedere casa lui...?!

– Guzun, mi se pare, nu?!

– Păi de când am trecut-o...

Capătul satului încă nu se arată. Case noi, case noi, feţe necunoscute la fiecare poartă, la fiecare gard. Dar, se vede, pe aici de acum a trecut fotografia fratelui. Ba ici, ba colo lumea şopteşte:

– Aista care să fie – cel mijlociu sau cel mai mic?!

Unii răspund că-s cel mijlociu, răspunsul altora nu-l aud... Nici sătenii nu mă cunosc bine, nici eu nu-i prea cunosc. Am plecat de mult şi-am uitat satul. Am pierdut satul şi-am căpătat ce?! Ah, dar alung gândurile astea, răspund la întrebările verişorului care mă duce spre celălalt verişor, răspund la întrebări şi explic ce a spus mama că trebuie pentru înmormântare.

– Mama cere să fie înmormântat cu colaci, cu popă... cu muzicanţi şi popă.

– Mda, cu popă e mai greu... zice vărul Vladimir.

– Plânge şi spune că dă totul, numai să fie îngropat ca nimeni altul... Dar cine are nevoie de banii ei?! De-ar trăi Vologhiţă... zic eu şi simt că mă năboiesc iar lacrimile. Da, nu-l mai avem pe Vologhiţă!

Vărul meu Vladimir a trecut prin război, a văzut multe, îi sunt recunoscător că nu-mi răspnde nimic. Mă lasă să merg plângând în voie şi numai când ajunge la o poartă mare, se-ntoarce şi zice:

– Păi iaca aici locuieşte fratele Ion... dar până la marginea satului mai este... şi-acum dacă l-am găsi acasă! se apucă şi bate-n poartă.

Da, sigur că şi acest omuleţ din faţa mea e rudă de-a noastră. Mi-l amintesc. Seamănă mult cu fratele său Vladimir, dar nu e atât de zdravăn, arată ca un ţăran.

– Avem câştig, îi spune fratele Vladimir, şi verişorul meu Ion, care ne-a deschis poarta, mi-a zâmbit văzându-mă, s-a-ntors mirat spre mine. Când s-a-ntâmplat?!

– Când s-a-ntâmplat? S-a-ntâmplat, răsuflă adânc fratele lui Vladimir, iată ce se cere acum: ai să fii unul din gropari, dar tot tu ai să-i găseşti pe ceilalţi trei.

– Mama a spus că e nevoie de opt gropari, intervin eu.

– Aha, face verişorul Vladimir, atunci o să găseşti opt... auzi, Ioane?! Nicolae nu prea ştie lumea din sat, aşa că... cunoşti rudele noastre, dă-i drumul... mâine, şi groapa trebuie s-o începeţi azi! Eu, zice vărul Vladimir, am să am grijă de muzicanţi...

Verişorul Ion rămâne să se îmbrace, să dea fuga pe la ceilalţi gropari, verişorul Vladimir se-ntoarce şi o ia spre cârmuire să se înţeleagă în privinţa muzicanţilor, eu o iau de unul singur spre casă. Merg pe drum şi pentru prima oară îmi dau seama c-am făcut rău rămânând în sat să mă ocup de cele necesare. Trebuia să plec la Chişinău, iar în sat ar fi trebuit să rămână unul din fraţii mai mari, Andrei, să zicem. N-o mai pot auzi pe mama bocind.

– Vologhiţă! se repede, se smuceşte din mâinile rudelor mama, când mă vede intrând în ogradă, se aruncă spre mine. Mamii, unde-i Vologhiţă?! Cum de l-aţi pierdut, mamii?!

V

Prin sat umblă fotografia fratelui. A murit ieri. Noaptea a fost adusă fotografia lui în sat. Mâine va fi adus şi el.

– Îl cunoaşteţi?

– Îl cunoaştem.

Cei care au răspuns sunt nişte copii. Copiii lui Amuş. Patru la număr. Unul mai mic decât altul. Părinţii lor au plecat în zori la muncă, acasă rămânând numai ei.

– Ce-aveţi de spus?

– Mama a spus să-l plângem.

– Atunci plângeţi-l.

Copiii se uită unul la altul, se ghiontesc, se dau mai spre poartă şi iar se ghiontesc.

– Mama a spus să-ncepi tu, Veronică, zic frăţiorii către surioară.

– Eu?! Mama mi-a spus să vă spun să cântaţi... toţi să cântăm, să plângem! Începem!

– Dar o să ne dea bomboane?!

La mort copiilor li se dau bomboane. Şi prăjituri. Şi struguri, dacă-i toamnă. Şi mere. Printre altele, fraţii mi-au lăsat lista cumpărăturilor pe care trebuie să le fac în lipsa lor. Bomboane – zece kilograme. Mere avem, văratice. Struguri acum nu se găsesc.

– O să primiţi bomboane.

– Şi prăjituri?

– Şi prăjituri.

– Atunci să plângem, se hotărăşte băieţelul, care a vrut să afle dacă va primi ceea ce se dă pe la înmormântări, şi începe deodată, de unul singur, să plângă, să-l bocească pe fratele meu Vologhiţă. Izbucnesc în plâns şi ceilalţi copii. Bocesc.

Deşi soarele e sus de tot, când fetiţa cu fotografia apare la poarta lui Ardei, mai găseşte familia aceluia dormind pe

acoperişul casei. Aici e nevasta, aici sunt cele două fete de măritat. Dorm ghemuite ca nişte găini pe copaci. Lumea le vede, nu râde, înainte oamenii râdeau, dar s-au obişnuit. Cine nu-l cunoaşte pe Ardei! Ardei şi beţiile lui! Cât a băut Ardei până în prezent, se vorbeşte în sat, ar face un lac, ba nu, o mare, chiar un ocean de alcool. A fost dus de vreo trei-patru ori la tratament, cu forţa, amendat, arestat pe termen de cincisprezece zile, dar în zadar – bea de zvântă. Şi când bea, nimeni nu se mai poate apropia de casă. Alungă copiii, soţia, care nu mai ştiu unde să se dosească; până la urmă se urcă pe acoperiş. Dimineaţa Ardei le vede, dar nu mai este atât de beat ca să facă gălăgie, strigă la ele să se coboare, le boldeşte cu prăjina, dar întrucât, spuneam, nu mai este atât de beat ca să poată răcni din nou, aruncă prăjina şi, aplecând capul, iese din ogradă – fie că se duce iar la bufet, fie c-o ia spre primul om care mai are vin de anul trecut.

În dimineaţa asta Ardei mai doarme. Şi fetele lui dorm pe acoperiş în bătaia călduţă a soarelui, el doarme unde s-a nimerit – în mijlocul ogrăzii, cu braţele desfăcute şi faţa spre cer, parc-ar fi ucis.

– Îl cunoaşteţi?

Fetiţa aruncă cu un bulgăre pe acoperişul casei. O nimereşte pe fata mai mare, dar sare din somn mama. Se uită rătăcită în jur, îşi vede fetele şi începe să bocească fără a zări bine fotografia fratelui la poartă. Plânge pe acoperiş, de necazul ei:

– Fetele mamei... dragile mamei... cum o să trăiţi voi?! Cum o să trăiţi, cine o să vă ia de neveste cu un asemenea tată?!

Ardei rămâne nemişcat. Se vede, e criţă. Când bea grozav, rămâne câte două zile întins în mijlocul ogrăzii.

– Aveţi ceva de spus?

La poarta lui Oproiu, fotografia stă mai mult. Oproiu e fostul prieten al bunelului nostru, care a murit demult, iar Oproiu mai trăieşte. E foarte, foarte bătrân, aproape că nu se mişcă de pe prispă, dar de vorbă nu se lasă, ca pe timpuri.

–...aşa-i omul, trăieşte cât îi cântă cocoşul... Cocoşul meu, iaca, a răguşit, dar eu mă mai ţin. Cocoşul meu mai cântă, dar într-o bună zi simt c-o să moară şi el, eu însă o să mai rămân... Al cui zici că e tânărul?

Fetiţa îi spune, Oproiu însă n-o ascultă, că tot nu şi-ar mai aminti al cui e tânărul din fotografie.

–...iaca învăţaţii de azi caută să afle dacă mai este şi altă viaţă decât asta de pe pământ... zice el, strigă: Este! Mult timp lumea n-a crezut în altă vaţă, dar să vă spun eu ce-au descoperit nu demult savanţii americani. La radio s-a transmis...

Moşul spune ceva vecinilor, vocea i se pierde, apoi iar răsună.

– Da, da, da! strigă şi nu-l poate opri nimeni pe Oproiu. Lângă satul nostru se mai află un sat, numai că nu toţi îl văd. Satul ista este cunoscut, dar acela nu se vede. Cei care mor trec în satul care nu se vede, cei care se nasc, vin în satul în care trăim noi... spune multe şi încurcate Oproiu. Deodată începe să strige şi să arate cu mâna spre panta dealului din faţa satului. Iată-l! Iată-l! Şede şi surâde! strigă spre pantă, la fratele nostru, pe care Oproiu zice că-l vede. Măi băiete, măi! M-auzi, bunelul tău e pe acolo, cată-l, o să fiţi împreună... şi deznădăjduit, Oproiu se lasă pe prispă. Eu strig la dânsul, dar el surâde... De-acum aşa o să şadă, până n-o să se mute neamul lui acolo... al cui zici că-i tânărul?!

VI

Intru în casă, ies, mă-nvârt prin ogradă fără să văd, să aud ceva şi iar intru în casă, şi iar ies, mereu punându-mi una şi aceeaşi întrebare, stupidă, poate, dar mereu una şi aceeaşi: oare am să te mai văd vreodată, Vologhiţă?!

Mă scoate din tulburare soţia verişorului Ion, care a şi sosit, comandă celelalte femei de prin mahala. Îi cad în cale şi ea mă scoate din tulburare.

– De ce te-nvârţi încolo şi încoace... groparii trebuie hrăniţi!

Mă uit la ea buimăcit. Abia acum observ pe prispa noastră mai mulţi bărbaţi. Pe trei-patru din ei îi cunosc, ba pe şase sau şapte îi cunosc, pe al optulea nu-l ştiu.

– Aceştia-s groparii, îmi explică soţia verişorului Ion, şi trebuie hrăniţi, că-i târziu de-acum!

– Au şi făcut groapa?! mă mir eu.

– Of, Doamne, oftează ruda mea, e atât de împovărată de problemele înmormântării, încât s-a oprit în faţa mea cu o oală în mână, se uită la mine, la oală. Iaca vroiam să fac ceva cu oala asta şi parcă mi-am pierdut minţile!...

O scoate din amorţeală altă femeie.

– Surato, trebuia să speli oala ceea, ai uitat?!

– Of, că m-am tulburat cu totul! zice ruda mea, toarnă o căldare de apă în oală şi hai s-o spele, dar nici de mine nu se lasă.

– Cum, băiete, să fie gata groapa, dacă groparii încă nici n-au fost puşi la masă. Şi continuă supărată: Aţi plecat în oraşul cela şi aţi uitat cum se înmormântează un om... Apoi adaugă: Mai întâi, groparii vin în ograda mortului, sunt poftiţi la masă şi numai după aceea se duc să facă groapa... Hai, pune-i la masă, că-i seara...

– Dar de ce eu să-i pun la masă?! m-aud întrebând, ceea ce o supără şi mai tare pe rudă.

– Doamne, mă iartă, chiar nimic nu ştii... Uite colo sub copaci e masa, dar la masă îi pune o rudă apropiată a mortului... nu eşti ruda cea mai apropiată a mortului?!

Se vâră pe fir şi verişorul Ion, care până acum a stat liniştit cu ceilalţi gropari pe marginea prispei.

– Hai, Nicolae, că-ntârziem cu totul,groapa trebuie începută azi...

Îmi mai amintesc în clipa ceea şi de tata. Dar unde-i tata? El ar putea să-i pună la masă, mă gândesc tublurat, dar tot atunci mă liniştesc, mă împac cu gândul că eu, totuşi, trebuie să pun groparii la masă. Tata a adus iar două căldări cu apă, s-a aşezat pe marginea prispei, vrea să-şi sucească o ţigară, surâde. Mai mult ca sigur că tata încă nu ştie cu adevărat ce

s-a întâmplat. Aude atât de prost, încât ori de câte ori s-a interesat ce e cu lumea asta şi de ce răcneşte mama, surâde mai departe. Se uită din când în când la mine, cred că se bucură de întoarcerea mea, a celorlalţi feciori, pe care acum nu-i vede, dar o dată ce se pregăteşte atâta mâncare, bănuieşte că ei au să se întoarcă şi o să facem o mare petrecere. Îmi scutur fruntea şi poftesc la masă groparii.

– Vă rog, poftiţi...

– Dacă noi ne-am şi aşezat, râde groparul pe care nu-l cunosc. Restul sunt verişorii Ion, Petre, Savunea, vecinii Dumitrachi, Ionică, Scridon, Anton... dar pe cel care vorbeşte nu-l cunosc.

– Ce trebuie să fac? mă aud întrebând, că să mă aşez la masă, nu se cade, dar pe ei i-am poftit.

– Dacă ai să ne torni câte un pahar de vin, o să-l bem cu plăcere, spune groparul necunoscut. Nu mă cunoaşteţi?

– Chiar nu vă cunosc.

– Apoi nu ţi-i ruşine?! sare cu gura la mine femeia care adineaori îi spunea soţiei verişorului Ion să spele oala ceea. E bărbatul meu!

Da, mi-i ruşine. Nu-l cunosc şi gata. Dar nici pe ea n-o cunosc. Şi mi se face şi mai ruşine. Torn câte un pahar de vin, dar soţia verişorului Ion, care, se vede, urmăreşte ce se face la masa la care mănâncă groparii, strigă:

– Of, măi băiete, la mort se serveşte cu un singur pahar... şi tot atunci strigă şi la gropari: Da voi nu ştiţi?! Dacă v-ar pune omul şi câte o cadă în faţă, aţi tăcea, că ştiu că nu sunteţi la nuntă!...

Nu se supără nimeni. Ba chiar s-au înveselit groparii. S-au făcut parcă mai îndemânatici, trag mai aproape farfuriile, mănâncă, dar nici de pahar nu uită – mereu trag cu coada ochiului să vadă pe unde se află... Am dat un pahar de vin lui Anton, acum umplu din nou paharul şi-l întind lui Ionică, vecinul din dreapta casei noastre.

– Ia, Ionică, un pahar de vin întru pomenirea fratelui...

– Să fie pomenit, ridică Ionică paharul, îl duce la gură fără multă vorbă. L-a şi băut.

– Măi Ionică, mai încet, bre, râde groparul necunoscut. Mai încet, bre, că mai avem de săpat groapa.

Ionică parcă a roşit puţin, ceilalţi au izbucnit în râs. Râd ca şi cum nu s-ar afla la înmormântare. Dar nu râd din răutate, ci râd că-s oameni. Râd, mănâncă, dar tot cu grijă la groapă.

– Chiar dacă o săpăm azi numai până la genunchi, tot bine, zice verişorul Ion.

– Chiar şi de-o palmă dacă o facem, tot nu-i rău.

– Adică? face groparul necunoscut şi mai umblă cu furculiţa în farfuria cu răcituri.

– Azi o începem, că aşa-i obiceiul, de terminat o putem termina şi mâine. Până va fi adus mortul... Dar când va fi adus mortul?

Eu nu ştiu ce să răspund.

– Da eu cred, zice groparul necunoscut punând furculiţa pe masă şi luând paharul, că chiar dacă facem groapa numai de-o palmă, nu se-ntâmplă nimic. Credeţi-mă. Am îngropat numai în anul ista nouă şi-ncă nici unul n-a ieşit înapoi...

Gluma groparului necunoscut îi înveselesc pe toţi, groparii au pufnit în râs, dar se vede că şi-au dat seama că eu sunt lângă dânşii, de aceea s-au stăpânit. Se-ndeamnă unul pe altul.

– Hai, bre, ia paharul cela că ne ducem...

Iau paharul de la groparul necunoscut şi-i torn verişorului Petre.

– Întru pomenirea...

– Să fie pomenit... nu m-am mai gândit niciodată că eu o să-i sap groapă verişorului Vologhiţă.

Îmi dau lacrimile, dar tot atunci o aud pe mama bocind. Un timp n-o auzisem, acum iar se aude.

– Of, Doamne, sare soţia verişorului Ion, se repede undeva în fundul grădinii. I-am spus să fie cu ochii pe ea...

Îmi lămuresc alte femei, care, nu ştiu de ce, deodată au lăsat porăiala şi s-au ridicat în picioare, pornind spre colţul casei.

– Au dus-o pe maică-ta la vecina Zinovia, să se odihnească oleacă, să nu fie acasă când vor apărea fiicele... şi-au scăpat-o!

– Vin surorile?! întreb ca un zăpăcit, dar pe loc îmi dau seama, mă răsucesc pe călcâie, cu faţa spre poartă, şi abia acum aud şi alt bocet.

Dinspre fântână vin bocind surorile Vera, Maria... în urma lor se vede fratele nostru mai mic Alexandru. Deci, ei abia acum au ajuns acasă!

Pe mama n-o mai poate opri nimeni. Femeile s-au dat la o parte, fiicele s-au aruncat la mama, care a căzut în braţele lor...

– Vologhiţă, Vologhiţă!... bocesc surorile mele.

– Nu, nu... Nu se poate!... răcneşte mama şi, ca să nu asist la această întâlnire, las sticla şi o iau aiurea în grădină, dar vocea soţiei verişorului Ion mă ajunge din urmă. Orice s-ar întâmpla în ogradă, ea rămâne trează, strigă la mine:

– Măi băiete, unde ai apucat-o... groparii ăştia trebuie duşi la ţintirim.

– De ce eu?! zic, dar pe loc tac. Dacă am să duc groparii la ţintirim, n-am să mai aud răcnetele mamei. De aceea accept sfatul rudei.

– Groparii ştiu unde-i ţintirimul, dar locul unde va fi săpată groapa trebuie să-l arate una din rude... S-au şi pornit, ajunge-i din urmă... Stai, ia şi o sticlă de vin cu tine. Ai să le dai câte un pahar de vin înainte de-a începe groapa. Aşa-i obiceiul.

Cineva îmi pune sticla cu vin în mână, paharul... dovedesc să-l zăresc pe tata, care adineaori pe marginea prispei se căznea surâzând să-şi facă o ţigară. Mi se pare că a priceput ceva din cele ce se întâmplă în jur. A lăsat ţigara, s-a ridicat în picioare, faţa i-a devenit serioasă... se uită la mama care e înconjurată de fiicele ce bocesc de nu le mai poate opri nimeni.

– Tată, Vologhiţă a murit!! strig eu şi o iau după gropari.

Intru pe poarta ţintirimului şi pe loc inima mi se strânge. N-am fost aici de mic copil. Arunc o privire şi primul lucru pe care îl descopăr e pomul care stă de veghe la mormintele rudelor noastre. În ţintirim sunt mulţi copaci, dar părul nostru se vede de la o poştă. Simt că mă-năbuş, dar în acelaşi timp

parcă se luminează ceva în mine. Să fie oare, mă gândesc, copacul care ne uneşte, nu ne lasă să ne pierdem în timp?!

Groparii m-au aşteptat la poarta ţintirimului, acum stau în jurul meu, dar eu nu-i văd, nu-i simt. Calc direct spre copacul care ne uneşte şi sunt gata să-l cuprind. Aici sunt îngropaţi străbunica, străbunelul, bunica, bunelul, foarte multe neamuri de-ale noastre, fraţi, surori, copii de şcoală şi prunci, care încă n-au apucat să pronunţe cuvântul „mamă" şi tot aici va fi îngropat şi fratele Vologhiţă.

– Începem? mă trezeşte vocea unuia dintre gropari.

Nu ştiu cine şi unde-i îngropat. Mormintele sunt aproape nivelate, doar unu-i mai proaspăt, mă mir.

– E fiica mea, face verişorul Ion şi-şi scoate pălăria.

– Era de douăzeci şi doi de ani, îmi explică un gropar. Fără să vreau, simt cum durerea mea trece la verişorul Ion. Îl privesc, mi se face milă de el.

– De ce a murit?

– A murit şi gata... zice el şi pe loc întoarce vorba. Îi facem lui Vologhiţă groapă alături?! Aici sunt toţi ai noştri...

Ne vine în ajutor pe neaşteptate verişorul Vladimir. Încă de departe îmi spune că s-a împăcat cu muzicanţii, vor fi mâine pe la ora douăsprezece. Îi torn şi lui un pahar de vin, el bea şi, cum îi flutură mâneca goală în vântuleţul cald, mă prinde cu privirea asupra pomului care ne uneşte. Îmi ghiceşte, bănuiesc, şi gândurile.

– Nimeni nu ştie câţi ani are copacul ista, dar lângă el tot îngropăm de zeci de ani neamul nostru. Eu îs, cum s-ar spune, dintre toţi verişorii, cel mai mare şi am apucat ce spunea şi tata, şi bunelul. Bunelul spunea că şi străbunelul a apucat copacul aici. Dar nici acela nu ştia cine şi când l-a sădit. Nimeni din noi nu ştie când a fost pus, dar că ne adună aici grămăjoară, e un lucru ştiut. Oriunde şi-ar găsi ai noştri moartea, sunt aduşi aici şi îngropaţi lângă tulpina lui. Bunelul, avea un frate, Ştefan. Ştii unde a murit? Tocmai la Podul Mare, l-au căsăpit turcii în car. Două săptămâni, se zice, a umblat bunelul prin păduri până a găsit carul rătăcit cu fiul căsăpit, dar l-a găsit şi tot aici l-a îngropat...

Auzi, Vologhiţă, acum pe tine o să te îngropăm aici!

Iată şi tata. Sărmanul, se vede că abia acum a înţeles ce şi cum... Vine pe de-a dreptul prin ţintirim, direct spre noi. În urma lui se vede fratele mai mic Alexandru. Faţa lui e ca şi a tatei, speriată. Se apropie, începe să-mi vorbească. Zice că feciorul meu Danu i-a anunţat, dar deocamdată n-au putut veni, deoarece nu s-au găsit uşor unul pe altul. Pe Veruţa au găsit-o îndată, dar Maria era prin oraş şi unde s-o cauţi într-un oraş atât de mare? Au găsit-o, totuşi, şi s-au pornit, noaptea, desigur, era ora douăsprezece. De unde însă să găseşti o maşină? Ştii, îmi spune, ne-am pornit pe jos. Desigur, e o nebunie să te porneşti pe jos la aşa o depărtare. Dar ce-aveam să facem, îmi spune. Ne-am pornit pe jos, că nu puteam aştepta când ne-a cădea o maşină. Ştii că acum, îmi spune el, nu se permite ca noaptea şi în zile de sărbătoare să circule liber maşinile. Trebuie să aştepţi autobuzul, dar autobuzele pornesc abia la cinci dimineaţa, zice. Am mers pe jos. Vreo trei autoturisme n-au vrut să se oprească. Poate dacă stopau, explicam ce şi cum, ne luau, câte pe unul, ajungeam mai devreme. Aşa însă... Am mers până s-a luminat, până au pornit autobuzele, dar aici dă alta peste noi. Nici autobuzele nu ne iau, căci acum şoferul n-are dreptul să ia pasageri în drum. Îmbarcarea se face în gară. Chiar dacă are trei-patru pasageri, autobuzul porneşte, dar în drum nu se opreşte. Spre ziuă, îmi explică, pe la şase, au început să circule grosul maşinilor. S-ar părea că trebuia, totuşi, să ne ia vreo maşină, dar de unde! Şoferii nu opresc şi gata. Şuieră pe lângă tine. Până nu ne-am pus de-a latul şoselei, nu s-a oprit nici o maşină. Ne-a luat un camion, spune fratele, fie că a văzut feţele noastre plânse, fie naiba ştie ce, dar ne-a luat. Pe drum însă altceva dă peste noi. Autocamionul are o pană şi două ore încheiate stăm pe marginea şoselei. Ajungem în sfârşit la Orhei. Aici poliţistul îi reţine actele. Plângem, spune fratele, îi explicăm că în fond noi suntem de vină, nu şoferul, îi spunem despre nenorocirea noastră, dar el nici nu vrea să discute cu noi. Zice, condoleanţele mele, dar vreau să stau de vorbă cu

şoferul care a încălcat legea. Am coborât şi am mers pe jos până la autogara din Orhei. Acolo am mai stat o oră. De-acum era ora zece, când ne-am urcat în autobuzul de Teleneşti. Ajungem la intersecţie, coborâm, dar aici scăpăm autobuzul care vine în sat. Pe cel de la douăsprezece l-am scăpat. Cel de la ora unu şi cincizeci de minute n-a venit azi nu se ştie de ce. Spun oamenii că cel de la unu nu vine în sat, că nu prea are călători. Se vede că nici azi n-a prea avut, zice fratele. L-am aşteptat pe cel de la ora patru. Dar acela s-a defectat, cum s-a oprit la intersecţie, acolo a rămas. A stopat un autoturism şi, cum eram mai mulţi, spune fratele, am năvălit cu toţii, dar şoferul ne-a luat numai pe noi. Se vede că aflase, zice, despre nenorocirea noastră.

– Am întârziat foarte mult, spune fratele, dar eu nu-l mai ascult. Mă uit la pomul care ne uneşte şi mă gândesc la fratele meu Alexandru, fratele de alături. Când l-am văzut pentru ultima oară? Trăim într-un oraş, umblăm pe aceleaşi străzi, dar când l-am văzut ultima oară? Dar pe fratele Andrei? Când l-am văzut pentru ultima oară? Striga ieri la mine că nu ştiu unde trăieşte Alex... dar el când a fost ultima dată la mine? Ieri, când mi-a adus vestea?! Dar mai înainte? Şi pe fratele Ion când l-am văzut ultima oară?! Tot ieri ori mai înainte?... Dar pe fratele care nu mai este, fratele Vologhiţă, când l-am văzut ultima oară?! Mă clatin. Pe Vologhiţă l-am văzut ultima oară acum şase luni. Şi atunci datorită lui. Mai bine de zece ani, ba se poate spune, chiar de când am plecat cu toţii din satul ista, el s-a tot ţinut, a insistat să ne adune pe toţi aici, la părinţi, acasă. N-a fost chip. Ba unul a lipsit, ba altul. Unul nu putea să părăsească serviciul, altuia nevasta îi era la maternitate, şi tot aşa. Veneau câţiva, dar cineva dintre noi tot lipsea. El a fost totdeauna. Cu noi şi fără noi. Acum era în sat, acum era la Chişinău. Venea în sat şi spunea ce-i la Chişinău, venea la Chişinău şi spunea ce-i în sat, bineînţeles, dacă ne găsea pe noi, fraţii. Toate informaţiile, noutăţile, le aflam prin soţia mea sau prin feciori, deoarece, când venea fratele Vologhiţă, aproape niciodată nu mă găsea acasă.

Spunea soţiei, copiilor ce mai e nou prin sat, ce face mama, tata şi dispărea ca să apară iar peste un timp... Ultima dată l-am întâlnit... Acum şase luni venise de câteva ori la mine, nu mă găsise, dar insistase, transmisese prin soţie, prin copii, că are nevoie, mare nevoie de mine. În sfârşit, ne-am întâlnit. Mi-a întins mâna încă de departe surâzând – sfinte, ce surâs molipsitor avea!

Încă de departe îmi spune:

– Nicolae, sâmbătă mergem acasă! Ştiu, zice, tu niciodată n-ai timp, dar acum ai să mergi, că mergem cu toţii, în sfârşit, pe toţi i-am convins! I-am şi transmis mamei că venim!

Vologhiţă avea poate cea mai puţină carte dintre noi şi acum cred că poate asta şi-l lega mai mult de satul în care ne-am născut, îl lega de mama şi tata. Fraţii şi surorile care au terminat institute, aveau alte probleme, el avea o singură problemă: să alerge la mama, să alerge la tata, la ei, apoi iar la noi şi, când ieşea de la noi, vedea că n-are unde se duce decât la părinţi. Abia acum îmi dau seama că s-a zbătut singuratic între noi şi părinţi până s-a pierdut... Când l-am văzut ultima oară?

– Vologhiţă, spun, într-adevăr de data asta nu pot.

– Poţi. Am fost la serviciu la tine, m-am interesat, nu se prevede nimic important. Am vorbit, zice, şi cu şeful. Mi-a spus că eşti liber, cu atât mai mult cu cât e vorba de sâmbătă şi duminică... Atât că plecăm vineri... Ce zici, a?! Te rog, Nicolae!

Surâsul nu-i lipsea de pe faţă, dar nici din ochii lui albaştri.

– Bine, i-am spus, însă cu o condiţie: să mergem cu toţii!

S-a bucurat ca un copil.

– Toţi ştiu! Le-am spus că şi tu mergi! Mă iartă, eram sigur că ai să mergi... Ce-o să se mai bucure mama şi tata!

Bineînţeles, iar n-am fost cu toţii. Din cei şapte fraţi şi surori, câţi suntem la Chişinău, ne-am adunat doar patru, patru fraţi. Eu, Ion, Andrei şi el. Dar, sfinte, bucuria lui n-avea margini. În primul rând, că ne-am adunat, şi-apoi în componenţa asta n-am fost niciodată împreună la părinţi, din momentul plecării

noastre din sat. Eram cei patru fraţi mai mari împreună şi Vologhiţă ţopăia ca un cocoş. În primul rând, cum sosisem noaptea, târziu, ne-am culcat să dormim, dar el nu s-a culcat, toată noaptea a sporovăit, a fost la peşte, a tăiat lemne, i-a ajutat mamei să coacă, încât, trezindu-ne, ne aştepta o masă cum nu s-a mai pomenit. Şi iar el, Vologhiţă, neobositul, aleargă în jurul nostru, în jurul mesei, în jurul părinţilor şi iar în jurul nostru. Avea şi program pentru toată ziua, ba chiar şi pentru a doua zi. Cum terminam masa, trebuia să ne ducem, zicea el, să vedem râul. Avea acolo etrele aruncate, spunea că aşa peşte n-o să vedem cât vom trăi. Apoi zicea că apa în râu este atât de limpede încât nici marea, la care mereu alergam verile, nu făcea o para chioară. Urma să vedem viile, apoi şcoala, stadionul. După o masă copioasă erau programate întâlniri cu vechile noastre cunoştinţe, pe care eu, recunosc, abia-abia de mi le aminteam. Sigur, ne-am lăsat duşi la râu, în vii, la şcoală, la stadion. Vologhiţă jubila. Mereu cu ochii albaştri sclipind, mereu cu zâmbetul molipsitor fluturându-i pe buze. Am petrecut două zile minunate. Am râs, am glumit, am făcut sport, am lenevit, ne-am scăldat şi iar am lenevit. M-am simţit poate cum nu m-am simţit niciodată nicăieri în lume. Dar dacă mă întorc acum cu gândul şi cu sufletul la cele de atunci, îmi dau seama că, totuşi, ochii lui erau trişti. Zâmbea, râdea, se juca cu noi, dar până la urmă rămânea trist – parcă avea să ne spună ceva. Vroia oare să ne spună dacă moare, să-l îngropăm aici, unde s-a născut, lângă apele râului, lângă vii, lângă mama şi tata?! Asta ai vrut, Vologhiţă, să ne spui?! De aceea ai insistat atunci, Vologhiţă dragă, să venim cu toţii aici?! Şi de aceea repetai mereu cu tristeţe că-ţi pare foarte rău că n-au venit şi celălalt frate şi surorile?!

– Vologhiţă, ce-ai făcut, Vologhiţă?!
– Îl cunoaşteţi?
– Cum să nu-l cunoaştem?!
– Ce-aveţi de spus?
– Se zice c-au venit şi surorile lui.

– Trebuiau să vină.

– Se zice c-au chemat doctorul la mamă-sa... sărmana!...

– Ce-aveţi de spus?!

Umblu prin ogradă şi toate mi se învârtesc în cap – fraze, comenzi, bocete şi iar fraze.

– Bomboane şi biscuiţi avem?

– S-au cumpărat.

– Cine a cumpărat?

– Nicolae a fost la magazin.

– Nicolae s-a dus cu groparii la ţintirim.

– Nu-l vezi că stă la colţul casei?

– Dacă s-au cumpărat biscuiţi şi bomboane, e bine... dar cum rămâne cu scaunele?

– Care scaune?

– Of, că parcă n-ai mai înmormântat pe nimeni... scaunele de la masa la care se dă de pomană.

– Apoi de scaune s-o întrebăm pe ţaca Ecaterina, să ne spună ea.

– S-o lăsaţi pe ţaca acum... of, că ne-a auzit!

– Căutaţi cele mai bune scaune şi masă. Vologhiţă, ce-ai făcut, Vologhiţă?! Unde am să te mai văd acum, Vologhiţă?!

Plânge înăbuşit mama.

– Verişorul meu cel scump!... Vologhiţă, Vologhiţă...

– Da cine-i, fa, asta care-l boceşte pe verişorul ei scump, că după glas n-o cunosc, şi boceşte în casă!

– Apoi e a lui Miron... mama ei e soră cu ţaca Ecaterina... E Anica.

– Vologhiţă, Vologhiţă, mamii...

– Verişorul meu cel scump...

– Scoateţi-o pe Anica afară!... Şi spuneţi-i să-nchidă gura... nu vede că o porneşte mai rău pe ţaca?!

– Anica!

– Nu striga, du-te şi scoate-o afară!

– Ce răcneşti, fa Anică, ca o proastă?! N-ai ce face? Cine crezi c-o să facă pomuşorii?!

– D-apoi eu nu fac pomuşori?! Ce crezi că făceam în casă?!

– Nu ştiu ce făceai în casă, te-auzeam că boceai... Să nu mai boceşti!

– Femeilor, s-a muiat bulgurul pentru găluşte?!

– Văleu, d-apoi încă nu s-a cumpărat orez.

– S-a cumpărat, n-ai văzut că s-au adus biscuiţi, bomboane şi orez?! Nicolae a adus.

– Păi, Nicolae e la ţintirim cu groparii... Of, c-am mai spus o dată prostia asta... nici nu mai ştiu ce să fac... nu eu am muiat adineaori bulgurul?!

– Veruţa, Maria, sunteţi fiicele mamei, căutaţi de mama!...

– Vologhiţă, ce-ai făcut, Vologhiţă!...

– De ce te amesteci, Anică, le-ai pornit şi pe dânsele...

– Valeriană! Daţi valeriană!

– Mamă! Mamă!

Strigă Veruţa, boceşte Maria... A venit doctorul din sat. S-a aplecat asupra mamei, dă lumea la o parte şi lămureşte că nu-i nimic. Îi dă să miroase amoniac şi porunceşte să fie dusă în casă. Mă ofer s-o ajut pe mama, dar femeile mă dau la o parte... Mă-ntorc şi-l văd pe tata venind de la fântână cu două căldări de apă. Mereu cară apă cu două căldări. Aduce căldările, femeile le deşartă prin oale şi din nou se duce la fântână. Când păşeşte, se leagănă. Mă zăreşte şi tresare. I s-o fi năzărit că-i Vologhiţă. S-a buimăcit. Se uită în stânga, în dreapta, caută parcă un loc unde ar putea dispărea, vede căldările deşarte, le-nşfacă, iese pe poartă. Vreau s-o iau şi eu în grădină, dar vecina mă apucă de mână.

– Colacii, ce se aude cu colacii?!

– Încă dimineaţă am făcut comandă, zic, fiindcă într-adevăr mi-amintesc că am comandat colaci? Am camandat sau numai mi se pare?! Colaci la brutăria din satul nostru nu se coc, pâine se găseşte, dar colaci va trebui să comandăm la Negureni, peste râu. E vorba de peste o sută de colaci, şi până mâine e tare greu să-i coci. Mama a spus să facem ce vrem, că ea nu mai poate coace, dar vecinele şi rudele au zis că ar putea ele să coacă, dar tot mai bine ar fi dacă s-ar comanda la Negureni. Ele s-ar ocupa de răcituri, sarmale, dar colacii ar fi bine

să fie comandaţi la Negureni. Îmi amintesc... Ah, am comandat, mi-am amintit. La ţintirim mi-a adus aminte verişorul Vladimir. Vorbea nu ştiu despre ce şi deodată mă-ntreabă ce-i cu colacii. Şi-am luat-o de-acolo drept peste râu. Doamne, parcă de un an s-au petrecut toate. Şi ce ni s-a spus la Negureni?!

– Of, dragul mătuşii, aveţi grijă de colaci, că noi, femeile, n-avem când... Dacă v-aţi apucat voi, ţineţi-vă, se căinează femeia care m-a întrebat de colaci.

– S-a făcut comandă, totul va fi bine. Mâine dimineaţă, în zori, trebuie să ne ducem să-i luăm.

– Cum să-i luaţi, d-apoi nu-i aduc ei?! Au maşină! Când au murit ai lui Bachiu, i-au adus ei cu maşina.

– Ba ei îi aduc, va trebui doar să ne ducem în zori să plătim.

– D-apoi nu i-aţi plătit acum?! Ştiu că se plăteşte când se face comanda?!

Brusc îmi amintesc că la poarta brutăriei am fost opriţi.

– Ce căutaţi? ne-a ieşit un moş în poartă, ridicând degetul arătător spre un anunţ. Dacă vreţi colaci, nu se mai fac.

– Avem nevoie de şefa brutăriei... Cine ţi-a spus că pentru colaci am venit... se răsteşte verişorul. Este?!

– Raionul a interzis. Nu strigaţi la mine. Nu dovedim să coacem pâine şi ni s-a spus: să se facă colaci numai dacă ei ne dau voie... Şefa este, treceţi.

– Ştiu de nenorocirea dumneavoastră, speriată, şefa brutăriei se uită la mine, la verişorul Vladimir şi iar la mine. Eu n-o cunosc, satele noastre sunt despărţite numai de apele râului, dar eu n-o cunosc. I-am uitat pe ai mei, dar mite pe cei de peste râu... Dumneaei însă îmi lămureşte că nu-i din Negureni, dar îl cunoaşte pe Vologhiţă. Pe mine nu mă cunoaşte, dar pe Vologhiţă l-a cunoscut. Ea e din centrul raional, din Teleneşti, şi-l ţine minte pe Vologhiţă încă de pe când era în sat şi venea cu echipa de fotbal la competiţiile raionale. Echipa dumneavoastră era cea mai bună, zice ea, Vologhiţă era portarul echipei.

Nici să crezi, o femeie de patruzeci de ani îmi vorbeşte despre fotbal... Oricum, se oferă să ne facă colaci.

– Înţelegeţi, ne explică dumneaei, ni s-a interzis categoric să mai coacem colaci, dar pentru Vologhiţă am să fac... Nu, nu plătiţi. Veniţi mâine în zori şi atunci o să plătiţi. Plătiţi şi maşina vi-i aduce...

– I-am plătit, îi mai spun o dată vecinei, care m-a-ntrebat unde-s colacii.

Vecina mai spune ceva, dar vocea ei se pierde din cauza bocetului mamei.

– Vologhiţă, dragul mamii...

– Of, şi copiii ştia ai ţacăi au carte, dar au uitat să dea telegramă Elenei şi-acum ţaca şi-a amintit că aceea nici nu ştie şi iar boceşte.

– D-apoi cine-i Elena?!

– Fa, parcă-ai trăi pe altă lume, e fiica ei care e prin Siberia... fiica mai mare.

– Văleu, c-aceea n-a avut unde să se mărite mai aproape... d-apoi cum să uite ei s-o anunţe!

– Da tăceţi odată, că a fost anunţată fata... Veruţa i-a trimis telegramă, zice, încă ieri i-a trimis. Cum a aflat, a alergat la poştă, aşa spune.

Îi sunt recunoscător Veruţei că i-a trmis telegramă surorii Elena. Eu am uitat cu totul de sora cea din Siberia. Îi mulţumesc în gând Veruţei, dar nu mă las până n-o găsesc prin casă şi o întreb.

– Am trimis, Nicolae... şi plânge. Am trimis, dar degeaba. Crezi c-o să reuşească să vină până mâine dimineaţă? Vreo cinci zile de drum trebuie să facă şi-apoi acum, vara, aerogările sunt ticsite de turişti... Vologhiţă, fratele meu cel scump, Vologhiţă!...

Mă depărtez, mă prind că înnoptează şi cineva strigă de mai multe ori la mine, iar eu stau la colţul casei.

– Hrăniţi, oameni buni, groparii ştia, că mai bine de o oră stau şi aşteaptă.

Întorc privirea şi descopăr pe marginea prispei groparii. S-au întors de-acum. Deşi e târziu, mi se pare că n-a trecut un sfert de oră de când ne-am despărţit la ţintirim.

– Am săpat, spune nu ştiu care din ei. Am săpat groapa, am lăsat numai două rânduri de hârleţe pentru mâine... Ne sculăm de dimineaţă şi până îl aduc, o dăm gata... pe la zece îl aduc?!

– Ar trebui să-l aducă... luaţi un pahar întru pomenirea fratelui Vologhiţă.

– Să-i fie ţărâna uşoară...

– Să-i fie... luaţi un pahar întru pomenirea fratelui Vologhiţă.

– Să-i fie ţărâna uşoară.

– Să-i fie... Luaţi un pahar... şi nu mai termin fraza. Mi-amintesc cum am ieşit ieri din casă, lăsând soţia bocind înconjurată de cei patru copii ai mei, şi nu m-am mai întors, iar mâine e înmormântarea. Cum au să vină ei? Cu ce? Toţi l-au iubit pe Vologhiţă. Vâr sticla şi paharul în mâna verişorului Ion şi-o iau spre poartă, dar mă-ntorc.

– Veruţa, Maria, eu plec la Chişinău, dar le spun încet, să n-audă nimeni.

– La Chişinău?!

– Mă duc să-mi aduc soţia şi copiii. Soţia n-o să-mi ierte dacă n-o să fie mâine aici... A ţinut foarte mult la Vologhiţă şi nici nu ştiu dacă are bani de drum.

– Şi ce vrei de la noi? mă mustră privirile surorilor.

– Nimic. Vă spun ca să ştiţi. Parcă totul e gata, scot carneţelul în care am scris împreună cu fraţii cam ce ar trebui să fac rămânând în sat. Citesc: Muzicanţi – s-a făcut; colaci – s-a făcut; gropari – s-a făcut... Stop, mâine dimineaţă în zori cineva trebuie să se ducă după colaci.

– Spune ce ai de spus lui Alexandru, zci surorile, ce ne spui nouă, nu vezi cum arată mama?!

– Mamei să nu-i spuneţi unde-am plecat. Până la nouăzece dimineaţa apar şi eu cu ai mei... Dar unde-i Alexandru, că nu-l văd?!

– De unde să ştim?!

Într-adevăr, de unde să ştie surorile, ele sunt distruse. Cum o văd pe mama, izbucnesc în bocete. Se cuprind în trei şi nu le poate opri nimeni.

– Vologhiţă, ce-ai făcut, Vologhiţă?!

– Alexandru, cine ştie unde-i Alexandru?

– Cară mese de prin sat.

– Pentru ce mese?

– D-apoi lumea unde o să ia masa?!

Abia acum descopăr în grădină, printre copaci, două rânduri de mese de câte douăzeci de metri, şi încă jumătate de rând ... A, iată şi fratele Alexandru aducând cu nu ştiu cine o masă. Îl iau la o parte şi îi explic ce-i cu colacii.

– Vai, de ce anume eu să mă ocup de... exclamă fratele, am încă atâtea de făcut în noaptea asta... poate nu te duci... ai tăi au să vină cu Ion şi Andrei!

– În primul rând, n-o să-ncapă în maşină, în al doilea rând, crezi că Ion şi Andrei au numai atâta pe cap? Nu uita că mai sunt şi nevestele lor!

– Poate au să comande împreună un autobuz?!

– Şi dacă nu?! De unde să ştiu eu ce se face acolo... Cum am ieşit ieri din casă, nu mai am nici o veste, ei nici nu ştiu când va avea loc înmormântarea.

– Despre ce e vorba? se vâră pe fir verişorul Vladimir. Eu mă duc mâine dimineaţă după colaci.

VIII

Soţia plânge, răcneşte:

– Cum de-ai îndrăznit să mă laşi singură... stau ca o proastă aici şi nu ştiu nimic... când e-nmormântarea?

– Mâine, adică, azi... cât e ora?

– De unde să ştiu? Ieri-noapte n-am închis un ochi, te-am tot aşteptat, nimeni nu intră, nimeni nu-mi spune nimic... Ce pot face cu patru copii... cu copil de ţâţă... E trei de noapte, ştii?!

– Azi va fi înmormântat şi-am venit după voi...

– Cum aşa, tată, să nu te-arăţi două zile, mă probozeşte şi fiul mai mare, şi noi vrem să-l vedem pentru ultima dată pe unchiul Volodea.

Zice, dar maică-sa îl repede pe loc:

– N-ai auzit că tată-tău a venit să ne ia?! şi se-ntoarce spre mine. Bine ai făcut c-ai venit, nu ştiu dacă am fi putut veni fără tine. Ştii că la serviciu ţi s-a dat o maşină, o „Latvia"? Au venit, mi-au spus că mâine, ptiu, adică azi maşina pleacă în sat după tine!

Soţia vorbeşte şi le-ncurcă pe toate.

– După mine în sat?!

– Te miri?! Şi eu m-am mirat când am auzit, dar tovarăşul care m-a informat a spus că el nu ştie nimic. A venit aseară pe la opt şi mi-a spus că aşa şi aşa, totul e organizat. Ei au înţeles că ai nevoie de maşină ca să te aducă de acolo... Tu le-ai spus?!

– Eu?! şi deodată îmi amintesc. A, da... a fost aşa ceva, dar nu le-am spus să-mi trimită maşină în sat. Când Andrei şi Ion s-au pornit încoace, le-am spus să telefoneze la mine la serviciu...

– Aşa spuneau şi ei, că le-a telefonat cineva şi le-a spus că eşti în sat şi ai nevoie de maşină... şi i-au spus şoferului să se ducă azi din zori spre sat.

– Şi voi?

– Ce noi?

– Acum unde să-l găsesc?!

– Asta mă întreb şi eu de aseară: unde să-l găsesc?! La serviciu era târziu să-l mai caut, tovarăşul nu ştia unde locuieşte şoferul...

– Eu ştiu unde locuieşte!

– Stai, unde te duci? Mama cum se simte?!

În fine, mergem spre sat, mai bine zis, am urcat în maşină şi pornim la drum. Cum am căutat şoferul, cum l-am găsit, cum am căutat paznicul de la garaj, cum l-am găsit, beat

turtă şi fără chei, că el când are de gând să se-mbete, ascunde cheile, iar când se trezeşte, trei zile nu le poate găsi... Ascunde cheile ca să nu se urce în vreo maşină, apoi... despre toate astea acum n-are rost să-mi mai amintesc. Am pornit, în sfârşit, la drum şi gata.

– Stai, dar pe la Ion şi Andrei nu intrăm?! întreabă deodată soţia.

– Ce să facem?! Nu vezi că se luminează.

– Să aflăm, poate au probleme aici, ştii cum e la morgă...

– De unde să ştiu eu... ştii tu?!

– Mă iartă... dar ar trebui să intrăm pe la ei, să aflăm cel puţin dacă merg şi nevestele lor, s-au pornit sau nu... poate luăm pe cineva în maşina asta...

Nici nu ştiu ce să fac. Îmi sfârâie mintea. Sigur că ar trebui să intru să aflu ce au făcut fraţii, când se pornesc... Dar cât e ora?! Opt?!

– Bine, dar o să întârziem... Şi-apoi nici nu ştiu unde locuieşte Ion!

– Danu ştie.

– Tată, eu ştiu... L-am ajutat când a primit apartament.

– Asta-i bună, el ştie, eu – nu!

– Nu vă certaţi, se aude vocea împăciuitoare a şoferului. Altă dată ar fi fost foc că l-am ridicat noaptea, acum însă e foarte înţelegător. Îl cunosc. Mă priveşte cu compătimire şi zice: O să ajungem la timp în sat... Spuneţi unde locuieşte fratele, fraţii.

Ne avântăm la Ion – uşa e-ncuiată, nu răspunde nimeni. Zburăm la Andrei, între casele lor e o distanţă mare: unul locuieşte la un capăt de oraş, altul – în celălalt capăt. E vorba iar de-o oră pierdută. Oricum, ne repezim înapoi, spre ieşirea din oraş, stopăm la fratele Andrei, la Grătieşti.

– Au plecat de vreo oră şi ceva... ne răspunde o vecină de-a fratelui.

– S-au şi pornit, anunţ soţia şi mă-ntorc spre şofer. Mână, dragă! Asta-mi mai lipseşte acum, să întârzii la înmormântarea fratelui.

– Dar poate încă n-au ieşit din oraş?! zice şoferul.

– Crezi că-s la morgă?! Asta înseamnă iar să ne întoarcem, înseamnă încă o oră pierdută... şi-n genere, ce să aflăm?! Dacă s-au pornit, înseamnă că s-au pornit... mână!

Maşina aleargă, copacii de pe marginea şoselei zboară în urmă, soţia stă îndurerată între copiii care tac înţelegători, iar gândurile mele zboară spre Vologhiţă. Pe alt drum sau poate tot pe acesta, poate puţin mai înainte, sau puţin mai în urmă, vine şi maşina în care este acum dus spre satul copilăriei noastre fratele Vologhiţă, mort. Eu plec în sat ca să mă întorc, el este dus ca să nu se mai întoarcă niciodată.

Mă uit la lacrimile soţiei care îi curg în linişte pe obraji şi caut să-mi amintesc de câte ori m-am întâlnit cu Vologhiţă în oraşul ista.

– Dacă nu-l lăsaţi singur... plânge încet. Fraza asta am mai auzit-o. Mama, mi se pare, a aruncat-o, mama sau cineva dintre ruderostit-o, ieri a rostit-o în ogradă.

– Dacă nu-l lăsaţi singur...

A, vorbeau femeiele care făceau sarmalele. Careva spunea alteia:

– Toţi îs învăţaţi, da el n-avea carte... iată că s-a rătăcit de ei!

Îmi muşc buzele.

Prostie, prostie, prostie! Ce are cartea cu moartea?! Parcă moartea te-ntreabă câtă carte ai?!

– Ei erau ocupaţi... n-au cătat de dânsul, iar el, sărmanul, dacă era tot singur, s-o fi dat şi cu paharul...

– Crezi că de beţie a murit?

– De inimă, dar putea şi din beţie să i se tragă... Dacă îl căutau fraţii...

Vologhiţă alerga de la unul la altul. Alerga la Andrei – Andrei era la lecţii. Alerga la Ion – Ion era la consfătuire. Alerga la mine – eu eram prin oraş. Se ducea. De câte ori a fost? De câte ori ne-am întâlnit, am stat de vorbă?! Chiar de câte ori?! Se poate număra... Ne-am întâlnit... Când?! Mi-l amintesc clar o singură dată. Asta s-a întâmplat când am decis să mă căsătoresc. Eram cu ea şi l-am întâlnit în plină stradă.

Ochii i s-au făcut şi mai albaştri, venea direct spre noi, mi-a întins mâna.

– Am auzit că te căsătoreşti, Nicolae?

– Asta-i, i-o prezint pe viitoarea şi actuala mea soţie.

I-a întins mâna şi ei. I-a zâmbit la fel. Doamne, ce zâmbet!

– Să nu faceţi prostii... ne-a rugat pe amândoi, dar ca să-mi fie mai clar, a adăugat, ca Ion.

Ion a mai fost o dată căsătorit, s-au despărţit. Asta avea în vedere fratele, scumpul meu frate Vologhiţă pe care... am să-l mai văd oare vreodată?!

Maşina goneşte, dar mintea mea repetă una şi aceeaşi: Vologhiţă a obosit alergând de la unul la altul. A alergat, a alergat, a alergat, a tot vrut să ne vadă, să ne adune şi-a obosit...

– Dacă aţi fi fost tot timpul împreună... aud vocea soţiei.

„Dacă toţi ar fi fost tot timpul împreună" aud vocea femeilor din ogradă.

– Mamii, cum de l-aţi pierdut?!

„Andrei, Ion, Alexandru, fraţilor şi surorilor, l-am pierdut pe Vologhiţă, auziţi?!"

– Am ajuns, frânează încet şoferul lângă fântâna de lângă gardul nostru şi abia acum văd toată ograda, mai bine de jumătate de sat, adunată în jurul casei noastre, se ridică, se-ndreaptă încet spre maşina noastră. Pe faţa şoferului au şi apărut broboane de sudoare. Ne-au luat drept maşina cu mortul... zice el.

Dar lumea se apropie şi trece pe alături.

Sar din maşină şi abia atunci observ că la spatele nostru s-a oprit şi altă maşină. Maşina cu Vologhiţă ne-a ajuns din urmă.

– Vologhiţă, mamii!...

IX

Toată viaţa mama a aşteptat să ne vadă pe toţi cei cinci fraţi intrând împreună pe poartă şi acum noi patru îl ducem pe al cincilea în sicriu.

Nu văd pe unde calc, n-aud nimic, doar frânturi de fraze, bocete, printre care un glas deosebesc mai mult – glasul uneia din surori, dar nu ştiu care. Apoi totul se-ncurcă în capul meu şi nu mai reţin nimic decât o singură frază care îmi sfredeleşte capul. Mă prind că stau pe o scândură în fundul grădinii, fanfara cântă, iar fraza îmi sfredeleşte mintea. Nu ştiu cine a spus-o, dar poate nici n-a spus nimeni nimic?! Caut s-o alung, însă ia persistă. Nu, a spus-o cineva, unul din oamenii rezemaţi de gard, anume o femeie a spus-o. Intram cu sicriul pe poartă şi cineva a rostit fraza pe care vreau s-o uit, dar nu pot şi mi-i ruşine. Din câtă nenorocire e în ograda copilăriei mele, nu reţin nimic decât fraza care îmi sfredeleşte mintea.

Mă ridic. Caut să-mi găsesc ceva de lucru, dar simt că picioarele n-au să mă ţină şi mă aşez. Mă zăreşte, se vede, fratele mai mic, Alexandru, care se apropie şi, fără să se aşeze, îmi spune că totul e aranjat. Tot ce trebuia să se facă în lipsa mea, s-a făcut. Totu-i gata de înmormântare.

– Colacii s-au adus, groparii au fost hrăniţi şi acum îs la ţintirim. Au să vină cînd va fi adus mortul... trebuie să vină şi ei.

Fraza ceea îmi sfredeleşte mintea. Şi n-are nimic cu tot ce se întâmplă în jur, dar n-o pot uita. Se apropie şi ceilalţi fraţi. După ce am dus sicriul în casă, fraţii s-au retras care şi unde. Au ieşit afară, dar în ogradă nu-şi pot găsi loc – e strâmt nu ştiu cum. Rudele, lumea s-a-nghesuit în casă, acolo unde stă întins fratele Vologhiţă, iar ei, ca şi mine, nu ştiu ce să facă. Aud vocile lor ca prin vis. Fratele Ion şi Andrei povestesc fratelui mai mic despre drumul făcut încoace. S-au reţinut din cauza că morga – n-au prevăzut asta – lucrează de la nouă dimineaţa. Au crezut c-au să-l ia în zori, când colo, morga lucrează de la nouă şi până s-a deschis, ei au înjurat la uşa ei. Ieri au pregătit tot ce se cere pentru mort acte, haine, sicriu, dar când să-l ia – pacoste pe capul lor. Spun că foarte, foarte greu au scos actele. Ieri toată ziua s-au vânzolit. Niciodată n-au bănuit că moartea unui om poate să creeze atâtea probleme. Acte, acte, acte, acte...

Fraţii vorbesc, dar eu nu-mi pot scoate din cap fraza aceea blestemată. Fratele Andrei mă întreabă ceva, eu însă nu-l aud. Mi se pare că se interesează cum stau lucrurile aici, în sat, vrea să ştie dacă s-a făcut totul pentru înmormântare. Fratele mai mic îi spune că eu noaptea am fost la Chişinău, c-am venit abia cu o secundă înaintea lor, maşina care s-a oprit în faţa lor era maşina în care am venit eu cu familia, îi mai spune că totul e gata pentru înmormântare – mâncarea, groapa, colacii, mesele, muzicanţii.

Simt: dacă n-am să scap de fraza blestemată, o să-mi plesnească timpanele.

Mă ridic şi o iau aiurea printre oamenii din faţa casei. Ei îmi fac loc, se şuşotesc din urma mea, unii spun că-s cutare, alţii zic că-s unul din fraţi. De mult nu vin prin sat şi lumea a început să mă confunde. Trec aiurea dintr-o parte în alta, mă prind că vreau să urc pragul casei, îmi dau seama la timp, o iau în altă parte şi iar aud fraza de adineaori, dar acum o aud din gura vecinei:

– Of, Doamne, că şi directorul ista taman acum trebuia să vină aici...

Exact fraza asta am auzit-o adineaori, n-are nimic enervant, e o frază ca toate frazele, dar mi-a intrat adânc în gând, dacă n-o scot, simt c-am să-nnebunesc. Nu rabd şi opresc vecina, mă aplec spre ea şi-o întreb în şoaptă:

– De ce, mă rog, nu vă place c-a venit directorul şcolii la înmormântare?

– Numai el lipsea aici! Nu vezi, copiii satului şed numai în jurul lui şi chicotesc?!

– De ce chicotesc?! întreb şi mă uit să văd pe unde e directorul. Nu-l cunosc, nu-i din satul nostru, şi-apoi nu văd de ce ar trebui nişte copii să chicotească în jurul directorului. A, iată acolo nişte copii se zgâiesc la... cred că acela-i directorul. Şi de ce chicotesc copiii?

– D-apoi cine nu ştie: peruca!

– Părul de pe cap nu e al lui?

– De unde! Şi noi am crezut aşa, dar când s-a aflat... ştii că nu-i din satul nostru.

– Am auzit.

– Apoi iată, dacă era om de treabă, nu se apuca să facă dimineaţa gimnastică cu copiii. Au mai fost directori în satul ista, dar nu ei făceau gimnastică, ci profesorul de sport, dar aista îi mai hâtru, hai să facă el. Are o pâlnie şi strigă în fiecare dimineaţă de răsună şcoala. Dar cred că n-o să mai pună mâna pe ea.

– De ce?

– Pentru că mai deunăzi copiii l-au băgat în boale... cu peruca lui. Credeam cu toţii că aşa i-i părul, frumos, dar mai deunăzi, cum răcnea dimineaţa în pâlnie, se strâmbă, ca din senin, un vânt şi-i smulge peruca de pe cap... Au fugit, dragă, copiii de-au crăpat. N-are nici un fir de păr pe cap. Pe urmă copiii şi-au dat seama, s-au întors şi râd şi azi de se prăpădesc... Fantomas îi zic... De ce-a trebuit să vină aici!

Prostia îmi iese din cap, lucrurile încep să se limpezească, mă simt mai uşor, observ ce se face în jur, dar în jur toţi umblă încolo şi încoace şi nimeni nu ştie de ce să se apuce. De altfel, nici eu nu ştiu ce să fac. Tot vecina mă scoate din amorţire.

– De ce şedeţi, băieţi, reproşează ea. Şi de ce aţi întârziat atât?! Ştiţi cât e ora?! Şi mulţumiţi-i lui Dumnezeu, că se putea să n-aveţi acum nici un om în ogradă.

Simt că iar îmi fierbe capul. Fratele e mort, dar eu ascult naiba ştie ce. Dacă nu arunc din cap ceea ce spune vecina, am să turbez. O întreb frontal, obraznic:

– Dar de ce, mă rog, să nu vină lumea?

– N-ai auzit, iar a apărut monumentul cela în iaz!

– Care monument?! Şi-n care iaz?

– Am vrea să ştim şi noi... ştii iazul de la Bălteni?

– Cum să nu... dar e la Bălteni.

– Apoi iaca de la o vreme acolo tot apare din apă un monument.

Îmi duc mânile la tâmple. Alexandru, fratele mai mic, care noaptea a rămas în sat, se apucă să-mi explice:

– Naiba ştie ce se-ntâmplă pe aici. Se spune că-n iazul de la Bălteni, de la o vreme, cum scad apele, apare un monument. Azi-dimineaţă cineva a adus vestea că iar scad apele în iaz şi toată lumea a alergat acolo...

– Şi-al cui e monumentul?!

– D-apoi cine să ştie!

– Nu l-a văzut nimeni?!

– L-au văzut, dar cum l-au văzut... de frică, se zice, nici ei nu ştiu bine că l-au văzut. Cred că-ţi dai seama, şezi pe mal şi deodată vezi că din apă se arată un cap, un chipiu!

– Monumentul are chipiu în cap?

– Aşa se spune... că acei care l-au văzut prima dată au fugit de le-au plesnit inima... iar unii cred că nici nu există monument în iaz.

– Dar lumea presupune că l-o fi aruncat cineva acolo... iar acum, când scad apele... Azi-dimineaţă lumea s-a înşelat. Apele n-au scăzut. Dimpotrivă, au început să crească. Se vede că undeva a plouat, iar cuiva i s-a părut... şi lumea s-a întors în sat.

– Hai, dragul mătuşii, cinstiţi oamenii, sunteţi atâţia fraţi şi nimeni nu toarnă un pahar de vin, ne probozeşte vecina.

– Noi trebuie să turnăm? mă mir eu.

– D-apoi cine, fraţii, rudele cele mai apropiate toarnă câte un pahar de vin... Hai că-i timpul să scoatem mortul... Nu se văd groparii?

X

Când mortul apare în sat, dispare fetiţa cu fotografia. Şi nimeni nu mai ştie unde pleacă, nimeni nu o mai vede.

Acum toată lumea-i în ograda noastră. Până şi Oproiu s-a târât nu ştiu cum. Dacă nu cântă muzicanţii, numai gura lui se aude.

–...materia e totul. Şi cât este materia o să fim şi noi. În natură nimic nu se pierde... Iaca, să luăm mărul ista – îl mănânc, l-am mâncat. Nu-i? Este! În mine este. Sucul lui

este, miezul. Şi cât sunt eu, este şi mărul. Mor eu – rămâne mărul. Unde? În energia de după moartea mea. Care energie? Pe care o are în sine fiecare fiinţă. Tu, tu, tu – toţi avem putere, şi puterea nu se pierde! Ziceţi de nepoţelul prietenului meu de război... să nu-l plângeţi...

– Of, de ce oare n-ar tăcea măcar Oproiu? Lumea munceşte, da el ascultă radio şi citeşte ziare... oftează cineva, dar asta îl întăreşte, îl întârtă şi mai mult pe bătrân.

– Să tac, zici?! Zici fiindcă eşti chioară! Cei care mor nu se pierd. Eu ştiu ce spun! Satul, care îl vedeţi acum în jurul vostru, nu-i unic – mai este un sat ca aista, numai că voi nu-l vedeţi, dar este. E satul celor morţi. De altfel, încă nu se ştie cine-s morţi – ei sau noi. Uitaţi-vă pe dealul din faţa satului... şi cum zice începe să strige, se ridică şi începe din nou să strige spre panta dealului, mai sus de ţintirim, ceea ce face să răsune de bocete ograda. Asta însă nu-l opreşte pe Oproiu, care strigă:

– Iată-l, iată-l! Măi băiete, măi!... Iaca strig la el, da el surâde. Noi plângem, da el surâde... Îi el, Vologhiţă, îl cunosc! Vologhiţa, ziceţi, c-a murit?!...

Ca să nu izbucnesc şi eu în hohote de plâns, iau un ulcior şi intru în casă să cinstesc oamenii care stau în jurul sicriului, îl privesc pe fratele pe care n-au să-l mai vadă. Acolo mă întâlneşte fratele Andrei.

– Eu îs aici, tu du-te afară...

– Lasă-mă şi pe mine un pic aici, mă rog, du-te tu afară.

Andrei e mai mare şi înţelege starea mea. Nu zice nimic. Ia ulciorul, ia paharul cu care a cinstit oamenii din casă şi iese. Torn vin şi-ntind paharul celor care a venit să-l vadă pentru ultima dată pe fratele nostru Vologhiţă.

– Luaţi întru pomenirea fratelui...

– Să fie pomenit...

– Să fie...

– Luaţi întru pomenirea fratelui...

– Să fie pomenit...

– Să fie...

Abia acum aud vocea părintelui. Nici nu ştiam că a venit şi părintele. „Ăsta să fie părintele?! Un omulean ras pe cap, cărunt, aproape de vârsta tatei. Fără rasă, fără... Stă la o masă şi citeşte în psaltire... Caut să-l ascult. Nu, nu pot prinde. În primul rând, că citeşte în psaltire cu o voce stinsă. În afară de asta, citeşte un rând-două şi cum vede pe cineva intrând în camera unde se află sicriul, lasă cititul şi-l întreabă:

– Al cui eşti?

– Al...

– Şi primeşti pensie?

Cel întrebat spune ceva, n-aud ce spune, dar spune ceva, pleacă apoi fruntea în faţa sicriului şi ia paharul din mâna mea.

– Luaţi întru pomenirea fratelui.

– Să fie pomenit...

În spate iar se aude vocea părintelui:

– Al cui eşti?

– D-apoi nu mă cunoşti, Ilie?

– Tu, Scridonuţ?

– Eu.

– Şi primeşti pensie?...

Fără să vreau întorc capul din nou spre părinte. Are o faţă palidă, ochi adânciţi. De pe unde se trage?

Verişorul Vladimir, care a prins privirea mea, se apleacă, îmi spune la ureche:

– N-am găsit părintele... îi bolnav... dar face treabă şi bătrânul Ilie.

– Nu-l cunosc.

– E de la Negureni.

– E dascăl?

– Nu... ştie a citi psaltirea, şi când nu-i popă, oamenii îl aduc pe el...

– Vologhiţă, mamii...

A apărut mama. Surorile, care până acum boceau încet deasupra sicriului, se-aruncă spre mama, se cuprind şi bocesc împreună, de nu le mai poate opri nimeni.

– Mamă, Vologhiţă nu mai este, mamă...

Dau să ies afară, de unde se aud vorbele lui Oproiu:

–...Să ştiţi, totdeauna au murit cei mai buni. Dar de ce mor? Pentru că şi acolo trebuie să muncească. Şi acolo trebuie construit satul, celălalt sat. Mor cei mai buni, fiindcă ei se duc să pregătească locul pentru ceilalţi care au să vină din urmă. Iată, să luăm oamenii iştia necăjiţi. Tata şi mama sunt foarte bătrâni, dar cum puteau ei să moară întâi? Cine avea să le pregătească acolo casa? Unde aveau ei să locuiască dacă mureau primii?! Nu, natura ştie ce face, îl ia pe cel mai bun, mai harnic. Cine era cel mai harnic dintre toţi copiii Ecaterinei? Băiatul ista care a murit. Să vă mai spun, el n-a murit – s-a dus să pregătească locul pentru alţii... Iată zâmbeşte pe deal... Aşteaptă. Caterino, pe tine te aşteaptă, pe tine, Gavril!... strigă Oproiu la tata şi mama.

Ca să nu mai aud nimic, iau ulciorul deşert şi mă-ndrept spre beci. Am să mai scot vin. Trec printre oameni fără să simt că-i ating, fără să-i văd. Îmi fac loc cu respect, unii îmi exprimă condoleanţe, ăştia o fi fiind prietenii mei de copilărie, dar eu trec mai departe. Dar cine să fi încuiat uşa beciului?

Mă-ntorc, ajung la pragul casei, dar nu îndrăznesc să intru: în casă îi Vologhiţă. Nici să mă mai întorc nu pot. În spate – toate privirile satului, şi toate se unesc într-o singură privire grea:

– Băieţi, de ce l-aţi pierdut pe Vologhiţă?!

Plec ochii, rămân cu capul plecat şi ulciorul gol în mână.

Mă trezeşte vorba verişorului, spusă la ureche, în treacăt:

– Du-te şi mai adă vin...

– Da, da... zic şi-i mulţumesc în gând că m-a făcut să mă mişc, să scap de privirea grea a sătenilor.

Trec printre oameni, dar acum văd pe unde calc, văd cine îmi face loc şi aud ce se vorbeşte în jur.

– Sărmanii fraţi...

– Tot satul se mândrea cu familia asta... cinci fraţi.

– Tata lor plânge la vecini, nici nu vrea să vină... se spune că abia a aflat ... dacă-i bătrân!

– Nicolae...

Ridic privirea şi în ochi năboiesc lacrimile. În faţă e un prieten de copilărie al fratelui.

– Alexei... zic şi, ca să nu izbucnesc în hohote, întorc capul, îmi amintesc de vin, mă-ndrept hotărât spre beci. Deschid uşa, fac un pas pe scară şi-ncremenesc. Mamă, vreau să răcnesc, dar îmi muşc buzele. Nu se poate, zic, doar e mort, e în casă, în sicriu. Vologhiţă stă cu spatele la mine, scurge vin din butoi.

– Vologhiţă, tu? murmur eu.

– Eu, zice, dar nu întoarce capul.

– Ce faci aici, frate?

– Alexei a venit, n-ai văzut?... Vreau să-i dau un pahar de vin...

Nu se poate, îmi şterg fruntea, iar îmi şterg fruntea. Doar uşa era încuiată, căutam cheile, cum atunci am intrat în beci?! Vreau să văd unde mă aflu, întorc capul să văd dacă este lacătul în uşă. Trosneşte ceva la spate. Brusc, privesc spre butoi: nu mai este nimeni. Dar era! Era el, fratele meu scump, Vologhiţă!

Ca să nu răcnesc, am muşcat buza ulciorului. Strâng buza ulciorului între dinţi, ceva trosneşte, ceva fierbinte mi se prelinge pe barbă şi aud o voce:

– Groparii! Au venit groparii să-l ia...

...Maşina aleargă, iar noi ne uităm în tăcere spre satul care rămâne în urmă, spre panta verde a dealului, spre ţintirim, spre pomul care de azi înainte mereu ne va aduna.

1979

DOC

Copiilor mei Dan, Ştefan, Octav, Nicoleta.

I

Am cincisprezece ani, lumea îmi spune Doc şi, trebuie să recunosc, nu m-am acoperit încă de glorie.

Ziarele nu-mi publică numele cu litere de-o şchioapă; televiziunea nu-mi prezintă mutra pe ecranul azuriu; la sărbători directorul şcolii îmi tot scapă numele; la competiţiile sportive florile sunt oferite celui de alături şi tot aşa. Pot fi zărit adesea ştergând tabla, mereu pocit în gazeta de perete a şcolii, „Ariciul", şi zilnic stau dus pe gânduri la colţul străzii: oare încotro să apuc?

Cam atât despre mine.

Mai pot spune că azi, 13 octombrie, la ora 6.57, respir, mai am speranţa că mama peste vreo trei minute o să-şi amintească că exist: „Nu eşti încă la şcoală?!"

Deocamdată stau în pat, ţin ochii închişi, ca să nu-mi văd viitorul, şi prind cu urechea dialogul vieţii conjugale a iubiţilor mei părinţi.

– Am să iau odată fierul ista de călcat şi-am să ţi-l trântesc în cap...

Mama:

– Da ce, mă rog, s-a întâmplat?

Tata:

– Vino încoace şi-am să-ţi arăt!

– Ia să mă mai răreşti... caută să se dezbare tata.

Dialog de-o secundă.

Şi tot atunci mama schimbă tema:

– Laptele! strigă, zboară spre bucătărie. Laptele dă în foc!

E mare calmul cu care tata întâmpină disperarea mamei. Astfel pe oricine poţi scoate din balamale.

– Aruncă ceaunul afară, o sfătuie printre altele tata, şi rezultatul e pe loc.

– Sfinte, ce-am făcut: l-am opărit pe cineva!

– Bandajează-l... îi răspunde tata cu acelaşi calm.

– Ce-ai spus? n-aude mama de spaimă, iese de la bucătărie.

– Stropeşte-l cu apă rece, zic... rămâne indiferent tata. Mânia mamei n-are margini:

– Tu şi numai tu mă-nnebuneşti! se ţine ea, prin camere, din urma tatei. Tu ai spus să arunc ceaunul afară!

– Eu?!

– Da cine?!

– Mai aruncă atunci şi mămăliga.

– Care mămăligă?

– Cea din cui.

– Aaa... îţi baţi joc de mine!

Oare chiar a aruncat mama ceaunul peste balcon?!

Să fiu nu ştiu cine: cineva cântă afară. Mi-ar plăcea să-i fi căzut aceluia ceaunul cu lapte fierbinte în cap, iar el să cânte!

– Aoleu, mi-a ars rochia! mama a şi schimbat tema. A uitat de lapte, de ceaun... şi-a amintit de fierul de călcat.

Pot sta liniştit încă două minute şi cincizeci şi opt de secunde. Acum tata o să iasă la balcon să-şi tragă ţigara, iar mama va răscoli dulapul.

– Asta-i rochie?! Asta-i bluză?!... Toate femeile au o haină, numai eu, proasta... Ilarion!

Ilarion e numele tatălui meu. Şi când mama strigă „Ilarion", e ca şi cum ar striga „Pojar!".

– Ilarion!

Pojar.

– Ia să mă mai răreşti! vine de la balcon glasul liniştit al tatei.

– Ce-o să-mbrac?

– Scafandru.

– Iar începi?

– Dacă mă-ntrebi... Cojocul!

– A nins?! se aruncă mama buimăcită la geam. A uitat de tata, de rochii.

S-a proptit prostită-n geam.

Afară-i mijlocul verii, desigur.

– Sfinte! Sfinte! Sfinte!

Răcnetele mamei nu mai încap în casă.

– Da ce vrei să-mbrac?

Tata rămâne pe culmile sale.

Mama însă s-a şi dezlănţuit:

– Să vedeţi că o să-ntârzii!

În vocea ei e spaimă, îngrijorare, ameninţare, explozie.

– La naiba... aruncă tata ţigara şi, dacă n-o să intre în baie, o să meargă la veceu.

Bineînţeles, dacă acolo nu va fi frăţiorul meu mai mic.

– Ieşi! smuceşte tata uşa de la veceu.

Aha, e acolo, l-au scăpat, vasăzică.

– Ieşi, că te scot cu uşă cu tot!

Frăţiorul meu are o slăbiciune, dar poate că nici nu e slăbiciune, ci fericire. Unde se aşază, acolo adoarme. Şi imită tot ce fac alţii. Vede că lumea merge – merge şi el. S-a oprit lumea – se opreşte şi el. Şi tot aşa. Vede un copil jucându-se la poartă – se lasă în pirostrii lângă copil şi rămâne să se joace. Vede, să zicem, la televizor pe cineva cântând – se aşază în faţa televizorului şi hai să cânte şi el. Şi cântă. Sau defilează. E foate uşor să-l pierzi pe stradă. Mereu trebuie să-l ţii de mână. Îl laşi pentru o secundă – nu-l mai găseşti. Odată am ieşit cu dânsul în oraş şi-apoi l-am căutat tustrei două zile. El nici azi nu ştie unde a fost. Mult mai târziu m-am dumerit cum s-a-ntâmplat să-l pierd. Întâlnisem un coleg, m-am oprit să mai flecăresc cu acela şi, când mă uit, nu-i. Dau încolo, dau încoace – nu-i şi gata. Cineva îmi spune că pe alături a trecut o grădiniţă de copii. S-a luat cu copiii, îmi spun. Calcă în pas cu copiii pe undeva. Dacă aceia se duc cântând, şi el se duce cântând. „Ştiţi, ne explica educatoarea de la grădiniţa la care l-am găsit, e foarte cuminte, ca şi ai noştri, de aceea nici n-am observat cum s-a alăturat la grupul nostru. Am fost, spunea ea, cu copiii la lac, la circ şi nicăieri n-am băgat de seamă că avem un copil în plus. L-am fi putut

descoperi seara, mai zicea ea, la culcare, că n-avem paturi în plus, dar de unde, e un copil foate-foarte cuminte, ca şi ai noştri. Cum am spus „la culcare", s-a culcat şi el lângă primul copil şi a adormit. E un băieţel educat". „Bine, dar ceilalţi copii cum de n-au făcut gălăgie?" s-a mirat mama. „Cum să facă? s-a mirat şi educatoarea, copiii noştri sunt foarte-foarte educaţi. Dacă n-aveţi cumva unde-l da, aduceţi-l la noi", ne oferi ea cu multă sinceritate un loc la grădiniţă, numai că noi n-am putut accepta, motivând că frăţiorul meu terminase deja grădiniţa, avea şapte ani, peste o săptămână urma să plece la şcoală. „E de şcoală? exclamă atunci educatoarea. Nici n-o să spui."

Istorioara s-a întâmplat, de altfel, vara asta, acum o lună şi ceva. Ultima ispravă, cum s-ar spune, a frăţiorului meu. Deci, el face ce face toată lumea şi unde se aşază, adoarme. Toate i se trag, cred eu, de la grădiniţa de copii pe care a frecventat-o până la şapte ani şi unde părinţii l-au ţinut cu săptămânile. M-am şi certat din cauza asta cu părinţii. Eu am mers la grădiniţă zilnic, pe frăţiorul meu însă, nu se ştie de ce, părinţii îl duceau lunea şi îl aduceau sâmbătă seara. Ba câteodată îl ţineau cu lunile la grădiniţă. Se-ntâmpla ca părinţii să plece duminica, să zicem, în vizită, sau la un spectacol, un film şi atunci la ce să-l mai aducă sâmbăta acasă, să le facă probleme. Îl lăsau la grădiniţă. O duminică, apoi altă duminică, apoi încă una.

„Vindeţi-l!" le-am propus odată, văzând că propriul lor fiu le-a devenit povară.

Tata n-a auzit, dar mama, care mereu e cu gândul la serviciu, nici n-a înţeles despre ce-i vorba.

„Crezi, zice, că l-ar cumpăra cineva?!"

„Daţi-l mai ieftin", zic atunci.

„Cu cât mai ieftin? zice mama şi pe loc se luminează: despre ce vorbeşti?!"

„Despre frăţior vorbesc".

„Despre frăţior?!"

„Despre frăţior. Zic să-l vindeţi, dacă vă împiedică".

Şi când s-a pornit mama!

Şi când s-a pornit tata!

„Cum de-ndrăzneşti?“ ţipă mama.

„Ştii că el e fratele tău?!“ trânteşte talpa în podele tata.

Şi când s-a pornit frăţiorul meu!

„Nu vreau să mă vindeţi, nu vreau! urlă frăţiorul, se zbate, se apucă de poala mamei, de picioarele tatei, plânge. Nu mă vindeţi!“

N-aş zice că m-am speriat. Ba, dimpotrivă, am continuat să meditez liniştit, în glas, fără ocolişuri:

„Dacă nu vreţi să-l vindeţi, atunci daţi-l la orfelinat!“

Am mâncat o palmă de la tata şi mai multe de la mama. Dar din ziua aceea, fie că li s-a făcut şi lor milă de frăţior, fie că mi-au văzut mahna, nu l-au mai lăsat duminicile la grădiniţă. Săptămâna întreagă – da, îl ţineau la grădiniţă, dar sâmbăta neapărat era adus acasă. Deprinderile însă i s-au păstrat. Poftim, eu şed, mă frământ în aşteptarea strigătului mamei, da el doarme la veceu fără grijă. Şi-apoi cine ştie dacă doarme. S-ar putea să citească. Are şi slăbiciunea asta. Ştie a buchisi şi, cum îi cade o cărţulie în mână, se închide în veceu şi nu iese până nu sparge cineva uşa. Când frăţiorul silabiseşte, să tragi cu tunul – n-aude. Din cauza lui s-au scris pe uşa de la veceu două lozinci: „Lasă cartea!“ şi „Ieşi!“ „Lasă cartea!“ e scris pe partea din faţă a uşii. „Ieşi!“– pe partea din dos. Material didactic. Adică, lasă cartea, apoi intră la veceu şi ieşi îndată, că n-ai de ce sta acolo. Dar, cum vedeţi, lozincile nu prea ajută – iar l-au scăpat şi, cred, iar e cu cartea, deoarece tata tot mai strigă, iar el nici cât nu zice. Ce-o fi silabisind acolo? Îi plac istoriile despre partizani, spioni... Dacă a pus mâna pe volumul „Războiul al treilea mondial“, mult timp n-o să intre nimeni în veceu.

– Număr până la trei: dacă nu ieşi, te scot cu tot cu uşă, cu carte şi cu oală cu tot! răcneşte tata.

– La cine strigi?

Mama.

– La tine!

Tata.

– Şi-apoi de ce mă cauţi la veceu?

Mama.

– Ca să-ţi strâng mâna.

Tata.

– Ştii ce...

– Ia să mă mai răreşti... Ieşi!

Mda, nu voi putea să urmăresc în continuare lupta dintre tata şi frăţiorul meu, mi-a mai rămas să şed întins în pat doar o secundă. Acuşi trebuie să apară în camera mea mama. Poftim, iat-o, m-a şi zărit.

– Încă nu eşti la şcoală?! a strigat.

Se agită prin cameră.

Oare ce caută?

– Să vezi c-o să întârzii!... Am să-ntârzii!... Să vezi c-o să-ntârzii!...

Să vedeţi c-o să-ntârzii.

O să întârzie! Asta-i problema. Nu-şi bate capul că şi eu, fratele, tata am putea să întârziem!

Unde te grăbeşti, mamă?!

Te scoli, „să vezi c-o să-ntârzii!"

Te aşezi la masă, „să vezi c-o să-ntârzii!"

Urci în troleibuz, „să vezi c-o să-ntârzii!"

Şi tot aşa. Şi când ajunge la serviciu, la o frizerie în care clientul e o raritate, se aşază pe scaun, stă şi se uită prin geam: poate vreun nespălat se va abate pe la frizeria lor.

Şi dacă nu se abate?

M-a pus doar să-i aduc băieţii din clasă ca să-i tundă, numai să-şi facă planul?!

„Mamă, doar îs fete!"

„Ei şi, dacă-s fete?"

„Vrei să le tunzi chilug?"

„N-o să le fie nimic, mai uşor au să se spele".

Numai să tundă, numai să-i iasă planul. Vai de capul meu când se-ntâmplă să nu îndeplinească planul la sfârşit de lună. Într-o zi m-a tuns de trei ori. M-a tuns, apoi mi-a spălat capul

şi, ca să îndeplinească banul, m-a şi ras pe cap. Şi asta pentru ca şefa să vadă că ea nu e o oarecare, ci o frizeriţă responsabilă care, luptă pentru onoarea frizeriei.

Mamă, cu preţul acesta vrei să îndeplineşti planul?!

Dacă aşa-i moda azi – tinerii prefetă să poarte plete lungi, nu ţi-i ruşine să te certi cu ei în stradă că nu se tund?!

Asta ţi-i graba, mamă?

Oare m-ai observat vreodată cu adevărat?!

Ştii cum trăiesc?!

Îţi aminteşti ce te-am rugat aseară?!

Nu, n-am să mă ridic...

Mama se agită prin casă – n-aude, nu vede.

– Mai mult nu strig la voi, vă pun masa şi fug!... Ilarion!

Şi-a amintit iar de Ilarion.

Şi ce zice Ilarion?

– La naiba!... Nu vezi că stau la masă... Ce strigi?!

Frumoasă priveliştе, n-ai ce zice: eu stau întins în pat, mama vântură casa, frăţiorul e la veceu, iar tata ia masa.

– Păi da, strigă mama, până nu-ţi pun eu, nu te aşezi!

Tata rămâne calm.

– De azi înainte, am să iau masa în picioare.

– Ce-ai spus?

– Azi la colţ se va vinde timp.

– Şi câţi litri vrei să iei?! întreabă zăpăcită mama, dar pe loc se deşteaptă: Sfinte! Sfinte! Sfinte!... Să vezi c-o să-ntârzii!

Mda, va trebui să mă scol... dacă nu mă ridic, ce câştig?

Mă scol.

– O, uite că m-a văzut şi tata, îşi ridică fulgerător cămaşa şi se întoarce cu spatele la mine. la fă-mi oleacă de masaj la spinare!

– Încetaţi! strigă mama.

– Da ce s-a întâmplat? zice uluit tata.

– Păcătoşilor, sunteţi la masă... să vezi c-o să-ntârzii!

Tata nu ştie ce s-a întâmplat.

Îşi lasă cămaşa, vădit nemulţumit că nu i-a mers.

A naibii deprindere mai are şi el. Cum dă cu ochii de mine, îşi ridică cămaşa, se-ntinde pe unde apucă – pe podele,

divan, scaun, masă – şi hai să-i masez spinarea. Îi place să-i fac masaj, şi gata. Câteodată exerciţiul ăsta durează ore în şir. Eu îl masez, iar el dormitează. Fratele mai mic nu are voie să se apropie de spinarea tatei.

Odată tata l-a pus şi pe el să-i maseze spinarea, iar acela, cum este pornit numai într-o singură direcţie, scoţând-o la capăt cu spinarea, s-a apucat de cap. Şi nu-l masa încet, cu buricele degetelor, ci cu palma, cu pumnii, ba la un moment dat s-a apucat să-l pişte. Sare tata, fuge. Iar frăţiorul – după dânsul!

„Stai că mai am oleacă!" strigă frăţiorul.

„Te ucid!" urlă tata şi ţâşneşte în baie.

S-a închis în baie, dar frăţiorul vrea să-l mai maseze.

„Tată, mai ai mult de stat acolo?!" întrebă frăţiorul şi bate încetişor în uşă.

„Fugi, că dacă ies..."

„Bine, te aştept..."

Zău că odată şi odată am să fac şi eu ceva, încât tata n-o să mă oblige să-i fac masaj. Am să iau ceva în mână, o mâţă, de-o vorbă, şi cum o să şadă aşa întins şi tulburat de plăcere, zău... dar ştiu c-o să scap odată pentru totdeauna de masaj.

Astea-s planuri, visuri, deocamdată. Până una-alta, ia să iau masa... Lingură am?

– Pe unde umbli?! vrea tata să ştie, e nemulţumit că nu i-am făcut masaj, dar mama-i taie pofta de vorbă.

– Să vezi c-o să-ntârzii! Să vezi c-o să-ntârzii!... Ce-aştepţi?

– Da ce să facem? întreabă tata.

– Mâncaţi sau nu?

– Eu am mâncat!...

– Când ai mâncat?!

II

Am cincisprezece ani, lumea-mi spune Doc şi, trebuie să recunosc, nu m-am acoperit încă de glorie. N-am aruncat grenade în ambrazura inamicului; nu am înhăţat, ca Lionea Golikov, geanta vestitului general neamţ; nu l-am demascat

pe tata, care ascundea pânea ce urma să fie dată statului, şi nici alte fapte vitejeşti nu-mi amintesc să fi săvârşit.

La ora asta, se poate spune, am scos-o la capăt cu micul dejun.

Acum în casa noastră vânzoleala capătă proporţii neobişnuite.

Timp este berechet, dar toţi aleargă în toate părţile. Chiar şi tata se înviorează. N-ai zice că se mişcă mai iute ca de obicei, comenzile lui pică în ordinea obişnuită, dar anume asta face să pară că şi el strigă ca şi mama.

– Cravata.

– Ia-o! i-o aruncă mama.

– Acul de la cravată.

– Ţi l-am dat! strigă mama.

– Pantofii!

– Pantofii! răcneşte mama fără adresă, şi faptul ar trebui să ne mişte, strigătul ne-a fost adresat nouă, copiilor, în fond mie. Dar cum să te mişti, când nimeni nu se uită la tine?

– Care pantofi? întreb şi eu într-o doară.

– Care pantofi? întreabă mama.

– Negri, zice tata.

– Negri! strigă mama.

– O! zice tata când mă vede cu pantofii în mână şi, brusc, vrea să-şi scoată iar cămaşa, dar pe loc cedează, mama e prin apropiere şi n-o să-i pot face masaj.

– Ei, cum îmi şade? se leagănă mama de pe un picior pe altul.

Parcă-i alta de-acum. Când îmbracă ceva nou, mama parcă-i alta.

– Cum arată rochia?

– Ia să mă mai... e nemulţumit tata că iar a fost abătut de la idee, doar te uiţi în oglindă!

– Ratatule, oglinda n-are gură să-mi spună...

Mamă, cum vorbeşti?!

Tată, ce-i cu dumneata?

Cine mai vorbeşte în curtea noastră aşa?!

Când o să vă daţi seama, mamă, tată, că alături sunt eu, suntem noi, copiii voştri?!

– Vii şi azi să te tund? a schimbat mama tema discuţiei, şi inima nu-mi mai încape în piept. Aseară am rugat-o să mă tundă, dar ea îl cheamă pe tata la frizerie.

– Mamă, dar pe mine când mă tunzi?

– Ţi-am spus: eşti în rezervă.

– Ce fel de rezervă, mamă, uite ce coamă am!

– Ţi-am spus: eşti rezerva mea. Se poate întâmpla să nu fac planul nici luna asta şi atunci te tund. Am să-ţi scurtez părul când va fi nevoie. Lasă să-ţi crească cât mai mare!

– Mamă, dar profesoara nu mă primeşte la lecţii! Şi-apoi, aţi uitat ce v-am rugat aseară?!

– Iar începi cu altă şcoală?!

– Dar, mamă...

Mama însă s-a şi întors spre tata.

– Vii azi să te tund? întreabă. Cu tata problema e şi mai complicată: mama îl tunde de şapte ori pe săptămână. Nimeni la frizerie nu ştie că tata e bărbatul mamei, şi mama grozav se mai bucură. În ochii celorlalte frizeriţe, îndeosebi ai şefei, mama se deosebeşte, deoarece zilnic are clienţi.

– Dacă te mai tund, nu strică... nu se lasă mama.

– Tunde-ţi şefa.

– Ce-ai spus?!

– Şefa să ţi-o tunzi, strigă tata, mama însă e de-acum cu gândul în altă parte.

– N-ai bani de troleibuz?

– Port vreodată bani cu mine? aruncă tata înfuriat cravata, căci în casa noastră banii sunt o temă deschisă. Mai este vreo cravată în casa asta?

Mama lasă să-i treacă pe lângă urechi întrebarea tatei, însă ţine să-l preseze:

– Mai întâi trebuie să faci bani, apoi să-i porţi!

– Da?! rămâne tata prostit, că, în fond, după cum văd, n-are ce-i răspunde.

Mama însă rămâne tare.

– Ia întoarce buzunarele...

– ...

– Unde-i leafa?

– ...

– Cât ai dat pe stiloul ăsta?!

– ...

– Şi ce-i cu guma asta de mestecat în buzunare?! Mesteci gumă pe ascuns?!

Am uitat să vă spun: tata-i doctor. De aici mi se trage numele, mai bine zis porecla: Doc. Doc, doctor, prescurtat. Şi naiba ştie de unde s-a aflat şi în şcoala nouă că tatăl meu e doctor – ziua întreagă toţi mă declină Doc!

„Doc, treci şi-ţi priveşte mutra care înfrumuseţează şi de data asta ultimul număr al gazetei de perete „Ariciul!"

„Doc, e timpul să ştergi tabla ceea!"

Şi tot aşa. Cum mă strigă colegii, aşa şi profesorii. Matematicianul nici că ştie altă vorbă.

„Doc, şterge asta... şi asta. Doc... şi asta, Doc... asta, Doc, nu trebuia să ştergi... da, da, mai departe şterge totul".

Zău că am să-l tuflesc pe cineva cu cârpa ceea, să nu mi se mai spună Doc! Auziţi?!

Dar despre altceva e vorba. Ziceam că tata e doctor. Şi aduce o sumă bunicică acasă, atât de bunicică, încât, după socotelile tatei, pe care nu o dată le rosteşte în glas, mama ar putea să nu lucreze, şi noi, copiii, să arătăm mai altfel.

„Ocupă-te de copii, îi spune nu o dată tata, şi o să avem mai mare câştig".

Şi vecinii de la palier o sfătuiesc la fel.

„Ai să vezi c-o să-ntârzii", acesta-i răspunsul mamei, şi gata.

Tata aduce bani grei, care, nimerind în mâinile mamei, se prefac în bănuţi care zilnic se duc pentru îndeplinirea planului la frizeria unde lucrează mama. Îl tunde pe tata, iar pentru tunsoare plăteşte mama. Mă tunde pe mine, când arde planul, şi pentru tunsoare plăteşte mama, şi tot din banii tatei!

„Lasă lucrul şi o să arătăm altfel!" o tot sfătuieşte tata.

„Crezi?" – întreabă mama.

„Nu cred, ci aşa este. Nu ştiu dacă am o cămaşă cu bumbi!"

„Eu vrei să ţi-i cos?“

„D-apoi cine, îmi eşti soţie!“

„Şi cu stagiul cum rămâne?!“

„Ce folos c-o să ai stagiu, dar n-o să ai familie? Şi-apoi stagiu pe banii mei... să mă ierţi!“

„Chiar vrei să las serviciul?!“

„E-he-he!“, şi tata nu vrea să discute mai mult. Asta înseamnă că gata, şi-a amintit din nou că odată mama, de dragul stagiului, a plătit pentru trei flocoşi, doar ca aceia să fie tunşi în ziua când s-a pus problema închiderii frizeriei. Şi încă de ceva şi-a amintit. Banii mamei se mai duc şi pe lozincile pe care le afişează zilnic pe uşa şi geamurile frizeriei.

„Cine poartă păr zbârlit, fetele nu l-au iubit!“

„Ai păr mare, eşti flocos, vino şi ţi-l dăm noi jos!“

„Omul tuns şi ras pe cap, tuturora este drag!“

Şi tot aşa. Aiureli născocite de mama şi scrise de pictori pe bani gheaţă.

Aşa că tata niciodată n-are bani de cheltuială, dar nici el nu se pierde cu firea. Cum fac trei paşi pe scară, aud vocea lui din urmă: „la stai!“

„Ce vrei?“

„Scoate bănuţii“.

„Care bănuţi?“ întreb.

„Cei pe care ţi i-a dat mama“.

Aşa procedează în fiecare dimineaţă. Şi cum să nu-i scot, dacă tata-i cere? Mama îmi dă bănuţi pentru o cafea cu lapte la recreaţia mare – tata mi-i ia. Odată m-am plâns mamei.

„Cum ţi-i ia?“ s-a mirat mama.

„Eu ţi-i iau?“ s-a mirat tata.

Mă rog, problema familiei noastre în dimineaţa asta este, după cum vedeţi, iar banii care, după cum socoate mama, sunt sensul vieţii:

– Mai întâi trebuie să aduci bani, apoi să-i porţi...

– Eu n-aduc bani?! se-nveseleşte tata, că mama vrea cu orice preţ să-i tulbure calmul.

– Dacă ai aduce... ţi-am spus: învaţă-te a scoate dinţi! Totdeauna se găseşte un dinte care trebiue scos!

– Vrei să spui c-ar trebui să le scot oamenilor şi dinţii buni?!

– Ţi-am spus: totdeauna, dacă vrei, se găseşte în gura omului un dinte care trebiuie scos!

– E-he-he!...

Asta îl face pe tata să refuze orice cravată, pantofi, cămaşă. Se duce în odaia de alături, acolo, înfuriat, îşi scoate costumul cel nou şi apare în costumul lui de toate zilele, c-o gaură la genunchi şi una la fund, descheiat la gât şi încălţat în pantofi deformaţi. În halul acesta niciodată n-o să spui că-i doctor.

– Mă duc, zice şi se uită să vadă pe unde e mama: dacă îl vede, ce are de zis despre îmbrăcămintea lui.

Degeaba se străduieşte – mama are gândurile ei.

Mama cu gândurile ei, tata cu gândurile lui, eu...

– Aoleu, da unde-i copilul cela?! strigă mama deodată, mă face să-mi zic: oare mama n-a uitat cu totul de noi.

– Care? o face tata pe prostul, căci, dacă la ora asta s-a adus vorba despre bani, nu mai vrea nimic.

– Micu, zice mama.

– D-apoi n-a fost cu noi la masă?!

– Pe dracul! tună mama, şi toate cad pe capul meu.

Când Micu se ridică de la masă, eu trebuie să-l îmbrac, să-l încalţ, apoi neapărat să-l duc până la şcoala în care învaţă şi abia după aceea să cârnesc spre şcoala mea. Şcoala numărul 4 în care învaţă Micu se studiază franceza. La ce le-a trebuit părinţilor să-l dea la franceză, nu pricep. Lui Micu poţi să-i predai şi chineza – i-i totuna. Dacă întârzie la lecţii, cântă pe la porţi, umblă pe la grădiniţe, aleargă după biciclete şi tot aşa. Până la şapte ani, l-am tot dus la grădiniţă, acum am să-l duc zece ani la şcoală. De la şcoală vine cu un copil din curte, care învaţă în aceeaşi clasă. După ce se termină lecţiile, acela îl apucă pe Micu de mână şi nu-l slăbeşte până acasă. Pentru asta mama îi dă o ciocolată cât palma de mare, cumpărată tot din banii tatei şi pe care, zău, aş mânca-o şi eu cu poftă.

„De ce, femeie, îi dai atâta ciocolată?" întrebă de fiecare dată tata, căci e vorba de bani cheltuiţi aiurea.

„D-apoi îl aduce pe Micu de la şcoală…“ se apără mama.

„De ce nu-l aduci tu?“

„Eu?! mama face nişte ochii cât cepele. Să vezi c-o să-ntârzii!“

O să-ntârzii, o să-ntârzii, o să-ntârzii!

Azi încă n-am ajuns la ciocolată.

– Sfinte, scoate mama un răcnet de să-ţi cadă limba din gură de frică. Biberonul nu-i!

– Care biberon?! noutăţi de astea îl sperie şi pe tata. Doar eu l-am aruncat alaltăieri, zice.

– Mai era unul! ţipă mama şi scotoceşte mai departe în dulăpiorul de la bucătărie. Iată, aici l-am pus, cu mâna mea!

Coborât de pe crestele calmului, tata se-nfurie rău, e gata să lase geanta din mână. Acum se pare că o să ia hăţurile-n mână, strigă:

– Dar de ce l-ai pus acolo?! Nu ţi-am spus să nu văd urmă de biberon în casă?!

– L-am aruncat! De ce strigi la mine?! L-am aruncat, explică mama. Mai era un biberon. Naiba ştie unde l-a găsit, ieri l-am prins că-l sugea pe ascuns sub plapumă. I l-am luat şi l-am aruncat aici, în dulap!

Mda, frăţiorul meu mai are o deprindere proastă. Şi anume, ziua-ntreagă suge biberoane. Deprinderea asta vine tot de la grădiniţa de copii. Ca să nu plângă ziua-ntreagă, educatoarele îl ţineau cu biberonul în gură. Dacă un copil plânge că vrea la mama, ele îi dau un biberon în gură. Scânceşte altul că vrea o bomboană – un biberon în gură. Boceşte altul că vrea acasă – un bibron în gură. Şi tot aşa. Toată ziua cu ţuflicul în gură. Azi aşa, mine aşa, până…

Prima zi de şcoală a fost o mare ruşine pentru noi şi o mare veselie pentru şcoala numărul 4. Se zice, cum stătea mama aşa mândră şi asculta mesajul derectorului, rostit cu ocazia noului an de învăţământ, deodată aude o voce:

„Aoleu, dragul mamei, d-apoi se poate să stai cu biberonul în gură la şcoală?“

Mama, la început, n-a priceput cine vorbeşte şi despre cine se vorbeşte. Asculta mai departe cuvântarea înflăcărată

a directorului, dar când vocea aceea a mai răsunat o dată, mustrându-mi frăţiorul, mama a-ntors capul, dar era tîrziu deja.

„Uitaţi-vă, uitaţi-vă!“ s-au adunat şi mic, şi mare în jurul mamei şi al frăţiorului.

Râsete, strigăte.

„Daţi-i să sugă un deget!“

„Daţi-i să sugă un băţ!“

Au izbucnit în râs şi profesorii. Toţi arată spre frăţiorul meu, iar el ţine biberonul în gură şi-l suge fără de grijă. Nici măcar nu pricepe de ce se înghesuieşte lumea în jurul lui, de ce-l arată cu degetul.

Mama a leşinat.

Nici ea, să vezi, nu observase că frăţiorul luase biberonul la şcoală. Mai bine zis, luase încă un bibron la şcoală, căci mama îi smulse unul din gură pe drum. I-l trăsese din gură şi-l aruncase cât colo, explicându-i cum trebuie să se poarte un copil care de-acum nu mai era mic, ci se număra printre elevii unei frumoase şcoli, pe care din clipă în clipă avea s-o vadă. Îi aruncase biberonul, dar frăţiorul meu, să vezi, mama n-a observat, a scos alt biberon din buzunar şi l-a vârât în gură.

Mama a leşinat, dar cum putea, se frăsuia ea mai târziu, cum putea să stea leşinată, când ştia că el, frăţiorul meu, alături ţocăia biberonul în linişte. A sărit friptă, şi aproape cu nas cu tot, i-a smuls biberonul din gură. Dar hohotul a fost şi mai mare. Acum râdea şi lumea de pe stradă.

„Al cui e acela, bre?“

„Aduceţi-i o vacă!“

„Iu-hu-hu!“ chiui careva, căci lumea râdea şi-şi bătea joc când...

Adevărul era că frăţiorul meu nu s-a prea pierdut cu firea. Văzând că mama i-a smucit biberonul din gură, el a băgat mâna în buzunar şi a scos alt biberon, al treilea, şi acum lumea hohotea de să plesnească... De-atunci cred că fiecare îşi dă seama că ne străduim cu toţii să nu se mai repete o scenă asemănătoare. În primul rând, am aruncat biberoanele

din casă. Le-am aruncat, dar cazul s-a repetat. Deci, mai rămăseseră biberoane! Şi iar le-am măturat, după ce am cotrobăit orice colţ al casei. Ah, sfinte, de unde a luat el alt biberon? Pariez că l-a luat ieri, în troleibuz, din gura vreunui copil. Doar a făcut-o şi pe asta. Te urci cu el în troleibuz, îl aşezi pe un loc liber – şi adesea se întâmplă să-l aşezi alături de o mamă cu un copil sugaci – şi, când cobori, vezi că frăţiorul ţine în gură un biberon. Când i l-a scos, cum i l-a luat, cred, nici el nu ştie. Adevăru-i că scoate biberoane din gura copiilor, în troleibuz sau în curte.

– Dar ieri a fost undeva? întreb.

– Contează?! întrebă tata.

– Da, nu mă las nici eu. Eu sunt de vină de câte se întâmplă în casa asta.

– L-am dus ieri până la frizeria mea şi l-am tuns, se destăinuieşte mama.

– Şi iar pe banii mei?! constată tata. Şi iar te-ai urcat în troleibuz?! De câte ori să spun: nimeni, niciodată să nu se urce cu el în troleibuz!

– Ai fi vrut să-ntârzii? face mama.

– Lasă dulăpiorul! strigă tata. Vezi pe unde-i copilul!

– E la veceu! se face acum lumină în capul mamei. Sau ai uitat?

– Nu-i! îi întunică minţile din nou tata. L-am scos!

– Să ştiţi că suge biberonul pe undeva sub pat, acesta-i ultimul cuvânt al mamei.

Ia să mă mai lase ei. Micu nici la masă n-a fost... ei n-au văzut?

– Am spus să te uiţi sub pat! ţipă mama.

– Sub patul meu nu-i, spun eu într-o doară.

– Vezi pe sub celelalte paturi.

– Nici pe acolo nu-i, spun şi mă gândesc: cât de bine ar fi dacă mama nu s-ar grăbi niciodată. Dimineaţa să se scoale liniştită, şi primul lucru pe care ar trebui să-l facă – să caute de frăţiorul meu, de mine. Măcar de frăţior.

– Atunci e în dulap! se răsteşte mama.

Vocea tatei, care vine de la geam, ne ţintuieşte pe loc.

– Iată-l! Iată-l! E la intersecţie... se duce spre şcoală! Ce v-am spus! E cu biberonul în gură!

Eu şi mama nu ne mau repezim spre geam, ci o zbughim pe uşă. Trebuie să-l ajungem, să-i smulgem la timp biberonul din gură.

Câtă ruşine trag din cauza frăţiorului ista... Cred că lumea care îl vede îşi face cruce: elev cu geanta în spinare şi cu biberonul în gură.

Aş putea s-o-ntrec pe mama, dar nu vreau. Mereu se grăbeşte, aleargă la serviciu, să alerge şi acum după frăţiorul meu, s-alerge înaintea mea.

– Vezi că la masă nu avea biberon! gâfâe mama.

– Ba nici n-a fost la masă, spun şi aştept reacţia mamei, dar mai bine tăceam.

– Cum n-a fost?! se cruceşte mama, încât toţi locatarii scot capetele să vadă ce se întâmplă. Cum n-a fost la masă, dacă eu l-am hrănit?! Se opreşte, se uită cu ochi mari la mine.

– Mamă, ce-i cu tine, mamă?!

– Mă ai şi de proastă?! răcneşte mama, nu se lasă. Vezi că el nu-i nici la celălalt colţ de stradă?!

– Iată-l, îl descopăr eu deodată.

L-am ajuns la staţia de troleibuz. Da, avea biberon în gură. Când ne-a zărit, nu s-a mirat. Ne-a fixat doar cu privirea şi a rămas să sugă mai departe biberonul. Mama strigă, s-a pus chiar să stoarcă şi o lacrimă, el însă îşi caută de treabă şi aşteaptă liniştit! Când se opreşte troleibuzul, vrea să urce, parcă n-am fi şi noi alături, parcă nici n-am fi alergat după dânsul.

– Stai, unde te duci?! boceşte mama, îl apucă, eu însă nu mă amestec, o las să se descurce.

– Mai ai biberoane? întreabă mama, îi pipăie buzunarele. Ai sau nu?

– Nu, mârâie frăţiorul.

– Nu te cred, întoarce buzunarele!... Aista ce-i, de unde l-ai mai luat?! Şi unde ţi-i prietenul? strigă mama, calcă biberonul în picioare.

Eu mă depărtez.

– Care prieten? se aude vocea frăţiorului.

– Cel care ar trebui să te ducă dimineaţa la şcoală... Doar îi dau zilnic ciocolată!

III

„Ai să vezi c-o să-ntârzii!" – cu fraza asta mama s-a sculat, a strigat la mine, a pus masa, cu fraza asta a alergat după frate-meu, l-a dus la şcoală şi... poftim, cu aceeaşi frază o să ne piseze, ba chiar ne pisează în aceste minute care au mai rămas până la opt. Mai avem zece minute până când vom ieşi din casă, şi mama ne pisează cum îi vine mai bine.

– Am să iau odată fierul ista de călcat şi-am să ţi-l trântesc în cap!

– Da ce, mă rog, s-a mai întâmplat? se interesează tata din camera lui, pe unde, se vede, îşi caută încă pălăria.

– Vino încoace şi am să-ţi arăt... îi răspunde mama.

– Ia să mă mai răreşti...

– Ilarion!

– Da.

– Spuneai că-n luna asta aveţi primă!

– Două o să avem.

– Două?!

– Poate chiar trei.

– Ai să vezi c-o să-ntârzii!... Mi-ai aprins şi mie o ţigară?

Cu cinci-şase minute înainte de plecare mama şi tata îşi aprind totdeauna câte o ţigară şi fumează, cum s-ar spune, în duet, din mers, prin casă. Mama fumează de când lucrează la frizerie. Zice: îi dai clientului o ţigară, şi el nu te uită, mai vine să-l tunzi.

Mama îşi mai potriveşte o dată coafura, rochia şi fumează.

Tata îşi mai aruncă o dată privirea în oglindă, mai verifică încă o dată conţinutul genţii şi în acest răstimp fumează.

Constat: mama pare un bărbătoi cu ţigara în gură.

– De unde-ai luat ţigările? se interesează mama pe neaşteptate.

– Contează? sloboade tata fum.

– De câte ori să-ţi spun: nu lua ţigări de prin chioşcuri, sunt carbonizate de soare şi praf... Aprinde-mi-o, că iar s-a stins!

– Nu vezi chibriturile?!

– Era vorba să vă aducă la serviciu portocale... cum rămâne?!

– Cum a fost.

– Da cum a fost?

– Cum se vorbea...

– Deci rămâne să aducă?!

Şi pe loc:

– Ah, dacă aş avea azi noroc de clienţi! Mi-ai tot promis că-ntr-o zi îmi aduci o duzină de doctori să ţi-i tund.

– Lasă, s-au tuns!

– Lumea ar trebui să fie tunsă după liste alcătuite în şcoli, în întreprinderi, în mod organizat... Ţi-am spus, interesează-te, poate vin la clinică şi-ţi tund pacienţii. Până îi tratezi – eu ţi-i tund. Ar trebui să acţionăm în comun. Dacă aş fi eu mai mare pe oraşul ista, ştiu ce-aş face! Aş alerga cu maşina după cei flocoşi. Unde s-a mai văzut, Doamne, din faşă îşi lasă barbă!

Nici nu caută spre mine, nici nu mă întreabă de sănătate, de lecţii. A strigat la şapte să mă ridic – atât. E poate unica adresare direct către mine într-o zi aşa de mare. În rest – fă ce vrei.

Pariez că ei nici nu-şi dau seama că sunt şi eu în casă. Dacă le spun acum „ la revedere" şi ies pe uşă, rămân nevăzut. Poate o să-mi răspundă tata, care e atent să nu mă scape înainte de-a mă scutura de bănuţi pe scări , dar se prea poate nici el să nu observe îndată plecarea mea.

Ei, unde vă grăbiţi, mamă şi tată?!

Când m-aţi privit în ochi ultima dată?!

Ştiţi măcar culoarea ochilor mei?!

De ce nu m-aţi întreba: vreau să mă duc azi la şcoală sau nu!

Ştiţi voi oare că-n şcoala în care am fost trecut mă înăbuş?

M-aţi întrebat măcar o dată în aceste opt-nouă luni de când învăţ în altă şcoală: îmi place şcoala nouă sau nu, mi-am făcut prieteni sau nu, stimez profesorii, în care bancă şed, cu cine şed... Te-ai interesat vreodată, tată, de toate astea? Iar tu mamă? Poftim, am început un nou an de învăţământ, azi suntem în a doua lună de şcoală... Aţi înţeles măcar de ce am plâns aseară?!

Mamă!

Tată!

– Zici că azi vii să te tund? mama îl fixează pe tata, trage din ţigară.

– Să mă razi! trage tata din ţigară.

– Brută!... Ai să vezi c-o să-ntârzii!

Mamă, tată, întoarceţi-vă cu faţa la mine, doar pentru o clipă. Eu sunt aici, la spatele vostru. Vreau să ies, să mă duc la şcoală, întoarceţi-vă şi spuneţi-mi ceva la plecare... Sunt fiul vostru doar!

Mamă, tată, pe Gec, fostul meu coleg de bancă din fosta mea şcoală, chiar şi atunci când intră în veceu, mama îl întreabă unde se duce. Ca să nu mai vorbim de masă şi aşa mai departe. Am fost odată poftit să iau masa în familia lor. Mamă, tată, cât am stat la masă, părinţii nu l-au mai slăbit cu întrebările. Un sfert de oră Gec a fost copleşit de atenţie.

„O să mănânci omletă, Gec?"

„Gec, să-ţi mai ung o hrincă de pâine cu unt?"

„Gec, cafeluţă caldă sau fierbinte?"

„E gustos, Gec?"

Mamă, şi mie mi-au pus zeci de întrebări, fiind tratat cu atenţie şi dragoste de părinţii lui Gec.

„Poate tu, Doc, nu mănânci omletă?"

„Vrei să-ţi fac ochiuri, Doc?"

„Doc, să-ţi presor câteva cozi de ceapă verde peste omletă?"

Dar de ce am vorbi de Gec, când foarte uşor puteţi asculta ce se face la vecinii de deasupra noastră la această oră. Ascultaţi cum îşi petrec vecinii fiica la şcoală.

„Albinuţă, stai.“

„Da, mamă.“

„Condei, creion, lamă ai luat?“

„Da, mamă, mă duc, mamă.“

„Albinuţă, stai.“

„Da, mamă!“

„Fundiţă ţi-ai pus?“

„Da, mamă, mă duc.“

„Stai, Albinuţă!“

„Da, mamă!“

„Nu te doare capul?... Burta?... Ochii?“

„Nu, mamă, mă simt bine, mă duc.“

„Ei, hai, puica mamei, du-te, fii atentă când treci strada. Ridică mâna la lecţii, că mama pentru tine se osteneşte. Stai să te sărut... Pantofii nu te strâng?! Aoleu, te strâng!...“

Mamă, mi-ai pus măcar o dată în viaţă asemenea întrebări? Printre altele, şi mama Albinuţei lucrează, şi nu la frizerie, ci la uzină, şi cred că şi ea are plan.

Dar tu, tată?

Mamă, tată, chiar dacă mi-aş aprinde şi eu acum o ţigară, voi tot nu m-aţi observa! Pentru voi, eu, pur şi simplu, nu exist. Dacă vreţi, vă demonstrez! Ştiu că elevul nu trebuie să fumeze, ştiu că nu-i bine şi aşa mai departe, dar vreau să vă demonstrez că n-o să mă luaţi în seamă nici chiar dacă voi fuma. Trăiţi doar pentru voi...

– Ai să vezi c-o să-ntârzii!...

– Stai, mamă, să-mi aprind...

Poate nu trebuia s-o opresc, într-adevăr se grăbeşte, dar nu mai pot. O dată ce-am tras din pachetul de pe masă o ţigară, merg mai departe, trebuie s-o aprind.

Pun ţigara în gură şi mă aplec spre ţigara mamei.

– Dă-mi s-aprind ţigara.

– Ce vrei, iaca tata, eu întârzii! zice mama fără să înţeleagă bine ce doresc.

Ce să-i faci, va trebui să mă adresez tatei.

Potrivesc mai bine ţigara între degete.

– Tată, dă să-mi aprind ţigara!

– Ce! sare tata. Cum ceva: tată, tată!... Chibriturile sunt pe masă!

El nici n-a văzut măcar că ţin o ţigară.

Mă-ntorc spre mama.

– Dă s-aprind ţigara, că tata se supără...

– Numai ia seama să nu mi-o stingi... mă previne mama, şi atât. Şi deodată: Ce?!

În sfârşit, m-a obsevat şi scumpa mea mamă. Gura – căscată, ochii – cât cepele. Eu am s-o fac mai departe pe nebunul. Chiar de se va aduna lumea. Am să fumez.

Trag un fum de ţigară, aşa cum am văzut că trage câteodată tata, şi-l slobod liniştit în faţa mamei. Ba mă aşez pe primul scaun ce-mi cade în cale, pun picior peste picior, scot fum, trag fum.

– S-a-ntâmplat ceva?! mă uit foarte liniştit în ochii mamei, care între timp s-au mărit.

– Ilarion! explodează ea, dă din mâini şi văd că nu-i mai ajunge aer, se-năbuşă. Ilarion!

– Şi de când fumezi? mă întreabă tata liniştit.

Parcă ar sta de vorbă doi fumători de forţă. Tata se uită la mine, eu – la tata. Tata sloboade fum, şi eu slobod fum.

– Demult, zic.

– De când?

– N-aţi obsevat? culeg o monedă din punga de pe frigider, din care îmi este îngăduit să iau zilnic câte cincizeci de bănuţi pentru cafea. Hm, cere zilnic ţigări de la mine şi nu ştie de când fumez!

– Ilarion! mama trage aer şi iar dă ochii peste cap, dar tata o înfruntă, e gata, mi se pare, să coboare puţin de pe culmile calmului său.

– Să-nchizi gura! strigă tata şi mă ia şi mai din scurt. Concret, de când fumezi?!

Să vezi că nu-i indiferent. Vrea să ştie data... anchetator şi gata. Stai că nici eu nu mă las. Trebuia mai înainte, dragă

tată, să fii atent. Şi-apoi, curios lucru, pentru ce-ţi trebuie să ştii de când am început să fumez!

– De când m-am întors din America! trântesc şi trag liniştit din ţigară.

Ştiu, acum va fi scandal, dar nu mai contează. Vorbesc aşa cum vorbesc ei.

Mai trag un fum, îmi iau liniştit geanta, mi-o salt pe umăr şi deschid uşa. Nu mă interesează nici ţipetele mamei, nici urletele tatei.

Mama e cu totul zăpăcită.

– Ai auzit, Ilarion, el a fost şi-n America!?

– În America, în Anglia şi mâine plec în Tanganica... mai declar eu şi ies.

– Tanganica! se miră mama.

Tata e înfocat de-a binelea, răcneşte cât poate la mama.

– Taci! Taci! Închide gura, nu vezi că îşi bate joc de noi?!

IV

Fac un pas pe scară, şi o fierbinţeală îmi aprinde faţa. Desigur, mă gândesc, Nicoleta a auzit tot tărăboiul de adineaori, când eu şi mama alergam ca apucaţi după frăţior. Ea locuieşte cu un etaj mai jos şi dacă nu ne-a auzit alergând pe scări, atunci ne-a văzut alergând prin curte. Bunica ei şade mereu cu fruntea lipită de geam, şi nopţile se uită afară, aşa că neapărat i-o fi arătat Nicoletei.

„Treci şi-ţi vezi zăpăcitul."

„Bunico, de câte ori te-am rugat să nu-i zici aşa..."

Sau:

„Care zăpăcit?"

Sau:

„Să se ducă pe pustii zăpăcitul..."

Mi s-au aprins obrajii.

Mai fac un pas, şi gândurile îmi fug la prima întâlnire cu Nicoleta.

Stăteam cocoţat pe gărducianul din faţa blocului nostru, de pază, urmăream din când în când joaca frăţiorului meu,

ca nu cumva să-l pierd, când, pe neaşteptate, simţii că cineva îmi pune pe umăr mâna. Mă întorc şi văd la un pas de mine o fetişcană.

– Eşti din blocul nostru? mă-ntreabă ea.

– Da, zic şi aştept să văd ce-o interesează. Habar n-aveam cine-i.

– Vrei să-mi faci un serviciu?

Nu-mi amintesc să mă fi rugat vreo fată să-i fac un serviciu. Şi-apoi o fată cu ochi aşa de mari, care aştepta doar la un pas de mine. Am sărit îndată de pe gard, ştergându-mi cu un gest nepotrivit dosul pantalonilor.

– Da, desigur... m-am grăbit să-i răspund.

– Urmează-mă atunci, zice fetişcana şi, spre marea mea mirare, şi nu numai a mea, ci a întregii curţi, căci mai era lume afară, o ia înainte spre poartă, şi eu, vrând-nevrând, mă ţin de ea.

– Unde ne ducem? întreb, căci nu-mi palce să-mi poruncească o fată. O puştoaică!

– Ai spus că-mi faci un serviciu! mă privi ea peste umăr. Şi nu poţi merge mai repede?

Acum o vedeam foarte bine. Era poate cu o şchioapă mai joasă decât mine, avea un mers drept, pas mărunt, pantofi pe tocuri înalte şi fustiţă verde, care abia-i ajungea până la genunchi. Nu mai mersesem după o fată care mă ducea nu se ştie unde şi unde mai pui că nu o văzusem niciodată în viaţă. Faptul m-a amuzat.

– Dacă nu spui încotro ne ducem, nu merg, strig înveselit.

– Ştii unde-i librăria?

– La librărie ne ducem?

– Ce te uiţi aşa la mine?

– Fiindcă nu te cunosc.

– Nu mă cunoşti? mă priveşte ea uluită. Sunt locatara cea nouă!

A, auzisem că avem un vecin nou, dar că acela avea şi o fată care să-mi comande la tot pasul... Surâd.

– Nu ştiam, dar să facem cunoştinţă... Doc, zic şi-i întind mâna.

Puteam să mă prezint cu numele adevărat, dar fără rost – totuna a doua zi avea să-mi zică aşa cum mă numea curtea: Doc.

– Nicoleta, îmi întinde mâna ea.

– Foarte bucuros... şi-ncotro, zici?

– Ştiut că n-o să mă duc singură la librărie!...

Mi-am amintit de frăţior şi pe loc mi-am dat seama în ce situaţie stupidă mă aflam. Ea vroia să-şi procure literatură artistică, iar eu puteam să-mi pierd frăţiorul. Şi stăteam în cumpănă.

– Mişcă-te odată! porunceşte ea şi merge mai departe.

Când iese din librărie, iau cărţile să-i cunosc gustul. Erau volumele „Partida de biliard de la ora opt şi jumătate" de Boll şi „De veghe-n lanul de secară" de Salinger.

– Aşteaptă-mă aici, îmi porunceşte şi dispare.

– Îhî... i-am promis eu cu ochii la cărţile pe care le consideram foarte interesante.

N-am mai ridicat privirea să văd încotro a luat-o, m-am gândit însă că vrea să intre şi în alt magazin.

Răsfoiesc, deci, un timp cărţile, ba chiar citesc la repezeală trei-patru pagini din Boll, ridic privirea şi în aceeaşi clipă izbucnesc în hohote. Râd, dar simt că nu mi-i a râde. Aşa ceva nu mi s-a mai întâmplat nici atunci când am fost înconjurat numai de băieţi, de la care, se ştie, fiind năzbâtioşi, te poţi aştepta la orice.

Vasăzică, ridic privirea şi ce să văd? Stau în faţa cafenelei de pe strada Frunză, iar Nicoleta, care mi-a cerut să-i acord un sfert de oră, din care cauza mi-am lăsat frăţiorul fără supraveghere în curte, şade la una din mesele de dincolo de geam şi mănâncă liniştită îngheţată.

Primul lucru pe care am vrut să-l întreprind a fost să-i trântesc cărţile pe asfalt, apoi m-am gândit să-i trag o palmă, deşi în viaţa mea n-am ridicat mâna la o fată. M-am gândit c-ar trebui să mai fac ceva, dar nimic nu-mi venea în cap şi ştiu de ce: mi se părea că toată lumea care trecea pe stradă,

precum şi cei de la mesele din cafenea se uitau la mine şi aşteptau să vadă ce voi face.

Mi-am dat seama că mult n-aş putea sta aşa, dar tot atunci mi-am amintit că fata a venit nu demult în oraş. E o necioplită, mi-am zis, dar m-am hotărât să n-o părăsesc. Ba chiar am s-o aştept, să văd până la urmă ce fel de tipesă mai este şi asta. Îşi va cere scuze, la întoarcere, sau nu?

Pe naiba! Vine, ştergându-şi cu o băsmăluţă rozovie degetele, îşi ia cărţile şi porneşte înaintea mea.

Negru şi roşu înaintea ochilor.

Când am ajuns în ogradă, era întuneric, frăţiorul meu stătea singur în mijlocul curţii, cu un biberon în gură, neştiind încotro s-o ia. Cum m-a văzut, s-a dat spre mine.

– Ce-i cu dânsul? mă întreabă ea, arătând cu mâna la frăţior, la biberon.

– E fratele meu, mă bâlbâii.

– Da? se miră ea, totuşi, înainte de a ne despărţi, nu uită să-mi mulţumească.

Ne-am întâlnit şi a doua zi. La fel era pe înserate, la fel stăteam de pază în preajma frăţiorului, când am simţit o mână uşoară pe umăr. Am ghicit că-i mâna Nicoletei. Am trăit un fior neaşteptat. Nu intenţionasem, dar cred că undeva în adâncul sufletului visam s-o revăd. Întorc privirea spre ea. Poartă o fustiţă albă, bluză albastră încheiată doar la un bumb, îmi vorbeşte ceva, dar n-o aud. Mă uit în ochii ei care acum îmi par şi mai mari.

– Eşti surd? mă întreabă, mă fixează cu privirea.

– Ce s-a întâmplat? zic grăbit, dezmeticindu-mă, dar pe loc îmi dau seama c-o fac lată şi întorc vorba. Nu, adică, cum să-ţi spun... mă iartă, n-am auzit ce-mi vorbeai!

– Te-am întrebat: eşti un derbedeu?

Am simţit că mă trec sudorile. Curtea-mi zice derbedeu. Derbedeu şi zăpăcit.

– Cine ţi-a spus?! sar de pe gard, punând însă astfel întrebarea, într-un fel am şi recunoscut că sunt un derbedeu...

Am plecat privirea...

– Lumea spune că tot umbli din şcoală în şcoală... E adevărat?

Vâr mâinile în buzunare şi mă depărtez. Fluier.

Ce să-i mai spun când le ştie, văd, pe toate?

Da, am învăţat la şcoala nr. 10, apoi la nr. 1, acum învăţ la şcoala nr. 17. Dar ce vină am că am devenit o pasăre călătoare?

– Doc! strigă Nicoleta în urma mea. Stai, condu-mă la terenul de tenis!

Mă depărtez şi abia acum observ că, vecinii de pretutindeni mă urmăresc hlizindu-se, aşteaptă să vadă ce va mai spune. Ştiu, nu-mi iartă că le-am jucat festa cu cei cinci lei. Da, eu am legat cu o aţă bancnota ceea de cinci. Da, eu am lăsat-o în ogradă şi m-am ascuns cu aţa-n mână după gard. Da, recunosc, e o faptă urâtă. Dar eu sunt de vină că unii tovarăşi din curtea noastră nu-s chiar aşa tovarăşi cum vor să pară? Cine e de vină că unii din ei sunt nişte secături lacome? Şi-apoi nu trebuie să mă facă la tot pasul derbedeu! Da, sunt o pasăre migratoare, dar nu-s de vină. De ce nu s-au interesat de ce umblu din şcoală în şcoală? Hm, derbedeu. Se-ntâmplă ceva în curte – cine-i vinovat? Derbedeul! Nu arde lumina la scară – cene-i vinovat? Derbedeul! Pereţii scării sunt zgâriaţi – derbedeul e vinovat! Derbedeul! Derbedeul! Aşa-mi strigă tovarăşul Roşior de la etajul trei, aşa îmi zice Defileu de la etajul doi, aşa mă numeşte tanti Ioana. Ştiu, nici unul nu-mi iartă ruşinea pe care au tras-o. Hm, eu sunt rău, iar dumnealor sunt buni, oameni cu ţinută şi conştiinţă înaltă. Ha-ha, să mă lăsaţi! Am văzut ce fel de poamă eşti, tovarăşe Roşior. La picioare când ai zărit bancnota, dacă ai fi un om cinstit şi curat, ai fi ridicat, e păcat să laşi să se piardă un ban. Dar cum ai ridicat-o dumneata banul acela? Ca un hoţ. Cum ai zărit bancnota, ai şi căutat speriat în jur: nu te vede cineva, te-ai întrebat, apoi ai înhăţat-o şi hop! în buzunar. Dar aţa era la mine în mână. Ţi-a zburat bancnota într-o clipă... Sau dumneata, tovarăşe Defileu, ce-ai făcut dumneata zărind pe asfalt cei cinci lei? Ai pus repede talpa pe bancnotă şi ţi-ai aprins o

ţigară... Aşa-i sau nu-i aşa?! Aşa-i tovărăşele! Aproape zece minute ai stat cu piciorul pe bancnotă. Te împiedicau s-o ridici nişte copii care se jucau în preajmă. Şi ce-ai făcut până la urmă? Ai fugărit copiii, chipurile, să nu se joace în faţa casei, că fac gălăgie... Nu-i aşa?! Dar nici dumitale nu ţi-a mers, în ultima clipă ţi-am smucit bancnota din buzunar... Eu sunt derbedeu sau dumneata? Sau dumneata, tanti Ioană, deşi bancnota era prinsă cu aţă, un capăt al căreia era legat de mâna mea. Când ai văzut că-ţi sare leul din mână, ai început să răcneşti cât te ţinea gura: hoţul, săriţi, mi-a furat banii care mi-au căzut din buzunar, el ia înhăţat şi tot aşa. Să tacă unii tovarăşi din curtea noastră, că nu ştiu ce-am să le fac într-o zi – am să-i dau la ziar!...

În fine, altceva vreau să spun. Vorba e că Nicoleta a auzit tărăboiul de adineaori... Şi după masă trebuia s-o însoţesc la terenul de tenis.

Când ajung la capătul de jos al scării, aud vocea tatei, care mă striga de sus.

– Doc, ia stai puţin.

Hm, şi-a amintit că nu mi-a luat bănuţii şi acum se grăbeşte în jos pe scară.

„Întoarce sacii!" o să-mi spună, şi eu o să-ntorc buzunarele.

Cineva poate să nu înţeleagă despre ce-i vorba, eu însă m-am deprins cu spusele tatei. Ceea ce îmi place la tata e inventivitatea lui de a numi lucrurile. Creionului îi zice ciomag, peniţei – gheară, lingurii – lopată, genţii – talaghir... De altfel, tot zic să mă uit în dicţionar să văd ce înseamnă talaghir... Trebuie să fie ceva mare şi greu.

Îl aştept pe tata. Ştiu, după ce o să-mi scuture buzunarele, o să-mi spună o nouă anecdotă şcolară. E ceea ce intră în obligaţiile lui de fiecare dimineaţă. Personal, urăsc bancurile, tatei însă-i plac la nebunie. La seviciu, se zice, pacienţii lui ies din clinică hohotind.

– Doc, întoarce sacii.

– Dar mai mult n-am, asta-i tot, zău.

– Caută, poate mai găseşti.

– N-am!

– Atunci eşti liber!... tata dă să se depărteze, dar îşi aminteşte de anecdotă. Zice: Un cumpărător se apleacă peste tejghea. „Caete în linie aveţi?" – „Nu", răspunde vînzătorul. – „În pătrăţele?" – „Nici în pătrăţele n-avem". – „Da în cercuri?!" se interesează atunci cumpărătorul. „Nici în cercuri", răspunde vânzătorul. „Bine", zice cumpărătorul şi se îndepărtează. Un alt cumpărător, care era alături şi, se vede, a auzit dialogul dintre cumpărătorul precedent şi vânzător, se apleacă şi el peste tejghea: „Toţi pe aici sunt nebuni?" întreabă. „Ba nu, răspunde vânzătorul, numai câte unul". – „Aha, face cumpărătorul şi cere: Mie să-mi daţi cerneală pentru clasa a şasea şi cerneală pentru clasa a şaptea... da, şi dacă aveţi, globul Moldovei!"

Tata surâde, aşteaptă să vadă reacţia mea la bancul care nu-mi stârneşte nici o veselie... De unde le scoate, mă întreb?

– O! zice tata, de parcă acum m-ar descoperi, şi vrea să-şi ridice cămaşa, pe loc însă îşi dă seama că nu ne aflăm în casă şi se lasă păgubaş.

Vârâ banii în buzunar şi porneşte fluierând în sus pe scară.

Orice ai spune, a săvârşit o faptă.

V

În dreptul şcolii nr. 10 încetinesc pasul. Las trotuarul, sprijin fruntea de gardul din ştachete şi rămân să privesc în curtea şcolii.

Iată şcoala în care am învăţat din clasa întâia până în clasa a şaptea.

Aici e prima mea învăţătoare, aici am învăţat prima literă, aici mi-s prietenii de copilărie.

Totul a fost bine aici, pentru mine, până în ziua când a apărut un nou director.

„Doc, de mâine treci în clasa a şaptea „G", îmi spune doamna profesoară într-o zi.

„Eu?“

„Da, Doc, îmi pare rău, dar altă ieşire nu-i“.

Doamna profesoară desface braţele, apoi le lasă să-i cadă de-a lungul trupului.

„Dar de ce ?“ strig eu şi încep să tremur.

„Trebuie... şi nu treci numai tu, ci şi Briceag, Potârniche, Ulei şi alţii... acuşi citesc lista!“

Clasa, care mai zumzăia după recreaţia mare, se face deodată tăcută, toţi devin numai ochi şi urechi. Ne înăbuşim. Şapte ani am învăţat cu toţii împreună, niciodată nu ne-am gândit că într-o zi va trebui să ne despărţim şi acum, poftim, vorbele rostite de doamna profesoară ne sfâşie.

„Nu vreau să trec!“ se revoltă Potârniche.

„Nici eu nu vreau să trec!“ zice şi Ulei.

Sar şi ceilalţi care au fost anunţaţi: ca scânteile, ard, se sting şi iar se aprind.

„Nici nu mai vin la şcoală!“ izbucneşte în lacrimi una din fetele noastre, care a fost şi ea înştiinţată că va trece din clipa ceea în clasa paralelă.

Mai izbucnesc în lacrimi şi alte două fete, dar profesoara desface neputincioasă braţele.

„Scumpii mei, se apucă ea să ne explice, dar de data aceasta cu lacrimi în ochi, dragii mei, nici eu n-aş vrea să mă despart de voi. Îmi sunteţi, cum ştiţi, scumpi, ca nişte feciori şi fiice, dar, credeţi-mă, nu vă pot ţine mai mult între pereţii acestei clase. Este ordin“.

„Dar noi n-o să ne supunem ordinului“ strigă pentru toţi Ulei.

Ulei e cel mai liniştit din clasa noastră, ba chiar îl poreclisem mutul, acum însă el striga cel mai tare.

„N-o să ne supunem, şi nimeni n-o să ne facă nimic!“

„Dragii mei, iar încearcă să-i potolească pe cei nenorociţi scumpa noastră profesoară. Nu se mai poate face nimic. Vă spun doar, ordinul e semnat. Şapte elevi din clasa noastră trec în clasa a şaptea „G“.

„De ce?!“ am început noi din nou să urlăm în cor.

Strigam cu toţii, cei în cauză, dar poate mai tare decât toţi strgau băieţii şi fetele care rămâneau să înveţe mai departe în clasa doamnei profesoare. Niciodată n-am bănuit că la nevoie clasa noastră poate fi atât de unită. Până în ziua aceea eram certat cu Andrieş, colegul meu de bancă. Ne-am ciondănit de la o radieră, ba chiar şi ne încăierasem. S-a întâmplat cu o săptămână înaintea ordinului şi încă nu ne împăcasem. Andrieş, când auzi că e vorba să ne despărţim, striga şi el:

„De ce, Doc, să treci?"

„Andrieş, v-am explicat doar, spunea profesoara, este ordin!"

„Atunci treceţi-mă şi pe mine!"

Până la urmă toată clasa a pus piciorul în prag, strigând că nu vede de ce ar trebui să fie refăcute clasele a şaptea, şi ochii doamnei profesoare s-au umezit, ne-a cuprins pe fiecare, ne-a sărutat, ne-a mângâiat ca pe copiii ei.

„Dragii mei, scumpii mei... poate n-ar trebui să vă spun, dar şi voi, cred, pricepeţi în ce scop se face schimbarea... Doc învaţă pe trei şi patru, dar e silitor, nu-i aşa?"

„Aşa-i!" izbucni întreaga clasă.

„Şi Potârniche e silitor..."

„Şi Potârniche e silitor!" se grăbi să răspundă clasa.

„Toţi cei care au fost numiţi mi-s dragi şi-s silitori, aşa i-am explicat şi eu directorului, am expus această opinie la consiliul pedagogic, ba chiar m-au susţinut şi alţi pedagogi, dar, vai, dragii mei, n-a ieşit nimic. Directorul afirmă că elevii buni să înveţe în clase bune, elevii mai slabi – în clase mai slabe... Din trei clase de a şaptea vrea să facă două exemplare, cu care s-ar putea mândri şcoala în faţa oricărei comisii."

„Dar noi declarăm protest – nici unul din noi nu vine mâine la şcoală!" sar elevii în picioare.

Am rămas să şedem în bănci doar noi, cei şapte. Unii aveau privirile încă pline de speranţă, o fată plângea, iar eu şedeam cu capul plecat. Simţeam că totul e-n zadar, totu-i pierdut. Clasa însă se opunea.

„Nu venim şi gata! Şi ei sunt elevi buni, striga în continuare clasa. Buni ca şi noi! Şi nu înţelegem de ce ar trebui să ne despărţim!“

Scumpei noastre profesoare din nou i s-au umezit ochii.

„Dragii mei, nu se poate... sunt diriginta voastră din clasa întâia, vă cunosc foate bine pe toţi şi vă înţeleg, dar nu se poate... Cuvântul directorului!“

Şi-atunci uşa se deschise brusc şi în clasă apăru figura înfocată a noului nostru director.

„Ce se-ntâmplă aici?! dă la o parte profesoara şi se sprijină cu braţele de masă. Care, aş vrea să-l văd, încalcă ordinul direcţiei?!“

„Eu...“ dădu Andrieş să se ridice, dar tot atunci fu lipit înapoi de bancă.

„Şezi! tună scurt directorul. Şi cine mai protestează pe loc e eliminat din şcoală, pentru totdeauna!...“

Strigătul a fost atât de tare şi de tăios, încât chiar şi doamnei profesoare i se tăie răsuflarea.

Directorul ne ţinu trei-patru secunde sub privirea lui rece, apoi cu aceeaşi voce aspră ordonă:

„Cei şapte să se scoale în picioare!...“

Ne-am sculat.

„ Sunt toţi?“

„Toţi“, confirmă doamna profesoară, dar directorul se apucă să ne numere.

„Unu, doi, patru, şapte. Aşa. Luaţi cărţile şi tot acum să-mi treceţi în clasa a şaptea „G“.

Am plâns în ziua aceea la şcoală.

Am plâns acasă.

Am plâns pe ascuns, am plâns deschis.

„Mamă...“

„Tată...“

Am rugat-o pe mama, l-am rugat pe tata să se ducă măcar unul din ei să vorbească cu directorul, cu doamna profesoară, cu cine ştiu ei, dar să nu mă lase în clasa a şaptea „G“. În

clasa acea se adunaseră băieţi şi fete de tot felul, unii chiar se bucurau că nimeriseră, cum s-ar zice, răi cu răi.

„Mamă, te rog!"

„Tată, îţi cad în genunchi!"

Dar atât mama, cât şi tata mi-au spus că directorul şi profesorii ştiu mai bine ce fac şi să nu cred că-s mai deştept decât sunt.

Am tăcut.

M-am resemnat.

Eram prezent în clasa a şaptea „G", dar la recreaţii sau când se întâmpla să am timp liber, fugeam în clasa a şaptea „A", la ai mei. Clasa mă primea cu drag – şi elevii, şi doamna profesoară, care se interesa de succesele mele ca o mamă. Ba chiar în câteva cazuri a stat de vorbă cu noul meu diriginte, explicându-i caracterul meu. La sărbători, când se întâmpla, sau la adunările generale din şcoală totdeauna mă aşezeam între foştii mei colegi. Ba chiar odată, când clasa a şaptea „A" a susţinut un meci de volei cu clasa a şaptea „G", cu noua mea clasă, cum s-ar spune, am strigat pe marginea terenului până am răguşit în favoarea clasei a şaptea „A". Noul meu diriginte se făcuse foc, ba chiar zise c-o să vorbească cu directorul ca să fiu pedepsit. N-a făcut-o însă, fie că a uitat, fie că din alte motive, fie că doamna profesoară a intervenit, dar cazul părea dat uitării. Însă, pe când mă aflam în clasa a opta, pe la jumătate de an, pică vestea că mulţi din şcoala noastră vor fi trecuţi după Anul Nou în şcoala nr. 17, care s-a construit ceva mai jos, tot pe strada noastră, eu fiind numit printre primii.

Tata, la insistenţa mea, veni totuşi să stea de vorbă cu dirigintele:

„Ştiu că n-am să dau, zise dirigintele, elevii cei mai buni din clasă„.

„Dar eu n-am note proaste", protestai, căci şi în clasa „G" învăţam ca şi mai înainte: potrivit. Eminent n-am fost niciodată, dar totdeauna am ştiut materia pe o notă medie.

„Dar nu iei note foarte bune!" îmi tăie pofta de vorbă dirigintele.

„Nici nu vreau!“ trântii eu atunci, înţelegând că nu mai am cu cine vorbi...

Mi-am luat cărţile şi am ieşit.

Starda m-a adus în şcoala nr. 17, unde studiez şi în prezent şi spre care ar trebui acum să mă grăbesc, ca să nu întârzii.

– Doc?! îmi întinde mâna fostul meu coleg de bancă din prima, scumpa mea şcoală, de gardul căreia îmi sprijinisem până acum fruntea.

– Andrieş?!

Andrieş a mai crescut, ba chiar e mai înalt decât mine. De câte ori se-ntâmplă să mă întâlnească în drum spre şcoala nr. 17, îmi întinde mâna, îmi surâde. Nu mai este copilul care striga odinioară că pleacă şi el din clasă, dacă plec eu.

– Ne duci dorul?! mă priveşte cu drag, surâde.

– O, Doc!

Mă înconjoară şi alţi elevi din fosta mea clasă: Mânălungă, Doru, Ulmu. Şi ei au genţile pe umăr, numai că aceştia vor rămâne aici, în şcoala asta, iar eu trbuie să plec mai departe.

– Doc!

Ia te uită, mama m-a zărit. Oare ce s-a întâmplat!

– Doc, m-auzi, cu tine vorbesc.

Pe partea opusă a străzii se grăbeşte la serviciu mama.

A vrut să iasă prima din casă, dar a ieşit ultima.

– Încă n-ai ajuns la şcoală? strigă ea şi se duce alergând.

Câteva clipe oscilez între prieteni şi mamă, apoi mă smucesc din loc.

– Mamă! caut s-o ajung pe mama, care fuge spre staţia de troleibuz.

Strig şi simt că lacrimile mă năboiesc. Am uitat şi de foştii colegi, şi de oamenii din jur.

Mă ţin de mama şi tot strig, şi mama tot fuge.

– Mamă, ascultă-mă!... Mamă, măcar o dată în viaţă ascultă-mă! Şcoala asta, mamă, e mai aproape şi apoi şi frăţiorul meu învaţă aici, aş putea să-l duc şi să-l aduc... Mamă, te implor, du-te, mamă, şi roagă-l pe director să mă ia înapoi!... M-auzi, mamă?!

Mama mă aude, în sfârşit, dar mă-ntreabă cu totul altceva:

– Cu cine stăteai de vorbă?

– Aceia sunt prietenii mei din şcoala nr. 10. Colegii cu care am învăţat până în clasa a şaptea. Îi ştii!

– Şi de ce umblă aşa de flocoşi?

– Mamă, strig, dar mama a şi sărit pe scara troleibuzului. Zice din mers:

– Ia să le spui să vină să-i tund.

VI

– Cine-i zăpăcita asta?

Mă întorc. La numai trei paşi de mine o văd pe Nicoleta.

– Care? întreb fără să-mi dau seama despre cine e vorba.

– Asta care a sărit în troleibuz.

– Să nu-ndrăzneşti! Auzi, să nu-ndrăzneşti!

Mi s-a urcat sângele la cap, răcnesc.

Pietonii, se opresc, ne iscodesc cu privirile, vor să înţeleagă, totuşi, ce se întâmplă.

Iscoditorii aceştia mă tulbură şi mai mult. Niciodată n-am simţit o dragoste mai mare pentru mama ca în clipa aceea. Sunt gata să-i zgârii faţa primului trecător care ar crâcni un cuvânt despre dânsa. Doar ea m-a născut!

– Să nu-ndrăzneşti... strig la Nicoleta, dar ea nu-mi acordă atenţie.

Se uită undeva în depărtare, peste capul meu, şi bate uşor cu talpa cizmuliţei roşii asfaltul. Bate ca şi cum ar vrea să-mi spună că mama ei, dacă e mamă, uite ce cizmuliţe i-a cumpărat.

Mă simt, nu ştiu de ce, înfrânt.

Îmi plec privirile.

– Te-ai potolit? deschide gura în sfârşit Nicoleta. Şi-acum ascultă ce scrisoare am primit! Na, ţine geanta şi urmează-mă...

De ce o urmez?

De ce o ascult?

Şi de ce îmi citeşte mie aceste scrisori scrise de mâna ei şi pe care le dă drept scrisori primite de la băieţii din şcoala în care a învăţat acolo la ţară?

Ieri mi-a citit o scrisoare, alaltăieri mi-a citit altă scrisoare... De câte ori îmi răsare în cale, îmi citeşte scrisorele. Fie că mi le citeşte direct pe scara noastră, fie că mi le dă să le citesc la terenul de tenis. Ea joacă tenis, iar pe mine mă pune să-i citesc scrisorile de dragoste.

„Cum îţi place?!" strigă lovind mingea.

Nu-mi place să-i citesc scrisorile de dragoste.

„Unde ai ajuns cu cititul?" strigă iar lovind mingea.

„Îţi place cum îmi descrie picioarele?" strigă iar lovind mingea.

„Da cum îmi descrie gura?" strigă iar lovind mingea.

Dacă se-ntâmplă că mingea zboară prea departe, mă duc şi i-o aduc, iar ea rămâne să citească scrisoarea.

Partenera ei, o fată roşcată, cu picioare groase şi la fel de roşcate, nu manifestă nici un pic de curiozitate faţă de scrisorile ei, ceea ce-o înfurie mult pe Nicoleta. De aceea, cred, face ce face şi citeşte scrisoarea în glas.

„...dacă o să vezi copaci lăcrimând, să ştii că astea-s lacrimile mele; dacă o să vezi păsări ţipând, să ştii că astea-s strigătele mele de dragoste..."

Eu caut mingea.

„Doc, să-l cred sau nu?!" întreabă Nicoleta.

Aduc mingea, i-o dau, Nicoleta îmi vâră scrisoarea în mână şi iar se avântă pe teren.

De ce o urmez la terenul de tenis, mă întreb zilnic şi zilnic, după masă, mă pomenesc pe stadionul din apropierea cartierului nostru. Frăţiorul meu se joacă ceva mai la o parte, că ea nu-l poate suferi, zice, văzându-l ţocăind vreun biberon şterpelit de la vreun copil mic; frăţiorul meu se joacă ceva mai la o parte, eu însă sunt pus să-i citesc scrisorile de dragoste, să-i aduc mingea şi s-o ascult ca un netot.

„Doc, acum citeşte-o pe asta!"

„Doc, acum citeşte-o pe asta!"

„Doc, acum citeşte-o şi pe asta!"

„Doc, uite, Doc, ştii, mi se pare că e de la fostul meu profesor de educaţie fizică!...“

„Doc, crezi că mă iubeşte cu adevărat?!“ aceeaşi întrebare îmi pune şi azi Nicoleta.

Nicoleta merge înainte, eu, ca prostul, merg în urma ei.

Faţa-mi arde...

Doar nu-s chior – în mână strânge scrisoarea mea, cu care am vrut s-o controlez: ea sau nu ea scrie scrisorile?

Am uitat cu totul de mama.

– Ascultă, Doc, ce-mi scrie!...

Ea desface scrisoarea, iar eu mai să intru în pământ de ruşine.

– Asculţi, Doc?

Şi citeşte:

„... aş vrea să te văd iar sărind calul, urcându-te pe frânghie, săltând la paralele... Aş fi foarte fericit, dacă aş putea să-ţi fac un teren de tenis, pe care dimineaţa şi seara să văd siluieta ta superbă, iar eu să-ţi aduc mingea...“

– Nu cred, bălmăjesc deodată, că altceva nu pot zice, şi sunt roşu ca racul. Doar n-am să-i spun adevărul.

– Nu crezi?! se măresc ochii Nicoletei.

– Dă s-o văd, strig.

– Nu te-atinge!

Faţa i s-a-mbujorat, ochii îi ard.

– Ce te uiţi aşa la mine?! mă întreabă, strânge scrisoarea la piept şi visează cu ochii deschişi: Ah, dacă-ai vedea cât de frumos e profesorul acesta... Crezi că mă iubeşte?!

Roşesc şi mai mult.

– Dacă-ţi scrie... îngân.

Nicoleta strânge scrisoarea la piept, foarte atent, cum n-a strâns nici una din scrisorile pe care mi le vâra să le citesc, şi mi se uită drept în ochi.

– Crezi c-o să-mi mai scrie şi azi?!

Şi-ncă:

– Crezi c-o să-mi trimită şi o fotografie?!

Şi-ncă:

– Toate scrisorile pe care le-am primit până în prezent au fost o nimica toată în comparaţie cu aceasta... nu crezi, Doc?!

Roşesc şi mai mult.

– Mă auzi, Doc?

O iau razna.

– Doc, încotro?!

Şi-ncă:

– Doc, nu uita, după masă mă însoţeşti la terenul de tenis!

Şi-ncă:

– Ce s-a întâmplat dimineaţă, de ce alergaţi?!

Şi-ncă:

– Cine era, zici, zăpăcita ceea?! Semăna cu mama ta, nu?!

– Să nu-ndrăzneşti! întorc brusc capul, dar ochii ei mari, albaştri mă privesc fără pic de răutate.

– Da ce-am spus rău, Doc?!

VII

Sunt o fire zâmbăreaţă,
Toată ziua cânt: miau!
Mi-am făcut colţun din viaţă,
În colţun m-avânt: miau!

Cântecul se aude, dar stăpânul nu se vede. Dar e ştiut – Gondea cântă. Învaţă într-o clasă cu mine, a fost adus şi el la şcoala nr. 17. E un băiat înalt, deşirat, oricând e cu chitara în mână. Afon complet, n-are pic de auz muzical, dar nici de cântec nu se lasă. În fiecare dimineaţă apare de după o clădire roşie, pe un pat pe rotile, împins de doi colegi din clasa a noua paralelă şi, cât ţine drumul până la şcoală, e vai şi amar de acei copii şi bătrâni, care se-ntâmplă să-i cadă în cale. Pe micuţi îi scutură de bănuţi, pe bătrâni îi pune să-şi facă cruce. Nu se teme nici de bărbaţi. Am văzut cu ochii mei cum unui bărbat cât un munte i-a tras ţigara din gură şi acela nici măcar n-a crâcnit. Vă închipuiţi, Gondea i-a luat ţigara din gură, iar acela a rămas cu gura căscată.

– Salut, Doc! strigă Gondea, fluturând din mână.

Iar merge pe un pat vechi, cu rotile.

Ba mai mult, şi prietenii lui în dimineaţa asta merg pe câte un pat cu rotile. E o gălăgie de te ia groaza. Maşinile claxonează, ei habar n-au. Înaintează pe paturile cu rotile.

Vor colţunul să mi-l ia,
Vai, m-au şi găbjit: miau!
Dacă nenea n-o să-l dea,
Chiar de-s ciomăgit: miau!

Cântă Gondea. Când ajunge în dreptul meu, sare de pe patul care o ia aiurea la vale, iar el porneşte cântând pe trotuar, dar cum ajunge în dreptul unui telefon public, se opreşte, face semn unuia dintre tovarăşi, acela sare de pe pat, înşfacă receptorul, îl smuceşte, rupe cablul, dă un picior receptorului şi toţi pornesc mai departe, în trei, cântând:

Ce-i cu tine, mâţă tristă,
Stai să te descânt: miau!

Cântecul l-a întrerupt Gondea.

– Ţine chitara, Gondea i-o întinde unui coleg de alături, îndreptânde-se hotărât spre o mătuşică care şade ceva mai departe de lumea ce se înghesuie la intrarea în troleibuz. O înşfacă de mână.

– Ce vrei să faci? se opune bătrânica, dar Gondea deja o târâie spre uşa troleibuzului.

– La o parte! strigă Gondea şi-şi face loc cu coatele spre intrare. Şi nu slăbeşte mâna bătrânicăi. Să urce bătrânica mai întâi! La o parte! La o parte, zic!

– Dacă eu nu urc în troleibuzul acesta, se dezmeticeşte, începe să se zbată deodată bătrânica, dar strânsoarea lui Gondea o face neputincioasă.

– În aista sau în altul, dar bătrânii trebuie să urce primii în troleibuz! râde Gondea şi târâie bătrânica printre oameni spre uşa troleibuzului.

– Nu vreau! Dă-mi drumul! se opune acela. Eu n-am nevoie de troleibuzul ista, eu aştept troleibuzul de pe ruta trei.

Dar e târziu deja. Gondea a şi ridicat de la pământ, o duce pe sus, îi face vânt în uşa deschisă a troleibuzului şi se-ntoarce rânjind spre echipa din stradă. Ia chitara şi iar începe să cânte:

Ce-i cu tine, mâţă tristă,
Stai să te descânt: miau!

Bătrânica se agită după geamul troleibuzului, face semne, chipurile, n-a nimerit unde trebuie, de alt troleibuz are nevoie, dar nimeni, se pare, n-o ia în seamă...

Un copil, de prin clasa a treia, care şi el merge la şcoala nr. 17 şi a văzut întâmplarea, dă să fugă, dar nu reuşeşte. Cei doi găligani de lângă Gondea au pus mâna pe el.

– Bănuţii!

– Dacă tata azi nu mi-a dat.

– Dă-i pe-ai mamei.

– Mama...

– Zât! îi trage un picior în fund Gondea, şi-şi caută de drum cântând.

De ce vrei să-mi iei ciorapul,
N-ai ciorapul tău? Miau!
Stai, să vezi că dai de dracul,
Tu şi neamul tău, miau!

Aceştia sunt elevii din noua mea şcoală, colegii, cum s-ar zice, din adunătură.

Un elev, tot de prin clasele primare, vrea s-o şterpelească, dar şi el e prins de Gondea şi coechipierii săi.

– Ia scoate mâncarea!

– Dacă numai doi biscuiţi am, îngână copilul.

– Pe-al treilea să-l mănânci tu! îi arde un picior în fund Gondea, dar tot atunci îl opreşte. Stai! strigă şi-i trânteşte geanta sa în spinare.

Curios, ce au de gând să facă ceilalţi doi găligani?

Îi aruncă în spinare şi genţile lor. Târâie copilul, se clatină. Dar n-are voie să rămână în urmă.

– Hai, catâre... îl îndeamnă Gondea...

Merg încet din urma companiei ce tot creşte-n drum spre şcoală.

– Noroc, Lighian! salută Gondea pe un alt elev.

– Buna, Gondea! răspunde acela, îi strânge mâna şi se alătură companiei.

Şi iar e veselie. Şi de ce nu, dacă aici s-au adunat răii de pretutindeni. Înainte era câte unul în şcoală, acum toţi au fost adunaţi la un loc. Şi Gondea-i veseleşte cu chitara.

Odată direcţia şcolii îi luase chitara lui Gondea, dar acesta nu s-a prea supărat. I-a luat-o, foarte bine, a zis, şi a încetat să mai frecventeze şcoala. Au venit elevi după dânsul. El i-a fugărit. S-a dus la el diriginta. Nici nu i-a permis să-i treacă pragul. I-a spus mai întâi să-i aducă directorul chitara şi atunci va mai sta de vorbă. Tata? Tata lui a murit într-un accident, se zice. Mama? Ce să facă mama lui, femeie slabă, bolnavă? N-au avut încotro, într-o zi directorul i-a adus chitara, numai să vină la şcoală. Şi Gondea iar s-a pus pe cântat. Cântă când se duce la şcoală şi când vine de la şcoală. De câteva ori a fost luat la poliţie, dar întrucât nimeni n-a depus mărturie cum că el, Gondea, e acela care se poartă necuviincios pe stradă, insultă bătrânii şi copiii, defectează mereu telefoanele, a fost eliberat. Toţi spun că-i bandit şi-ntr-o zi ar putea să-ţi vâre un cuţit în spate, toţi se tem. Mie, însă, mi se pare că e băiat bun, atât că-i mereu amărât, dar ştiu de ce-i amărât. L-am văzut într-o zi cum se uita la tatăl unui copil, care venit nu se ştie de ce la şcoală. Sfinte, cu câtă dragoste se uita la tatăl copilului! Se mai zice că Gondea învaţă la şcoala nr. 2, una din cele mai bune din oraş.

– Doc! strigă Gondea, vrei o bucată de biscuit?

– Nu, zic, deşi aş mânca şi unul întreg. Nu vreau să intru în compania lui. Îl admir, dar de la distanţă.

– Cum vrei, zice Gondea şi continuă să cânte:

Merg cum merg aşa pe stradă,
Hop, motani o droaie: miau!
Dezbrăcaţi-vă, băieţi,
Că e vorba de bătaie: miau!

Ce-ar fi oare, mă gîndesc, să-mi procur şi eu o chitară, să-l fac pe nebunul?! O chitară sau o tobă?! Bum, bum, bum... să vin cu toba la şcoală...

„Încetează! Încetează!“ ar striga diriginta.

„Afară! Afară din şcoală!“ ar porunci directorul.

„Dă-i! Dă-i bătaie, Doc!“ ar urla cu gura până la urechi Gondea.

Dar tata, mama, oare m-ar observa?!

VIII

Cu cât mai mult înaintam spre şcoală, cu atât mai multă lume se aduna în jurul nostru.

Grecu, Izbândă, Topală, Dada... şi toţi sunt din clasa mea, clasa a noua „A“. Şi ei au venit de prin alte şcoli, nici ei n-au fost fruntea clasei în şcolile lor. În primele zile erau cam trişti, dar s-au deprins. Dada n-a fost nici o secundă abătută. Cum a intrat în clasă, a zvârlit geanta şi repezit spre noi.

– Băieţi, staţi să vă spun... cu vorba asa a apărut în clasă, aşa şi umblă până în prezent.

Mereu are ceva nou să comunice, deşi, în fond, totul se reduce la nişte observaţii mărunte, pur femeieşti.

– Băieţi, ştiţi că o elevă din şcoala nr. 13 s-a căsătorit?!

– Nu mai spune!

– Vă spun eu, mi-a fost colegă!

– Dar tu când te căsătoreşti?! se-ntâmplă să-i oprească cineva pornirea.

– Eu?! face ea ochi mari, îi cuprinde pe toţi cu privirea.

Uite-o s-a şi alăturat cârdului nostru. E curios, ce noutăţi ne mai aduce azi.

– Băieţi, staţi să vă spun!

– S-a căsătorit o elevă din clasa întâi! o-nţeapă Grecu.

– Ah, nu... Staţi să vă spun!

– O elevă din clasa a treia! nu se lasă Grecu.

– Ah, nu... staţi să vă spun!

– Aseară te-ai sărutat pentru prima dată! îi sare Izbândă în ajutor lui Grecu.

– Eu?! pare ea uimită. Mai bine mă spânzur... voi, pur şi simplu, nu mă ascultaţi?

– Linişte! strigă autoritar Gondea, şi în liniştea ce se lasă răsună clar vocea Dadei.

– Am văzut-o ieri pe mama lui Lucic.

– Care Lucic? de data asta Gondea îl face pe nebunul.

– Lucic din clasa noastră, mai este şi altul?

– A... şi ce-i cu mama lui Lucic?

– E frumoasă ca o actriţă.

– Şi?

– Cum şi? Mi-a atins mână, m-a întrebat ce noutăţi mai avem în clasă.

– Şi tu?

– Eu... eu am condus-o până la taxi... toată lumea se uita numai la noi!

– Şi bătea din palme.

– Cine bătea din palme? priveşte zăpăcită Dada.

– Lumea. Se uita la voi şi aplauda!

– Aplauda?

– Cineva a şi strigat „ura"!

– De ce, mă rog?

– Că arătaţi ca nişte actriţe!

– Atât, bate în retragere Dada, dar acum o atacă Gondea.

– Da cum stai de strajă zilnic pe lângă Lucic, nu i-ai spus?

– Ba i-am spus, se aprinde iar Dada.

– I-am spus şi despre cum a fost primit Lucic după operaţie: diriginta a făcut o mică adunare cu ocazia întoarcerii lui Lucic, în cadrul căreia a spus să fim foarte atenţi cu el...

– Deoarece Lucic a fost operat de apendicită...

– Da, Lucic a fost operat de apendicită...

– Şi de azi înainte trebuie să umblăm tot câte doi străjeri prin preajma lui Lucic ca să nu fie lovit cumva... un străjer – în stânga, altul – în dreapta.

– Da, i-am spus că mereu ne aflăm câte doi elevi în preajma lui, dumneaei să fie în pace, că noi...

– Lucic se duce să bea apă...

– Doi îl însoţesc!

– Se duce Lucic la bibliotecă...

– Doi îl însoţesc!

– Ah, băieţi, voi râdeţi, dar eu am aflat de la mama lui Lucic o mulţime de lucruri. În primul rând...

– Că tatăl lui Lucic iar a fost avansat! nu se lasă Gondea, o-nţeapă şi surâde cu înţeles.

– Exact! ochii Dadei s-au făcut şi mai mari. De unde ştiţi?!

– Şi că în curând va fi din nou avansat?

– Întocmai!

N-o mai ascultă nimeni pe Dada. O lăsăm să flecărească. Despre Lucic se ştie totul. Cuvintele directorului, spuse dirigintei noastre la transferul lui Lucic din şcoala nr. 2 în şcoala noastră, au fost auzite de întreaga clasă:

„Copilul e o pramatie, dar tată-său... ştiţi cine-i? Fiţi atenţi cu dânsul!"

– Tăbăcitu! strigă cineva, şi la grupul nostru ce înaintează spre şcoală se mai alătură cineva.

Tăbăcitu.

Ciudat, îmi place băiatul acesta. E un elev retras, tăcut, numai că nu-i merge în viaţă, nu se ştie de ce. Aproape zilnic se întâmplă ceva cu dânsul, este zdupăcit. Doi fraţi gemeni din clasa a şasea s-au pus pe capul lui, îl coşesc. Alaltăieri Tăbăcitu a mâncat bătaie, ieri – din nou avea s-o încaseze. Şi tot cam pe degeaba. Alaltăieri a avut o poveste la vestiar cu fraţii gemeni care, nitam-nisam, l-au luat la tăbăcit numai pentru că impermeabilul lui Tăbăcitu era exact ca şi al fraţilor gemeni. Mărimea – aceeaşi, culoarea – aceeaşi, cusătura – aceeaşi. L-au bătut fraţii până nu s-a dumerit cineva care-i povestea. Impermeabilul unuia dintre fraţii gemeni era sub altă haină, dar ce se mai putea face când el a încasat bătaie?! Ieri Tăbăcitu şi-a schimbat haina, nu mai ploua, şi-a luat giaca,

fraţii însă iar au sărit asupra lui la vestiar. Şi iar numai din cauza că giaca lui Tăbăcitu era exact ca cea a fraţilor gemeni.

„Dezbrac-o!" strigau fraţii.

„Dar e a mea..." bolmojea încurcat Tăbăcitu.

„Dacă e a ta atunci..."

Şi dă-i, şi dă-i.

Câteodată mă gândeam: oare nu cumva fraţii gemeni îşi potrivesc hainele intenţionat cu hainele lui Tăbăcitu, ca apoi să-l ciomăgească?

– Fraţii gemeni te aşteaptă, îl ia peste picior cineva încă de departe.

– De ce să mă aştepte? face Tăbăcitu stingherit, uitându-se la hainele sale.

– Tăbăcitule, ar trebui să vii în chiloţi la şcoală... îl sfătuieşte Gondea.

– Catârul... anunţă cineva alăturarea lui Catăru la grupul nostru.

Catâru e porecla acelui băiat.

„Ce s-a întâmplat?" apăru fulger într-o bună zi în clasă un om zdravăn cât un munte. Habar nu aveam pe atunci că zdrahonul e tatăl lui Nică şi că fusese chemat la şcoală în legătură cu notele rele luate de fiul său.

„Dumneavoastră sunteţi tatăl lui..." se interesă profesoara.

Nică al nostru se şi ridică în picioare, leit bărbatul din prag.

„Da, eu sunt... Dar ce s-a întâmplat?! aproape strigă bărbatul şi pe loc uită de profesoară, de prezenţa noastră, de tot. Se-ntoarse brusc spre feciorul său şi zi-i, şi zi-i, încât am încremenit cu toţii: Măi băieţele, unde te afli?! Ştii că pentru cerneala ta muncesc? Ştii că pentru haina ta muncesc?! Ştii că muncesc ca un catâr, ca să te întreţin?!" Şi tot aşa. O-ntrebare mai anevoioasă decât alta. Când a spus că munceşte ca un catâr, noi am tăcut, însă cum a ieşit din clasă, am izbucnit cu toţii într-un hohot straşnic: catâru! Doamna profesoară nu ne-a putut opri din râs, însă răcnetul de fiară rănită al lui Nică, care ne-a spus că ne face una cu pământul dacă mai crâcneşte cineva la adresa lui şi a tatălui său, ne-a

potolit, porecla, totuşi, i-a rămas pentru multă vreme – Catâru, porecla fiind rostită încet.

Îmi place şi Catâru. E un băiat, zău, bun, atât că nu se prea ţine de învăţătură. Citeşte, citeşte, dar nimic nu-i rămâne în cap.

„Dar ce vreţi de la mine?! se răsti ieri la diriginta care se apucase să-l probozească pentru că luase notă rea la franceză. Am citit!"

„Trebuie să citeşti de două ori", insistă profesoara.

„Am citit de două ori".

„Atunci trebuie să citeşti de trei ori".

„Am citit de trei... de zece ori, dacă vreţi să ştiţi! Ce vreţi de la mine?!"

Eu îl înţeleg. Cică striga la fel şi-n şcoala din care a venit.

„Şi acolo luai notă slabă la franceză", obiectează diriginta.

„Luam chiar şi note bune, fiindcă acolo îi urmam pe cei buni, pe când aici după cine să mă iau ?! După Stratu? După Tăbăcitu?! Sau după Lucic?" trânti în încheiere Catâru şi se părea că se speriase şi el de cele spuse, deşi vorbea adevărul pur.

„Cum vorbeşti, sări atunci profesoara, în clasă sunt şi elevi buni!"

„Cine-s, mă rog, cei buni?" m-am prins şi eu deschizând gura. În şcoala în care am învăţat, şcoala nr. 10, erau elevi buni într-adevăr. Aici însă... Cine-s? zic.

„Dar pe tine, Doc, cine te trage de limbă? se-nfurie de-a binelea diriginta. Speia, Cociu nu sunt elevi eminenţi?"

„Fruntaşi! Fruntaşi între codaşi..." mi-am dat eu părerea, dar poate nu era cazul.

Diriginta a început să strige la mine, iar la întrerupere directorul, zărindu-mă, mi-a spus:

„Stratu, te joci cu focul... Nu-ţi place şcoala noastră, ştii ce..."

Nu, nu-mi place. Nu-mi place şi pot s-o spun oriunde şi oricui. Auziţi, nu-mi plaaaace!... Vreau să mă întorc în prima mea şcoală, la primii mei profesori, la colegii mei!...

– Iată şi ferma noastră! arătă Gondea spre poarta şcolii.

Ne fericeşte, cum s-ar spune, şi mai trage un cântec, în premieră:

Au fost slobode oiţe, bâr-bâr-bâr...
Azi sunt toate şcolăriţe... bâr-bâr-bâr...

IX

Când nici în clasa a şaptea „G" a şcolii nr. 10 nu s-a găsit un loc pentru mine, am luat actele, dar nu m-am grăbit să le depun la şcoala nr. 17.

Am ieşit de la director fluierând: încotro s-o iau?!

Mai târziu, m-am pomenit în faţa frizeriei în care lucrează mama.

Ea taman se războia cu un client, care voia să se tundă, mama însă ţinea să şi-l radă.

„Vă spun, se împotrivea omul, mă rad acasă, cu maşină electrică".

„Dar eu cu ce, vreau să te rad... avem şi noi maşină electrică... şi-ncă germană!"

„Vreau să fiu numai tuns. Tundeţi-mă mai repede, că-ntârzii..."

„Acuşi, se poate spune că te-am şi tuns, fătul meu, dar de ras, totuşi, o să te rad..."

„Nu vreau!" sare clientul.

„Şezi, zic" îl presează mama în scaun.

Stau un timp în uşa frizeriei, rezemat de uşor, apoi, fără să zic ceva, mă aşez în primul scaun care îmi cade în cale.

„De ce, mă rog, aşa devreme?!" a dat cu ochii de mine mama.

Întreabă şi-şi vede de treabă: haşchi, haşchi – cu foarfecele; fâşchi, fâşchi – cu pieptenele.

„Am terminat şcoala", îi spun într-o doară, căci şi ea într-o doară mă întrebase.

„Eşti fericit, zice şi-şi caută de lucru, pe tine te aşteaptă vacanţa, iar eu, din nou, n-am să-mi văd capul de trebi o vară întreagă. Planul trimestrial se duce dracului. Ah, nu vreau să ajung la pensie fără să am vechime în muncă!"

Deodată îmi zice:

„Cum, adică, ai terminat şcoala?“

„S-a terminat anul de învăţământ, zic aiurea, nu ştii?!“

„A“, face şi mama tot aiurea.

De tun,s l-a tuns pe client, acum îl rade şi nu se ştie dacă acela îşi dă seama ce i se întâmplă. Mama îi întoarce capul, încolo-încoace, şi atât de repede, încât eu aş ameţi dacă aş fi în locul lui.

„Sper, zice, că n-ai cozi?!“

„De unde, zic, sunt eminent!“

„Da?! se opreşte mama pentru o clipă din bărbierit, îmi aruncă o privire, în clipa următoare însă se uită la clientul care îi face planul. Crede-mă, se adresează aceluia, trebuie să-ţi spăl urechile!“

„Nu vreau!“ sare clientul de pe scaun, se împotriveşte.

Dar mama nu-l lasă în pace:

„Dacă ţi-ai vedea urechile...“ zice.

„Ce se face aici?! se ridică de pe scaun clientul, vrea să fugă. Şeful, unde-i şeful frizeriei?!“

„Şefa, se prezintă calm acela, apărând pe neaşteptate în pragul camerei vecine. Şi ce, mă rog, sai aşa?! îl priveşte ea cu privirea. Ar trebui să-ţi fie ruşine să ieşi cu asemenea urechi în lume!“

Clientul rămâne cu gura căscată, se uită la mine, o secundă doar, fulgerător. În clipa următoare se aruncă spre uşă, mama însă îl înşfacă, la timp, de guler.

Nu mai rabd:

„Mamă, m-au dat afară şi din clasa „G“, am fost trecut în altă şcoală“.

Şi cad în genunchi:

„Du-te, mamă, la directorul şcolii, vorbeşte, mamă, cu dânsul, roagă-l, spune-i c-am să învăţ bine, am să învăţ ca nimeni altul, du-te, mamă, te implor!“

„Nici nu mă gândesc“, mama nu-l slăbeşte pe client, îl strânge de guler.

„Poliţia, poliţia! strigă acela. Unde-am nimerit, oameni buni?!"

„Nici nu mă gândesc, îmi spune mama, nu îndeplinim planul sau vrei să nu primesc primă luna asta?! Şezi!" îi porunceşte mama clientului.

Mă târăsc spre mama, în genunchi.

– „Ce fel de plan, mamă, ce primă? Am fost dat afară din clasa „G", am fost trecut în şcoala nr. 17! Mamă, fac orice vei zice... vrei, îţi pup picioarele?!"

A apărut nu se ştie de unde şi un poliţist.

N-am vrut să asist la spectacol. Mi s-a părut că poliţistul nu era altcineva decât şefa frizeriei, deghizată.

M-am îndreptat spre locul de lucru al tatei.

Pentru primă dată am văzut un om căruia i se scoate un dinte, iar el se tăvăleşte de râs.

Tata trăgea c-o mână de dinte, cu alta ţinea pacientul strâns de ceafă, în acelaşi timp îi spune o nouă anecdotă:

„...soţia îl ţine de mână, da bărbatul răcneşte: „Ăsta nu-s eu!". „Da cine-i?! nu se lasă femeea. Doar te ţin de mână! Te-am prins cu amanta". – „Nu-i mâna mea!" se apără bărbatul.

Hohoteşte tata, hohoteşte pacientul.

Hohotesc pacienţii din anticameră. Veselie.

„O", zice tata cum mă zăreşte şi se apucă imediat să-şi ridice cămaşa pe spate.

Am zbughit-o afară, am hoinărit pe străzi, iar când s-au terminat lecţiile, m-am pomenit în faţa şcolii copilăriei mele.

Elevii plecaseră pe la casele lor.

Se-mprăştiau şi profesorii.

Au trecut pe lângă mine profesorul de matematică, cel de istorie, alţi profesori.

N-am salutat pe nimeni, m-am străduit să rămân în umbra nopţii, dar când s-a ivit fosta mea dirigintă, n-am mai răbdat, i-am ieşit în cale.

„Doc?"

„Doamnă profesoară...", plec capul, plâng.

„Vai, Doc, dragul meu, se fâstâceşte doamna profesoară, nu ştie ce să facă, ce să zică, apoi uită de toate, mă cuprinde

şi i se umezesc ochii. Doc, dragul meu, te-nţeleg, dar nu se poate...“

„Doamnă profesoară, mă omor!“

„Doc!“ doamna profesoară mă strânge şi mai tare la piept.

Plângem amândoi, apoi ea, se vede, îşi dă seama că este profesoară, iar eu sunt elev, mă depărtează puţin şi mă ia la dojenit.

„Să nu mai aud din gura ta asemenea vorbe, Doc! Îţi dai seama ce vorbeşti?!“

„Doamnă profesoară...“

„Nu vreau s-aud nimic! încearcă să fie aspră cu mine, dar nu izbuteşte, din nou mă cuprinde, de data asta însă cu braţul pe după umăr, şi pornim încet în lungul străzii. Doc, dragule, crezi că pe mine nu mă doare... Nopţile nu pot dormi... Oricum, aţi fost şapte ani... fiii mei, şi gata!... Dar nu se poate, Doc!“

„Doamnă profesoară, n-am fost codaş!“

„Ştiu, dragul meu... ai fost elev silitor“.

„Şi-am să-nvăţ de azi înainte numai pe zece, vă promit!“

„Doc, nu se poate... cred şi te-nţeleg, scumpule, dar nu-i în puterile mele să fac ceva pentru tine... Ţi-am văzut ieri ochii, când plecai cu actele, te-ai uitat spre geamurile clasei tale... Doc, dragule, doar nu ţi-a mai rămas mult până la absolvirea şcolii medii. Doi ani, se poate spune, şi treci la viaţa de toate zilele. Fă ceva şi uită, dar cel mai bine ar fi să te pui pe învăţătură. Tot amarul să-l verşi studiind, crede-mă, toată clasa şi eu o să fim mereu cu gândul la tine, precum şi suntem... Şi-apoi, îţi mai pot spune ceva. Crezi că eu n-am trecut, la anii tăi, prin ceea ce treci tu acum? Atât că n-am fost dată afară din şcoala mea dragă, dar am umblat şi eu din şcoală în şcoală, că aşa erau vremurile. Mama mea a fost bolnavă de tuberculoză, de fată, de mică, se poate spune, iar pe atunci erau timpuri grele, tuberculoza era boala de care nu scăpa nimeni. Iar împrejurările au făcut ca eu şi mama să fim singure. Şi, iată, mama umbla dintr-un oraş în altul, de la un doctor la altul, plângea, spunea că nu vrea să moară, să mă lase singură.

Vroia cu orice preţ să se trateze numai de dragul meu. Pricepi? Şi cum era mereu bolnavă, copilăria mea a fost o călătorie. Învăţam într-o şcoală, să zicem, trei-patru luni, mama afla apoi că în alt oraş, alt doctor lecuieşte mai bine, ar vindeca-o de boala nimicitoare, şi hai din nou la drum. Desigur, aveam şi eu prieteni, îmi erau dragi profesorii care mă aplecau asupra cărţii, şi nu doream nici eu să umblu prin lume, dar era mama, pe care o iubeam ca pe ochii din cap, care era gata să facă totul pentru mine. Doc, scumpule, eram gata să fac şi eu totul... Nici n-aş putea spune care şcoală, din cele prin care am trecut în copilărie, mi-a fost mai dragă... Totul a rămas departe, în urmă, în ceaţă... Doc, ridică fruntea sus!"

Am ascultat-o atent, dar la şcoala nr. 17 n-am vrut să mă duc de unul singur. Am venit acasă şi până n-a mers cu mine tata, n-am vrut să fac nici un pas. Ştiam ce va urma. Un elev bun nu este trecut din şcoală în şcoală. Am insistat, şi a mers tata.

Când m-a văzut directorul şcolii nr. 17, a căutat să vâre spaima în mine, dar nu i-a mers. Cum m-a zărit, se vede că i se telefonase, a şi început:

„Asta-i şcoală!... Tu să nu... N-am să permit!... Cine încalcă regulile şcolare... Să nu crezi că asta-i şcoala nr. 10... Pentru voi statul, obştea..." şi dă-i şi dă-i.

Numai că eu nu m-am speriat nicicum, şi directorul s-a potolit. M-a mai privit de câteva ori, apoi mi-a spus să ies, întorcându-se cu faţa spre geam.

„Ce ţi-a spus?" mă aştepta după uşă un elev mic şi negricios, care apoi s-a dovedit a fi din clasa a opta „A", în care am fost repartizat.

„Ce să-mi spună?" făcui indiferent.

„În ce clasă ai fost repartizat?"

„În clasa a opta"

„Ştiu, dar în care?"

„În a opta „A".

„Perfect, zice negriciosul şi se prezintă: Eşanu... Dar pe tine cum te cheamă?"

„Doc...“ am spus fără să-mi dau seama că, astfel, îmi divulgam porecla.

„Ha, Doc... frumos nume...Vrei să-ţi arăt mai întâi şcoala?“

Îmi este totuna, îi dau de înţeles şi pornesc în urma lui.

Îmi amintesc de tata abia când aud că cineva mă strigă.

Vasăzică, descopăr, el nici n-a fost la director?!

Tata se apropie, îmi zâmbeşte.

„Ştii bancul cu mutul?“

„Nu“, plec capul şi rămân indiferent.

„Un tată avea un fiu mut. A crescut fiul mare-mare şi iată într-o bună zi se duc împreună în pădure. Taie ei cât taie şi deodată un copac era cât pe ce să cadă peste tata. „Tată, fugi!“ strigă îngrozit băiatul, şi acela dovedeşte să sară la o parte. Scapă, dar se bucură nu atât că scăpase cu zile, ci pentru faptul că băiatul lui vorbeşte. „Bre, îl zgâlţâie, îl tipăreşte pe umăr, mirat, ştii să vorbeşti?“ – „Aha“, zice liniştit băiatul. „Şi-ai tăcut toţi aceşti douăzeci şi şapte de ani?“ se miră tata. „Da ce aveam să vorbim?!“ spune fiul şi-şi caută de treabă...“ „Ei, cum îţi pare bancul?“ întreabă tata.

Elevul negricios nechează, eu însă tac.

Îi întorc spatele şi mă iau după elevul negricios.

„Acesta-i tatăl tău?“ se interesează acela.

„Nu“, zic şi o iau înainte.

„E mişto!“ zice negriciosul după ce-l priveşte o clipă pe tata, apoi mă târâie prin coridoarele şcolii.

Putea să mă ducă unde dorea, îmi era totuna.

Aceasta nu mai era scumpa mea şcoală, în care învăţasem atâţia ani, alături de scumpii mei colegi şi profesori...

Eşanu, negriciosul, nu ştie gândurile mele, tot merge şi vorbeşte.

„Aceasta-i sala de festivităţi, unde ne adunăm de trei ori pe an – de sărbători. Încolo – e pustie!“

Şi merge mai departe.

„Aici e sala sportivă... Atletismul, să ştii, în şcoala noastră e pe primul plan: alergări pe distanţa de 3 kilometri, 10 kilometri, alergări... Directorul, pricepi, a fost cândva un mare atlet.

Cum stai cu fuga?... Mama îmi scoate în fiecare lună certificat medical...“

Şi mă târăşte mai departe.

„Aici e veceul... aici e punctul medical... aici e bucătăria... iar aici se găsesc bostanii“ îmi arată una din clase, şi eu nu pot să nu-l întreb:

„De ce bostanii?“

„Nu vezi, pe uşă scrie „Clasa 8 „B“. „B“ – bostani... Ai priceput?“

„Aha“, zic şi îl urmez în continuare.

„Iar aici se află căpriţele, arată spre uşa clasei a opta „C“ şi-mi explică. „C“ – căpriţe! Ai priceput?!“

„Aha“, zic eu şi deodată mă pomenesc în faţa unei uşi pe care stă scris cu litere la fel ca şi pe celelalte uşi, mie însă literele mi se par foarte mari şi, nu ştiu cum, caraghioase.

„Clasa 8 „A“.

„Aşii, îmi explică Eşeanu. Ne-am adunat în clasa asta numai aşi! Ai priceput?!“

Când am deschis uşa, am constatat că toţi ştiau deja că a venit un elev nou în clasă. Ştiau şi cum mă cheamă.

„Doc!“ strigară mai multe voci deodată, poftindu-mă să mă aşez lângă un elev, lângă altul, însoţitorul meu însă m-a dus direct la banca lui.

„Ai să şezi cu mine, îmi spune şi o ghionteşte pe fata de alături: i-aţi catrafusele şi şterge-o!“

Fata şi-a luat cărţile, fără să zică ceva, şi a pornit printre bănci, în căutarea altui loc. Abia mai târziu am aflat că era Speia, eminenta clasei.

Iată deci epopeea călătoriei mele din şcoala nr. 10 în şcoala nr. 17.

În pragul şcolii suntem întâmpinaţi de domnul profesor de ştiinţe sociale, care arde de dorinţa de a ne pune la punct, căci cum ne vede, oftează: „Eh, dacă aş fi eu director!“

Azi dumnealui, mi se pare, şi-a schimbat epoleţii.

Da, aşa este!

– Azi eu sunt director! spune şi ne lasă să intrăm pe rând în şcoală. Azi eu sunt director! Arată ghetele!

Când îi vine rândul să treacă prin faţa „directorului", Gondea îi întinde furtunos mâna şi i-o strânge:

– Felicitările mele, dom' profesor. Aţi ajuns director!

– Totdeauna am spus că Gondea e un băiat de ispravă, îl bate pe umăr domnul profesor. Faci azi vreo trăsnaie, nu?!

– Cum a da Dumnezeu, se hlizeşte Gondea şi trece pragul.

Domnul profesor rămâne în uşă, prezentându-se elevului următor:

– Azi eu sunt director... Arată dinţii! Marş din faţa mea!

Şi pe loc:

– N-aţi văzut, Doc s-a tuns?!

– Dar unde-i directorul? se interesează cineva, şi domnul profesor uită de mine, explică:

– Directorul şi-a rupt un picior... Azi eu sunt director!

X

La şcoala nr. 10 diriginta era printre noi şi la recreaţii. Dimineaţa venea cu jumătate de oră înaintea noastră, ne întâlnea pe fiecare în pragul clasei...

Noua mea dirigintă îşi face apariţia în clasă, de obicei, cu treizeci de secunde înainte de începutul lecţiilor.Tot atunci se grăbeşte în altă clasă, aşa că ceea ce întreabă şi ceea ce i se răspunde nu interesează pe nimeni: întreabă aiurea, şi noi îi răspundem aiurea.

– Toţi sunt prezenţi?

– Nu.

– Este vreunul care n-a învăţat lecţiile?

– Da.

– Ştiţi care-i prima lecţie?

– O să vedem.

– S-a măturat prin clasă?

– Cu ce ocazie?

– Geamurile au fost deschise?
– Acuşi le întrebăm.
– Aţi adus catalogul?
– O să-l aducem după lecţii.
– Este cârpă la tablă?
– O să ştergem cu palma.
– Cretă?
– A mâncat-o Speia!

Speia, care în timpul acesta răsfoieşte o carte, se pomeneşte atacată de mai multe voci odată.

– Speia, scoate creta!
– Care cretă, ce vreţi?!

Diriginta însă îi zice mai departe. Aiurea întreabă, aiurea îi răspundem.

– A cui e cartea de pe podele?
– A lui Alecsandri.
– N-aţi uitat că se apropie lucrările de control?
– Am uitat.
– Să mai ştergeţi o dată tabla.
– Doc, zi-i!
– Toţi au stilouri?
– Un stilou pentru toţi.
– Unghiile?
– Ascuţim creioanele cu ele.
– Ieri, sper, n-a laut nimeni nota doi?
– Cinci elevi au luat doi.
– Ştiţi care e lecţia a treia?
– O să vedem.
– Ieri n-a fugit nimeni de la lecţii?
– Profesorul.
– Profesorul de muncă a rămas mulţumit de activitatea voastră?
– Nu! strig eu înaintea tuturora, dar diriginta noastră n-aude, continuă să întrebe.

Mai pune o întrebare, două şi deodată se-ntoarce spre mine.

– Ce-ai spus, Doc, întreabă ea speriată, dar tot atunci descoperă că lipseşte cineva.

Şi anume:

– Lucic lipseşte!

– Lipseşte! strigă clasa.

– Şi voi staţi liniştiţi?

– Stăm liniştiţi.

– D-apoi cine azi îl însoţeşte pe Lucic?!

– Oprea şi Eşanu.

– Ei să se scoale în picioare!

– Iaca, ne-am sculat.

– Cum răspudeţi?!

– Aşa cum aţi auzit... n-avem de gând să-i ţinem lingura lui Lucic al dumitale! mormăie Oprea şi Eşanu, apoi se aşază.

– Oprea, Eşanu, sculaţi în picioare!... Cine va dat voie să vă aşezaţi? De ce nu v-aţi dus la staţia de troleibuz să-l întâlniţi pe Lucic ?! Vă daţi seama ce se va întâmpla dacă cineva îl izbeşte şi cade?! Acum, după operaţie!

– Să cadă! strigă Eşanu şi Oprea. Când a fost operată Fontea, nimeni nu s-a ţinut din urma ei... nu-i aşa, Fontea?!

– Oprea, Eşanu, cum de îndrăzniţi să vorbiţi aşa ceva! se răsteşte diriginta. De Lucic vorbim! Tot acum să-i ieşiţi în cale!

– Să iasă...

– Doamnă profesoară, azi noi avem grijă de Lucic, îşi propune, pe neaşteptate, cineva serviciile.

– Cine, noi?

– Noi, Catâru şi Grecu.

– Foarte bine, dragii mei, se-nvioreză diriginta. Cu Oprea şi Eşanu vorbim mai târziu... Voi acum mergeţi în calea lui Lucic, dar mai repede, că-ntârzii la lecţie în a opta „B".

Catâru şi Grecu dispar după uşă, noi rămânem cu diriginta, căci cineva e revoltat:

– Cât se poate să mai patrulăm în jurul lui Lucic? Au trecut mai bine de trei luni de la operaţie!

Diriginta însă n-aude.

Gândurile şi ochii îi fug de la un geam la altul: nu se arată Lucic?

Cineva îi spune că Lucic îl face pe nebunul, de mult s-a însănătoşit, dar ea n-aude, se tot uită prin geam.

– Iată-l!

Apare Lucic.

În dreapta lui e Grecu, în stânga – Catâru.

– Bună ziua, Lucic, se repede spre el diriginta, îl pipăie, îl mângâie. Cum te simţi, puişor?

– Binişor, apleacă ochii şireţi Lucic.

– Te mai doare apendicita?

– Doare.

– Unde l-aţi găsit? se interesează diriginta.

– Aştepta la staţia de troleibuz, explică Catâru.

– Aşa-i, sare diriginta. Cum să vină sărmanul, dacă-l doare... Grecu, Catâru, vă rog să fiţi până la sfârşitul lecţiilor cu ochii pe dânsul, nu cumva să-l izbească cineva... ştiţi ce poate să se întâmple?

– Dar eu n-am făcut temele... scânceşte fals Lucic şi iar pleacă ochii şireţi.

– Sărmanul... îl căinează profesoara, cum să mai faci temele dacă te mai doare... Lasă, mai vorbesc cu profesorii.

– Să nu-l întrebe până la sfârşitul anului! zice cu răutate cineva, dar diriginta are părerea ei în această privinţă.

– Dacă va fi nevoie, va fi ajutat până la sfârşitul anului. Nu e treaba voastră! Nică, Grecu, m-aţi înţeles, să fiţi cu ochii pe Lucic... of, fug că-ntârzii!

Şi fuge.

Parcă-i mama mea.

Diriginta iese, Lucic aruncă geanta pe bancă.

– Ura! urlă el, am scăpat şi azi de lecţii!

– Chimista vine! anunţă careva, şi în clasă se face linişte.

Scot cartea şi o pun liniştit pe marginea băncii.

XI

Chimista e, cum s-ar zice, veterana şcolii. Predă aici chiar din prima zi a inaugurării şcolii nr. 17, fapt cu care se mândreşte grozav. Ea a fost repartizată încoace după ce a terminat universitatea. E o profesoară severă, dar bună.

– Călătorul rămâne călător, zice ea ori de câte ori se-ntâmplă să facem vreo boroboaţă. Ne zice călători, pentru că suntem adunaţi aici de prin alte şcoli.

– Cum să înţelegem? întreabă ba un elev, ba altul, când ne pişcă cu vorba.

– Călătorul n-are mamă, n-are tată.

– Da noi avem şi tată, şi mamă.

– Călătorul nu prinde nicăieri rădăcini... îi este totuna la care masă se aşază, cu cine stă la masă.

– Nu însă şi ce mănâncă! căută să se mândrească Gondea că este şi el călător, şi se pomeni chemat la răspuns.

– Care-i formula apei?

– Îî...

– Treci la loc, doi!

– Pentru ce?

– Călătorul, Gondea, caută numai mâncare bună, el nu face treabă nicăieri. Şcoala din care ai fost exmatriculat, după cât ştiu, e o şcoală bună. Ai fost codaş, nu?

S-a aşezat Gondea – ce-avea să zică?

– Stratu, şi tu eşti călător? mă întreabă chimista în ziua în care mă descoperi pentru prima dată la ora de chimie.

– Da, mă bâlbâi.

– Poftim, încă un patriot, făcu ea, ca şi cum clasa n-ar fi ştiut că şi eu sunt călător. Din care şcoală, mă rog, ai nimerit aici?

– Din şcoala nr. 10.

– E o şcoală bună. Ce-ai făcut pe acolo de te-au împins la noi?!

– Nimic.

– Nimic naşte nimic.

– N-am făcut nimic, zic şi o privesc drept în ochi, doar îi vorbeam adevărul... de altfel, ce puteam să-i mai spun? Nu eram eminent şi când s-a cerut reducerea unui anumit număr de elevi, am nimerit printre aceştia...

– Aa... făcu ea şi-mi spuse amabil să mă aşez. Dar nu uita că tot călător rămâi, asta însă nu te poate împiedica să devii într-o bună zi elev exemplar... nu uita! Caută să prinzi în viaţă rădăcini. Zilnic le vorbesc colegilor tăi şi mi se pare că vorbesc în vânt... Nici boabă de chimie nu ştiu, iar omul, fără rădăcini, repet, mult nu trăieşte...

Cuvintele ei m-au pătruns atât de adânc, încât era cât pe ce să izbucnesc în lacrimi. Doamnă profesoară, am vrut să-i strig, eu am avut rădăcini, şi rădăcinile mele sunt acolo, în şcoala mea, între elevii şi profesorii mei, care m-au întâmpinat şi m-au crescut până în clasa a şaptea... Am vrut să-i spun că nu are dreptate, căci nu eram aşa cum mă consideră. M-am gândit să-i strig, dar privirea ei deveni rece, ridică catalogul de pe masă, îl puse subsuoară şi-ntrebă răspicat, de altfel ca şi acum:

– Cine-i azi de serviciu?

– Izbândă.

– Izbândă, ia clasa în primire şi, pe vârfurile degetelor, vă prezentaţi în cabinetul de chimie.

Fie că chimista vorbeşte mereu adevăruri, fie că chimia e totdeauna prima lecţie, dar elevii o ascultă cu supuşenie.

Ne ridicăm, lăsăm încet băncile, luăm cărţile de chimie sub braţ şi pornim pe vârfurile degetelor.

În coridor suntem întâmpinaţi de fizicianul care, la ora asta, nu o dată, se întâlneşte cu chimista.

– Unde-i târâi? întreabă el.

– În primul rând, răspunde aspru chimista, nu-i târâi, ci-i însoţesc. În al doilea rând, eu nu las elevii să intre de capul lor în cabinet, cum fac unii. Dotarea cabinetului costă bani grei, s-a investit un pumn de bani pentru a educa generaţii întregi...

– Vreţi să spuneţi că eu sunt... se apleacă la urechea ei în asemenea cazuri fizicianul, surâde, noi însă auzim ce-i spune profesoarei noastre. Vreţi să spuneţi că şi eu... las elevii în cabinetul de fizică să facă ce doresc până la sosirea mea?!

– N-am spus aşa, răspunde tare chimista. Ai auzit ce cred despre munca mea şi despre şcoală, despre datoria mea de pedagog, zice şi-şi caută de drum. Înainte însă de-a li se despărţi căile, chimista îi mai aminteşte:

– Colega, e timpul să te pui pe treabă, să iei exemplu de la noi, iştilalţi profesori din şcoală, care facem câte ceva. În şcoală sunt şi copii buni, nu uita. Eşti pedagog!

Şi-l părăseşte.

Când ajungem în faţa cabinetului de chimie, ne spune să ne dăm la o parte, să deschidă uşa.

– Intraţi câte unul, porunceşte.

– Gondea să intre ultimul! caută să rupă tradiţionala ordine Gondea.

– Gondea poate să nu intre, zice chimista. Dar dacă Gondea insistă, mă rog, îi pot da chiar şi un sfat. Ia-l şi pe Catâru, te rog, îl sfătuieşte ea.

Catâru nici la alte obiecte nu străluceşte, dar la chimie – să te păzească sfântul să-l auzi.

– De ce, mă rog, una-două Catâru... se revoltă acela, mai este şi Doc, nu se ştie de ce îi vine mereu pe limbă numele meu. Cum îl pişcă cineva, mă împinge pe mine înainte.

– Să treacă să şteargă tabla, anunţă profesoara, şi Catâru chicoteşte.

Pentru o clipă, îmi trece prin faţa ochilor mama, tata, ciondăneala de dimineaţă, ruga mea fără sfârşit să fiu înscris în şcoala veche, şi răbufnesc:

– Ba n-am s-o şterg... Şi, în genere, să ştiţi că de azi înainte n-am să şterg niciodată tabla. S-a terminat! zic şi mă aşez în bancă.

– Ce, mă rog, a dat peste tine? se miră chimista, mi s-a părut că ai înţeles câte ceva după discuţia pe care am avut-o adineaori... Deci, călătorul rămâne călător?

Să nu mai îndrăzniţi să-mi spuneţi aşa, am vrut să sar pe loc în picioare, să strig, ba chiar mi-am şi încordat picioarele, dar le-am lăsat sub bancă aşa cum stăteau. Oare are dreptate? Nu am rugat-o o jumătate de oră, dimineaţa, pe mama să facă tot ce poate, dar să mă transfere în şcoala copilăriei mele?

– Bine, zice chimista, atunci să şteargă tabla altcineva.

– Nimeni altcineva nu poate să şteargă tabla, nu se lasă Gondea. La noi în clasă Doc se pricepe în aşa ceva, numai Doc. Astfel a hotărât clasa. El a venit ultimul în clasa noastră – el şterge tabla! Nu-i aşa, Doc? Cam de ce să-ţi ia pâinea?!

– Doc, mi se adresează cu voce mai dulce profesoara. Şi eu ştiam că numai tu ştergi tabla, nu te supăra...

– Am şters-o... caut să protestez, dar acum cu o jumătate de gură, să nu izbucnesc în lacrimi.

Chimista nu-i de vină că eu sunt nenorocit... De ce m-aş purta rău cu ea?!

Pun mâinile pe bancă, plec fruntea peste mâini.

– Cer iertare, Doc, zice pe neaşteptate profesoara şi se apucă să şteargă tabla.

Nimeni nu se aştepta la aşa ceva.

Oricum, în cabinet e linişte, şi liniştea apasă rău asupra celor care nu si-au pregătit tema.

– Doamnă profesoară, sparge tăcerea îndoielnic, Lucic.

– Te-ascult, Lucic.

– Doamna dirigintă v-a pus la curent despre situaţia mea?...

– Mi-a vorbit... dar ce s-a întâmplat? întreabă profesoara, îşi aminteşte de ceva, arată nemulţumită. Poftim, încă un erou... Aşază-te, prăpăditule!

V-am spus: chimista taie, nu alege.

Noi râdem, Lucic însă a scăpat de o notă proastă la chimie. Ne priveşte biruitor. Ba mai are ceva de spus.

– Doamnă profesoară! zice el.

– Ce s-a întâmplat? se miră profesoara.

– Doc vă roagă să-l întrebaţi tema... se uită la mine Lucic, rânjeşte...

XII

Avem şi doi clovni în clasă, Nacu şi Tacu. Reprezentaţia lor începe chiar din clipa în care se aude sunetul la recreaţie şi ţine până se anunţă începutul lecţiei următoare. Cine vrea – ascultă, cine nu – poate să iasă afară. Tacu, de obicei, ne informează despre cele mai trăsnite noutăţi ale zilei, Nacu ne ridică buna dispoziţie cu bancuri. Tacu: „Ştiţi oare că...“ Nacu: „Zâmbiţi, vă rog!“.

Eu aş zice că face să-l asculţi pe Tacu,care este o enciclopedie, ştie o sumedenie de noutăţi din domeniul ştiinţelor. Adesea însă e greu să-l asculţi. Elevii sunt gălăgioşi, unii îl întrerup, dând prioritate celuilalt, lui Nacu, bancurilor lui proaste, alţii pur şi simplu le cer amândurura să înceteze comicăriile ca să se pregătească, în linişte, de lecţia următoare. Şi-i păcat. Tacu are obiceiul să nu repete noutăţile. Le difuzează, cum îi place să spună, doar o singură dată. Le-ai prins – bine, nu – aleluia.

Tacu şi Nacu, fiecare în felul lui, prezintă spectacolul, iar elevii bâzâie ca într-un ştiubei. Personal, aş vrea să-l ascult pe Tacu, poate spune ceva nou în ceea ce priveşte zborul navei cosmice americane „Mariner“, lansată spre Jupiter. Mai există oare viaţă în cosmos?

TACU: Ştiţi oare că... în capitala Republicii Moldova temperatura medie anuală este egală cu + 9,1 grade?

NACU: Zâmbiţi, vă rog! Ştiţi ce-i aceea viteză cosmică? Viteza cu care fug eu de la şcoală!

TACU: Ştiţi oare că... suprafaţa lacului din Valea Morilor e de 36 hectare?

NACU: Zâmbiţi, vă rog! Profesorul: „De ce, elevule, te emoţionezi aşa? Te temi de întrebările mele? Elevul: „Nu, mă tem de răspunsurile mele“.

TACU: Ştiţi oare că... populaţia pământului numără 4,5 miliarde de oameni? Potrivit calculelor efectuate de specialiştii în problemele demografice, populaţia planetei noastre creşte cu 172 oameni pe minut, 250 mii pe zi şi 90 de milioane pe an.

NACU: Zâmbiţi, vă rog! Şeful de club (unui individ care ţinea cu orice preţ să pătrundă în club): „Matale n-o să intri, taică". Individul, mirat: „De ce?" Şeful de club: „La adunare va trebui să batem din palme, iar mata ai numai o mână".

TACU: Ştiţi oare că... Un inginer scoţian a creat un model interesant de avion? Avionul are două locuri şi e făcut din plastic. Pentru economie de spaţiu în hangar, aripile pot fi strânse în fuzelaj. Un motor de 95 cai-putere dezvoltă o viteză de 300 de kilometri pe oră şi permite pilotului să străbată, fără escală, o distanţă de 1500 de kilometri. Greutatea avionului e de numai 280 de kilograme.

NACU: Zâmbiţi, vă rog! În ograda unei bătrâne s-a găsit o bombă. O ţinea chiar lângă prag, încă din timpul războiului. „Dumneata ştii ce-i asta?" o întreabă cineva. „Nu, răspunde bătrâna, bat sapa pe ea".

TACU: Ştiţi oare că... din Jupiter ar putea fi făcute 1300 de sfere cu acelaşi diametru ca şi cel al Pământului?

NACU: Zâmbiţi, vă rog! Un ţăran, după ce s-a jeluit poliţiei că i s-a furat pufoaica, se-ntoarce în sat, intră în casă şi deodată începe să răcnească: „Am găsit-o! Am găsit-o!" „Unde?!" – întreabă lumea curioasă. „Sub maiou!" – „Da unde era maioul?" – „Pe mine!"

TACU: Ştiţi oare că... albinele reuşesc să zboare şi în ţinuturile arctice, şi în deşert? Căldura excesivă sau gerul nu le prea incomodează. Cum de izbutesc astfel de performanţe? Răspunsul l-a găsit un cercetător american care, după experimentele făcute, e de părere că albina anihilează excesul de căldură cu ajutorul unui mecanism foarte ingenios. Când sunt ţinute la temperatura de 46 grade Celsius, albinele secretă picături de nectar care se evaporă. Apariţia unei picături de nectar pe acul albinei provoacă o răcire cu câteva grade a temperaturii corpului ei. După aceea ele înghit nectarul şi din nou îl elimină, dacă temperatura se ridică, şi tot aşa...

NACU: Zâmbiţi, vă rog!...

Şi pentru prima dată cei din clasă izbucnesc în hohote, râd însă nu de cele spuse de Nacu, ci de altceva, şi anume,

de apariţia în clasă a unei femei ţinând în mână un ceaunaş acoperit.

Femeia s-a oprit în faţa clasei, se uită buimăcită la cei ce hohotesc; elevii, însă, care se aflau afară, n-o lasă mult pe gânduri, o împing în clasă, o-nconjoară şi-i iau ceaunul.

– Mâncăm sarmale! strigă mai tare decât toţi Gondea şi ridică ceaunul deasupra capului, încât nimeni nu poate să-l ajungă. Mâncăm sarmale!

În câteva clipe se clarifică totul. E ziua de naştere a lui Tăbăcitu. Mai că uitasem. Alta însă e încurcătura. Zilele de naştere le sărbătorim în timpul recreaţiei mari, mama lui Tăbăcitu însă... Şi, să vezi, a venit cu ceaunul cu sarmale la şcoală!

– Mamă, ţi-am spus... scânceşte ruşinat Tăbăcitu.

– Da ce mi-ai spus, puiule? nu pricepe mama.

– Mamă, ţi-am spus...

Lui Tăbăcitu îi este ruşine că mama sa a adus în clasă...

Ce mai, un ceaun cu sarmale n-a adus încă nimeni la şcoală!

Părinţii aduc cutii cu bomboane, ciocalată, tort, mere, dar...

– Ce-am făcut rău, puiule! se miră mama lui Tăbăcitu.

– Când ţi-am spus, mamă, să vii?...

– D-apoi am vrut să aduc sărmăluţe calde, puiule...

– Taci, Tăbăcitule, strigă mai tare decât toţi Gondea. Nu te sfii! Ai o mamă genială! strigă, se aşază direct pe podea, pune ceaunul între picioare şi se apucă să înfulece sarmale.

– Cum de-ndrăzneşti?! apare ca din pământ diriginta, înşfacă ceaunaşul de la Gondea.

Gondea rămâne zăpăcit cu o sarmală în mână.

Diriginta o descoperă pe mama lui Tăbăcitu.

– Dumneavoastră! Ah, sunt fericită că vă văd... se aproppie de ea, să vă pup!

Şi femeile se cuprind, se sărută.

– Vă aşteptam să veniţi la recreaţia mare! parcă s-ar dezvinovăţi nu se ştie de ce diriginta noastră.

– Am vrut să le-aduc călduţe! parcă s-ar dezvinovăţi şi mama lui Tăbăcitu.

– Aşa-i... şi mie îmi plac călduţe, surâde diriginta.

Nu ştie unde să pună ceaunaşul, ca să ia şi ea o sarmală. Gondea, între timp, şi-a revenit, a mâncat sarmala şi iar înşfacă ceaunul.

– Îl ţin eu, doamnă profesoară.

– Ba nu, o să mănânci toate sarmalele! strigă clasa.

Doamna profesoară se apucă să facă ordine, însă nu mai are când – se aude sunetul!

– Aoleu! zice şi tot atunci găseşte soluţia. Aliniaţi-vă, vă dau la toţi câte o sarmală şi ne despărţim... Doc, ce aştepţi?

– Eu am mâncat deja...

– Nu vrei să-l sărbătorim pe Tăbăcitu?

– Am spus doar că am mâncat o sarmală.

– Iar o faci pe originalul?! Zici că nu vrei să ştergi tabla?!

Tot ce mă leagă de şcoala asta mă enervează, îmi ridică sângele la cap.

– N-am şters şi nici n-am să şterg! declar.

– Opreşte-te, opreşte-te... caută să mă potolească diriginta. Te-ai şi pornit de-acum... Ei sarmala? Hai, că toţi au luat!

– Am spus c-am mâncat!... Daţi-i domnului profesor! zic hotărât şi arăt spre profesorul de ştiinţe sociale care tocmai intra pe uşă.

– Că bine zici, sare diriginta noastră şi-i vâră şi domnului profesor o sarmală în mână. Numai una a rămas, domnule profesor, mă iertaţi!

– Cu ce ocazie? întreabă surâzând acela.

– Azi l-am sărbătorit pe Tăbăcitu, e ziua lui de naştere.

– Da? Şi eu ce fac cu sarmala?

– Mâncaţi-o! îl îndeamnă o elevă.

– Mâncaţi-o! strigă clasa în cor.

Domnul profesor pune sarmala în gură.

– Felicitările mele! îi întinde mâna Gondea, după ce profesorul înghite sarmala.

– Cu ce ocazie mă feliciţi, Gondea? trece profesorul spre mijlocul clasei, uitând, se vede, de sarmala mâncată.

– Cu ocazia zilei sarmalei! rânjeşte Gondea.

– Faci şi azi, totuşi, o nebunie, nu?... zice domnul profesor, dar Gondea nu mai aude, îl bate cu palma pe spate pe Tăbăcitu, care moare de ruşine.

– Ai o mamă de aur... Nu ştii, la recreaţia mare mai aduce un ceaun?

– Aşază-te, Gondea, îl astâmpără domnul profesor. Am adus alt ceaun... uite-l, e după uşă, şi cum zice, uşa se deschide şi în prag apare un străin. Va asista la lecţie, anunţă autoritar domnul profesor şi-l invită pe străin: Poftim, luaţi loc.

În clasă s-a lăsat o linişte de mormânt. La tot ce vrei ne aşteptam, asistent însă nu ne-am dorit.

XIII

Se poate spune că lecţia de ştiinţe sociale a şi început.

– Gondea!

– Ascult, se ridică Gondea zăpăcit.

Profesorii nu-l prea scoate la răspuns pe Gondea în zile obişnuite, darămite... Poate e o încurcătură? Gondea se uită în jur... Nu, nu-i nici o încurcătură, profesorul anume lui i se adresează.

– Treci, alteţă, la răspuns.

Altă dată Gondea ar mai discuta, dar acum n-are încotro, e prezent asistentul! Iese în faţa clasei.

– Felicitările mele, îi prinde profesorul mâna, i-o scutură el de data asta.

Gondea acum pare şi mai buimăcit.

– Cu ce ocazie? se uită când la asistent, când la domnul profesor.

– Pentru că eşti scos la răspuns...

– Aaa... face Gondea şi pe loc se regăseşte. Da de ce n-o scoateţi să răspundă pe Dada?

Abia acum observăm că Dada lipseşte din clasă.

– Băieţi, ştiţi ceva!... zice Dada apărând ca fulgerul pe uşă. Zărind însă asistentuul, bate în retragere, dă bineţe: Bună ziua!

– Să-i strâng mâna şi Dadei, zice domnul profesor.

– Nu face! strigă deodată Gondea.

– De ce, mă rog? îşi retrage mâna domnul profesor.

– Comisia o să ne dea de ruşine.

Domnul profesor îşi vârâ mâinile în buzunar, surâde.

– Mda, Gondea, faci progrese... zi-i, să te-auzim, tema!

Salvarea noastră, totuşi, e domnul profesor, care nu cere să răspunzi strict la întrebare, ci lasă să pluteşti prin ştiinţele sociale.

Principalul, zice el, e să ne vadă că chibzuim cu mintea noastră, că judecăm.

Cred că de aceea şi-a astupat urechile asistentul, să nu audă cugetările lui Gondea, care în domeniul teoriei luptei de clasă sună cam aşa: tu ai, iar eu n-am; eu te ciomăgesc şi-ţi iau ce ai; acum eu am, tu n-ai, şi-i rândul tău să mă ciomăgeşti; apoi eu te ciomăgesc, apoi tu mă ciomăgeşti, apoi – eu, apoi – tu.

– De ajuns, Gondea, îl opreşte domnul profesor, că ameţesc...

– Să mă iertaţi, dom' profesor, eu vorbesc popular, nu pot gândi, dacă nu vorbesc popular.

– Nu-i vorba de asta... După spusele tale, Gondea, lupta de clasă niciodată nu se termină.

– Ba se termină, nu se lasă Gondea. Când vor dispărea clasele. Aşa scrie în carte, zău.

– Mda, face domnul profesor. Felul tău de exprimare lasă, totuşi, de dorit. Să auzim ce spun Marx şi Engels despre familia burgheză. Ai auzit de aşa ceva?

– Auzit, zău.

– Zi-i.

– Familia burgheză se bazează pe capital, pe câştigul privat...

– Hai-hai... surâde domnul profesor. Imperialismul mondial dă înapoi în faţa ta...

– Familia burgheză... Burghezul vede în soţia sa o simplă unealtă de producţie, o sapă.

– Ei, dar care este locul femeii în societatea noastră?

– S-o luăm pe mama...

– De ajuns. Dacă o să-ţi mai cizelezi, Gondea, unele fraze şi o să te ţii de carte, îl opreşte domnul profesor, zău c-ai să pui într-o zi imperialismul mondial pe fugă... Trei.

– O notă luată prin muncă, dom' profesor, nu-i aşa? întreabă, se agită Gondea; a atins azi, se poate spune, culmea succesului.

– Aşa-i, Gondea.

– Strângeţi-mi mâna, zice Gondea, dar domnul profesor se dă la o parte.

– Lasă, Gondea, am să-i strâng mâna Dadei... zice şi se adresează fetei: Dada, ia spune-mi ce ştii despre stat.

– Ah! regretă Gondea, eu ştiu să răspund şi la întrebarea asta!

– Ştii, fiindcă ai dat mâna cu comisariatul! precizează nu se ştie de ce Zgârcea.

Domnul profesor nu-i ia în seamă nici pe Zgârcea, nici pe Gondea. Se aşază pe scaun, arătând că e gata s-o asculte cu mare luare aminte pe Dada. Îşi amimteşte însă de ceva, se ridică.

– Rămâi pe loc, Dada, zice.

– De ce? se interesează Gondea. După ce a luat nota trei a devenit foarte activ. Profesorul însă are părerea sa despre toate. Vrea să-l asculte, de exemplu, pe Zgârcea. Iată că-l zăreşte pe Lucic care, speriat de întrebările domnului profesor, ar vrea s-o şteargă din clasă. Lucic, încotro?

Lucic se preface că-l doare locul operat, se ţine cu braţul de burtă şi se-ndreaptă spre uşă.

– Afară... îngână el. N-a vorbit cu dumnea diriginta...?

– Aaa... face domnul profesor. Du-te, Lucic, dacă te doare... îl conduce cu privirea până la uşă şi oftează. Eh, dacă-aş fi eu director!

Lucic nu-i incomodat. Chicotind dispare după uşă.

Mă străduiesc să ascult cum răspunde Zgârcea, mai mult însă mă interesează asistentul.

Ce face?

Scrie.

Ce face?

Scrie.

Ce face?

Iar scrie?!

Se uită la tablă – scrie, se uită în tavan – scrie, se uită la podele – scrie, se uită pe pereţi – scrie.

Scrie!

Îmi trec multe gânduri prin cap, dintre care trei mi se par mai importante.

Primul: de unde-i oare inspectorul, de la minister?

Al doilea: ce-ar fi să-i spun durerea mea?

Al treilea şi care îmi dă mai multă speranţă: oare nu se vor desfiinţa, în urma vizitei lui, clasa şi şcoala asta, eu nimerind din nou, ca prin minune, în scumpa şcoală a copilăriei mele?

Se aude însă sunetul, şi totul se destramă. Observăm: asistentul nu pleacă, numără băncile, scaunele, pipăie tabla... scrie.

Aflăm că asistentul nu este altcineva decât noul administrator al şcolii, care, după câte vedeţi, s-a şi apucat serios de muncă.

De aceea scria şi scria?

De aceea se tot uita pe pereţi, la tablă, la podele, la bănci?

Şi numaidecât în timpul lecţiei trebuia să facă lucrul acesta?

N-a găsit alt timp pentru aşa ceva?!

XIV

– Doc, hai afară, mă îndeamnă Gondea.

Gondea pare, nu ştiu cum, indispus, obosit.

Afară, totuşi, n-aş vrea să ies.

– Mergi?

– Ce să fac?

Ştiu, obosit de atâta carte, la recreaţia a doua Gondea se duce, de obicei, să mai tragă o ţigară.

– Nu te-ai săturat de parfumul din clasă?! nu mă lasă Gondea.

Are dreptate. Aerul din clasă e greu.

Ieşim împreună.

– Ah, dacă m-ar lua odată la armată! oftează Gondea, coborând scara.

Nu pentru prima oară oftează Gondea, când îi vine ideea asta. De câte ori s-a întâmplat să-l însoţesc afară, la o ţigară, totdeauna am auzit din gura lui aceeaşi vorbă. Trage un fum de ţigară, sloboade fumul în rotocoale şi începe:

„Am fost la comisariat, dar îmi spun să termin mai întâi şcoala... Ba m-au şi ameninţat... Zic, dacă n-am să-nvăţ bine, au să mă treacă într-un batalion disciplinar... Hm, ei cred că mă sperie... Să mă trimită măcar şi nu ştiu unde, numai să scap odată de şcoală, de oraşul ista, de toate..."

Uneori nu-l ascult pe Gondea, şed în preajma lui, el fumează, iar eu mă gândesc la te miri ce, de obicei, la nimic, adesea însă îl ascult şi mi se pare că-l înţeleg foarte bine. Parcă am avea aceeaşi durere. Cred că-i aceeaşi. Atât că eu visez să mă întorc în şcoala copilăriei, iar el visează să fugă undeva, cât mai departe.

„Gondea, nu-ţi place să înveţi?" l-am întrebat când l-am auzit prima oară vorbind despre armată.

„Cândva îmi plăcea... răsuflă adânc Gondea, pe loc însă se înveseli, glumi: Mi-a plăcut să-nvăţ când eram cât lingura, şi profesoara se purta cu mine ca o mamă..."

„Gondea, l-am întrebat atunci, şi tu eşti dintre cei transferaţi în şcoala asta?"

„Aici toţi sunt transferaţi!"

„Şi în ce şcoală ai învăţat?"

„E-he... făcu Gondea, mai întâi la şcoala nr. 1"

„Ai învăţat şi la şcoala nr. 1?"

„Nu crezi?! Întreabă-l pe Lucic. Na, fumează!"

„Nu fumez..." îi spusei şi mai mult nu-l întrebai nimic, dar mi se pare că în clipa aceea am înţeles de ce Gondea este aşa cum este. E şi el unul dintre cei dezrădăcinaţi. Mutaţi din şcoală în şcoală. Unii, se vede, pot învăţa şi în alte şcoli, alţii însă... ca mine!... Şi-apoi Gondea nici tată n-are!

Când ieşim din şcoală, ne ajunge din urmă Dada.

– Băieţi, ştiţi ceva!? strigă încă de pe scări.

– Ştim, ştim... zice plictisit Gondea şi măreşte pasul, dar Dada nu se lasă.

– Băieţi, nu vă supăraţi că merg cu voi?

– Da unde, crezi, ne ducem noi? vrea s-o oprească Gondea.

Pe Dada însă n-o opreşte nimeni.

– Gondea, de ce eşti rău?! Poate că vreau să merg cu Doc, nu cu tine... Doc, mă laşi să merg cu tine? întreabă Dada.

– Strada-i largă... îi spun ca totdeauna, că altceva Dadei n-am ce-i spune.

Ieşim din curtea şcolii şi ne ridicăm în sus în lungul străzii.

Lumea vine în cale, lumea ne ajunge din urmă... Greu de spus acum cine suntem – elevi sau pur şi simplu pietoni. Gondea însă nu-şi aprinde în stradă ţigara. Ne oprim, ca de obicei, după gardul unei dărâmături, unde el îşi scoate chibriturile.

– Doc, încă nu fumezi?

– Nu, nu fumez...

– Ah, dacă m-ar lua odată la armată... zice Gondea slobozind fum de ţigară şi uitându-se la cer.

– Ai mai fost la comisariat? îl întreb.

– Ce să caut acolo?... Înainte luau şi cu trei clase, acum însă...

– Eşti un prost, zice Dada şi se strecoară prin gardul de alături, dispare.

Am observat că de câte ori Dada se ia după noi, după un timp se strecoară prin gard, apoi strigă la Gondea, îl cheamă. Cred că fumează şi ea. Altfel de ce l-ar chema?

Curios, şi-acum o să-l cheme?

– Şi de ce, mă rog, sunt un prost?! strigă din urma ei Gondea.

– N-am ochi să-i văd pe soldaţi... vine vocea Dadei de după gard.

Tăcere.

Curios, o să-l cheme şi azi sau nu?

– Gondea! se aude deodată vocea Dadei.

– Eşti o proastă, zice Gondea şi trage din ţigară.

Oare Gondea n-o să se ducă să-i dea să fumeze?

– Gondea, ia vino încoace!... nu se lasă Dada.

Gondea n-ar vrea să se ridice.

Se uită întâi la mine, ca şi cum mi-ar cere sfatul – să se ducă sau nu?

– Ce vrei, mă rog? întreabă.

– Am să-ţi spun ceva... vine de după gard vocea fetei.

Gondea mai trage un fum de ţigară, se ridică nehotărât, apoi dispare după gard.

Deci, fumează şi Dada. Pe ascuns, hm.

Oare mai fumează vreo fată din clasa noastră?

Nu-s, nu-s, deodată apar amândoi.

Dada merge înainte, Gondea – din urmă.

– Eşti de acord? vorbeşte Dada, dar numai aşa ca să vorbească, ceea ce se pare că l-a zăpăcit pe Gondea.

– Cu ce să fiu de acord?! întreabă indiferent Gondea.

– Hm, pufneşte Dada. Observ că-i face cu ochiul. Cu ceea ce ţi-am arătat.

Sfinte, ei se sărută pe ascuns! Ei se sărută, şi eu, nătărăul, nici nu bănuiam. Iată doar chiştocul de ţigară din care a tras adineaori Gondea, e la picioarele mele. Când s-a ridicat Gondea ca să treacă prin gaură, l-a aruncat, am văzut cu ochii mei, abia acum îmi amintesc.

– Ce mi-ai arătat? întreabă Gondea.

Faţa Dadei păleşte. Gura – arde. Ca un mac.

– N-ai văzut?! întreabă ea şi se-ntoarce spre gaura din gard. Atunci hai să-ţi mai arăt o dată...

– Lasă... se dumereşte deodată Gondea şi porneşte încet în josul străzii. Altă dată, zice.

Îl urmez pe Gondea.

Oare Gondea nu ţine la Dada?

Şi atunci de ce se sărută?

– Băieţi, ştiţi ceva?... întreabă Dada din urma noastră.

– Ştim, ştim, îi aruncă Gondea şi se ia pe urma unei femei cu părul lăsat peste umeri.

Femeia merge înainte, Gondea se ţine de ea, îi imită mersul, maimuţăreşte.

– Domnişoară Primăvară... se adresează femeii. Domnişoară...

– Gondea, încetează... îi cere Dada, dar Gondea nici să audă. Îi vesel ca niciodată. Ba chiar pare că-i face în ciudă Dadei.

– Domnişoară Primăvară... n-aţi vrea să vă conduc?

Femeia îşi caută de treabă, se duce, nu întoarce capul. Asta, se vede, îl aprinde pe Gondea, care se maimuţăreşte şi mai tare. Zice:

– Vă cobor din cer soarele şi vă aduc la noapte luna... zău!

Şi pentru mine e neplăcut să urmăresc scena. Parcă ar fi vorba de mama... unde mai pui că se uită şi lumea la noi. Apoi, nici femeii, îmi pare, nu-i este plăcut să audă din urmă un nătărău.

Femeia măreşte pasul.Coteşte chiar la primul colţ.

Ţi-ai găsit însă de cine să scapi. Gondea se ţine scai.

– Domnişoară Primăvară... nu se lasă Gondea, urmează femeia, dispare şi el după colţ...

Nu-i, nu-i, nici nu ştim ce să credem, când deodată uite-l, apare!

Gondea aleargă şi totodată se ţine cu amândouă mânile de ochiul stâng. Oare ce s-a întâmplat? Trece pe lângă noi ca fulgerul... Abia de-l ajungem din urmă.

– Gondea, ce ţi s-a întâmplat?! o dau la o parte pe Dada. Mă uit speriat la ochiul lui Gondea, învineţit.

– Îi vânăt tare?! întreabă Gondea, dar tot trage cu ochiul sănătos spre colţul de după care a venit alergând. Vă închipuiţi, zice, era bărbat! Când s-a-ntors cu faţa spre mine, avea o barbă aşa de mare!

Bine că mie nu mi se întâmplă aşa ceva.

Dada scoate băsmăluţa, Gondea refuză s-o ia.

– Doar sângerează! scânceşte Dada.

– Dă o frunză, Doc!

– Nu, Gondea, să nu faci o infecţie. Ia băsmăluţa Dadei.

– Apasă pe ochi, îl sfătuieşte Dada, sau las' c-o ţin eu. Te doare?

– Dă-te că te miluiesc, se-ndârjeşte Gondea, dar tot se mai uita spre colţul cela de stradă.

– Te temi să n-apară iar? îl întreb.

Gondea nu mai ascultă. A şi mărit pasul.

De după colţ s-a arătat tipul, vine direct spre noi. Într-adevăr, poartă o barbă aşa de mare! Plete parcă-s de femeie, deşi e bărbat.

Nu ştiu ce are de gând să facă Dada, eu însă o iau la sănătoasa.

XV

Lecţia de literatură se desfăşoară, în fond, ca totdeauna – sub semnul problemelor organizatorice. Tot ce trebuia să fie rezlvat în afara lecţiilor se rezolvă la lecţie. Chiar dacă am avea şi trei lecţii de literatură la rând, diriginta noastră, cred, n-ar putea să formuleze toate întrebările care i se iscă în cap. Ea întreabă, şi noi n-auzim ce-ntreabă; noi răspundem, şi ea n-aude ce răspundem.

– Ce lecţie aţi avut mai înainte?

– Tot literatura.

– Gondea, ce-i cu ochiul tău?

– L-am supus unei experienţe, la chimie!

– Of, fiţi atenţi, că data viitoare ar putea să vă întrebe la...

– Nici o grijă.

– Lucic cum se simte?

– Bine. La chimie a dormit, de la ştiinţele sociale a fugit.

– A fost însoţit, bănuiesc?

– Desigur.

– Foarte bine. Acum să vedem ce facem cu excursia la fabrica de ciment.

– La fabrica de ciment am fost!

– Da? Atunci ne vom duce la fabrica de încălţăminte.

– Şi la fabrica de încălţăminte am fost!

– Anul ăsta încă n-am fost.

– Am fost anul trecut, anţărţ.

– Ei şi? Am fost şi ne vom duce şi anul acesta.

– N-o să mă duc nicăieri!

– Cine a vorbit?

– Eu, răspund şi mă ridic în picioare.

– Linişte! cere diriginta şi se-ntoarce uimită spre mine. Doc, nu-mi place cum te porţi în ultimul timp. Ce-a dat în tine?!

– Nimic.

– Hai, hai, Doc, te joci cu focul. Mi-au mai spus şi alţi profesori că răspunzi obraznic. Şezi.

– Mă aşez, dar la fabrica de încălţăminte n-am să mă duc.

Uite că profesoara noastră începe să ne audă răspunsurile. Mă piseză. Ea crede că mă piseză.

– Scoală în picioare. Aşa. Acum spune-mi de ce n-o să te duci? Sau crezi că eşti mai breaz decât restul clasei? Poftim, întreb clasa: dragi copii, ne ducem la fabrica de ciment?

– Nu!

– De ce?

– Doar se vorbea despre fabrica de încălţăminte.

– A, da. Ne ducem la fabrica de încălţăminte?

– Ne ducem.

– Doc, ai auzit?

– Am auzit, eu unul însă n-am să mă duc. Am văzut o dată cum se face pantoful şi mi-i de ajuns.

– Ei şi? O să mai vezi o dată, n-o să-ţi fie nimic.

– Iată, aici, în gât îmi stau pantofii ceia.

– Bine, Doc. Hai atunci să mergem la fabrica de confecţii.

– Şi-acolo ce să vedem?

– Ei bine, dacă nici acolo n-avem ce vedea, atunci să mă ierţi...

– Am fost anul trecut. Credeţi că s-a schimbat ceva de atunci?

– Liniște! se enervează diriginta noastră, se întoarce uimită spre mine. Bine, Doc, fie cum zici. Dar spune-mi unde-ai vrea să ne ducem în excursie? Te-ascult.

– Nu știu, că nu sunt profesor.

– Da eu știu! anul acesta vom face trei excursii.

– Faceți-le...

– Ce, ce?!

– Ce-ați auzit! Faceți-le, zic.

– Doc, dacă mai deschizi o dată gura, știi ce te-așteaptă? Te trec în clasa „B" cât ai zice pește. M-am săturat!

Mda, am uitat că în ultimul timp tot mai des sunt amenințat c-o să fiu trecut în clasa paralelă. Cum spui ceva, ți se amintește că poți fi trecut în altă clasă, în altă școală...

Sfinte! Dacă aș ține-o tot din școală în școală, n-aș ajunge într-o bună zi iar în școala nr. 10?

Îmi iau geanta și pornesc spre ieșire.

– Stai, unde te duci?!

– În clasa „B".

– Cine ți-a permis?

– Dumneavoastră mi-ați spus...

– Treci înapoi... Doc, într-adevăr te joci cu focul! Te întreb: ce-i cu tine?!

– Nimic. Dar și eu vă-ntreb: când începem lecția de literatură?

– Acum, Doc, începem! Dar mai avem încă o sumedenie de întrebări nelămurite. Nu știm încă când mergem în excursie, apoi trebuie să vedem cum corespondăm... da, era cât pe ce să uit, săptămâna viitoare clasa noastră e de serviciu pe școală – trebuie să ne pregătim sau nu?!

– Trebuie! răspunde clasa în cor.

– Vezi, Doc! Te rog, mai mult să nu te opui clasei... Deci, dragi elevi, a rămas să vedem când ne ducem la fabrica de încălțăminte: săptămâna viitoare sau lăsăm pentru luna octombrie?

– Săptămâna viitoare! răspunde clasa.

– Scriem... Aşa, s-a făcut. Acum să vedem în câte grupe ne împărţim. Ştiţi doar că la fabrică n-o să poată intra în acelaşi timp toată clasa. Data trecută ne-am împărţit în două grupe. Sunt şi alte păreri?

– Nu...

Mă uit la diriginta noastră, la mişcările ei, o ascult şi mă gândesc: dacă aş fi cu adevărat transferat în clasa a noua „B", oare ar plânge ea aşa cum a plâns prima mea profesoară, atunci când a apărut ordinul să fiu trecut din clasa ei?... Ar pune oare un cuvânt pe lângă director ca să nu fiu transferat sau... Mereu mă ameninţă c-o să fiu trecut în clasa paralelă, dar cum s-ar purta, dacă s-ar adeveri spusele?

– Doc!

– Da, ascult.

– Auzi ce se vorbeşte în clasă?

– Aud.

– Atunci ascultă ce se spune în scrisoare...

Mai departe se citesc scrisorile venite din diferite colţuri ale lumii, de la diferiţi elevi, din diferite şcoli, dar toate adresate nouă, elevilor din clasa a noua „A", deoarece şi cei care ne scriu sunt la fel elevi în clasa a noua „A". Corespondenţa este o tradiţie în şcoală.

Un elev din Taganrog, Ucraina, să zicem, care e al cincilea în catalogul clasei sale, trimite o scrisoare unui elev din clasa noastră, tot al cincilea în catalog. Şi tot aşa. Ei ne scriu nouă şi noi trebuie să le răspundem. Avem ce scrie, n-avem – scriem. Scriem. Eu personal a trebuit să răspund la scrisorile unui tip care nici nu ştie, bănuiesc, în ce parte a lumii locuieşte. Îmi scrie însă regulat, răspuns nu cere, dar îmi pune întrebări cu nemiluita. Cam aşa încep scrisorile lui: „Atenţie, numărul 17 (eu sunt al şaptesprezecelea în catalog), să nu te vadă nimeni citind scrisoarea mea. Ai priceput? Iar eu îţi scriu... Ce se aude pe la voi la matematică? Pe la noi e prăpăd. Când profesoara vine cu formule asupra noastră, fugim ca puii de potârniche prin iarbă. Personal, azi iar am luat o notă rea. Atenţie! Nu te vede nimeni că-mi citeşti scrisoarea? Aşa. Spune

cum o duc lingăii pe la voi? În clasa noastră sunt trei şi-i zdupăcim zilnic. Zdupăcim lingăii şi zdupăcim eminenţii. Odată, din greşeală, băieţii m-au zdupăcit şi pe mine. Oricât am căutat să nu iau o notă bună la educaţia fizică, n-am putut scăpa. Am sărit mai departe decât toţi, că m-a izbit careva din urmă, profesorul m-a lăudat, din care cauză băieţii aveau să mă chelfănească. Păzea, îţi spun, de note bune! Pe noi ne-a fericit Dumnezeu cu o matahală de bărbat, de care, cum intră în clasă, ne ascundem pe sub bănci. Toată ziua cere una şi bună – să învăţăm. E vorba să ni-l schimbe, până atunci însă păzea – stăm la fund. Ai citit scrisoarea? Acum rupe-o şi dacă poţi, înghite-o. Eu înghit toată corespondenţa. Cu respect. Amicul tău nr. 17".

Parcă-s blestemat. Elevii ca elevii, au noroc de o corespondenţă frumoasă, eu însă... Deşi ştampila de pe plic arată că scrisoarea e de undeva de la sud, eu am impresia că cineva din clasă îşi bate joc de mine. Gondea? Eşanu? Tăbăcitu?... Zău că l-aş zdupăci, dacă aş şti cine-i!

– Doc, de ce-ai dat cu pumnul în bancă?

– Eu?

– D-apoi cine? Acum o clipă ai izbit cu pumnul în bancă!

– Să am iertare...

– Scrii cuiva?

– Da.

– Răspunzi la scrisori săptămânal?

– Săptămânal.

La şcoala nr. 10, în care am învăţăt, nu se acorda aşa mare importanţă corespondenţei. Pe primul plan erau lecţiile, numai lecţiile. Corespondenţa – pe urmă. În timpul liber. La dorinţă.

– Doc, m-auzi?

– Aud.

– Din care parte a lumii ţi se scrie, c-am uitat, şi ce-ţi scrie?

– Din... dacă am să spun, clasa atâta şi aşteaptă... Dar cine are dreptul să-mi controleze corespondenţa?

– Doc, nu uita că eu sunt diriginta.

– Eu nici mamei nu-i permit să se uite în scrisorile mele.

– Doc, iar răspunzi obraznic... Ce se-ntâmplă cu tine? Poftim, iar sună la recreaţie şi iar n-am dovedit... Deschideţi repede manualele. Ba nu, că n-o să mai reuşim. Citiţi în continuare „A doua perioadă de dezvoltare a literaturii clasice". Clar?

– Clar, răspunde clasa în cor.

– Ce lecţie urmează?

– Istoria, răspunde clasa în cor.

– Hărţile sunt?

– Nu-s, răspunde clasa în cor.

– Fiţi atenţi să nu luaţi note proaste... Staţi că n-am pus nici o notă. Cociu, ce-am avut pentru azi la literatură?

– Prima perioadă de dezvoltare a literaturii clasice.

– Prima?

– Prima.

– Foarte bine. Adă carnetul de note... Foarte bine, Cociu! La literatură toţi suntem eminenţi.

XVI

Oare vor mai juca Nacu şi Tacu?

După ce s-a întrerupt la prima recreaţie, spectacolul va continua la recreaţia mare. Caz rar.

TACU: Ştiţi oare că... îngheţata din zăpadă şi sucuri din fructe era cunoscută în China cu trei mii de ani în urmă?

NACU: Zâmbiţi, vă rog! Tata îşi întreabă fiul dimineaţa: „Ai mâncat omleta?" – „Da, răspunde fiul, da ce s-a întâmplat?" – „Vreau să te fugăresc la şcoală!" răspunde tata.

TACU: Ştiţi oare că... la 19 mai 1910 Pământul a trecut prin coada cometei Haley? Totuşi, trăim!

NACU: Zâmbiţi, vă rog! Moş Lingură e tatăl lui Moş Ceaun.

TACU: Ştiţi oare că... cel mai înalt pisc din lume este Everest, 8848 de metri, din Tibet?

NACU: Zâmbiţi, vă rog! Geanta mi-am luat-o la şcoală, dar cărţile le-am uitat acasă!

TACU: Ştiţi oare că... în 1937, un corp cu un diametru de aproximativ un kilometru, mai apoi numit Hermes, a trecut la circa 800000 de kilometri distanţă de Pământ, nu cu mult mai mult decât distanţa dublă de la Terra până la Lună? De atunci n-a mai fost văzut. Cam o dată la un secol un obiect similar este de aşteptat să treacă la o distanţă mai mică decât cea până la Lună şi, în sfârşit, statistic, o dată la 250000 de ani sunt şanse ca Pământul într-o zi să se ciocnească cu un astfel de obiect.

NACU: Zâmbiţi, vă rog! Ca să evităm consecinţele grave ale ciocnirii dintre un corp străin şi Pământ, să ne punem imediat căciulile pe cap!

– Doc, vino încoace!

Oare cine mă strigă?

– Eu, Doc!

A, iarăşi Gondea. Mă strigă din urmă. Oare ce doreşte? Iar vrea să fumeze? Sau tipul cu barbă s-a ivit în curtea şcolii? Asta mai lipsea.

– Ai să fii martor, îmi spune Gondea şi o ia pe scară în jos. Mă duce undeva.

– Martor la ce? îl întreb pe scări.

– Ai să vezi...

Ieşim din curtea şcolii, mergem după colţ.

În spatele şcolii, Cociu, eminentul clasei, şi Lucic stau la un pas unul de altul.

– S-au bătut? mă uit la Cociu, la Lucic.

– Hai, scoateţi carnetele de note, le porunceşte Gondea.

Să vezi şi să nu crezi. Cociu scoate coperta carnetului său, şi Lucic o scoate. Fac schimb de carnete.

– Cu ce ocazie? mă mir.

– Nu ştiai? îmi aruncă o privire plină de ironie Gondea. Babacul lui Lucic i-a promis că-i cumpără blugi, dacă aduce azi notă bună.

– Ei şi?

– Cociu, ai văzut, a luat azi o notă bună la literatură? A luat! Acum o vinde.

– E ceva îngrozitor.

– Na şi nu fluiera! îmi întinde o gumă Gondea. E timpul să ştii, Cociu întotdeauna i-a vândut lui Lucic carnetul de note. Cum ia o notă bună, îl vinde lui Lucic, iar eu de fiecare dată sunt martor ocular, cum s-ar zice. Drept răsplată – cinci gume de mestecat. Azi m-am ales numai cu patru, deoarece Cociu a mai cerut un martor. Vezi, el se teme că Lucic o să-l ducă de nas.

– Cum o să-l înşele, doar şi lui îi dă gumă?

– Pe naiba! Cociu nu vinde notele pe gumă. Guma mi se dă numai mie. Cociu le vinde pentru bani. Mâine Lucic trebuie să-i aducă cinci lei.

– Cinci lei pentru o notă bună!

– Pentru un ticălos ca Lucic, spune Gondea, e o nimica toată. Nu-i aşa, Lucic?

Lucic n-aude. Chicoteşte fericit, prinde foile la coperta carnetului său.

– Dar care e misiunea mea în toată tărăşenia asta? întreb nedumerit.

– Ai văzut – e de ajuns... să megem! Gondea mă apucă de după umăr, dar nici nu apucăm să intrăm bine în şcoală, că suntem asaltaţi de Catâru.

– Haideţi sau nu vreţi să vă miruiască poetul?!

– Care poet? rămânem trăsniţi.

– S-a anunţat, voi unde-aţi fost? La recreaţia mare vine poetul Colivă.

– L-ai văzut, Doc? mă întreabă Gondea.

– Habar n-am. Îl văd zilnic pe un compozitor. Locuieşte unul în acelaşi bloc cu mine. Ba îl văd stând la rând după ceapă, certându-se cu lumea, ba făcând coadă după peşte congelat! Zici că vine un poet?

– Hai să-l vedem!

Pornim la fugă spre sala de festivităţi, dar Catâru ne opeşte.

– Staţi, nu fugiţi, că întâlnirea cu poetul s-a terminat!...

– S-a terminat?

– Şi pot să vă bucur: clasa noastră iar s-a proslăvit!

– A făcut careva vreo trăsnaie?

– La întâlnire cu poetul s-a evidenţiat Tita.

– Ce-a făcut zăpăcita? A pus vreo întrebare neghioabă?

– Pe dracul, a leşinat. Cum a văzut poetul, a leşinat, din care cauză întâlnirea s-a amânat.

– Nu mă-nnebuni, zice Gondea şi vrea să afle cât mai multe despre cele întâmplate. Dar de ce a leşinat?!

– Se zice că n-a văzut în viaţa ei un poet viu... Cum l-a zărit pe Colivă, s-a prăbuşit cu capul pe-o parte. „Aista-i!" a zis şi face tronc! pe podele.

– Şi lumea?

– S-a speriat!

– Şi poetul?

– Stimabilul nostru poet s-a dovedit a fi mai tare decât noi la inimă. Când a aflat de ce a leşinat Tita, a coborât de pe scenă ţinând fruntea sus, a trecut printre scaune şi, tot cu fruntea sus, s-a apropiat de Tita leşinată, i-a apucat mâna şi i-a sărutat-o, zicând că acum când a văzut un cititor murind pentru talentul său, poate să moară şi el în liniştе şi a plecat. Prăpăditul a crezut că fata a fost răpusă de genialitatea versurilor lui.

– Şi Tita?

– Tita?... Uite-o!...

Să-nnebuneşti, nu alta.

Dinspre sala de festivităţi vine Tita, înconjurată de-o ceată de fete care zumzăie în jurul ei, ea, însă, nici nu vede pe unde calcă. E palidă, cu ochii peste cap, buzele abia de i se mişcă.

– Fetelor, uitaţi-vă la mâna mea... zice Tita, mâna asta, ziceţi, mi-a a sărutat-o el?!

– Da, Tita! strigă fetele, probabil, invidioase că poetul n-a sărutat şi mâna lor.

– Of, face Tita, şi iar leşină...

– Apă! Aduceţi apă s-o stropim! răcneşte careva, la care Gondea face o remarcă: Nu-i nevoie, o pup şi o să i se facă bine.

– Porcule! sare Tita care, se vede, a auzit vorba lui Gondea. Totuşi nu îndoaie mâna sărutată de poetul Colivă, o ţine ca pe o mare comoară. Cum îl cheamă, ziceţi? întreabă de fete.

– Pe cine? se zăpăcesc fetele.

– Pe...

– Colivă.

– Ţineţi-mă că iar leşin... mai-mai să cadă iar Tita, dar, se vede, zăreşte mutra rânjită a lui Gondea, se răzgândeşte, nu leşină.

XVII

Istoria şi ştiinţele sociale, în genere, sunt predate de unul şi acelaşi profesor, dar cum în şcoala nr. 17 s-au adunat mai mulţi istorici, această disciplină ne-o predă alt profesor.

Cu istoricul nu se joacă nimeni. A fost pe undeva director, dar a demisionat. Dumnealui, cum intră în clasă, începe să dea note rele în stânga şi-n dreapta, încât nici cel mai bun elev din clasă nu rezistă, este pus pe fugă. Şi nu pune întrebări la tema dată pe acasă, ci cum doreşte. Pune întrebări la întâmplare, şi elevii sunt ridicaţi la întâmplare. Nu contează dacă ai notă la istorie, el te ridică în picioare, şi dacă nu deschizi repede gura, te pomeneşti cu un doi cât tine de mare.

– Uf, iar o să fim fugăriţi până la Berlin, oftează Catâru, scoţând manualul de istorie.

– Acum avem istoria? se apucă de cap Gondea.

Răsfoim febril manualul, numai Lucic nu ştie ce să facă, vrea să-şi mai bată joc de Oprea şi Eşanu. Mă rog, el e asigurat: pentru dânsul pune cuvânt diriginta, poate face orice doreşte, noi însă... trebuie să luptăm cum putem.

– Oprea! se aude vocea batjocoritoare a lui Lucic. Oprea nu prea străluceşte la istorie, răsfoieşte în pripă manualul, poate mai prinde ceva până se arată profesorul. Oprea, mi s-a dezlegat un şiret. Ai uitat ce-a spus diriginta?... nu se lasă Lucic. Nu mă pot apleca să-i leg, ştii, sunt operat.

– Să ţi-l lege Eşanu, zice Oprea, ţinând ochii în manual.

– Eşanu n-aude, nici el nu-i as în istorie. Acum o clipă i-am spus anul în care trupele germane au intrat în Austria, dar a şi uitat.

– În martie 1938, repet.

– Da când au ocupat Franţa?! întreabă Eşanu.

– Eşanu, strigă Lucic, am să-i spun dirigintei că nu-ţi faci datoria.

Eşanu, fără să-i răspundă, se ridică, leagă şiretul lui Lucic şi totodată conversează cu mine.

– Eşti prost? îl întreb. Doar azi nu voi sunteţi de serviciu, Catâru şi Creţu să-i lege şiretul, ei s-au prins benevol să-l întovărăşească azi peste tot.

Dar Eşanu nu mă aude, mă întreabă:

– Da când a năvălit Germania în China de Nord, zici?

Când oare a năvălit Germania în China de Nord? Oare a fost aşa ceva?

Uite o problemă – nici eu nu ştiu!

Eşanu, îmi zăreşte fruntea încreţită şi se apucă în grabă să răsfoiască manualul.

N-ajunge însă să găsească pagina dorită, că răsună iar vocea batjocoritoare a lui Lucic.

– Şi deschide-mi geanta!

E de râs, nu? Dar cum să râzi când istoricul a deschis uşa, s-a şi năpustit asupra noastră, ne-a pus pe fugă spre Berlin.

– Cârdăşia de la München... Dada!

Dada sare în picioare, cască gura o dată, de două ori, holbează ochii, ca şi cum nu i-ar ajunge aer, dă să deschidă gura încă o dată, dar uite că timpul rezervat a şi zburat.

– Aşază-te. Rău. Evenimentele din Spania şi poziţia Uniunii Sovietice? Izbândă!

Izbândă sare în picioare şi, ca să nu piardă timpul calculat, vorbeşte la-ntâmplare:

– Să spun mai întâi depsre tulburările din Spania?

– Răspunde la întrebare.

– Spania... Uniunea Sovietică... Spania...

– Rău.

– Dar eu am citit, caută Izbândă să oprească maşina care l-a şi trântit la pământ.

– Aşază-te, că te-am notat. Rău! „Războiul straniu" din Europa Occidentală...

Deşi niciodată nu m-am temut de istorie, inima mi se zbate-n piept, mi se zbate nu glumă!

„Eu, eu, eu... tot îmi zic, eu am să fiu întrebat! Eu am să fiu într..."

– Cinzeacă! loveşte profesorul în altă parte a clasei.

– M-aţi întrebat data trecută... se apără Cinzeacă.

– Ei şi? îl atacă istoricul.

– Aceeaşi întrebare mi-aţi pus.

– Ei şi?

– Îîî... se vede cât colo că Cinzeacă are nevoie de câteva clipe ca să se concentreze, dar azi se simte că profesorul nostru e necruţător, întărâtat.

– Şezi. Rău.

Cinzeacă holbează ochii, dar nu poate deschide gura. Îi vine în ajutor Gondea.

– La aceeaşi întrebare l-aţi notat bine data trecută.

Dar cui să-i spui?!

Iar suntem ridicaţi la asaltul Berlinului!

– Din ce pătură socială se trage Churchil?

Din nou îmi aud inima: tuc-tuc-tuc...

Până şi Lucic s-a tupilat sub bancă. I-a promis diriginta că va vorbi cu toţi profesorii ca să nu fie întrebat, dar mai ştii. Tot mai bine e să fie atent, nevăzut.

Ochii profesorului plutesc pe deasupra lui, ca doi vulturi, şi Lucic nu rezistă.

Se ridică cu mâna la burtă.

E trucul lui obişnuit.

– Vrei să răspunzi, Lucic? îl fixează istoricul, şi Lucic se face mic de tot. Ce bălmăjeşti?

– Mă doare... se schimonoseşte Lucic, se chirceşte. Of...

– Cât o să te mai doară?... Şi eu am fost operat de apendicită, dar peste patru zile făceam gimnastică! zice profesorul.

– Burta mă doare... vreau...

– Ieşi! face scurt istoricul, grăbindu-se să ridice alt elev la asaltul Berlinului.

Lucic însă nu iese din clasă. A ajuns la uşă şi s-a oprit.

– Ce-aştepţi? strigă istoricul.

– Doamna dirigintă nu-i permite să meargă singur la veceu, strigă Gondea, care nu prea are frică de istoric, căci totuna nu ştie nimic... Azi Oprea şi Eşanu trebuie să-l însoţească peste tot, zice.

– Nici nu mă gândesc! declară Oprea.

– Şi de ce, mă rog, se hlizeşte Gondea, oricum nu mai ajungi la Berlin, ai şi fost împuşcat cu notă proastă.

– Nu vreau şi gata, se opune Oprea. Să se ducă Catâru şi Creţu, ei au fost azi numiţi...

– Încetaţi discuţia! se-nfurie istoricul. Să-l însoţească Grecu şi Gondea!

– De ce eu? se apără Gondea. Cum ceva: Gondea, Gondea... poate şi eu vreau să ajung la Berlin!

Altă dată lumea ar râde, dar azi...

– Ieşi, dacă am spus! insistă profesorul şi se năpusteşte cu o şi mai mare înverşunare asupra celor rămaşi în clasă. Stratu, câte milioane de oameni au fost exterminaţi în Oswiecim?

– Peste patru milioane de oameni, sar eu în picioare.

– Deosebirea dintre scopurile pe care le urmăreau principalii participanţi la coaliţia antifascistă?

– Participanţii la coaliţia antifascistă priveau diferit războiul şi rezultatele celui de al doilea război mondial. Între participanţi existau divergenţe profunde. În ceea ce priveşte scopurile, Uniunea Sovietică considera că acesta a fost un război de eliberare a popoarelor...

– Stop. Când a fost oprită înaintarea japonezilor în Oceanul Pacific?

– Îîî...

– Când au debarcat aliaţii în Marocul francez şi Algeria?

– Îîî... parcă ştiam?!

– Aşază-te.

M-a notat sau nu?

Şi cum de am uitat când au debarcat aliaţii?

– Bobu, acum Bobu e gonit spre Berlin.

– Să răspund la întrebarea la care n-a răspuns Stratu sau la penultima întrebare? se interesează acela.

– Şi la una, şi la alta.

– Bine, zice Bobu şi-o ia la fugă spre Berlin. La opt noiembrie 1924 aliaţii au debarcat în Marocul francez şi Algeria. Înaintarea Japoniei în Oceanul Pacific a fost oprită în vara anului... 1942.

Pe ici-colo mai cade, dar se ridică, înaintează Bobu, atacă.

I se mai pun şi alte întrebări, la unele răspunde el, la altele sunt ridicaţi alţii la atac. La un moment dat ne prindem că atacăm, toată clasa, Berlinul. Şi, se pare, cu succes. Speia, Cociu, eminenţii noştri, se căznesc să ridice steagul victoriei pe Reichstag. Dacă am mai avea ceva rezervă... Da, avem.

În clasă îşi fac apariţia Gondea şi Grecu. Şi vin grăbiţi. Se vede că vor şi ei să fie de faţă la arborarea drapelului pe Reichstag.

Dar ce se-ntâmplă?

Nu cumva şi diriginta a venit să ne dea o mână de ajutor?

Ba nu, e palidă, îi tot cicăleşte pe Gondea şi Grecu:

– Cum de-aţi îndrăznit? Cum de vi s-au ridicat mâinile?... Ce-aţi făcut cu Lucic, a?!

Abia când se aude sunetul, aflăm despre cele întâmplate: Gondea şi Grecu l-au trântit pe Lucic în closetul şcolii!

XVIII

Mămulică, unde am nimerit?!

Adunarea clasei e în toi, deşi încă nimeni n-a luat cuvântul. Elevii se grupează, se răzleţesc şi din nou se grupează. Până la urmă cei mai mulţi devin indiferenţi, pasivi, unii, ţinând capul în palme, încearcă să doarmă.

– Doamnă dirigintă, se ridică iarăşi Dada, cum de nu înţelegeţi că nimeni nu e de vină!

– Şezi, Dada, porunceşte diriginta. Aşa ceva nu se poate. Nimeni n-o să plece acasă până când răufăcătorii n-au să recunoască...

– Ce să recunoască? se hlizeşte Gondea, care şade cu un umăr spre clasă, cu celălalt spre dirigintă, dar diriginta nu-l ia în seamă. Ea are ideea sa, fixă: Lucic a fost ofensat, asta-i tot.

– Scoală Eşanu! strigă ea.

– Poftim.

– Vorbeşte!

– Ce să vorbesc?

– Cum aţi pus la cale, tu şi Oprea, crima...

– Care crimă? răbufneşte Oprea. Nu ştiu nimic! Am spus: eu nu l-am însoţit...

– Linişte, se adresează diriginta, îi permite lui Oprea să vorbească... Te-ascultăm.

– Am spus doar: n-am ce povesti, se apără Oprea.

– Cine ţi-a dat voie să te aşezi?!

– Poftim, mă ridic.

– Aşa. Acum spune-mi...

– N-am ce spune.

– N-ai ce spune?

– N-am.

– Nici Eşanu n-are ce spune?

– N-am, răspunde şi Eşanu, care e alături de mine, fără să se ridice, şi din nou clasa e indiferentă.

– Caz fără precedent! zice diriginta, umbla încolo, încoace prin faţa noastră. Caz fără precedent... dar vă spun: nimeni n-o să iasă din clasă până n-o să aflăm adevărul: Oprea şi Eşanu vor fi aspru pedepsiţi, e clar.

M-am săturat să aud una şi aceeaşi. Lucic demult trebuia pedepsit.

– Ba n-au să fie pedepsiţi, mă prind eu sărind în picioare. Tremur de emoţie, dar sunt sigur c-am procedat just.

– Doc, şi tu ai deschis gura? zice diriginta mirată, mă priveşte aşa, ca şi cum aş fi o nulitate.

– Am deschis, spun hotărât.

– Linişte! cere ea şi se întoarce brusc spre mine. Acum o să-ncerce să scoată din mine adevărul... dar care adevăr?! Doc, spune-mi cum s-au întâmplat toate? Încetişor, hai!

– N-am ce spune! Nu ştiu nimic. Un singur lucru mi-e clar... Sunt atât de emoţionat, pornit, încât nimic nu-mi iese din cele ce vreau să spun. Dar vreau să spun că în nici un caz Eşanu şi Oprea nu pot fi învinuiţi, căci ei nici n-au ieşit din clasă... Alţii l-au însoţit. Şi dumneavoastră ştiţi bine cine l-a însoţit.

– Stai, Doc. Nu mă interesează cine l-a însoţit, spune diriginta. Eu îi întreb pe Oprea şi Eşanu: de ce au refuzat azi-dimineaţă să facă de serviciu în preajma lui Lucic? Săptămâna asta ei trebuiau să facă de serviciu!

– Ei şi? nu mă las bătut. E o haimana Lucic al dumneavoastră!

Spun şi încremenesc împreună cu clasa. A încremenit pentru o clipă şi diriginta noastră.

– Cum de-ndrăzneşti?! izbucneşte ea, tremură de indignare, îmi cere: Taci! Închide gura!... Stai jos!

Poate aş mai spune ceva, dar în uşă, poftim, a şi apărut directorul şcolii care, cum spunea domnul profesor de ştiinţe sociale, într-adevăr e calic. Poartă cârje, are un picior bandajat, îl ţine întins în faţă de parcă ar vrea să ne ameninţe. Înmărmurim cu toţii, inclusiv profesoara, deoarece se spunea că directorul e la spital?!

Încremenim, o clipă doar.

În clipa următoare, sărim cu toţii în picioare.

– Care-s aceia? întreabă directorul şi cu privirea e gata să ne sugrume pe toţi.

– Eu! se ridică deodată în picioare Gondea.

Directorul însă nici nu se uită spre el.

Se vede că ştie ce ştie despre cele întâmplate. Poate că l-au informat profesorii în cancelarie, poate că diriginta noastră i-a spus, la recreaţie, la telefon.

– Cine sunt acei doi?! insistă directorul.

– V-am spus, nu se lasă Gondea, eu l-am trântit pe Licic al dumneavoastră în... că-i un ticălos.

– Gondea, cere directorul, stai jos, tu n-ai nici o vină.

Dar Gondea, bravo lui, nu se lasă.

– Eu i-am făcut vânt, căci merita. S-a cerut afară de la lecţie, zicea că vrea la... dar n-avea nevoie de... şi-atunci eu i-am...

– Aşa a fost! sare şi Grecu. Pe cât de negricios este, s-a mai şi înroşit. Vorbeşte aproape cu spumă la gură. L-am dus la veceu, dar el râdea, spunea că vrea nu aici, ci la closetul din curte. La aer, zice. Îi spunem: e totuna? Nu, râde el şi zice să-l însoţim, dacă nu, ne va spune dirigintei... Şi l-am dus, dar acolo iar s-a apucat să-şi bată joc de noi. A zis să-l ţinem de... ca să... şi atunci noi l-am...

– Aşa, se bucură directorul, unul a recunoscut. Să se ridice şi celălalt. Aştept! Oprea, auzi?!

– Mai este şi Eşanu, spune diriginta.

– Să se scoale şi Eşanu, ordonă directorul.

Eşanu, speriat de moarte, sare în picioare.

– Aşa, îşi freacă mulţumit palmele directorul, le ordonă celor trei: Marş în cacelarie!

– E o adevărată mârşăvie! strig eu, căci mă înăbuş.

Credeam că directorul n-o să revină, dar iată-l.

– Cine a strigat?! pune cârjele în faţa clasei şi-şi îndreaptă piciorul beteag în direcţia mea. A, încă nu te-ai tuns? Mai şi strigi?!

– Da, mă ridic hotărât în picioare. Şi pot să mai strig: e o adevărată mârşăvie! Aţi auzit? Pot să repet: asta e... doar Gondea a recunoscut! Vă temeţi de Gondea, da?

XIX

Acum n-am decât să masez o lună întreagă spinarea tatei, din zori şi până-n seară.

Am fost eliminat din şcoală pentru o lună întreagă.

Mă reazem de gardul farmaciei de pe strada noastră şi mă uit la lumea care trece pe alături.

Foarte mulţi elevi din clasele primare, care merg spre casă, au auzit despre gloria mea. Trei dintre aceştia s-au apropiat interesându-se ce şi cum s-a întâmplat. Chiar şi un pici de prin clasa a patra s-a oprit să mă privească.

– Fugi de aici, că te plesnesc, mă îndârjesc cu geanta, dar piciul mă priveşte uimit.

– Doc, degeaba te superi, şi eu l-aş fi aruncat în closet pe Lucic...

– Şterge-o, dacă zic, îl împing.

Piciul se depărtează, dar tot mai pune întrebări.

– Doc, e adevărat că l-au ţinut în closet treizeci de secunde?

Dacă mai scoate o vorbă, arunc geanta în el!

Se arată pe stradă şi elevi din clasa mea: Gondea, Catâru, Dada.

Gondea, în fruntea tuturora, cântă la chitară, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic! Numai ochiul lui umflat şi vânăt cât face... şi încă îi arde de cântec!...

Sunt o fire zâmbăreaţă,
Toată ziua cânt: miau!
Mi-am făcut ciorap din viaţă,
În ciorap m-avânt: miau!

– Doc, încă n-ai ajuns acasă?! se miră Dada.

– Doc, se opreşte şi Gondea, zău că te invidiez: să câştigi o lună de odihnă!... strigă şi iar se pune pe cântat, se duce spre casă cântând:

Mi-a ieşit motanu-n cale,
Hop! că sunt găbjit: miau!
Vrea să ştie ce-i cu mâţa –
Se vrea ciomăgit: miau!

Apar Dada şi Catâru... Dada însă îşi aminteşte ceva, se opreşte, vine lângă mine.

– Doc, ştii ceva... a venit mama lui Lucic... o cunoşti?

– Ei?

– A venit la şcoală c-o falcă-n cer şi una în pământ. A spus că ne vâră pe toţi la puşcărie. Şi tată-său a venit! De frică, directorul se-nvârtea în jurul lui fără catalige.

– A venit cu Lucic?

– Desigur... Puţea de la dânsul de la o poştă a parfum şi... toată clasa se ţinea de nas.

– Cred că nu s-a spălat...

– Ba s-a spălat, purta haine noi, dar, sfinte... mi-am luat geanta şi m-am mutat în altă bancă, că-n preajma lui nu era chip să şezi... Nu mergi acasă?

„Să-i fac tatei masaj?!" am vrut să zic, dar tac.

Rămân lângă gard, iar ea se depărtează. Se alătură lui Catâru şi Gondea, merg tustrei spre casă.

Trece şi „poetesa" pe lângă mine, dar ea nu se opreşte. E numai vis, mâna pe care, zice, i-a sărutat-o poetul Colivă o ţine îndoită din cot şi puţin întinsă înainte. Parcă-ar fi un talisman şi i-i frică să nu-l piardă.

Iată-i pe Oprea şi Eşanu, trec posomorâţi ca vai de ei.

Izbândă, care se abate din drum şi vine spre mine, îmi explică. Li s-a spus să vină mâine cu părinţii la şcoală... Situaţia lor e şi mai tristă... Tot ce-i posibil că vor fi pedepsiţi.

– Dar ei n-au nici o vină!...

– Ştii tu, ştiu şi alţii.

– Dar canalia de Lucic?! El nu ştie cine l-a izbit?! De ce tace?

– Asta-i. Cretinul se teme de Gondea şi acum declară că sunt vinovaţi cei care trebuiau să facă de serviciu în preajma lui, adică Oprea şi Eşanu.

– Imposibil!

– Incredibil?!

Mai vin şi alţi elevi din clasa noastră. Doi dintre ei se aşază alături pe gardul farmaciei. Tăcem tuspatru.

Peste drum, la staţia de troleibuz aşteaptă bătrânica de dimineaţă. Singură, cu mâna la ochi, aşteaptă sosirea troleibuzului, bombăneşte.

Tăcem.

Nu ştiu la ce se gândesc ei, eu însă mă gândesc la ale mele... Un singur lucru mi-e clar: dacă eram acum în şcoala nr. 10, în şcoala copilăriei mele, alături de colegii mei, alături

de scumpa, prima mea învăţătoare, nu mi s-ar fi întâmplat ceea ce mi se întâmplă...

Ca să nu mă podidească lacrimile, întorc privirea şi-l văd în plină stradă pe Gondea. Aleargă şi strigă.

– Ce-i cu dânsul? se miră Izbândă.

– Şi nici chitara n-o are... zice careva.

Mă gândesc, fără să vreau, la incidentul cu „femeia" cu barbă. Iar să fi dat de tipul cela? Îl aştepta?!

Gondea trece pe lângă noi, are părul zbârlit, faţa schimonosită.

– Mama! Mama! strigă el, fuge în lungul străzii. Mama!

Trece şi Catâru alergând pe lângă noi.

– Oare ce s-a întâmplat? gândesc în glas.

Izbândă sare şi se ia după Catâru.

– Ce-ai păţit? strigă, se ţine de acela ca să afle răspunsul. Auzi?!

– Mama!

– Mama cui?

– A lui Gondea!

– A murit?

– E pe moarte... Infarct!...

– Şi de ce alergaţi?

– Să găsim un telefon, să chemăm salvarea... Nici un telefon public de pe strada noastră n-are receptor...

Izbândă mai face câţiva paşi, alături de Catâru, apoi se opreşte, se-ntoarce.

– S-a mai gândit vreodată Gondea, zice, că va avea nevoie de receptoarele pe care le rupea?!

Mda, tristă poveste.

– De ce stăm? se-ndeamnă băieţii. Hai să-l ajutăm... Unde găsim un telefon?! Stai! încearcă să oprească un taxi.

– Veniţi încoace! strigă o femeie de la balcon, auzind, se vede, zarva din stradă. Eu am telefon...

Mai strigă şi altcineva, de la alt balcon.

– Veniţi şi telefonaţi de la noi...

Şi alte voci răsună.

Eu nu aud nimic. Am fost dat afară din şcoală. Am fost alungat.

Pe neaşteptate îmi vine un gând de care mă agăţ cu amândouă mâinile.

Ce-ar fi să fug de acasă? Să mă duc şi să nu mă mai vin niciodată?!

Mamă, tată, auziţi ce vreau să fac?!

Ca să nu-mi ţâşnească lacrimile, întorc privirea, mă desprind de gardul farmaciei şi-o iau încet în lungul străzii. Sunt copleşit de un singur gând: mai însingurat ca mine în clipele acestea nu-i nimeni pe lume!

XX

Dau roată lacului.

Când ajung la plajă, grăbesc pasul. Când ajung în partea opusă, încetinesc pasul.

Da, am să mă înec.

Oare o să plângă mama?

Dar tata?

Dar blegul cela de frăţior ţinând mereu biberonul în gură?

– Tinere!

Un tip cu ochelari de soare, tolănit doar la câţiva paşi, aruncă cu petricele în direcţia mea.

– La mine strigaţi?

– Da, da... treci mai departe, nu vezi că-mi furi soarele? De mai bine de zece minute stai ca un stâlp.

Mie-mi vine să mă înec, iar el zice că-i fur soarele. Asta-i bună.

Continuu să dau roată lacului. Lume de pe lume. Zgomot, veselie.

De fapt, acolo unde mă oprisem era un loc bun pentru a mă arunca în apă. Ştiobâlc, şi gata.

Bine, mă arunc în apă, dar mai departe? Doar ştiu să înot!

Să nu dau din mâini şi din picioare?

Şi dacă nu mă duc la fund?

Să deschid gura şi să beau apă?

Şi am să pot înghiţi apa asta murdară?

Dar la ce mă gândesc ca un prost, despre ce fel de apă poate fi vorba acum?!

Vreau să mă înec sau nu?

– Tinere!

– Cu mine vorbiţi?

– Puştiule, dacă te mai opreşti o dată în dreptul meu, te arunc cu tot cu haine în apă!

– Oare n-am dreptul?

– Am să-ţi dau acuşi drepturi... marş din faţa mea. Uite la dânsul, am şi eu o zi ca să mă bronzez, ţâncul însă îmi ţine umbră!

Fac ocolul lacului.

Da, acum am decis să mă înec. Mă arunc în apă în dreptul tipului cu ochelari de soare. În altă parte, lumea ar putea sări să mă salveze, tipul însă e indiferent...

Hotărât lucru, în dreptul tipului am să mă înec.

Dar mai este tipul cela?

Este. Şi-a pus o cămaşă pe faţă ca să nu-şi strice tenul, farmazonul!

Dau roată lacului.

Mă aşez, încep să mă dezbrac...

– Uite, asta e altă gâscă! tipul îşi ridică ochelarii pe frunte. Vrei să te scalzi, scaldă-te cât îţi doreşte inima...

Ai să vezi, afurisitule, ce o să fac. O să vezi, afurisit cu ochelari, şi ceilalţi au să vadă. Şi mama mea, tatăl meu şi şcoala mea vitregă...

Îmi scot pantofii, cămaşa, pantalonii, le aşez pachet peste geantă, între timp îmi iau rămas bun de la scumpii mei profesori şi colegi din şcoala numărul 10 şi de la alţii care merită, care mi-au fost prieteni în viaţa asta. Cu cine să-ncep?

Rămâi cu bine, prima mea învăţătoare!

Rămâneţi cu bine, dragii mei colegi de clasă!

Rămâi cu bine, Andrieş!

Rămâi cu bine, Cer!

Rămâneţi cu bine, Păsări!

Rămâi cu bine, Soare!

Rămâi cu bine, Aer!

Iau o bucăţică de pământ şi pe ascuns o duc la buze.

Rămâi cu bine, Pământ! Nu te supăra. Aşa trebuia să se întâmple în viaţa mea scurtă. O pasăre trăieşte mai mult... Cioara, de exemplu.

– Bine faci că nu te grăbeşti să intri în apă, îmi dă sfaturi tipul cu ochelari de soare, eu am intrat brusc, şi mai să plesnească inima în mine! Mai întâi stropeşte-te puţin, apoi intră...

Eu vreau să-mi crape inima... Ce te priveşte? N-am să intru încet, ci am să sar uite-aşa!...

– Ei, tinere, trebuia să ştii c-aici nu-i adânc... ţi-ai spart capul? Acum nu face să intri în apă... e murdară... la seama să nu te alegi cu vreo infecţie...

– Da mai răreşte-mă, că...

Stai, ce fac... doar n-am venit aici să mă cert cu un tip oarecare. M-am lovit rău? Ei şi, trebuia să mă lovesc şi mai tare – mai uşor mă înecam. Plâng.

Încotro s-o iau? Încolo-i malul.

Înot spre adânc.

Plâng.

De ce să mor?!

Cerul pluteşte tulbure în ochi, nu mai deosebesc malurile, plaja, nimic... N-o să mai văd niciodată Cerul?... Niciodată n-am să mai văd Soarele?... Niciodată oare...

Mamă, tată, nu mă lăsaţi să mă înec!

Plâng...

Vreau să văd Soarele, Cerul, Pământul, să fiu cu voi, mamă şi tată, vreau să exist veşnic...

Plâng... Ptiu...

Era cât pe ce să-nghit un pai!

XXI

Înconjur a doua oară blocul în care locuiesc.

Înconjur a treia oară blocul în care locuiesc.

Înconjur a zecea oară blocul în care locuiesc.

Vasăzică asta-i, trebuie să mă întorc acolo de unde am pornit dimineaţă.

Luminile de mult s-au aprins în geamuri, locatarii de mult au dispărut prin apartamente.

Când ajung în spatele blocului, mă opresc; când ajung în faţa blocului, mă opresc. Sunt ud leoarcă.

– Ce-i cu tine? mă întreabă frăţiorul, când vede că vreau să urc scara.

– Nimic, îi spun şi-i cuprind capul.

– De ce tremuri? ridică el privirea, simţind că se întâmplă ceva cu mine.

Vreau să-i strâng capul între palme, să-mi aplec faţa peste faţa lui şi să plâng.

– Suntem foarte singuri, frăţioare, îi cuprind mai tare capul.

– De ce ai venit aşa de târziu de la şcoală? întreabă el.

– Suntem foarte singuri, frăţioare, repet, şi dacă n-o să ţinem unul la altul, să ştii c-o să se-ntâmple ceva cu noi.

Nu ştiu dacă frăţiorul aude ce-i spun; se lipeşte şi mai mult de mine. Capul îi e fierbinte, respiraţia – fierbinte.

– Derbedeul? apare pe neşteptate Nicoleta în faţa mea.

În mână are o pungă cu gazete, pe umăr – punga cu rachetele de tenis.

Mă priveşte, dar cred că nu mă vede.

– Ce-ai mai făcut?...

Şi-ncă:

– Ştii că un profesor din şcoala ta s-a interesat azi de părinţii tăi.

Şi-ncă:

– Du-te şi caută-mi mingea, a rămas undeva pe teren... Stai, Doc, am uitat: ţi-am dat să citeşti scrisoarea profesorului de educaţie fizică?...

Înconjur blocul în care locuiesc.

De când îi fac ocolul?

Mai arde lumina în geamurile noastre?

Cu ce sunt de vină că nu pot înghiţi apa puturoasă din lac?

Dau roată blocului... Mă gândesc la mai multe lucruri deodată. Dar cel mai mult mă gândesc la ceea ce am să fac atunci când am să cresc mare!

Îmi şterg lacrimile, o dată şi încă o dată, ridic faţa în bătaia vântului uşor de noapte, simt cum mi se usucă faţa. O iau bezmetic la fugă... sar câte trei scări, în sus.

– De ce vii aşa de târziu? întreabă mama într-o doară şi dispare liniştită în baie.

Îi răspund şi eu liniştit, într-o doară:

– Am fost la piaţă.

– Aşa de târziu?... se aude vocea mamei din baie, dar iată că-i apare capul prin deschizătura uşii. Dar ce-ai căutat la piaţă?!

– Am căutat...

– Ce-ai cumpărat? nu se lasă ea.

– De data asta, zic, am vrut să vând, zic, păşind în camera mea.

– Să vinzi?! mă petrece cu privirea mama. Ce-ai avut să vinzi?! la stai! zice ieşind din baie. Tot acum să-mi spui: ce-ai vrut să vinzi? Ei?!

– Am vrut să vând părinţii!

Ce să-i mai spun?

– Da? mă priveşte aiurea mama şi tot aiurea mă întreabă: Şi cât ai luat pe ei?

– N-a vrut nimeni să-i cumpere, zic şi mă arunc cu faţa în jos pe pat.

– Cum să nu vrea nimeni să-i cumpere?! rămâne zăpăcită mama, însă îndată se luminează şi începe: Cum adică să ne vinzi?!

Şi tot ea:

– Ilarion! Ilaron!... Auzi ce se face?!

– Ia să mă mai răreşti... se aude din cameră vocea somnoroasă a tatei.

– Am să iau odată fierul ista de călcat şi-am să ţi-l trântesc în cap...

– Poftim, a şi început...

Am cincisprezece ani, lumea îmi zice Doc şi, după cum vedeţi, încă nu-s acoperit de glorie.

Şi cam atât.

ÎN SUSUL APEI

Cineva aleargă prin deltă. Ai zice că s-a rătăcit.

Apă. Stuf. Păsări.

Când se termină apa, începe stuful. Când se termină stuful, începe apa. Şi tot aşa, cât vezi cu ochii. Peste tot - ţipete de păsări.

Cine-i? Ce caută? De unde vine? Încotro se duce?

În sfârşit a ieşit la un fel de mal.

O căsuţă pluteşte pe apă ca o pasăre. E pe piloni, dar valurile se frământă, stuful vălureşte, delta se agită, cerul se clatină şi, când te uiţi, căsuţa se leagănă dimpreună cu toate.

– E-hei! strigă omul, dar cum dinspre căsuţă nu vine nici un răspuns, o ia în lungul malului.

Aleargă încolo, încoace, dă peste o luntre împotmolită, cearcă s-o scoată, dar rămâne cu o bucată de scândură în mână. Se întristează. E putredă luntrea.

– E-hei! Care e acolo, răspunde! strigă el din nou spre căsuţa de pe apă.

Căsuţa pluteşte ca o pasăre.

Zăreşte un copac aproape uscat.

Urcă pe o cracă, strigă din nou:

– E-hei! Oameni buni!

Nu se aude nimeni.

Coboară din copac. Pare foarte abătut.

O ia la fuga prin stuf.

Colo se vede stuful vălurând, dincolo.

Calea omului se poate determina şi după pâlcurile de păsări gălăgioase, care ba colo, ba dincolo sar în văzduh, ca apoi să se potolească cu greu.

– Car, car...

Necunoscutul iar apare pe locul unde strigase adineaori.

Pare mai obosit. Mai deznădăjduit.

Se uită spre căsuţă, strigă cu glas stins, cade, stă mai mult timp întins cu faţa spre cer.

O tristeţe neţărmurită-i acoperă ochii.

În cele din urmă se hotărăşte să intre în apa deltei.

Îşi scoate pantalonii, cămaşa, leagă hainele grămadă, ia pantofii în dinţi, ridică hainele deasupra capului, dar cum face câţiva paşi, se pomeneşte până la gât în nămol, sare îngrozit înapoi.

Curge şirloaie glodul de pe el.

Se uită la haine, se uită în jur dacă nu-l vede cineva.

Ba este văzut.

Prin geamul căsuţei de pe apă străinul este urmărit, de mult. Un ochi frumos de femeie îl urmăreşte. Un ochi speriat pe o faţă murdară de făină.

Femeia se tot uită prin geam, aşteaptă să vadă ce-o să facă străinul.

Şi ce face străinul?

Şi-a scos ce-a mai avut pe dânsul şi acum vrea să se spele. Colo dă să intre în apă, dincolo.

Apa e murdară.

Descoperă un maldăr de stuf putred, se urcă pe maldăr, îşi spală încet hainele. Iată că se clatină, mai-mai să cadă. Se apucă de nişte fire de stuf, se ţine, spală.

Şi dacă a spălat cămaşa, o întinde pe iarbă la soare.

Acelaşi lucru îl face cu pantalonii, pantofii.

Mai târziu scoate din buzunarul hainei un şumuiag de bancnote ude, caută un loc unde le-ar putea usca.

Femeia din geamul căsuţei de pe apă nu-l mai vede, se îngrijorează. Aleargă speriată de la un geam la altul.

Nu se vede străinul.

– Unde s-a pierdut? se sperie femeia.

Afară răsună zgomot şi ea se repede spre uşă.

La puntea din faţa casei stă o luntre. În luntre e un bărbat, numai că nu-i cel de pe mal, străinul, e soţul ei.

– Of, m-ai speriat de moarte! îi sare ea în cale. Gândeam că n-o să te mai întorci...

Faţa bărbatului e obosită.

– Cam de ce nu m-aş întoarce?

Bărbatul coboară greoi din luntre, se apucă să descarce peştele.

– Ajută, zice, trebuie să mă întorc în deltă. Am lăsat în larg mrejele.

Femeia abia acum îşi dă seama că mâinile-i sunt murdare de făină, le şterge la repezeală de pestelcă, sare în luntre, aruncă peştele pe punte. Dar nu uită nici de frica de adineaori.

– Un străin se-nvârte din zori pe aici, ciripeşte ea şi caută îngrijorată spre mal.

Unde-i străinul?

Este. E tot acolo, pe mal.

Străinul face disperat semne.

– Îl vezi? întreabă soţia.

Bărbatul nici nu se miră. Alte griji are:

– Plodul pe unde-i? întreabă.

– Parcă nu ştii... Iar a luat luntrea cea mică. S-a băgat la bulboană... până nu prinde somnul cela, zice, nu se lasă.

Bărbatul se supără că şţrengarul umblă din capul lui.

– Da eu de ce te-am lăsat aici? zice.

– Crezi că m-ascultă? Şi ieri a fost, şi azi din zori s-a dus... se vaicără femeia, şi unde face: Vai de mine, uită-te că nu se mai vede!

– Cine? nu înţelege bărbatul.

– Străinul, zice. Era pe mal, şi acum nu-i...

Bărbatul nici de data asta nu se uită spre locul unde-i arată muierea.

– De ce eşti plină de făină? întreabă.

– M-am apucat să coc.

– Peştele se împute, iar voi...

Bărbatul aruncă pe punte ultimii peştişori, apoi pune mâna pe vâsle.

– Şi zici că e la bulboană? exprimă furtună faţa bărbatului.

– Să nu îndrăzneşti să-l baţi! sare femeia, strigă în urma bărbatului, dar acela a şi depărtat luntrea, se duce...

Copilul pescuieşte într-un luminiş de deltă.

În jur e linişte, stuful e înalt, iar el stă pe marginea luntrei, cu ochii aţintiţi în adâncul apelor. Şi-i gol-goluţ.

Să aibă vreo şase-şapte ani, dar după cum se ţine, pistruiat şi cu percica roşcată în vânt, se vede că are mulţi drăcuşori!

Cum îl zăreşte pe tată-său, îl şi previne, dând din deget:

– Sssss... îi sub luntre... îl simt...

– Cine? întreabă taică-său, prefăcându-se că arde de curiozitate.

– Somnul... Mi-ai adus ceva de mâncare?

– Ţi-am adus, zice tata şi, din luntre, rupe o vână verde şi sănătoasă de stuf, se repede spre copil. Stai să-ţi arăt eu ce simţi...

Copilul nu rezistă.

Nici nu-i pasă că apa e adâncă - se aruncă în deltă şi zi-i... înoată ca o broască.

Străinul umblă desperat pe mal. Nimeni nu-l ia în seamă. Zăreşte deodată o buturugă, se bucură.

Se întinde pe buturugă, se leagă cu cureaua, vâsleşte cu mâinile spre căsuţă. Dispare sub apă, apare şi iar vâsleşte. Înghite apă, solid.

Stăpânul căsuţei urmăreşte scena, dar se preface că nu vede nimic. Înşiră dimpreună cu fiul peşte pe sfori.

Cât colo se vede că băiatul a fost chelfănit. Ca nişte şerpi se văd pe pielea spinării urmele bătăii. Dar e obraznic ca mai înainte.

– De ce l-ai face pe chiorul? îl iscodeşte pe părinte.

– Am să te trăsnesc, răspunde acela.

– Doar omul poate să se-nece... Se-neacă! strigă deodată plodul şi sare în picioare în timp ce buturuga se întoarce şi străinul dispare în apă.

Tatăl găseşte de cuviinţă să nu-i răspundă nici de data asta copilului. Dacă a umplut-o cu peşte, anină sfoara, se întoarce, se aşază direct pe punte, continuă să înşire peşte.

Buturuga se întoarce, din apă apare străinul, umflat de apă.

Copilul se aşază, înşiră peşte.

Între timp străinul ajunge la capătul punţii, dar nicicum nu poate să urce pe punte. Buturuga nărăveşte, străinul se luptă.

La un moment dat scoate un răcnet scurt, dispare cu totul sub punte.

Copilul sare iar în picioare. Părintele însă îşi caută de lucru. Mai umple o sfoară, se ridică, o anină lângă celelalte.

– Dacă se îneacă, ameninţă copilul, faci puşcărie.

Se aşază, înşiră peşte.

Străinul se caţără în sfârşit pe punte, dar nu poate nici să vorbească, nici să se mişte. S-a târât ca o broască pe marginea punţii şi, ud leoarcă, acum stă întins cu faţa în jos pe scânduri.

– Dacă-l găsesc mort, înhaţi vreo zece ani de puşcărie, zice copilul.

Taică-său nu-i prea speriat. Ia din mâna fiului sfoara încărcată, o anină lângă celelalte sfori şi numai când vede că străinul dă semne de viaţă, se apropie de el.

Străinul vorbeşte, stăpânul casei ascultă, apoi, ca şi cum n-ar fi vorbit nimic, stăpânul se întoarce la pragul casei, se aşază direct pe punte şi continuă să muncească dimpreună cu copilul.

– Cine-i? întreabă într-un târziu copilul.

– Un oftigos, răspunde tatăl.

– Ce înseamnă oftigos?

– Om cu plămânii potricăliţi.

– Şi de unde ştii că-i oftigos?

– Nu-l vezi cum răsuflă?

– Da cum răsuflă? întreabă copilul şi întoarce privirea spre străinul care într-adevăr gâfâie rău.

Stăpânul casei mai înşiră, mai adună peşte, deodată lasă baltă totul, îşi scutură palmele şi intră calm în casă.

Soţia lui coace pâine. Şi cum trebăluieşte în faţa cuptorului, şoldurile îi saltă ademenitor sub rochiţa scurtă şi subţire.

O căldură îmbătătoare învăluieşte bărbatul.

O clipă-două el urmăreşte jocul şoldurilor soţiei, apoi se duce direct spre ea şi o plesneşte uşor peste bucă.

– Ce te-a apucat? tresare soţia, surâde.

– Să şezi două zile în baltă, te-apucă... zice el şi dă să-i prindă un sân, soţia însă se retrage, chicoteşte:

– Ştiu că nu vrei chiar acum...

Bărbatul rânjeşte, se lasă pe laviţă. Parcă nici n-ar avea pe punte un străin.

Soţiei nu-i place să fie privită din spate, când lucrează.

– Degeaba aştepţi, îl bruschează ea. Sau crezi c-o să lepăd aluatul... Nici ruşine n-ai! Poate să intre copilul...

Bărbatul rânjeşte.

Asta o înfoacă pe soţie.

– Auzi sau nu? Caută-ţi de lucru, omule, sau arunc aluatul ista. Şi deodată ţipă uşor. Of, omule, ce faci?

Se lasă uşor răsturnată pe pat...

Mai târziu bărbatul şi-aprinde o ţigară, apoi zice:

– Ştii de ce-a venit?

– Cine? nu înţelege soţia.

– Străinul.

– A venit aici? tresare femeia, se aruncă la geam.

Străinul stă pleoştit pe punte, ca mai înainte.

– Mă are de prost, zice bărbatul.

– Ce vrea?

– Nici n-ai să bănuieşti.

– Poate-i inspector?! O fi crezând că ne împuţim în peşte şi statului nu dăm... Să-şi bage coada în deltă şi să prindă peşte! zice femeia şi se repede la gura cuptorului.

– Te-ai şi pornit.

– Ce, nu-i aşa? De unde să luăm mai mult peşte?

– Ţi-am spus: mă are de prost. Nu-i de la pescărie.

Soţia devine atentă.

– Nu-i inspector? zice, se mai uită o dată prin geam.

Atunci cine-i?

– Ţi-am spus: mă are de prost.

– Vasăzică, ştii cine-i?

– Nu.

– Mă tem, Tivule.

– De temut, n-ai de ce te teme... numai de mine, ţi-am spus, să te temi, rânjeşte bărbatul şi-i prinde iar un sân în palmă, i-l strânge uşor.

– Încetează. De ce ai lăsat copilul afară?

– Şi de ce nu l-aş lăsa?

– Cu străinul? femeia înlătură mâna bărbatului şi se întoarce la gura cuptorului.

Bărbatul rămâne pe marginea patului.

Fumează.

– Păi, ce facem? întreabă într-un târziu.

– Ce facem? zice femeia de la gura cuptorului.

De-acum uitase de străin.

– Aşteaptă răspuns.

– Cine aşteaptă?

– Străinul sau te-ai zăpăcit?

– D-apoi nu s-a dus?

– Vrea să-l ducem cu luntrea.

– Încotro? Acum? Dacă vrea să-l duci până la pescărie, să ştii că nu-ţi dau voie... degrabă scot din cuptor, şi-apoi înnoptează, nu vezi?

Bărbatul tace un timp, apoi spune:

– Zice că dă patru sutare.

– Patru sutare ca să-l duci două mile, până la pescărie? Îi nebun?

– Te-ai şi pornit! Mai învaţă-te a asculta... Parcă ai fi fecioru-tu, pe care l-am pus să înşire peşte şi, uită-te, cască gura la străin.

Copilul într-adevăr a lăsat peştele şi acum vorbeşte ceva cu străinul.

Acela pare să fie bucuros că vorbeşte cu băiatul...

Asta îl înfurie şi mai mult pe stăpân.

Bate ameninţător cu degetul în fereastră.

Copilul întoarce capul, dar pare că bătaia nu-l sperie. Tatăl îi arată prin semne că are s-o păţească rău, dacă nu-şi vede de lucru.

Fiul întoarce spatele străinului, se apucă să înşire peşte.

Revine de la geam şi stăpânul.

Acum vorbeşte în voie cu soţia:

– Păi, îl duc sau nu?

– Dar cine-i, omule, dacă spui că nu-i inspector? soţia iar lasă gura cuptorului, iar se uită îngrijorată prin geam la străinul de pe punte. Doamne, să nu fie un fugit din vreo închisoare... Sau închipuie-ţi că e un spion!

Bărbatul pare liniştit. Nu-l iei cu prostii din astea.

– Ai spus-o... ce să caute un spion în deltă?

– Dar acum opt ani, ţi-aminteşti, prin deltă umblau militari cu elicoptere şi tot controlau cu cângile prin stuf? Întrebau dacă n-am văzut un bărbat şchiop. Iar şchiopul, s-a afalt mai apoi, era mare spion.

Bărbatul ştie ce ştie, zice:

– Vrea să fie scos din deltă. Dă patru sutare pentru asta. După o clipă reia: Dacă ar vrea numai să-l scot din deltă... dar mai vrea să-l duc în susul apei. Spre izvor! Şi asta poate dura o săptămână, dacă nu chiar două.

– Să lipseşti două săptămâni? Şi ce facem cu pescuitul?

Bărbatul stinge ţigara:

– Dă un pumn de bani sau n-ai auzit, zăludo? Vrea să ajungă, zice, într-un sătişor... la nordul Moldovei... Şi dacă te-ai gândi – peşte nu se prinde acum... Şi chiar să prind zilnic câte cincizeci de kilograme, tot nu scot într-o lună banii iştea... Atât că mă întreb: cine-i şi de ce vrea să ajungă numaidecât cu luntrea până în satul cela? De ce nu s-ar duce, să zicem, până la pescărie, iar de acolo să ia o maşină, iese la şosea şi mână! Ajunge de mii de ori mai repede, nu-i aşa? Şi-atunci care i-i interesul?!

Femeia e cuprinsă de îngrijorare.

– Tivu, n-ai să-l duci. Nu-ţi permit! Urmăreşte ceva!

– Şi patru sutare?

– Nici pentru o mie nu-ţi dau drumul... Să ieşi cu un străin în deltă? Ţi-aminteşti ce-a păţit bătrânul de la pescărie? Au venit doi, l-au rugat să-i vâre în deltă ca să pescuiască şi l-au învălătucit în mreje şi l-au aruncat în apă! Când l-au găsit, bătrânul era mâncat de raci. Du-te şi alungă-l. Alungă-l! Alungă-l, Tivu!

Bărbatul tace un timp, apoi iese, se apropie cumpătat de străin, spune ceva, gesticulează. Parcă i-ar da de înţeles că nu poate, nu va merge. Dar nici străinul nu-i dintre cei care se dă bătut cu una, cu două.

Se aprinde, vorbeşte îngrijorat, înfocat, vâră apoi mâna într-un buzunar, în altul şi deodată descoperă că nu găseşte ceea ce caută. Îşi aminteşte de ceva, se plesneşte cu palma peste frunte, arată cu mâna spre malul pe care se frământase nu demult. Arată agitat spre mal, înşfacă stăpânul de mână şi-l îndeamnă spre luntre. Chipurile, hai acolo şi o să vezi.

Soţia iese glonţ din casă. Răcneşte:

– Tivu, unde te târâie? Stai!

– Hai nu mai răcni! o opreşte băiatul, se duc până la mal.

Într-adevăr, luntrea o ia spre mal...

Ajunşi acolo, străinul sare pe mal, îl apucă de mânecă pe stăpânul luntrei.

– Uită-te! Uită-te! arată în dreapta, în stânga, spre stufărişul unde se zăresc nişte hârtii.

Dar şi fără el vede stăpânul luntrei că pe fiecare fir de stuf stă aninată câte o bancnotă.

Sute de bancnote atârnate pe sute de fire de stuf!

Se leagănă uşor în vânt bancnotele.

– Erau ude şi le-am pus la uscat... explică străinul. Zăreşte în iarbă portmoneul. Îi ridică, scoate de acolo o hartă udă, o desface. Arată colo, dincolo, explică: Iată, în satul ista trebuie să ajung. Mai dau patru sute, numai du-mă, omule!

– Nici nu mai ştiu ce să zic... cade pe gânduri stăpânul.

– Dar am bani, vezi? Na, ia cât vrei!

Străinul strânge în grabă bancnotele, le burduşeşte în portmoneu, vrea să-l dea stăpânului, dar acela a şi sărit în luntre.

Străinul se zăpăceşte.

– Mă laşi?

Sare şi el în luntre.

Stăpânul vâsleşte îndârjit înapoi, spre căsuţă.

– Ei, ce zici, omule? îl întreabă străinul pe luntraş.

– Ţi-am spus: să mă mai gândesc...

Când ajung în faţa căsuţei, străinul rămâne în luntre, stăpânul sare pe punte, cheamă la o parte soţia.

– Are atâţia bani cât n-ai văzut în viaţă, şopteşte soţiei.

– Să aibă! răbufneşte aceea.

– Îţi spun: are atâţia bani cât n-ai văzut în viaţă.

– Tivule, să te temi de omul care are bani mulţi. Alungă-l! Chiar acum. Ori îl alungi tu, ori îl fugăresc eu. Ce stai, omule? Pleacă! Bărbatul n-o să te ducă. N-are când şi nici eu nu vreau. M-auzi?

Străinul se uită la stăpân: ce-o să zică acela? Ochii străinului exprimă îngrijorare, rugăminte, milă, spaimă.

– Ajută-mă, omule! se roagă. Fiţi buni! Tare am nevoie! Stăpânul casei stă o clipă pe gânduri, apoi strigă către străin:

– Ce stai, urcă odată pe punte.

– Vasăzică, te prinzi? speră străinul.

– Da, i-aruncă celălalt.

– Şi când pornim?

– Nu mă întreba... Vezi că mi se împute peştele...

Stăpânul şi copilul înşiră în continuare peşte, iar soţia bate furios în geam.

– Ce s-a întâmplat? întreabă bărbatul.

– Ce-i cu el? arată soţia spre străin.

– Da ce-i cu el?

Străinul a pornit pe neaşteptate spre scârta de fân, smulge câteva braţe şi se vâră în scârtă. Ca un câine. Nu se mai vede. Stăpânul cântăreşte câteva clipe în tăcere, apoi străfulgeră

cu privirea copilul. Chipurile, ce-mi stai? Cât ai clipi, copilul e lângă scârtă.

Apucă de picioare străinul, îl trage.

– Eşti hoţ? îl întreabă când îl vede scos.

– De unde ai luat-o? se lasă încet străinul pe şezute, cearcă să zâmbească, dar faţa i-i schimbată, schimonosită de nu se ştie ce durere.

– De ce atunci te-ai ascuns în fân?

– Să văd dacă o să mă găseşti, vrea să glumească străinul, respirând greu. Foarte greu. Parcă nici nu mai e omul de adineaori.

– S-a ascuns să vadă dacă am să-l găsesc, strigă copilul, aşteaptă ce-o să zică tata.

Dar tata are grijile lui. Lucrează, se frământă:

„Şi dacă e un inspector? Îl face pe... Vrea să mă ia cu bani, apoi să pună mână pe mine. Păi să-l duc sau să nu-l duc?!"

– Alungă-l! Alungă-l! strigă din casă soţia. Alungă-l, c-o să ne găsim cu el beleaua. De ce s-a ascuns în fân?

Străinul însă nu-i ia în seamă. Parcă îşi revine. Îşi scoate o gheată, alta, îşi trage un ciorap, altul, îi miroase, îi scutură pe rând, pe rând îi aruncă ceva mai departe. Acelaşi lucru face şi cu pantofii. Apoi ridică privirea, o poartă prin ogradă, ceea ce îl îngrijorează şi mai mult pe stăpân: „Păi e un trecător sau e inspector? De ce-mi scrutează ograda?"

Dar străinul se pare că a găsit ceea ce căuta. Butoiul cu apă. Se ridică greoi, o ia spre butoi. Cum nu vede căldare sau cană alături, nu rabdă, bagă capul în răcoarea butoiului. Bea cu înghiţituri mari, zgomotos.

„Tare-i însetat, gândeşte stăpânul casei, cred că vine de departe... Vine de departe sau rătăceşte de mult prin deltă... Dacă-i puşcăriaş, de ce se ascunde, doar nu-i ţipenie în jur – deltă şi atât. E un căpos de inspector care m-a luat cu banul, dar mai apoi o să-l vezi cum îţi cântă: „Vazăzică, de aceştia-mi eşti? Aşa se lucrează? Aşa te doare planul statului? Pentru un

ban scuipi pe stat?... Sau poate a venit să vadă la faţa locului cum se pescuieşte? Sau să afle adevărul despre păsările şi animalele de baltă a căror vânătoare va începe în timpul apropiat? Şi dacă e aşa, atunci de ce se ascunde? Vrea să vadă, să zicem, bancurile de peşti – îl duc cu luntrea în deltă, vadă-le! Aceeaşi poveste e şi cu păsările şi animalele de baltă... Ce-ar fi oare să pun mână pe un druc, să-l alung? Să-l alung sau să-l scot în deltă şi să-l scufund puţin? Dacă-i inspector şi m-a luat cu banii, zău că-l dau la fundul deltei".

Străinul, dacă a băut apă, îşi şterge îndesat cu poala cămăşii faţa. Da, acum se simte mai bine. Îşi şterge faţa, pieptul, se întoarce la scârta cu fân, ridică ciorapii şi pantofii, revine la butoi.

– Vrea să-şi spele ciorapii puturoşi în butoi, observă copilul.

– Da tu pentru ce ai gură? observă tata şi caută de peşte.

– Ei! strigă copilul, ce vrei să faci?

Şi soţia stăpânului e alarmată, ciocăneşte din nou cu degetul în geam.

– Ce vrea să facă? întreabă ea.

– Vrea să-şi spele ciorapii în butoi, răspunde copilul.

– Dă-i ligheanul cel mare, îl boldeşte tata.

– Ia-ţi ligheanul de sub prispă, strigă copilul.

Străinul parcă a înţeles ce i s-a spus, dar nu se ştie de ce face semne cu degetul, cheamă copilul, îl îndeamnă cu o căldură deosebită.

– Tată, strigă copilul, mă cheamă la dânsul!

– Eu te-am pus să mături prin ogradă, strigă tată, mai ia o sfoară şi o întinde la uscat.

Copilul se apropie de străin:

– Eşti oftigos?

– Într-un fel da.

Copilul se vâră sub prispă, scoate de acolo un lighean, i-l dă străinului.

– Să-l ducă de unde l-ai luat! bate iar cu degetul în geam mama.

Străinul surâde şi dă să pună mâna pe capul copilului.

Acela sare ca fript.

– Tată, vrea să pună mâna pe capul meu!

– la căldarea cu apă şi spală puntea, îi porunceşte tata. Nu vezi ce de-a solzi şi măruntaie s-au adunat?

Copilul se ută pe unde ar găsi căldarea, o vede aninată de un stâlp din faţa casei, o ia, se îndreaptă spre punte, se apleacă, scoate apă din deltă, o aruncă în faţa casei, iar afundă căldarea în deltă şi iar aruncă apă în faţa casei. După ce scoate mai multe căldări, înşfacă un băţ, o cârpă şi roade solzii de pe punte...

Străinul se opreşte la câţiva paşi în spatele copilului. Îl priveşte cu drag.

– Câţi ani ai? îl întreabă.

Copilul parcă nici n-ar auzi.

– Vezi stuful cela înalt? arată deodată spre deltă. Acolo s-a înecat bunica noastră.

– Demult?

– Pe atunci nu eram. S-a vârât, spune tata, să se scalde, şi a tras-o la fund un peşte mare. Un somn.

Noutatea pare să-l înfrigureze pe străin. Se uită spre deltă, nici nu ştie ce să zică.

– Sunt somni în deltă? întreabă.

– Cât vita de mari... Când apune soarele, mergi să te scalzi? Eu mă scald chiar acolo unde s-a înecat bunica!

– Vino încoace! strigă la copil tata. Când ai de gând să speli în faţa casei?

Străinul urmăreşte un timp copilul care spală în faţa casei, apoi ridică ligheanul, îl umple cu apă, se apucă să-şi spele ciorapii.

Spală.

I-a spălat.

Se îndreaptă spre scârta de fân, unde se descălţase, şi iată că vrea să întindă ciorapii pe scârtă, la uscat.

– Ce faci? strigă copilul.

– Nu se poate? întreabă străinul. Şi de ce, mă rog?

– Fânul îl aşternem prin casă, ca să scăpăm de umezeală. Dormim pe fân.

Străinul surâde, ia ciorapii de pe scârtă, îi scurge şi caută cu privirea unde, totuşi, i-ar putea pune la uscat.

Vede sfoara pentru rufe, porneşte încolo, se răzgândeşte însă înainte de-a ajunge la sfoară, se duce direct spre pantofii de lângă scârtă, întinde ciorapii peste pantofi...

Deodată se lăsă în fân şi rămâne cu faţa în sus.Stă mult aşa. Faţa i se face tocmai pământie, abia de răsuflă. Ba se mai ţine cu mâna de piept. O tristeţe neţărmurită i-a împăienjenit ochii.

– Poate pornim acum, stăpâne? strigă încet.

– Nu, acum nu pot.

– Veniţi la mâncare sau nu? se aude din casă vocea soţiei.

Copilul, apoi şi tata, lasă lucrul, intră pe rând în casă, dar mai întâi amândoi îi spală mâinile, îndelung, apăsat.

În casă se mănâncă, se vorbeşte, ca în familie.

– Şi când aveţi de gând să porniţi? întreabă soţia supărată.

– În zori.

– El o să doarmă afară?

– Vrei să-l aduci în patul tău?...

– Nu-l hrănim? se vârâ copilul pe fir.

– Am să te trăsnesc, îl ameninţă tata.

– A muncit ca să mănânce? îl pune la punct maică-sa. Părinţii se uită unul la altul. Mănâncă.

Mai târziu tot soţia vorbeşte:

– O să iei şi copilul cu tine?

Bărbatul găseşte de cuviinţă să nu-i răspundă. Copilul se uită iscoditor la părinţi. Toţi mănâncă în tăcere. Şi asta durează mult. După ce mănâncă, stăpânul se ridică, ia un călcâi de pâine caldă, un peşte afumat, o ceapă, iese din casă şi se îndreaptă spre scârta de fân, unde străinul a aţipit o dată cu apusul soarelui.

– Iată care-i povestea, îi spune străinului. Mâine ieşim împreună în deltă şi aş vrea, totuşi, să ştiu cu cine pornesc la drum... Cine eşti?

– Sunt un om bolnav.

– Nu mi-ai vorbit de boală.

– Mă înăbuş... Nici medicii nu ştiu ce fel de boală am. Nu-mi ajunge aer, şi gata.

– Vii de la spital?

– Din Belarus.

– Acolo te lecuieşti?

– Ba locuiesc acolo. Cu boala mea n-am dreptul să trăiesc în Moldova. Nu pot. Numai aerul din Belarus îmi prieşte. În Moldova, acasă, mă înăbuş.

– Am observat că respiri greu... Şi de mult locuieşti în Belarus?

– De mult. De douăzeci de ani.

– Acolo respiri normal?

– Parcă nici n-aş fi bolnav. Acolo-i bine, dar, iată, nu pot da pe acasă. Şi aşa mi-i dor de casă, aşa mi-i dor de casă! De necaz cânt, omule, ca cucul şi urlu ca lupul!

– Nu cumva vrei să spui că n-ai fost de douăzeci de ani acasă?

– N-am fost.

– Niciodată?

– Niciodată. Dacă vin, mă aşteaptă moartea. Asta-i.

– Şi acum de ce te-ai pornit?

– Vreau să mai văd o dată satul natal, după aceea fie ce-o fi...

– Nu-l crede! strigă copilul. Mama spune că-i hoţ.

– Am să-ţi scot pielea de la fund şi am să ţi-o pun pe cap! zice stăpânul şi se întoarce iar spre străin. Şi de ce n-ai luat o maşină sau un avion? Doar cu maşina sau avionul mai repede ai fi ajuns acasă.

– Cum să-ţi spun ca să mă înţelegi, omule? se frăsuieşte străinul. Cu boala mea nu pot călători nici cu avionul, nici cu maşina. E de ajuns să ajung cu avionul pe teritoriul Moldovei şi mă înăbuş. E de ajuns să fac câţiva metri cu maşina pe teritoriul Moldovei şi-s gata, nu pot suporta, mă înăbuş! Aceeaşi poveste se întâmplă când pornesc pe jos acasă. Mă înăbuş. De ani de zile nu pot să mă apropii de casă. Şi acum am mai aflat că moare mama. De durere, cânt ca cucul şi urlu ca lupul, omule!

– Şi cum vrei acum să ajungi, dacă zici că nu-ţi prieşte aerul de acasă?

– Nu ştiu. Dar mi-a spus un medic să încerc cumva pe apa râului. Aşa crede el. Să merg, zice, spre izvor... Aş ajunge pe apă până în dreptul satului meu, de acolo aş trage o fugă, chiar de am să mă înăbuş, dar vreau s-o văd pe mama înainte de moarte, să mai văd o dată satul natal şi... înţelegi, omule?

– Vasăzică, de aceea te-ai ascuns adineaori în fân?

– Da, mă înăbuşeam şi nu voiam să vedeţi cum sufăr.

– De mult umbli prin deltă?

– A treia zi.

Stăpânul ascultă cu fruntea plecată istorisirile străinului, din când în când întoarce faţa spre geamul casei ca s-o ia de martor pe soţie, să audă şi aceea ce spune străinul.

Ascultă, ascultă, ca în sfârşit să încheie:

– Bine, pornim în zori!...

Pe la o bucată de noapte răsună bătăi puternice în geam.

– Cine-i? întreabă somnoros şi supărat stăpânul.

– Eu, străinul.

– Ce vrei?

– Să pornim, omule.

– Ţi-am spus: pornim în zori.

– Nu s-ar putea acum?

Bărbatul se aşază somnoros pe marginea patului.

– Ia belea pe capul meu.

– Ce vrea? întreabă soţia.

– Să pornim.

– Of, bărbate, mă tem. De ce te grăbeşte? Şi-n puterea nopţii...

– La asta mă gândesc şi eu, dar tu să nu te temi. Ţi-am spus, zice bărbatul şi-o pişcă de şoldul dezvelit, să te temi numai de mine, rânjeşte, strigă: Cum răsare luna, pornim!

– Mai încet, că scoli copilul.

Femeia se lipeşte de bărbat şi acela o strânge la piept.

– Iei şi copilul?

– Ştii că plec departe?

– Totdeauna îl luai cu tine.

– Îl luam când plecam în deltă, acum alta-i povestea... Am de mers spre izvor, şi cine ştie cât...

– Te duci pentru mai mult, cu om străin te duci... copilul ar putea, cine ştie, să-ţi fie de ajutor la drum...

– Pentru că mă duc pentru mult timp şi mă duc cu om străin nu vreau să iau copilul... Vezi ce faci cu copilul pe aici.

– O să pescuim.

– Să ieşiţi cu luntrea mică în deltă... Acum se prinde bine racul. Zece kilograme de raci fac mai mult decât douăzeci sau treizeci kilograme de peşte... Ştiţi locurile unde se nădeşte mai mult, pescuiţi pe acolo... Băiatul umblă liber prin stuf. Tu ţii sacul, iar el îi culege... deşi ar fi mai bine să nu coborâţi nici unul din luntre. S-a nădit pe aici iar somnul cela cu un ochi. Alaltăieri a atacat o luntre...

– Dacă o să ne ducem pe unde am fost anul trecut, n-avem de ce ne teme.

– O să vă duceţi pe unde s-a mai prins, dar ar trebui să fiţi cu ochii în patru. Nu uitaţi, apele-s curgătoare. Anul trecut prin pâlcurile celea de stuf era nămol, dar acum apele au spălat totul... La tot pasul dai de bulboane...

– O să fim atenţi... Şi tu să fii atent. Pleci la drum cu om străin.

– Omul are necaz, nu-ţi face griji. Am să vâslesc zi şi noapte şi în trei-patru zile poate îl duc...

– Ţi-a dat bani?

– O să-mi dea.

– Mai bine să-ţi dea acum jumătate, când porneşti, şi jumătate când o să-l duci la faţa locului.

– Omul are necaz, o să-mi dea...

De afară iar se aud bătăi furtunoase în geam.

– Nene, apare luna. Să pornim!

– Să trezesc şi copilul? întreabă soţia.

– Tata nu mă ia, se aude glasul copilului de după sobă. Noi rămânem aici să prindem raci. Zece kilograme de raci fac mai mult decât douăzeci-treizeci kilograme de peşte...

– Bine, dormi, spune mama, credeam că te scoli să-l conducem pe tata.

Tata, îmbrăcat, se spală, se aşază să mănânce.

– Pun mâncare pentru unul sau pentru doi? întreabă soţia.

– Adică? nu pricepe bărbatul.

– Pun mâncare la drum numai pentru tine sau şi pentru străin?

– Cine a lucrat, acela să mănânce, se aude vocea copilului de după sobă.

– Hai-hai, ai s-o câştigi! îl bruschează tata şi iese afară.

Luna încă nu se vede.

– Tremuri? stăpânul observă că străinului îi clănţănesc dinţii în gură.

– Totdeauna aşa-i frig noaptea pe aici?

– Când şi cum... Apă şi ţânţari!

– Ţânţarii nu prea mă deranjează, dar umezeala... Şi n-am luat nici o haină groasă.

– Ţine... stăpânul i-aruncă un o haină pufoasă şi un impermeabil. Spune: Tot ce vezi aici va trebui să cărăm în luntre...

Dar de cărat sunt multe şi felurite: unelte, haine, vase, cârlige, toate cele necesare pentru drum...

– Vâslele ai dus?

– Dus.

– Du şi asta... Ai dus?

– Dus.

– Acum să ducem vasele... Şi cine, zici, te-a îndreptat la mine?... Ai fost pe la pescărie? De acolo vii încoace?

– N-am fost. Şi nu mi te-a recomandat nimeni. A şasea zi vin din Minsk. Am mers cu trenul, cu o căruţă... pe jos... dar mai departe, iată, nu am cu ce merge... Am ţinut mereu malul apei, până am dat de dumneavoastră... Ce-aş fi făcut dacă nu dam de dumneavoastră? Mă tem să nu mă apuce boala.

– Numai dacă ar fi zile bune... Ploile ne-ar strica rău.

– Am auzit la radio că se aşteaptă zile calde.

– Timpul probabil pentru ţară, dar nu pentru deltă. Pe ape timpul se schimbă mereu. Seara e unul, dimineaţa e altul, la amiază... Oare ce-i cu femeia mea, că nu se vede? Femeie!

– Sunt aici, răspunde soţia de undeva din întuneric.

– Ia deschide aparatul de radio... Cât e ora?

– Cinci.

– Deschide aparatul s-ascult cum va fi timpul în deltă.

În întuneric răsună deodată muzică, apoi o voce feminină anunţă timpul probabil:

„... peste întreaga deltă se aşteaptă zile însorite, vânt moderat, temperatura + 35 + 40 de grade..."

– Aha, face stăpânul, se întoarce spre soţie: Dar castronul?

– Castronul? La ce-ţi trebuie castronul?

– Proasto, d-apoi merg la drum lung... sau crezi că n-o să am nevoie de zeamă caldă? Adu-l mai repede.

Femeia o ia fuguţa spre pragul casei, bărbaţii rămân singuri.

– Fumezi? întreabă stăpânul.

– Cu boala mea?

– Pe ape nu-i bine să fumezi... Nu ne ducem la pescuit, totuşi...

Soţia apare din casă.

– Am adus şi câţiva cartofi şi ardei, spune ea, apoi şopteşte ceva la ureche bărbatului.

Acela îi răspunde tot în şoaptă, dar soţia nu se lasă, îi spune ce are de spus:

– Să-ţi dea banii acum...

Bărbatul e nemulţumit, aruncă o privire spre străin, dar nu mai vrea să vorbească cu soţia care îl sâcâie.

– A-aa... banii, străinul ghiceşte ce-a şoptit femeia şi scoate banii, numără cât găseşte de cuviinţă, restul pune în buzunarul hainei. Poftim. Cinci sute.

– Ne-am înţeles cu patru.

– Dau cinci, numai să pornim.

– Iau numai jumătate, refuză bărbatul, a doua jumătate mi-o dai după ce facem treabă...

– Luaţi-i pe toţi, tremură de frig străinul. De frig sau cine ştie de ce.

– Nu, numai jumătate am spus.

Întinde soţiei jumătate din sumă, cealaltă jumătate o întoarce străinului.

Şi zice:

– Oare n-am uitat nimic?

Când peste stufulul din deltă se arată cornul lunii, luntrea se desprinde uşor de mal şi intră în apă...

Stuf. Bancuri. Broaşte. Şi nămol. Nămol amestecat cu rădăcini de stuf, cu putregai – bârne, rămăşiţe de luntre, buşteni, stâlpi de telegraf, raţe moarte, peşte împuţit, hoituri, deşi nu întâlneşti la tot pasul, dar ici-colo găseşti numaidecât ceva neplăcut. Şi atunci ocoleşte, cât mai repede fugi, dar cum să fugi când te vezi ungherit din toate părţile şi încotro ai apuca-o nu eşti sigur că n-o să dai iar peste o putreziciune. Tot ce adună un râu, în deltă adună. Ploile şi zăpezile mână totul în râu, apele împing la vale totul şi totul se adună în braţele deltei. Iar la căldură putrezeşte tot ce aduce apa.

Luntrea pluteşte.

– Bu-u! Bu-u! sparge liniştea nopţii o vietate de baltă. Înfiorător ecou.

– Ce-i?

– Buhaiul-de-baltă.

– Nu se vede.

– Nici n-o să-l vezi. E foarte mic, dar face gălăgie mare...

Cornul lunii intră încet în apă, se ţine de luntre.

– Am văzut că nu prea ştii să înoţi.

– Dacă nu mă legam de buştean, mă înecam...

– În apă, principalul e să nu te sperii. Cazi, şezi liniştit, nu căuta să ajungi îndată la mal, se poate întâmpla să nu faci nici doi paşi, că te înghit adâncurile. Adesea malul e departe, adesea nu poţi să-ţi pui puterile cu apa şi orice efort e zadarnic. Mai cu minte e: dacă te pomeneşti în apă, să te linişteşti. Fă o plută dacă poţi şi încearcă cu încetul să te orientezi unde te afli şi ce ai de făcut. Şi numai după aceea o iei încet în direcţia dorită... Nu te mişca.

– Nu mă mişc.

– Aşază-te pe fundul luntrei...

– M-am aşezat.

– Şezi liniştit...

Luntraşul se simte bine, delta e viaţa lui, dar străinul se află pentru prima dată aici. Apă şi stuf. Şi întuneric. Şi adâncuri negre.

– Hop! am ajuns! anunţă pe neaşteptate stăpânul. Inima străinului se face cât un purice.

– Ce-i?

– Ne-am aninat de ceva.

– Ce-ar putea fi?

– Nu ştiu, dar ţine... Am să împing luntrea înapoi... stai liniştit.

Vâsla se afundă în apă, luntrea parcă pluteşte înapoi, dar nu prea. Ceva o ţine, nu şagă.

– Vreo cangă... se opinteşte stăpânul.

– Şi dacă nu se desprinde? se înfioară străinul gata să sară din luntre, dar unde să sară? În apă?

– Mare lucru să nu fie nevoie să cobor în apă, zice stăpânul.

– Bârr, se scutură de frig sau, poate, de frică străinul. Nu vă temeţi?

– Trebuie s-o deznin...

Stăpânul manevrează uşor. Caută să împingă luntrea înainte, înapoi, în stânga, în dreapta, o răsuceşte pe loc. Bagă vâsla sub luntre, pipăie, vrea să vadă de ce s-a aninat luntrea.

– O bucată de fier?... vorbeşte de unul singur stăpânul luntrei. Ar putea, de altfel, să fie şi fier... de ce nu?

Stăpânul vâsleşte înainte, înapoi, dar luntrea nu se mişcă. E ţinută, simte străinul, şi-i ţinută de undeva de pe unde stă el şi asta îl cutremură. Simte cum ceva se mişcă sub fundul luntrei.

– Vreo vietate de apă? străinul se uită cu spaimă la stăpân.

– Aşa de mare?

– Dar ce-i?

– Când erau apele curate, pe timpuri, vieţuiau pe aici, se zice, şi caracatiţe foarte mari...

Luntraşul nu-şi termină vorba, deodată scoate ceva din apă. O cutie ruginită, plină de mătreaţă.

– Ce-i asta?

– Am nimerit într-un câmp de cutii de tinichea. Încă de pe timpul războiului cutiile plutesc prin deltă, se zice că nemţii

le-au aruncat. Ce-a fost în ele, nimeni nu ştie. Ba colo apar, ba dincolo... Delta e plină de toate celea. Cum naiba să ieşi de aici?

Peste tot se văd cutii de tinichea. Cum ridici vâsla, se aude zgomot. Cobori vâsla, acelaşi zgomot. Zgomot în toate părţile.

– Dar înaintăm drept?

– Ce ai în vedere?

– Mergem încotro avem nevoie?

– Deocamdată înaintăm prin ape stătătoare, dar trebuie să ajungem la cele curgătoare.

– Dar cum să ajungem prin întunericul acesta?

– Apele curgătoare smucesc vâslele şi luntrea. Te iau şi te duc în aval.

– Dar nouă nu ne trebuie spre vărsare, nouă ne trebuie spre izvor.

– Dar ca s-o iei spre izvor, trebuie să găseşti mai întâi cursul. Ştii ce ne-ar mai trebui acum? Să nimerim şi în câmpul de sticle. Pe undeva pe aici este un câmp de sticle. Mii şi mii de sticle. Unele-s pline cu trotil. Se zice că tot nemţii le-au aruncat. Şi plutesc până azi, dintr-un capăt în altul al deltei. Numai gâtul sticlei se vede, restul e în adânc. Dacă vreo sticlă se păleşte de luntre... Au fost cazuri când au explodat. Stai, îmi pare c-am dat de dracul.

– Ce-i?

– Mi s-a părut. Luntraşul pescuieşte din apă o sticlă mare, neagră.

– He te... Deci, pe undeva pe aici se află un câmp de sticle. Trebuie s-o luăm în altă parte. Tot mai bine mai departe de primejdie, zice întorcând luntrea în altă direcţie.

Stăpânul aproape că nu vorbeşte, doar din când în când spune câte ceva cu jumătate de gură, în şoaptă.

– De ce vorbiţi aşa de încet? e curios străinul.

– Speriem peştele.

– Dar nu suntem la pescuit.

– Alţii pescuiesc.

– Vrei să spui că mai este cineva prin apropiere, prin stufăraia asta?

– Grişa! strigă luntraşul. Eşti aici?

– Aici, vine o voce domoală din întunericul stufărişului.

– Se prinde?

– Poate mai... mai spre ziuă.

Luntraşul întoarce capul, strigă în altă direcţie.

– Tu eşti, Ioane?

– De ce nu vă ogoiţi? răsună în întuneric o voce supărată, obosită...

Că poate fi şi altcineva la ora asta în deltă, străinul nu se aştepta. De aceea se înviorează. Se aşază cu adevăratelea pe fundul luntrei, dar cu mâinile se ţine, totuşi, de marginea ei.

Caută în jur, poate zăreşte pe careva din pescarii pomeniţi. Însă nu mai răspunde nimeni. Doar vâslele se aud. Pliosc, pliosc. Tronc-tronc se lasă doborât un fir de stuf. Şi iar linişte.

Deodată, la numai câţiva paşi, apa se ridică din adânc, se ridică cu atâta putere şi zgomot, încât străinul se piteşte pe fundul luntrei. Apa se ridică zgomotos şi la fel de zgomotos se lasă. Uf, se prăbuşeşte. Totul a durat o clipă, dar a fost atât de neaşteptat... Luntraşul a şi sărit în picioare, gata să lovească cu lopata, dar apa s-a liniştit.

– Ce-a fost? tremură străinul.

– Dacă aş şti...

– Somn?

– Care?...

Luntraşul şi-a amintit de somnul care a apărut prin părţile acestea şi în ultimul timp atacă chiar şi oamenii. Asta mai lipsea acum.

Mai stă cu vâsla ridicată, apoi se aşază.

– Mult mai uşor cazi din luntre dacă stai în pirostrii, zice. S-a zbătut un somn, ei şi? L-am trezit, se vede, din somn. Dar putea fi şi altceva. Oricum, şezi liniştit. Degrabă ajungem la curenţii de apă...

Ca trasă de o mână neobservată, lunecă luntrea pe firul lunii, iar luntraşul şi străinul dorm buştean în luntre.

– Oac! Oac! ţipă o broască.

Şi iar se lasă liniştea.

– Parcă am mai fost pe aici, tresare străinul.

– Ţi se pare, sare din somn luntraşul.

– Cum să-mi pară când, iată, tufa asta de stuf am mai văzut-o?

– Ţi-am spus: ţi se pare.

– Zău c-am mai văzut-o. Îi pătulită. Noi am pătulit-o cu luntrea.

Stăpânul se ridică, se uită în jur.

Luntrea stă înfiptă într-un banc.

– Ce naiba, am adormit?

– Şi unde ne aflăm?

– Am nimerit într-un banc.

– Ce înseamnă banc?

– Îngrămădire de nisip, iasca lui... Şi se luminează de zi. Şi va trebui să târâm luntrea.

Coboară.

Târăsc în doi luntrea. Pe alocuri o împing, pe alocuri o trag. Când întâlnesc un ochi de apă, urcă în luntre. Apoi iau luntrea în spate. Dar mai întâi descarcă lucrurile. Duc luntrea, târăsc încărcătura.

În sfârşit, ajung la apă mare.

Lasă luntrea în apă, pun lucrurile, urcă.

Vâslesc.

Se luminează. Colo o pasăre ţâşneşte, dincolo. Delta învie. Stuful însă e cât casa, uşor se desface în faţa luntrei, uşor se strânge în spate, dar asta nu înseamnă că luntrea înaintează cu viteză. Ai putea număra firele de stuf care se tot ating de marginea luntrei, pârâie, trosnesc.

O raţă sălbatică ţipă, stârnită din cuib. Dispare în desiş. Un şarpe mare se ţine un timp în urma luntrei, e bine că străinul nu-l observă.

Luntrea lunecă peste un pâlc de broaşte ţestoase, lunecă ca peste pietre. Hodoronc! Hodoronc!

Şi iar e linişte. Zori de zi...

– Mai este?

– Ce? întreabă luntraşul.

– Până trecem curenţi de apă.

– Curenţii abia încep. Trebuie să trecem doisprezece curenţi mari. La al treisprezecelea o luăm în sus. Asta va fi albia râului. Simţi cum curge tot mai repede apa?

– Curge? Mie îmi pare că stă pe loc. Şi stuful, şi apa.

– Ascultă atent cum pârâie colo şi dincolo stuful...

Într-adevăr, printre stuf se aude susurând apa. Fâş! Pliosc! Cling!

– Din clipa asta trebuie să fim foarte atenţi la numărătoare. Să nu încurcăm curenţii...

Pe neaşteptate luntrea este înşfăcată de curent şi dusă cu viteză.

– Ţine-te!

– Mă tem! Ce-i asta?

– Am nimerit într-un curent de apă. Culcă-te pe fundul luntrei.

Stuful a rămas departe în urmă, luntrea lunecă fulgerător. Ehe!

Nici luntraşul nu se mişcă. A ridicat vâslele, se ţine îndârjit de marginea luntrei. Explică:

– Râul are mulţi afluenţi. Şi fiecare caută cu orice preţ să răzbată mai repede în afurisita de deltă. Care mai de care caută să ajungă mai repede la mare.

– Înseamnă că suntem mânaţi spre mare?

– Spre mare.

– Dar n-avem nevoie la mare.

– Apele nu ne întreabă.

– Şi ce facem?

– Stai culcat. Nu trebuie să faci nimic. Apa o să ne tot ducă până nimerim în alt stufăriş... De acolo încercăm s-o luăm spre alt curent...

– Ah, de n-ar muri mama, să ajung s-o văd vie!... oftează îndurerat străinul şi se lasă pe fundul luntrei.

– De mult trage să moară?

– Când am primit scrisoarea, nu mai cunoştea pe nimeni. Vorbeşte, dar nu ştie cu cine vorbeşte, nici ce vorbeşte. Atât: din când în când, se spune, mă cheamă... Ne răsturnăm!

– Stai liniştit. Apa ne duce exact acolo unde avem nevoie. Luntrea lunecă în aval.

– Mai aven?

– Mai avem.

Buh! se izbeşte pe neaşteptate luntrea într-un perete de stuf.

Luntraşului îi sare pălăria de pe cap. Buh! se loveşte străinul cu capul de marginea luntrei.

– Am ajuns?

Un perete înalt şi negru de stuf. Pe fiecare fir de stuf stau zeci de lipitori de diferite mărimi. Unele sunt subţiri. Altele – groase cât degetul. Te înfiori când le vezi, dar mite să-ţi mai cadă vreuna după gulerul cămăşii. Străinul se cutremură.

– Nu atacă?

– Ba sug sânge, dacă se lipesc de tine.

– Aoleu! urlă străinul când deodată câteva lipitori apar pe marginea luntrei, coboară în luntre.

Ştiobâlc! cade străinul în apă.

– Unde eşti? se îngrozeşte luntraşul, că nu-l vede pe străin.

Sare în apă, se scufundă, îl scoate, îl trage spre luntre, prinde luntrea, urcă amândoi. Străinul e mort de frică.

– Nu te teme, omule, că nu-s chiar atât de groaznice. Uită-te, le iau în palmă... Pune una în sân. Ce-i drept, nu de la toţi sug sânge... De la mine, de exemplu, nu sug. Ar putea şi de la dumneata să nu sugă. Încearcă, na.

– Nu! se dă înapoi străinul şi mai să cadă iar în apă. Dârdâie. E leoarcă.

– Ia vechiturile astea, schimbă-ţi hainele.

Apele lunecă iute pe sub luntre, dar luntrea nu se mişcă. De parcă ar fi nimerit într-un gard de nuiele. Pe lângă stuful înalt ce iese din adâncul apelor, aici s-au adunat şi alte gunoaie, ridicând zid solid. Ai putea doar să sari sau să te

scufunzi sub el. Dar cum? Stuful e până la cer. Cum să treci cu luntrea pe sub zidul acesta?

– Acum vom lua-o înapoi.

– Iar înapoi?

– Înapoi.

Lângă zidul de stuf mişună ceva. Ceva mare şi negru.

– Guzgani! se sperie străinul.

– Un castor de deltă. Zăplazul din faţa noastră este, se poate spune, munca lui. Castorul îşi face casă din stuf şi crengi, prin care nu mai pătrunzi... la pune, uite-aşa, picioarele în zid şi avântă luntrea. Vezi, ne-am pornit.

Dar asta înseamnă să vâsleşti din toate puterile. Să înfrunţi curenţii. Nu peste multă vreme luntrea începe pur şi simplu să se rotească pe loc. Şi se roteşte, nu glumă. Oricât se străduieşte luntraşul s-o struneacă, nimic nu ajută.

– Gata, geme el. De ce mă păzeam, n-am scăpat. Am dat peste bulboane.

Apa gâlgâie, înghite totul. Şi ici, şi colo, şi mai încolo. Clocot.

Străinul nu spune nici un cuvânt. Se uită cu groază cum se învolburează apa sub luntrea ce se învârte pe loc.

– Stai liniştit, ţi se spune! înjură stăpânul, mai face câteva mişcări, prinde momentul şi scoate luntrea din vârteţ. Uf, am asudat, zice.

Pe străin curg şiroaie de sudoare rece, pe stăpân curg şiroaie de sudoare caldă.

– Am scăpat?

– Slavă ţie...

Au mai trecut doi curenţi. Păsările, care acum au umplut delta, plutesc şi în aer, şi pe ape. S-au trezit şi caută de mâncare. Unele zboară în stoluri, altele, în parte, ba colo, ba dincolo cad în stuful deltei, se ridică. Prind peşte, îl scapă, îl apucă din zbor. Raţa de deltă lunecă prin stufăriş, pescăruşul şi bâtlanul urmăresc de sus viaţa deltei. Câte o pasăre se aşază chiar pe vâslă. Stă cât stă, ţipă, dispare şi, când te uiţi, alta îi ocupă locul.

Deodată luntrea, lovită de o bârnă, se răstoarnă, străinul şi luntraşul se bălăcesc în apă, înfrigurați, cearcă se scape. Oricum, după o vreme, amândoi se trezesc pe un banc, iar luntrea abia se vede: cum o duc apele în aval, aşa o duc. A şi dispărut.

Cei doi privesc îngroziţi: ce-o să facă acum? Se ceartă. Stigă unul la altul. Unul se aşază la un capăt de banc, unul la alt capăt. Şed şi tac, iar sar şi iar se ceartă. Şi cum se ceartă, străinul arată că luntrea se întoarce singură, numai că din altă parte a bancului. Apele au dus-o şi acum tot ele o aduc.

Sar amândoi bucuroşi să prindă luntrea. O anină...

După o zi înăbuşitoare răcoarea nopţii vine ca o salvare. Alta însă e problema: unde să doarmă?

– În luntre o să ne fie strâmt... să tragem la vreun banc.

Opresc luntrea, coboară.

Bancul e acoperit cu stuf. Luntraşul scoate o cosoaie, se apucă să taie stuf.

– Ce vrei să faci cu stuful?

– Dar pe ce o să dormim?... Eu îl tai, iar tu adună-l în maldăre.

– Da ce e maldăr?

– Omule, chiar nu ştii?

– N-am trăit în deltă.

– Poate ai să-mi spui că n-ai văzut stuf?... Aduni un braţ bun de stuf, îl legi, iată aşa, tot cu stuf şi, uite, ăsta-i maldărul...

Străinul începe să adune stuf, dar nici n-apucă să strângă un şumuiag, că scoate un urlet înfiorător. A cules de pe jos şi un şarpe. Aruncă totul, sare în luntre îngrozăvit, zice: n-am să dorm pe stuf! N-am să dorm pe stuf! N-am să dorm...

– Ţâst! îi opreşte cu o palmă urletele luntraşul...

Se uită atent luntraşul la picioare şi observă că şerpii foiesc peste tot. Scuipă şi urcă în luntre.

– Să căutăm un loc fără stuf...

Găsesc un banc nu prea mare, de vreo cincizeci de metri. Scot din luntre ce mai au, aştern şi, în tăcere, se culcă...

Se trezesc în apă. Apa deltei a crescut şi bancul aproape că nu se vede. Sar, fleşcăind prin apă, descoperă luntrea la câţiva metri. Se leagănă luntrea, gata să se desprindă, să se ducă pe apă...

Se lasă ceaţă. Foarte mare ceaţă.

Undeva, pentru o clipită, apare o rază de soare, deci e ziuă de acum, dar din cauza ceţii nu se vede nimic.

Mai bine de jumătate de zi înaintează prin ceaţă, au pierdut cu totul orientarea.

– Ehei! strigă când unul, când altul. Este cineva prin apropiere?!

– Ehei! Dar nimeni nu răspunde...

S-a arătat soarele. E atât de arzător, încât câteva clipe cei doi îşi astupă ochii. Hainele ude şi frigul ce l-au adunat din ceaţă îi fac să dârdâie... Trag iar la un banc de nisip acoperit cu stuf.

– Eu am să prind raci, dumneata ia şi strânge nişte răgălii uscate pentru foc.

– Ce înseamnă răgălii?

– Cioturi de stuf uscat... Facem focul în deltă... Iată, astea-s răgălii. Alege-le pe cele mai groase şi mai uscate, să ardă bine focul.

– Poate mâncăm ce-a pica şi o luăm mai repede la drum. Mă grăbesc, frate. Ar trebui să înţelegi. Mama moare şi-apoi mi-i în grijă să nu mă apuce iar boala.

– Dar cum te simţi?

– Bine. A avut dreptate medicul când mi-a spus să încerc să călătoresc pe râu, spre izvor.

– Ieşim din deltă şi tot spre izvor o să plutim. Trebuie însă mult să vâslim. Mai avem câte ceva de haleală din ceea ce ne-a pus soţia, dar să facem rezervă, cum s-ar spune. În deltă nu se cuvine să mănânci rezervele. Aici se poate prinde un peşte, un rac, o pasăre. Un ou, la urma urmei, se poate găsi, dar mai încolo cine ştie ce ne aşteaptă.

Străinul se apucă să strângă răgălii.

De altfel, pe aici sunt destule: oriunde calci, dai de răgălii. Nimeni n-a strâns niciodată stuful din deltă, aşa că stuful de anul trecut, de anţărţ, de ani de zile, a căzut la pământ, iar deasupra a crescut altul, şi tot aşa. O parte din stuful vechi a fost dus de apă, a putrezit, dar a mai şi rămas. Cât ai clipi poţi aduna un car. Atât că foarte multe răgălii sunt ude, chiftesc de apă. Se găsesc însă şi uscate.

– Eu mă afund în stufăriş, spune stăpânul luntrei şi, cum dispare, apare cu o poală plină cu ouă, dar fugărit de o raţă. Raţa sâsâie, atacă.

– Ia, bat-o naiba, mai să-mi scoată ochii. Mai aşteaptă-mă puţin.

Stăpânul lasă ouăle în nisip şi iar intră în stufăriş, dar nu uită să ia de data asta şi un coşuleţ. Peste vreun sfert de oră se întoarce cu o cămaşă plină cu raci. Raci mari cât palma. Sar, se zbat, se încleaştă.

– O parte o să-i mâncăm acum, altă parte o să-i luăm fierţi la drum.

– Cu apă de baltă îi fierbi? se miră străinul, văzând că luntraşul, fără să stea pe gânduri, ia în castron apă direct din baltă, umple castronul cu raci şi-l pune la foc. Nici racii nu-i speli?

Luntraşul surâde.

– Dacă tot timpul stau în apă, de ce să-i speli? Ar trebui să ştii că cea mai bună zeamă de peşte se face cu apă de baltă. Te gândeşti la microbi? Nu face. Doar fierbem apa...

Focul învăluie castronul. Răgăliile trosnesc. Acum pot să mai stea de vorbă.

– Şi în toţi anii aceştia n-ai încercat niciodată să ajungi acasă? Ai locuit în Belarus?

– Cum să-ţi spun... Am trăit peste tot... Nu-ţi închipui ce trai am dus.

– Îmi închipui.

– Nu-ţi închipui, omule, că n-ai trecut prin asta. Când s-a aflat că n-am să mai pot trăi în Moldova, soţia a alergat la spital.

– Avem totuşi medici buni.

– Avem. Şi au încercat să facă totul. M-au trimis şi pe la sanatorii, dar degeaba. Cum ajung la graniţa Moldovei, mă înăbuş şi gata... Îţi spun: când soţia a aflat că n-o să mai pot trăi niciodată în Moldova, n-am să mai pot vedea casa, a alergat la spital. Asta s-a întâmplat la Odesa. Cum veneam spre casă, am fost scos din tren şi dus înapoi în spital la Odesa. A alergat soţia, a răcnit, a blestemat, a leşinat, a sărit chiar la medici. Aceştia au potolit-o, i-au dat nu se ştie ce să bea, au luat-o cu vorba. I-au spus că s-ar putea întâmpla să-mi treacă cu timpul boala, dar numai în cazul în care m-aş afla mai mulţi ani la munte, în Gruzia, să zicem. „În Gruzia? se sperie soţia. Şi eu ce să fac?" – „Nevastă, o calmez, nu vindem casa, vitele, nimic. Ne ducem deocamdată aşa, să vedem. Vom trăi o jumătate de an, un an, iar încolo s-a vedea".

– Şi-a mers?

– S-a potolit, a zis că merge.

– A mea nu ştiu dacă ar fi făcut una ca asta, să fi nimerit la strâmtoare... A mers tocmai în Gruzia?

– Peste o săptămână eram împreună în Gruzia...

Da, peste o săptămână se aflau în Gruzia. Vestea despre boala moldoveanului a adunat la aerogară o mulţime de gruzini.

– Omule, tu eşti cel ce nu poate respira?

– Cum să nu poţi respira?

– la trage aer în piept!

– Uite, frate, respiră!

Li se explică gruzinilor care e povestea: de respirat, de, aici respiră, numai că acasă, în Moldova, nu poate respira.

– Moldoveanul va locui la mine! hotărăşte pe loc un gruzin, dar şi ceilalţi insistă:

– Ba la mine va locui.

– Ba la mine... maşina mea, iată, îl aşteaptă. Gălăgie.

În sfârşit, gruzinii găsesc soluţia:

– Lasă-i să urce în orice maşină, dar vor locui în casa care le va cădea mai mult pe plac...

Şi pornesc.

Şaisprezece limuzine se opresc în faţa unei porţi.

E casa unuia dintre gruzinii care l-au aşteptat pe moldovean la aerogară.

– Intraţi, fiţi oaspetele meu, deschide gruzinul portiera, poarta. Şi cum deschide poarta, în pragul casei cu două etaje a şi început să cânte o fanfară. Fanfara cântă, iar din casă se arată stăpâna, copiii. Fiecare poartă în braţe coşuri cu struguri, harbuji, ulcioare cu vin.

Soţia moldoveanului s-a lipit de bărbat şi aproape că nici nu ştie ce să spună. Nu se aştepta la o asemenea primire.

Stăpânul casei face un semn muzicanţilor şi ei amuţesc.

Glăsuieşte:

– Prietene scump! Asta-i casa ta. Respiră. Respiră şi-ai să vezi ce aer am în ogradă. Vrei, locuieşte la mine, vrei – locuieşte la vecin.

Vorbeşte, arată cu mâna la casa de peste drum, la fel de frumoasă, în pragul căreia la fel răsună o fanfară. Şi din casă la fel se arată stăpâna, copiii - scot fructe, vin şi alte bunătăţi.

Dar alt gruzin îi trage între timp spre poarta sa.

Aşa umblă o jumătate de zi. Când la o poartă, când la alta şi totul se repetă: muzică, bunătăţi şi tot aşa.

Soţia moldoveanului lăcrimează, spune:

– Vă mulţumim, oameni buni, dar nu trebuie să ne ducem mai departe. Rămânem la cine spuneţi dumneavoastră, dacă, desigur, ne primiţi, nu e nevoie să vă deranjaţi atâta.

– Zău, zice şi soţul.

– Stai că n-a văzut casa mea! zice un gruzin.

Strigă şi alţii:

– Nici pe-a mea!

Ca să potolească lumea, unul mai mare face semn că vrea el să glăsuiască:

– Să vedem mai întâi toate casele, apoi hotărâm al cui oaspete va fi. Să mergem mai departe.

Şi alaiul porneşte.

– Aţi auzit? Acest moldovean nu poate respira...

Cântece, dansuri...

Focul arde. Iar străinul continuă:

– Până la urmă ne-am oprit în faţa unei case. Palat, ce mai vorbă. Dar cât s-o duci aşa? Toată ziua muzică şi mâncăruri. De lucrat, gruzinul nu-ţi dă voie să lucrezi, cică, odihneşte-te. Te duci în munţi, ei vin după tine cântând, cobori în vale - te însoţesc cu aceeaşi veselie. Toată ziua te hrănesc şi-ţi spun: respiră. Respir, dar soţia, sărmana, într-o bună zi îmi spune că nu mai poate. Zice că eu mă simt bine, dar ea vrea să se întoarcă în sat, i-i dor de casă. Atunci, zic, du-te. Şi mă lasă soţia, se duce în Moldova. Peste jumătate de an, vine ea, mă găseşte hăulind cu gruzinii. Şi începe să răcnească: „Te tăvăleşti pe aici, iar eu nu-mi văd capul de nevoi. Tot acum să mergi acasă". – „Dar se poate, întreb, crezi c-o să pot respira?" Ea strigă: „Să bei, să mănânci şi să nu faci nimic, crezi că se poate?"– „Hai să încerc", zic. Şi era cât pe ce să mor. Dacă pilotul nu întorcea la timp avionul, în ceruri muream. A aterizat la Ujgorod. Îţi închipui în ce situaţie eram? Eu răcneam, soţia răcnea. Pasagerii şi pilotul mă atacau. „Idiotule, strigă unul din pasageri, dacă ştii că eşti bolnav, de ce te-ai pornit la drum?" Ce puteam să fac? Să mă întorc în Gruzia, la oamenii ceia? Ştiu că n-am mâncat măselar, aş fi murit de ruşine. Să rămân în Ujgorod? Soţia mă leapădă, pleacă acasă, iar medicii mă sfătuiesc să plec în Siberia. Pe acolo, spun ei, pădurile de pin ar putea să-mi facă bine. Altfel nu-mi voi găsi leacul.

– Ai fost şi în Siberia?

– Şi-n Siberia am fost, şi în Kamceatka, şi pe insula Sahalin.

– Şi peste tot nu puteai respira?

– De respirat, respiram, dar îndată ce mă apropiam de casă – gata, mă înăbuşeam. Poate şi mai rău ca înainte.

– Racii au fiert... descoperă pe neaşteptate luntraşul şi propune: Să mâncăm în grabă, că începe arşiţa. Toamna în deltă soarele arde ca şi vara... Ţine sarea.

– Parcă de-o viaţă plutesc.

– Câţi curenţi am trecut?

– Şase.

– Nu se poate, se nelinişteşte luntraşul, se ridică în picioare, scrutează delta.

Stuf. Păsări.

– Trebuie să ne găsim mai departe.

– Le-am numărat. Iată, am crestat pe luntre, arată străinul.

– Înseamnă că plutim drept...

Luntrea înaintează.

Soarele parcă s-a oprit deasupra deltei.

Zăpuşeală, apă fierbinte, aburi care se tot ridică, stuf, în aer – păsări.

Stăpânul luntrei îşi scoate cămaşa, îşi pune o pălărie spălăcită pe cap.

– Te-aş ajuta, dar mă tem să mă forţez, zice străinul.

– Nu-i nevoie să mă ajuţi. Leagă-ţi cămaşa pe cap. Sau poate îţi scoţi maioul. Pune maioul pe cap şi rămâi numai în cămaşă.

– Poate scot cămaşa?

– Văd că nu eşti deprins cu soarele, eşti alb ca varul...

– Locuiesc în pădure.

– Acolo-i spitalul?

– Nu m-ai înţeles. Acolo, în Belarus, nu stau la spital... Sunt liber, atât că muncesc şi locuiesc în pădure. Muncesc într-o rezervaţie de bivoli. Acolo mi-i destul de bine, pădurea mi-i prielnică.

– Pădurea lor îţi ajută?...

– Nu-i vorbă de pădurea de pini. Pini sunt şi în Siberia, se pot găsi, la urma urmei, şi în alte părţi, în Carpaţi, să zicem. Dar odată am citit într-un ziar că un bolnav nu se ştie din care colţ de lume, care la fel nu putea respira, s-a lecuit în Belarus, cu turbă.

– Vasăzică, turba e leacul?

– Pădurile de pini şi turbă, mlaştinile care, se vede, emană un gaz... îmi fac bine...

– Dacă spui că se poate lecui cu turbă, într-o zi ai să vezi că te însănătoşeşti.

– După atâţia ani? Nu cred, nene. Asta-i: pot trăi şi munci numai în Belarus. Acolo mă simt aşa cum mă vezi. Muncesc,

respir, sunt om ca toţi oamenii, numai în Moldova mea nu pot să mă întorc.

– Locuieşti în Belarus, iar soţia ta în Moldova?

– Cum să-ţi spun, e lungă povestea... După ce m-am stabilit în Belarus, i-am scris soţiei şi mamei că mă simt bine, că turba îmi ajută. Soţia, primind scrisoarea, s-a bucurat aşa de tare, încât îndată a zburat cu avionul la mine. M-a găsit foarte bine în pădurea de pini. A plâns de bucurie. „Este Dumnezeu pe lumea asta, a zis. Să ajungi să te însănătoşeşti?" Ne-am bucurat mult că viaţa noastră a găsit cu totul altă albie, spre bine, în sfârşit. Doar ne-am luat din dragoste, eram tineri încă şi nu se putea să ne scape fericirea. Să mă iertaţi, dar femeia, pe care n-o iubisem un car de vreme şi era palidă, acolo, în pădurile din Belarus, a devenit veselă, plină de vlagă şi speranţă. Chiar a început să cânte.

– Desigur, o femeie mângâiată arată altfel... cântă.

– M-am bucurat atât de mult că pentru noi a început altă viaţă, încât i-am propus soţiei să se întoarcă acasă, să vândă casa şi să treacă cu traiul în Belarus. E dureros, i-am spus, să părăsim plaiul natal, casa, poate chiar şi mama, dar ce să facem dacă altă ieşire nu-i? Omul o dată trăieşte. Soţia mi-a dat dreptate, dar... „Hai să nu ne grăbim, zice. Dacă a început să-ţi fie mai bine, înseamnă că totul merge spre bine. De ce să ne grăbim? Las' să treacă un timp, scoţi boala din tine şi atunci te întorci. Cum să vindem casa? Cum s-o lăsăm pe mama?" Femeia vorbea adevăr. „Vin eu mai des încoace şi o să fie bine, mai spune soţia. La urma urmei, nici nu-i nevoie să lucrezi aici. Las' că muncesc eu, avem cu ce trăi, fă totul să te lecuieşti cât mai degrabă" – „Dar mă simt bine, îi spun, de ce n-aş lucra? Doar ştii că nu-s un trântor. Un timp n-am prea lucrat. Acum am să muncesc, vom avea nevoie de bani, chiar dacă mă întorc sănătos în Moldova". M-a mângâiat soţia şi am hotărât să lăsăm să treacă un timp, căci timpul va lămuri totul...

– Ce-i acolo?

– Unde?

– Se mişcă ceva în stufăriş.

Stăpânul opreşte puţin luntrea, se uită spre stufăriş. Parcă a simţit şi el mişcându-se ceva acolo, ba chiar a şi zărit ceva mare, negru. Dar acum nu se aude nimic, nu se mişcă nimic.

– Ei! strigă, dar cum nu urmează nici un răspuns, continuă să vâslească. Cred că-s tot de-ai noştri. Până la curentul şase în deltă se întâlnesc pescari, mai departe – nu. Poate-i un braconier.

– Şi de ce nu răspunde?

– Braconierul nu răspunde.

– Tivu! sparge liniştea din jur o voce de pe undeva.

– Cine-i? întreabă luntraşul, adică Tivu.

– Ai o ţigară?

Din stufăriş apare o luntre.

Tivu scoate o ţigară, o aprinde pe tăcute, acela o ia, se depărtează, dispare.

Se trezeşte un cârd de păsări ascuns în stuf. Gălăgie infernală.

Bâtlani, raţe, pescăruşi.

Păsările se ridică brusc în faţa luntrei, plutesc câteva clipe în aer, apoi se lasă în urmă.

Pe neaşteptate se pomenesc într-un luminiş şi la fel pe neaşteptate descoperă o luntre, în care se văd un bărbat şi o femeie dezbrăcată. Femeia se scufundă, iar când apare, transmite bărbatului ceva şi iar dispare în apă.

– De ce s-au ascuns?

– Sunt braconieri, ţi-am spus.

Când să ajungă la alt curentu, începe să plouă. Toarnă cu cofa. Trag în grabă luntrea lângă un perete de stuf. Trebuie să aştepte.

– A stat soţia câteva zile în Belarus, povesteşte străinul, apoi a spus că pleacă, se întoarce acasă. Ne-am înţeles că mă va vizita o dată în două-trei luni. Venea de obicei sâmbăta, iar lunea o lua spre Moldova. Puteam eu să mă întorc acasă? Nu, încă nu îndrăzneam. Mă simţeam bine, dar îmi era frică ca nu

cumva să trezesc boala. Mai erau la mijloc şi medicii, care mă examinau din când în când şi mă sfătuiau să mai aştept vreo şapte-opt luni. Cum să n-asculţi medicii? De aceeaşi părere era şi soţia, care părea că numai de sănătatea mea se nelinişteşte. Era gravidă. Trăiam împreună de mult, dar copil nu prinsese şi acum poftim! – ne bucuram amândoi.

La o vizită de rând soţia a explodat:

„Cât mai ai de gând să fii văcar în Belarus, omule?"

„Când am să pot, am s-o iau la fugă spre Moldova".

„Şi când, mă rog, ai să poţi? Nu vezi că mâine-poimâine nasc şi-s singură cu mama?"

„Pe când aştepţi copilul?"

„A, mă întrebi pe când aştept, dar tu nu aştepţi?"

– Ca să nu ajung la ceartă, mi-am strâns ce-am avut, am trecut pe la contora rezervaţiei, am spus ce şi cum, mai pe scurt, m-am eliberat de la serviciu şi am pornit cu soţia spre casă... Dacă pilotul n-ar fi fost cu inimă, azi poate eram mort. Chiar de la decolare mi s-a făcut rău, iar când avionul a ajuns deasupra Moldovei, am început să-mi sfâşii hainele, scoţând răcnete înfiorătoare. Echipajul avionului a făcut în grabă legătura cu pământul şi pe loc am revenit în aeroportul de unde decolasem. Soţia s-a înfuriat într-atât, încât nici n-a coborât din avion când au venit sanitarii. Dar nici eu n-am vrut ca ea să se dea jos din avion. Doar era gravidă. Şi astfel am rămas în Minsk, iar ea s-a întors acasă. Un timp nu mi-a scris, apoi au început să vină de la ea scrisori. Îmi scria că aşteaptă din zi în zi copilul. Ce mai, scrisori măgulitoare. Şi acum închipuie-ţi, omule, în clipele acelea credeam că niciodată n-o să mai calc în Moldova.

Zgâriam copacii, mă tăvăleam prin pădure, muşcam pământul. Oare n-o să mă mai întremez niciodată?! În ziua când mi s-a telegrafiat că soţia a născut, am dat toate pe una şi am pornit iar la drum. Cu trenul de data asta. Nu se poate, îmi ziceam, să nu-mi văd copilul, măcar cu coada ochiului.

O oră să stau acasă, apoi să mă întorc. Ajută-mă, soartă, mă rugam, şi mi-am scos bilet de tren. Până la Kiev a fost

bine. De la Kiev până la Jmerinka a fost cum a fost, dar îndată ce trenul a ajuns în Moldova, m-au dat jos sanitarii – îmi era rău – şi pe aceeaşi cale m-am întors în Belarus. Sfinte, cum plângeam mai târziu după ce mi-am revenit. Până azi nu mi-am văzut copilul...

– Nu cred...

– Mă uitam nu demult la copilul dumitale şi muream de dor... Câţi ani are?

– Şapte împlineşte curând.

– Al meu o fi având vreo şaptesprezece ani...

– N-a venit niciodată la dumneata?

– Cum să-ţi spun... Când am fost scos din tren şi îndreptat în Belarus, am plâns mult. Dar ce aveam să fac? M-am întors în rezervaţia de animale, am fost primit frumos la serviciu, sănătatea iar mi s-a restabilit şi am început să trăiesc cu gândul că într-o bună zi toate se vor limpezi. Unde mai pui că şi scrisorile soţiei mă încurajau. Tot îmi scria că o să se repadă cu copilul, să mi-l arate, însă a venit iarna, şi unde să pornească la drum cu un prunc? Hai să aştepte primăvara. Dar primăvara pruncul se îmbolnăveşte şi iar totul se amână. În mai e bolnav, în iulie e mult de lucru pe lângă casă. În toamnă cad ploi. Iar de la un timp nici scrisori nu mai primesc de-acasă. Aştept. Scriu, întreb, mă revolt. Nimic. Poate s-o fi îmbolnăvit soţia? Doamne fereşte, mă gândesc. Numai ce nu-mi trecea prin cap! Nu-mi găseam locul şi pace. Eram gata să fac altă prostie, iar s-o iau la drum, dar m-au astâmpărat tovarăşii de lucru – oameni buni, se poartă frumos cu mine. Unde să te porneşti, îmi zic. Poate poşta încurcă ceva, să mai aşteptăm. Poate soţia a fost bolnavă, dar s-a însănătoşit şi acum îţi scrie. Să cred? De ce să nu cred? Aştept, mă frământ. În sfârşit, tot unul din oamenii cu care lucrez mă scoate din încurcătură. Dă, omule, zice, o telegramă. O fac şi pe asta. Nimic. Dă o telegramă recomandată, îmi spune. Îl ascult. Nici un răspuns. Atunci telefonează, mă sfătuieşte omul. Dar soţia n-are telefon acasă, mai să ţip de necaz că ideea cu telefonul într-adevăr părea să fie o salvare. Telefonează la

sovietul sătesc, acolo doar este legătură telefonică, îmi spune omul. Dar de unde telefon în pădure? Este un sat în apropiere, un sovhoz. Alerg acolo şi rog să-mi facă legătură cu Moldova. Era pe la amiază. Mi s-a spus că vor stabili legătura spre seară, trebuie să aştept. Ce să fac? Toată ziua am aşteptat, dar în zadar. E încărcat telegraful, mi s-a spus. A doua zi s-a stabilit legătura, dar cu cine să vorbesc dacă la ora ceea la sovietul sătesc din satul meu era numai paznicul? Îi spun ce şi cum. Paznicul s-a bucurat că vorbesc cu el. Îl întreb ce-i cu soţia mea de nu-mi scrie, nu-i bolnavă? Parcă n-ar trebui să fie bolnavă, răspunde el, în sat toate se ştiu. Parcă n-a auzit nimic rău, zice, dar se duce îndată să întrebe nevasta ce s-a întâmplat. Când să-ţi telefonez? întreb. Când vrei, îmi spune, chiar şi peste jumătate de oră. Mai târziu, fireşte, n-am putut telefona. Dacă comanzi dintr-un sat din Belarus o convorbire telefonică cu Moldova, poţi vorbi numai peste o zi, mi se spune. Dar urgent, întreb, se poate? Nu, mi se răspunde. Rog fetele să-mi facă legătura a doua zi. Aştept. A doua zi parcă-i blestemat. Nici paznicul nu-i la sovietul sătesc din satul meu. Rog fetele de la staţie să mă ajute, aproape plâng. În sfârşit, este stabilită legătura. Ce-i, omule? îl întreb. Nu-i nimic, răspunde paznicul, soţia-i sănătoasă, copilu-i sănătos, mama, zice, ştii, e bătrână. Dar de ce nu-mi scriu şi nu-mi răspunde nimeni la scrisori şi telegrame? întreb. Paznicul îmi spune că soţia scrie regulat. Chiar ieri, zice, ţi-a scris. Sfinte, răcnesc în receptor, dar nu primesc nimic, nici o scrisoare chioară. Mă gândesc din nou la vreo încurcătură poştală, dar timpul trece. Iar telefonez. Spun paznicului aşa şi aşa, îl rog: adu soţia la telefon... Până la urmă paznicul, sărmanul, se vede că l-au necăjit telefoanele mele, n-a răbdat şi-mi trânteşte, scuzându-se, desigur: „Ce vrei, omule, zice, soţia ta se mărită, iată care-i povestea". Vă închipuiţi? Tot sângele mi-a năvălit în cap. Cum aşa se mărită? Parcă e măritată cu mine, strig. Scuză-mă, zice paznicul, ştiu de mult povestea, dar n-am îndrăznit să-ţi spun. Îmi comunică chiar şi ziua când fac nuntă.

În ziua nunţii am încercat iar să ajung în Moldova. De data asta pe jos.

– Tocmai din Belarus pe jos?

– Dar ce puteam face? Dumneata ce-ai fi făcut în locul meu?... Urlam de durere ca lupul... Am luat-o de-a dreptul. Pe unde mergeam pe jos, pe unde urcam în vreo căruţă. Până la urmă cineva m-a sfătuit să iau o bicicletă. Tare m-am bucurat că astfel aş putea ajunge acasă. Am cumpărat o bicicletă la primul magazin care mi-a căzut în cale. N-aş zice că-s mare ciclist, dar, cu încetul, înaintam... Pe scurt, m-am trezit într-un spital din Ucraina. Şedeau asupra mea vreo trei medici şi mă tot întrebau ce-i cu mine, ce mă doare.

– Şi iar te-ai întors în Belarus?

– Dar unde să mă duc?

– Şi soţia s-a măritat a doua oară?

– Chiar în ziua când stăteam întins în spitalul cela din Ucraina făcea nunta...

– Şi mama ta?

– Mama mea?! Trăieşte singură... Vreau s-ajung acasă, s-o mai văd o dată şi să mor. Asta-i povestea. Mână, omule, luntrea asta...

Râul curge lin, luntrea înaintează încet spre izvor. A câta zi? A patra. Dar se pare că înaintează de-o veşnicie. Soarele îl doboară pe străin, soarele şi oboseala.

„A devenit iar bolnav?" se întreabă luntraşul.

Culoarea feţei străinului pare altfel decât ieri.

– Cum te simţi?

– Bine, dar ce s-a întâmplat? tresare străinul.

Luntraşul regretă că a pus o întrebare prostească, dar acum e târziu să-şi corecteze greşeala.

– Şi cum te-ai îmbolnăvit?...

Luntrea lunecă încet. Străinul tace.

Deodată ridică barba de pe genunchi şi oftează adânc:

– Fiecare om de pe pământ are duşmanul său, nene. Îl cunoşti, nu-l cunoşti, te atacă, nu te atacă, el, duşmanul, există. Te urmăreşte. Cel mai bine, desigur, e atunci când îţi

ştii duşmanul. Îi ştii caracterul, capacitatea, forţa. Când îl cunoşti, e uşor să exişti, fiindcă e uşor să lupţi cu el – deschis, corp la corp, cum s-ar zice. Ar trebui să lupţi cinstit cu duşmanul, căci mai târziu sau mai devreme totuna vei încrucişa spada cu el. Ori tu, ori duşmanul – asta-i. Unul din doi. Dar important, zic, e să-ţi ştii duşmanul şi numaidecât să-ţi încrucişezi spada cu el... A muri de spada duşmanului tău nu-i o ruşine. E o ruşine să trăieşti şi niciodată să nu-ţi înfrunţi duşmanul... Dar ca să-l înfrunţi deschis e nevoie, în primul rând, de caracter, îndrăzneală, fermitate...

Un pescar, care pescuieşte cu fatca la o cotitură de mal, cum îi vede, le face semn cu mâna.

– Ce vrea? întreabă străinul.

– Să nu-i speriem peştele... va trebui să-l ocolim.

Luntraşul ocoleşte pescarul şi iar îndreaptă luntrea pe lângă mal. Aici apa e liniştită şi luntrea lunecă uşor. Câteodată râul unduieşte uşoare, dar mai mult o ţine în linie dreaptă.

– Trebuie să-ţi distrugi duşmanul, dacă vrei să trăieşti... asta-i, zice într-un târziu străinul şi pe loc se ghemuieşte la fundul luntrei, pe rufele cu care se înveleşte, şi adoarme.

Doarme vreun ceas şi mai bine, dacă starea aceea poate fi numită somn. Mereu tresare, mereu se ghemuieşte la fundul luntrei, mereu geme şi tot aruncă rufele ce-l acoperă, ca să nu mai vorbim de respiraţia, care a început uşor să-l sperie pe luntraş. Câteodată respiră atât de pripit, încât îţi pare că acuşi o să se înăbuşe. O să se înăbuşe sau o să sară în picioare şi o să urle. Câteodată respiraţia îi e atât de ştearsă, încât luntraşul încetează să mai vâslească. Ascultă. Nu, respiră străinul, dar abia respiră. Şi are faţa foarte-foarte schimonosită. Ieri, seara şi dimineaţa, nu a prea căutat la faţa lui, dar acum se uită... Broboane mari de sudoare îi şiroiesc pe frunte.

Străinul sare din somn, nu pricepe unde se află:

– Cine eşti? se holbează la luntraş.

Acela surâde binevoitor.

– N-ai dormit noaptea cum se cade, de aceea te chinuieşti... poate mai aţipeşti un pic?

Străinul nu răspunde un timp, apoi spune gemând:

– Adevărul e că mi s-a acutizat boala... Sunt pierdut!

Luntraşul speriat lasă vâslele din mâini, n-apucă însă să se dezmeticească, îl năucesc răcnetele neaşteptate ale străinului.

Acela stă în pirostrii, se ţine cu mâinile de marginea luntrei şi răcneşte cu ochii ieşiţi din orbite:

– Mână, nene!

– Mână, omule!

– Mână, nene!

– Mână, omule!

– Mână că mi s-a făcut rău şi n-am să mai ajung odată...

Străinul ţipă, sare din luntre, iese pe mal şi o ia la fugă pe malul râului.

Aleargă, aleargă, aleargă, apoi, parcă dându-şi seama de ceva, se întoarce brusc, intră în apă, se caţără în luntre şi iar răcneşte:

– Mână, nene! Mână, omule!

Mai răcneşte un timp, deodată se prăbuşeşte pe fundul luntrei, cade atât de brusc, încât luntraşul, de spaimă, cârneşte luntrea spre mal...

Peste un timp străinul îşi revine.

Iată-l lungit cu faţa în sus acolo unde l-a întins pe mal luntraşul, care acum se uită la el cu spaimă.

– Ce facem, ne întoarcem? întreabă luntraşul, mai mult din priviri.

– Mai plătesc, geme dureros străinul.

– Nu-mi trebuie banii tăi... Ţi-i restitui pe toţi, zău, numai hai să ne întoarcem. Nu vreau să-mi găsesc cu tine beleaua. Am un copil, la urma urmei.

– Îţi dau tot ce am, nene... Am opt mii de ruble cu mine... numai du-mă... Trebuie să ajung... nu se poate să nu ajung... Ai văzut şi dumneata că pe apă mă simt mai bine. Să încercăm.

– Pe dracul, uite cum arăţi.

– Dar până aici m-am simţit bine... Şi-apoi nu se poate ca medicul să mă fi amăgit... El mi-a spus să mă apropii de casă pe apă, contra cursului... Chiar dacă mi se va face rău,

a spus, să nu mă las... Criza o să treacă, a spus, şi iar o să-mi fie bine... Cum te cheamă?

– Tivu. Mai departe nu merg, gata.

– Tivule dragă... omule... poate că e unica şansă de a-mi revedea satul natal şi mama... Înţelege-mă!

– Sfinte, cu cine m-am legat? nu-şi găseşte loc luntraşul. Omule, ai să mă nenoroceşti.

O bucată de zi au plutit fără să vorbească. Respiraţia străinului a devenit mai greoaie, faţa mai pământie. Ghemuit pe fundul luntrei, părea că nici nu răsuflă.

– Poate tragem luntrea la mal şi ne odihnim la umbra celei salcii?

Din partea străinului nu vine nici un răspuns.

– Hai să tragem la fântâna ceea de pe mal să bem apă...

Străinul nici de data asta nu răspunde.

Se întoarce, se răstoarnă pe spate, stă cu privirea pironită pe cer. Priveşte cerul şi tace.

Şi luntraşul nu ştie ce să facă. Să tragă luntrea la mal? Să plutească mai departe?

Vâsleşte.

Mai departe? Şi cât să mai vâslească?

Când zăreşte pe mal un omulean care coseşte iarbă, luntraşul îşi zice că o să oprească luntrea în dreptul lui. Încă nu ştie ce-o să vorbească, nu ştie dacă omul o să-i fie de ajutor, dar simte că ar vrea să stea de vorbă cu cineva. I s-a făcut pe neaşteptate dor de o ţigară. El, care n-a fumat de amar de vreme, acum ar trage un fum cu plăcere. Oricum, e un prilej de-a părăsi luntrea pentru o vreme, luntrea şi vâslele care îl dau gata. Să vâsleşti în susul apei şi nu o oră-două, ci atâtea zile, cu străinul care zice că, iată, l-a apucat un acces, nu e glumă. Dar bolnavul îi ghiceşte gândurile.

– Ce vrei să faci? îl întreabă.

– Vreau să-mi mai dezmorţesc puţin picioarele.

Luntraşul sare pe mal şi o ia spre omuleanul care coseşte pe mal.

Acela lasă cositul şi rămâne sprijinit în coasă, aşteaptă luntraşul care se apropie.

– Cosim? întreabă luntraşul.

– Cosim.

– Anul acesta iarba e bună.

– Pe aici în fiecare an creşte iarbă bună.

Luntraşul ar vorbi orice, numai să nu se întoarcă la luntrea în care se află nefericitul străin.

– N-ai o ţigară?

– O ţigară se găseşte...

Cosaşul lasă coasa din mână, se întoarce pe brazdă, cu vreo treizeci de paşi în urmă, ridică haina, scotoceşte prin buzunare, vine cu două ţigări.

Una o dă luntraşului.

– Pe cine duci? întreabă cosaşul după ce sloboade fum. E şeful?

– De ce-ai crede că mi-i şef?

– Te urmăresc de departe cum vii pe apă... Tu te speteşti la ramă, iar el stă întins boiereşte în luntre. Răstoarnă-l cu tot cu luntre, unde e mai adânc.

– E un necăjit. Un bolnav fără ajutor... Nici soţie măcar n-are.

– Nu mai sunt femei azi? Ia fluieră de două ori peste dealul cela şi ai să vezi câte au să-ţi alerge din satul meu...

O fi aşa cum zice cosaşul, dar sunt femei între femei. Când se mărita soţia străinului, cică, unii săteni o dojeneau.

„Ce faci, fa?“ ziceau.

„Da ce fac?“

„Şi dacă se întoarce bărbatul?“

„Nu se mai întoarce.“

„Da tu închipuie-ţi că se întoarce... Ce faci atunci?“

„Da voi scrieţi-i şi o să vedem: se întoarce sau nu.“

O probozea şi soacra, femeie bătrână şi oloagă. „Ogoieşte-te, fato“, zicea, iar aceea îi râdea în faţă.

„Hm, fecioraşului dumitale scump nu-i place aerul de aici, da mie îmi place. Şi vreau să răsuflu liber... Uite-aşa!“

„Dacă se întoarce, fa, te dezbină.“

„Chiar aş vrea să văd cum se întoarce... O să se înăbuşe înainte de-a ajunge în Moldova."

Soacra striga, soacra plângea, soacra o ruga să se îndure, dar ea a ajuns să-şi aducă viitorul bărbat chiar în casa soacrei, un şofer naiba ştie de unde o mai fi. L-a adus, l-a îmbrăcat în hainele bărbatului legitim, anume ca să înnebunească bătrâna mamă.

„Doamne nu te potoleşti, i-a spus într-o zi preşedintele, te astâmpărăm noi, femeie".

„Chiar aş vrea să văd cum o să mă atâmpăraţi", le-a râs în faţă scârba.

Se zice că preşedintele s-a enervat atât de tare, încât mai-mai s-o plesnească.

„Îţi dau trei zile, i-a spus la urmă, dacă nu-ţi scoţi ibovnicul din casă, vin personal, te leg burduf şi te trimit cu trenul la soţ... facă acolo ce-a vrea cu tine, nenorocito."

Se mai zice că a treia zi după porunca preşedintelui chiar ea, în persoană, s-a prezentat la el.

„Am venit", zice.

„L-ai alungat?" întreabă preşedintele.

„Nu, am venit cu iubovnicul, cum îi zici dumneata, să ne legi, adică să ne faci actele de căsătorie", se hlizeşte scârba.

„Eu n-am să-ţi semnez divorţul, chiar dacă bărbatul legitim ţi-l dă", strigă preşedintele şi o alungă afară, dar cine poate opri o stricată? A făcut nuntă, fără să se înregistreze cu şoferul. Şi a făcut nuntă în casa bărbatului legitim. Şi acolo a rămas să locuiască cu noul soţ, împreună cu mama bărbatului legitim, care acum, se zice, trage să moară...

– Ce mai vorbă... cântă ca cucul şi urlă ca lupul de durere, spune cu voce stinsă luntraşul.

– Şi unde-l porţi?

– Spune că vrea să-şi vadă satul, mama, apoi poate şi să moară.

– Dar de prin care sat este?

– Spune că-i din Ţibirica.

– Ţibirica? D-apoi nu-i departe...

– Nu mai spune, aruncă luntraşul ţigara.

Cât au stat la o ţigară cei doi, străinul a dormit. Când s-a trezit, s-a speriat văzând cosaşul la vâsle.

– Cine eşti? întreabă.

– Un om de pe-aici, spune cosaşul.

– Şi cum ai nimerit în luntre? Unde-i ticălosul de luntraş, că i-am plătit... M-a părăsit?

– Şezi dumneata liniştit şi nu te enerva. Este omul, iată-l, merge colo pe mal. A obosit, iar mie mi-i în drum spre sat... Nimic nu mă costă să vă ajut puţin... Ehei! strigă cosaşul.

– Ce s-a întâmplat? întreabă luntraşul.

– Spune-i că n-a rămas mult până la satul lui.

Străinul cu ochii stinşi îl fixează pe cosaş:

– Ajungem?

– Da, da, se grăbeşte să-l bucure cosaşul, dar străinul nu mai pricepe nimic, deliregază.

– Unde ajungem?

– Cum unde? Acasă.

– Care casă?

Străinul se prăbuşeşte în neştire, cosaşul se sperie, strigă la luntraş:

– Omule, vino încoace că moare.

– Cum moare? întreabă, aleargă luntraşul, dar cosaşul a şi sărit din luntre, fuge în câmpie, strigă ceva nedesluşit...

Mai necăjit acum decât luntraşul pare să nu fie nimeni pe lume. Zgâlţâie străinul, se apucă de vâsle, îl roagă:

– Ţine-te, omule, ce-i cu tine? Acuşi ajungem...

Se ridică în luntre, caută cu privirea ajutor.

– Oameni buni, ajutaţi-mă! şi iar se apucă de vâslit. Vâsleşte, dar fără spor. Nu vede, nu aude. Vâsleşte.

Trece cu luntrea pe sub o punte, pe care nişte femei spală rufe.

– Aruncă pe mal bărbatul cela din luntre, că-l vrem, strigă ele, râd.

Luntraşul n-aude, vâsleşte. Spre izvor vâsleşte.

Pe mal apre pe neaşteptate un tractor.

Tractoristul face semn cu mâna.

– Am venit să-ţi ajut! strigă.

– Cum să-mi ajuţi? vorbeşte necăjit luntraşul.

– Anină frânghia asta de luntre şi-am să te trag în susul apei.

Luntraşul anină frânghia.

Vuiet straşnic.

– Aaaaa... îşi fărâmă haina la piept străinul, se zbate. Nu! Nu! Gaze! Alungă-l!

– Opreşte! strigă luntraşul. Se înăbuşă... nu suportă gazele şi zgomotul.

Se depărtează tractorul, se duce de unde a venit. E nedumerit tractoristul.

Apare o limuzină „Volga".

– Maşina nu face atâta zgomot şi nici gaze nu emană! strigă şoferul, aruncă frânghia.

„Volga" înaintează pe mal. Luntrea lunecă uşor pe apă.

Parcă-i bine.

Dar alta-i nevoia. „Volga" nu poate înainta mai departe. Malul e abrupt.

„Volga" rămâne în urmă. Se duce şi ea de unde a venit.

Vâsleşte necăjit luntraşul, se tot uită îngrozit la străinul de pe fundul luntrei.

Se înăbuşă acela. El trebuie să vâslească.

Şi vâsleşte. Îndârjit.

Iar îl strigă cineva de pe mal.

E un tânăr de vreo şaisprezece ani, blond.

– Ce-ţi mai trebuie şi ţie? întreabă luntraşul, dar nu se lasă, vâsleşte.

– Sunt feciorul cosaşului... Tata m-a trimis... Opriţi!

– Cum ai să-mi ajuţi dacă eşti mai slab decât mine? întreabă luntraşul, vâsleşte.

– Am să vă târâi cu frânghia de pe mal! strigă băietanul.

Luntraşul abia acum observă că băietanul are o frânghie în mână. Abate luntrea spre mal.

Tânărul lunecă pe coasta malului spre apă. Cum prinde luntrea, se apucă să lege frânghia. Leagă şi vorbeşte:

– Tata mi-a spus să alerg încoace, iar el s-a dus la preşedinte.

– Ce să facă?

– Să vorbească cu el.

– Ce să vorbească cu preşedintele?

– Nu ştiu... mi-a spus să alerg încoace şi să vă ajut până la satul următor...

– Şi cum o să ne târâi cu frânghia?

– Acuşi o să vedeţi.

Tânărul aleargă pe mal, iar luntrea lunecă pe apă. Şi lunecă foarte repede. Atât că tânărul e nevoit să-şi tot ridice pantalonii care i s-au încărcat de glod până la genunchi. Se opreşte pentru o clipită, strigă luntraşului să aştepte puţin, îşi suflecă în grabă pantalonii, ba nu, îi scoate cu totul. Dezbracă pantalonii, îi leagă în jurul gâtului, o ia din nou la fugă cu frânghia peste umăr, tot spre izvor. În cale îi apar nişte bolovani de piatră. Sare de pe un bolovan pe altul, dar nu slăbeşte frânghia. Nimereşte într-un crâng de sălcii care-i barează trecerea. Tânărul se descurcă. Cu o mână dă la o parte crengile, cu cealaltă îşi croieşte drum printre sălcii.

– Dezlegaţi frânghia! strigă deodată către luntraş.

– Am dezlegat-o...

– Dumneata vâsleşte mai depate, iar eu am să ocolesc râpa asta... după colţ îţi ies în cale.

Luntraşul îi dă ascultare, vâsleşte.

Străinul n-aude, nu vede ce se întâmplă. Stă cu ochii aţintiţi undeva în cer, respiră tot mai greu. Nu-i ajunge aer.

– Eu sunt aici! se arată tânărul de după cotitură. Vâsleşte încoace!

Tânărul e iute la mişcări. Se repede în calea luntrei, intră puţin în apă, prinde iar cu un capăt de frânghie luntrea, pe celălalt capăt îl trece peste umăr şi iar o ia la fugă în susul apei.

– Până la satul următor mai sunt vreo patru kilometri, explică el din fugă. Iar peste un deal e satul dumnealui...

Străinul horcăie pe fundul luntrei, îţi sfârşie cu unghiile cămaşa...

– Şi dacă moare? se întreabă îngrozit luntraşul.

N-are însă când să-şi ducă gândul la capăt.

În urma tânărului a apărut pe mal un pâlc de copii.

Copiii aleargă zgomotos şi tot strigă:

– E-hei!

– Opriţi!

– Staţi să vă spunem...

– Ce s-a întâmplat? îl întreabă luntraşul pe tânărul care nici gând n-are să se oprească: aleargă, târâie luntrea.

– Ce s-a întâmplat? strigă el la copii.

Copiii aleargă pe mal.

– Opriţi!

– Staţi!

Până nu încetineşte tânărul, copiii nu se opresc.

– Ce-i? îi întreabă.

– Preşedintele a spus să vâsliţi mai repede, că în satul vecin vă aşteaptă patru flăcăi, ei au să ducă luntrea mai departe...

Tânărul iar se încordează, porneşte înainte.

Funia îi roade umărul, dar el nici nu simte... Calcă pe unde năpădeşte. Nu mai poate, dar ştie că trebuie să tragă.

– Cum se simte? întreabă din când în când tânărul.

– Rău, vine de fiecare dată răspunsul luntraşului, care acum vâsleşte şi mai încordat.

– Spune-i să se ţină! strigă tânărul, aleargă.

– Ţine-te, omule, aproape că-l imploră luntraşul. Degrabă ajungem. A rămas puţin... Aleargă, tinere!

– Alerg, nene, vine răspunsul de pe mal.

– Ce s-a întâmplat? strigă speriate nişte femei dintr-un lan de sfeclă, doar aşa ceva n-a mai văzut nimeni: un tânăr să tragă o luntre cu doi oameni.

– Ce s-a întâmplat? se interesează şi nişte femei dintr-o plantaţie de tutun.

– Nenorocire!

În depărtare s-a arătat o luntre.

Patru tineri vâslesc în aval.

– Noi suntem! strigă ei venind în întâmpinare. Ne-au trimis din satul vecin să v-ajutăm...

Când îi mai despart vreo douăzeci de metri, trei flăcăi vânjoşi sar în apă şi o iau înot la mal, spre tânărul care se opinteşte, al patrulea vâsleşte spre luntrea în care zace străinul.

– N-am răbdat şi v-am ieşit în cale, explică. Eu sunt doctorul satului... Cum se simte bolnavul?

Luntraşul e puţin buimăcit de ajutorul apărut pe neaşteptate.

– Cum să se simtă... Uitaţi-vă la el...

– Mda... dar de ce n-aţi pornit la drum cu o luntre cu motor?

– Lasă-mă, omule! Se înăbuşă, ajutaţi-l...

– O să facem totul ca să ajungă cu bine... E-hei! strigă doctorul la flăcăii care au venit cu el şi acum s-au apucat de frânghie, trag luntrea. Mai repede! Mai repede, băieţi! îi îndeamnă el, explică luntraşului: Dacă am avea în sat un cal, ar fi mai bine, tot mai repede târâie decât omul... Dar ce să-i faci?

S-au arătat şi alţi copii. Şi pe malul drept al râului şi pe malul stâng, tot aleargă şi strigă. E greu să desluşeşti totul, dar din câte se aude una e clar:

– S-a telefonat la el în sat... Mama încă-i vie... Îl aşteaptă. Spuneţi-i să se ţină...

– Ţine-te, nene! strigă copiii de pe un mal şi de pe altul. Ţine-te, nene!

Aleargă lumea, de prin lanuri se adună. Se înghesuie, discută.

– Cine-i?

– Cel care de douăzeci de ani nu poate călca în Moldova.

– Cum aşa?!

– Ţii minte, era pe timpuri un cântec. Toată lumea îl cânta. Cred că şi tu l-ai cântat: „Horoşa strana Bolgaria, a Rossia lucişe vseh"*.

– Şi eu l-a, cântat. Ei şi?

– Şi el l-a cântat, dar ştii cum cânta? „Horoşa strana Rossia, a Moldavia lucişe vseh" **. Cu elevii cânta. Şi când a fost ridicat, se zice, copiii, elevii lui l-au trădat... A fost reabilitat, dar... Copiii care l-au trădat azi sunt şefi mari în republică, şi

* „Bună ţară e Bulgaria, dar Rusia e mai bună" (rus.).

** „Bună ţară e Rusia, dar Moldova e mai bună" (rus.).

el, cum ajunge la frontieră, se-năbuşă. De peste douăzeci de ani nu se poate apropia de Moldova...

– E-hei! strigă copiii de pe un mal şi de pe altul. Vin şi oamenii din satul lui încoace...

– Ţine-te, omule! Ţine-te! aproape plânge luntraşul. Vin şi oamenii din satul dumitale. Ţine-te!...

Străinul aude strigătele, dar nu-i mai ajunge aer. Îşi sfâşie cu unghiile pieptul, vrea să tragă aer, să tragă aer şi, cum nu mai poate respira, scapă pe faţă o lacrimă fierbinte.

Ceea ce vede în ultima clipă e cerul, cerul de deasupra satului natal... Cerul lunecând la deal, el lunecând la vale.

AMARA

Amara se fâstâci.

– N-auzi? Cui îi vorbesc?! glasul portarului răsună acum la taraba a treia, supărat. Femeie, cară-te. Piaţa s-a terminat... Încui poarta!

Amara cată speriată în jur.

Nu e nimeni din satul ei?

Îşi mai aruncă o dată privirea peste tarabele din apropiere.

Cum aşa să nu fie nimeni?

Lângă tarabe se vede unde şi unde câte un om, şi toţi îs necunoscuţi.

„ Aracan de mine! duce Amara mâna la gură. D-apoi ce mă fac eu, una?...“

Amara venise la piaţă în zori. Pe la ora cinci. O grăbise Mitru.

– Scoală, fa. Te-apucă ziua.

Dar nu se făcuse încă ziuă. Era încă noapte. Amara însă s-a sculat. Ştia că Mitru n-are s-o lase în pat. Aşa-i el, scurt la vorbă şi grăbit la faptă. Hai, fa, că te-apucă ziua! Hai, fa, că te-apucă noaptea! Hai şi hai. Dar Amara avea o vorbă cu care îl liniştea. O spunea cu jumătate de gură, necăjită parcă, grăbită parcă, alintată parcă.

– Stai, Mitru, nu vezi, mă pornesc!

Şi într-adevăr, Mitru nu era nevoit să deschidă gura a doua oară.

Amara coborî picioarele goale pe podea, ajunse rochia de pe marginea patului şi începu să se îmbrace. Până în ziuă mai era, dar ea dormise bine, căci se culcase devreme. „Să ne culcăm devreme, fa, mâine ai să ai zi grea“, zise Mitru în ajun, şi Amara acum îşi dădea seama că făcuse bine că-şi ascultase bărbatul.

Afară se auzeau caii, se vedea Mitru, şi Amara îşi aminti unde se grăbeşte. Amintirea îi tulbură niţel, nu ştiu cum, sângele, mişcările îi deveniră mai repezi, mai îndemânatice.

– Atunci, Mitru, hai să legăm sacii.

Trăia Amara al şaselea an cu Mitru, dar, uite, niciodată nu fusese la oraş, la piaţă. Cum aşa? Pur şi simplu n-avea ce căuta acolo. Când ai de toate, ce să cauţi! De mâncat aveau, de îmbrăcat, de asemenea. N-ar fi plecat Amara nici acum, dacă n-ar fi apărut în sat televizoare. Ba un sătean îşi cumpără televizor, ba altul, şi Mitru cum să rămână în urmă?! Ce, nu poate să-şi ia şi el un televizor? Apoi ştia Mitru ce televizor să-şi cumpere: ca la nimeni altul – de la oraş! Color!

– Trebuie, Amara, să strângem bani.

Bani, de, aveau, dar nici Mitru, nici Amara n-ar fi vrut să cheltuiască banii pentru care au muncit... Iată, dacă ar găsi o ieşire...

Chibzuiseră mult cum ar putea să adune bani şi, în sfârşit, găsiseră ieşirea.

Hotărâseră să semene usturoi.

– Usturoiul întotdeauna e scump pe piaţă. Dacă avem noroc să fie un an bun, spre toamnă avem televizor în casă, chibzuia Mitru. Altceva ce să faci cu lotul din jurul casei?! Iar să pui roşii? Şi câte o să mâncăm? Un paner. Iar restul? Să se strice pe curpăn?!

Semănară jumătate de grădină cu usturoi. Vara a fost mănoasă, cu ploi şi zile calde, usturoiul a rodit de minune.

Cum l-au văzut cu căpăţâna cât pumnul, Amara şi Mitru s-au apucat de l-au scos, l-au uscat câteva zile la soare, apoi l-au pus în saci, gata de plecare.

Hotărâseră însă că va pleca să-l vândă Amara. Mitru nu se putea rupe o zi de la fermă. Aşa-i când eşti căruţaş: ba cară nutreţ, ba cară lapte... Şi apoi cine ştie, poate va trebui să stea la piaţă mai multe zile. Mitru, ai putea sta şi trei zile.

Hotărârea lui Mitru o speriase niţel pe Amara. Doar ea nu fusese nicicând mai departe de centrul raional. Iar acum popâc! pleacă tocmai la Chişinău! Cum are să se descurce?

Dacă se rătăceşte? De fapt, acesta era unicul gând care o pândea şi o speria, când luau vorba de plecare.

– Trei zile?! Cum, omule, să stau trei zile!

– Taci, fa, o liniştea bărbatul. Taci, dacă nu ştii. În primul rând, s-ar putea ca usturoiul să meargă prost... apoi mai trebuie să cauţi televizorul.

– Televizorul?! Oare în sat n-avem televizoare... Câte-s la magazin!

– Sunt, dar nu de care vrem noi!... i-o tăie bărbatul.

Amara rămase şi mai încurcată.

Trecură însă zilele, şi spaima pe care nu i-o spusese lui Mitru trecu, Amara fiind cuprinsă de o dorinţă nepotolită de a pleca cât mai degrabă, să vadă oraşul despre care auzise că are sute de străzi şi magazine încărcate cu stofe de toate culorile... şi bijuterii!

Şi iată că ceasul mult aşteptat venise.

La legatul şi căratul sacilor în căruţă puse mâna şi Amara. Avea o voce veselă, de parcă nici nu pleca la drum lung, ci în vizită la vreo rudă, ceea ce lui Mitru nu-i prea plăcea.

– Mai bine du-te şi te îmbracă şi ia-ţi ceva de mâncare, c-ai să uiţi. Tot eu trebuie să-ţi amintesc?!

– Nu s-a găsi vreunul care să mă hrănească? zise în glumă Amara, dar dădu fuga în casă.

Din faţa oglinzii, unde îşi potrivea părul, Amara îl asculta pe Mitru care scuipa şi dumnezeia caii. Era enervat Mitru. Poate că gluma Amarei îl rănise şi acum se descărca pe caii nevinovaţi.

Amara zâmbi.

Se trezi cu Mitru în prag. Roşu. Cu biciuşca în mână.

– Mult mai ai, fa?!

Tresări, dar se stăpâni. O făcea Mitru pe grozavul, dar când o bătuse? Îl vedea în oglindă cum stătea în prag, cu picioarele desfăcute, gata parcă s-o ia la trei parale. Cum îşi strângea gâţele în coc, căuta să-i prindă în oglindă privirea şi, reuşind, zâmbi, un zâmbet ca cel de adineaori – o floare înrourată.

Mitru se pierdu pentru o clipă, vru să spună ceva, să facă ceva, apoi, parcă dându-şi seama, scuipă îndesat – muiere! – şi ieşi afară...

Tot drumul Amara avu o bucurie ascunsă, tulburătoare, că nici nu observă când căruţa ajunse la şosea, când luase o maşină, când parcurse acel lung drum din satul ei până la oraş şi când maşina o lăsase la poarta pieţei. Toate se-ntâmplară atât de repede, încât Amarei i se părea că totul se petrecuse cu un an în urmă. De fapt, ea nici n-avu când să se gândească. Cum fusese lăsată în faţa pieţei, poarta se deschise şi toţi cei adunaţi – ţărani din lumea-ntreagă – dădură năvală înăuntru strigând, ţipând, târând saci, coşuri, chemându-se unul pe altul.

A trebuit Amara să găsească un hamal, să-i ajute să ducă sacii la tarabe. Cum se văzu la tarabe, se pomeni înconjurată de orăşeni. Unul strigă să-i dea un kilogram, altul – zece. Majoritatea striga să vândă numai câte un kilogram, ca să ajungă la toţi.

Atât de mulţi se strânseră în jurul ei, că Amara se fâstâci. Nu ştia cu cât să dea kilogramul şi câte kilograme să-i vândă fiecărui cumpărător. Discutase cu bărbatul nu o dată în privinţa preţului usturoiului, dar, când văzu atâta lume în jur... Cum nimeni nu întreba cât costă kilogramul, Amara trânti:

– Trei şi jumătate!

Vocea Amarei pe mulţi îi risipi spre alte tarabe. Să te gândeşti – trei şi jumătate! Amarei pentru un moment îi păru rău că nu anunţase ceva mai ieftin – dacă e ieftin, omul cumpără. Şi totuşi, până la masă dovedi să golească patru saci. Unii o mai obrăziră – speculanta! Amara însă n-avea când să le răspundă. Adică, vreţi – luaţi, nu – pe ici vi-i drumul! Usturoiul nu-i furat. E din sudoarea mea!... Din grădina mea!

Îi mai rămăsese trei saci, dar lumea se cam rărise. Venea doar câte unul, din când în când, care, după părerea Amarei, nu avea de gând să cumpere, voia doar s-o ispitească cu cât dă kilogramul. Cam cât cere? Cât a cerut! Ce-i drept, vreo doi au insistat să vândă tustrei sacii cu câte două ruble

kilogramul. Amara, gândindu-se că n-o să-i dea nimeni mai mult, mai-mai să se împace, să se îndoaie. Dar bătrânica de alături o mustră:

– Nu fi proastă. Mai aşteaptă. Spre seară vor apărea ca din borţi. Acum toţi sunt pe la cancelarii. Stai să flămânzească, fato...

Într-adevăr, spre seară din nou crescu rândul la usturoiul Amarei. Iar strigăte, iar ţipete, şi Amara, mulţumită că o ascultase pe bătrână, iar îşi repezi mâinile în saci. Vindea ca şi dimineaţă – numai câte un kilogram fiecăruia, cum ceruse rândul.

Îi abătu gândul şi privirea de la usturoi – că lacom mai este omul când merge marfa bine – vocea portarului care alunga ultimii târgoveţi.

Înnopta. Neaşteptat de repede înnopta – o spunea şi vocea grăbită a portarului –, era timpul să încuie porţile pieţei, şi Amara se repezi să-şi strângă sacii deşerţi...

Se pomeni după poarta pieţei cu cei şase saci în al şaptelea. Abia acum simţea foamea, oboseala şi singurătatea. Omul, se gândeşte Amara, dacă nu-l abaţi de la lucru...

Usturoiul l-a vândut, dar în care parte s-o apuce? Pe cine să-l întrebe Amara, cine s-o îndrumeze unde ar putea şi ea înnopta? De mâncare n-are nevoie. Şi-a luat de acasă o bucată de brânză de oaie şi un călcâi de pâine, dar are nevoie să pună capul pe ceva. Ştiu că n-are să doarmă în stradă! A auzit că prin oraş sunt multe hoteluri, i-a spus şi Mitru că sunt hoteluri şi ea să nu fie proastă, ci să se ia cu alte femei din piaţă şi să se ducă la vreun hotel, să nu doarmă la poarta pieţei ca unii ţărani... Ar fi bine să se ducă la un hotel. Mare lucru acolo de nişte copeici! Dar cine s-o îndrumeze? Lumea aici e repezită, nu ca în sat. Până caşti gura să-l întrebi, orăşeanul e departe. Până să-i strigi din urmă să-ţi asculte necazul, dispare după colţ.

– N-o să-mi spuneţi... opreşte Amara un omulean.

– Nu ştiu, nu-s din oraş! zice acela şi se depărtează. Rămâne încurcată Amara.

Nu-i vorbă, ar întreba de un miliţian, dar ei umblă nu ştiu cum cu cozoroacele peste ochi şi par nu ştiu cum prea iscoditori. Dacă o întreabă – Doamne fereşte! – de ce umblă cu atâţia saci? Speculantă! Cum să le lămurească? Şi la o adică, la urma urmei, te-or înţelege, dar au să te poarte pe drumuri, cât nu face tot usturoiul...

Amara mai încearcă să oprească vreo doi trecători, dar cei de nu se grăbeau erau întocmai ca şi dânsa – cu saci, cu desagi. Ţărani. Multe au să-ţi spună aceştia! Mai tare te-or încurca. Că şi ei umblă cu capul în oală.

Sfinte, dacă n-ar fi trebuit să cumpere televizorul cela... Cum a vândut usturoiul, o tulea acasă!... Ei, ce să facă? Poate o îndrumează bătrânica care taman acum se aşează lângă gardul pieţei?

– De unde să ştiu, fato!... Pe la hotelul cela eu nu umblu... Aici nu-i bine?!

Într-adevăr, de ce n-ar rămâne şi ea aici? Până mâine nu se mai întâmplă nimic. Pe lângă babă ar putea să stea şi ea o noapte... E timpul să pună ceva în gură.

Se ungheri pe saci lângă poarta pieţei. Orăşenii trec acum ca o apă pe lângă Amara, care n-are ce face decât să urmărească picioarele: de femei, de bărbaţi. Se grăbesc. Bărbaţii întrec femeile. Femeile – bărbaţii. „ E-e, pe semne n-au ce face că aleargă aşa. Altfel ce, vin turcii? se gândeşte Amara. Las'că ştim noi, nu munceşte nimeni ca ţăranul, dar îl vezi să dea la fugă?"

Amara îi mai urmăreşte niţel – chiar îţi place să urmărească oamenii – ba pe cei care aleargă în jos, ba pe cei care opintesc în sus. Totuşi, vrea să înţeleagă unde o ţin ei întruna. Furnicile ştiu încotro ţin fuga, iar aiştia? Parcă nimeni nu strigă nici „pojar" , nici „ ajutor" .

Muşcând din brânză, simţi că e sărată şi uscată şi uită pe loc de orăşeni – amarul propriu întotdeauna e mai aproape. Iată, stricase şi anul acesta brânza. Cum de nu i-a dat în gând s-o guste mai înainte? Mai turna lapte, o prefăcea cu

altă brânză, proaspătă... Păcat să se strice. Nămol de brânză. Şi-apoi dacă află Mitru...

Brânza îi tăie Amarei pofta de mâncare. Cui nu-i taie pofta de mâncare brânza rea! Se gândea acum că, ajungând acasă, va trebui să facă ceva cu brânza – să-i toarne lapte, să-l fiarbă şi să-l toarne dulce. Cel puţin n-are să fie atât de sărată. Pe cea de anul trecut o vânduse, dar pe asta? Iarbă, să nu fie de deochi, a fost multă şi grasă vara aceasta. Cui ai să-i vinzi brânza? Doar s-o aduci în oraşul ista. Aici... nu te teme – îşi aminteşte de bătrâna care o sfătuise să mai aştepte cu usturoiul până spre seară –, aici îl vinzi şi pe dracul! Numai adu-l de coarne, ai să vezi cum ţi s-or bate de la dânsul. Vor face coadă... la urma urmei ar putea-o da şi mai ieftin. Cu cinci ruble, să zicem. N-a mai fi mare pagubă.

Gândul că ar putea totuşi s-o scoată cumva bine la capăt cu brânza îi întoarce Amarei pofta de mâncare – cât de puţin îi trebuie omului! Brânza nu-i mai pare atât de sărată. O rumegă cu poftă, nu-i gustoasă, dar nici de aruncat. Dacă ai fi privit-o dintr-o parte, ai fi avut impresia că femeia nici nu rumegă, ci pur şi simplu înghite bucată după bucată.

Când isprăvise mâncarea, se întunecă de-a binelea. Undeva în sus şi undeva mai la vale se aprinseseră luminile, acum pălind în pace. Probabil, de unde nu atârna nici o lampă deasupra pieţei, Amara se pomeni ca într-un cuibar, într-o groapă, departe de oameni. Asta-i place. I se face cald şi simte cum, prin tot corpul, oboseala trece ca o apă caldă şi domolitoare.

Vru să mişte piciorul drept, care îi amorţise sub dânsa, dar nu găsi putere.

Vru să-l frece niţel între palme, dar mâinile îi atârnau fără vlagă, în poală.

Ieri scosese toată ziua cartofi. Noaptea dormise, dar o întorsese de câteva ori Mitru. Şi, deşi sunt dulci întoarcerile acestea, până la urmă te obosesc... Azi, se chinuise cu usturoiul. Cântăreşte-i unuia, altuia. Ba dă-i o căpăţână mai mare, ba i-ai pus mai puţin, ba nu i-ai dat restul. Şi când ai

multe griji, nu observi nici când se desprinde timpul de tine, nici când ţi se strâng în trup oboselile. Te mulţumeşti că munca îţi sporeşte, că nu mai ai atâta şi scapi, ori îţi aleargă mintea cu totul în altă parte: la ziua de ieri, la ziua de azi, la ziua de mâine; la o scârbă, la o bucurie, la o nelinişte. Ba te întristezi, ba te-nveseleşti, ba te miri. Şi când scoţi la capăt lucrul, te pomeneşti doborât de obosealã, numai bun de năruit pe loc – ca un stejar putred de ani de zile, dar care, ca prin minune, e încă în picioare – şi de afundat într-o lungă şi plăcută călătorie în lumea somnului. Dar omul, de, lasă-l să muncească, şi munceşte până cade. Şi dacă se lasă... Să încerce în clipa ceea să reia lucrul de la început ori să se întoarcă la gândurile din cursul zilei, nu mai are nici voinţă, nici putere. Totul pare lipsit de însemnătate şi nu-l mai copleşeşte nici o nelinişte. Se mulţumeşte că a ajuns la clipa aceasta, se împacă cu toate frământările de mai înainte... Aşadar, neliniştea care cu câtva timp în urmă o speriase pe Amara – că nu va avea unde dormi – acum se risipise pe undeva pe la picioarele ei, ca nişte fire de nisip, ca nişte frunze ungherite, gata să rămână unde s-au aninat – lasă-mă să te las – într-un paing. Şi Amara nu găseşte putere să se ridice din nou. Prea vroia să doarmă. Să doarmă, şi gata. Ziua se zbătea într-însa tot mai rar şi mai lin, ca în liniştea de după chinul unei naşteri. Tot mai lin şi mai rar. Fiecare zbatere credea că e ultima. Ultimul fir care o mai lega de realitate era trecutul. Ultimul, şi se prăbuşeşte în veşnicie. Şi, dacă vrei să ştii, e plăcut şi chiar doreşti, aştepţi această clipă.

Pentru Amara a fost de ajuns să întoarcă capul în dreapta ca să vadă în apropiere, sub gardul pieţei, alte câteva ţărance, iar la gândul că nu-i singură aici, lângă poartă, în lumea asta, ziua se prăbuşi într-însa definitiv.

Cât dormise, nu ştie. O treziră nişte stropi mari şi reci care pentru o clipă i s-a părut că sunt un joc al lui Mitru. Câteodată, când se întâmpla să doarmă tun, Mitru o stropea cu apă. Era mai mult un joc. Dar stropii ştia nu erau ai lui Mitru... începuseră să răpăiască mai insistent, şi Amara deschise ochii.

– Vai de mine!

Ploua.

Amara caută în stânga, în dreapta şi, zărind în apropiere un chioşc, se repezi cu sacii în mână sub streaşina lui. Ajungând, sări de câteva ori, se scutură ca de nişte stropi mai mult invizibili şi îşi aminti că de cu seară rămaseră să înnopteze lângă dânsa şi nişte femei, şi bătrânica ceea. Unde-s ele? Unde-i bătrânica?

Scrută întunericul.

Nimeni.

Dar tot atunci se linişti. Îşi zise că s-o fi trezit mai înainte şi s-o fi dat şi ele undeva la adăpost.

Ploua.

Aproape o oră a curs. Ploaie de vară încă. Bătuse cu pumnii ei mici şi iuţi în scândura de pe chioşc ca într-o tobă, de-ţi făcea impresia că, de mai insistă niţel, sparge acoperişul. Însă nu aceasta o neliniştea pe Amara – e ştiut că ploaia n-a spart aşa, deodată, încă nici un acoperiş. Altceva era. Nu zăbavă după începutul ploii porni pe stradă apa, care de la un timp a ajuns şi la ea, pe sub chioşc.

Amara e nevoită să-şi scoată ghetele.

Apa e rece şi murdară. N-o vedea în întuneric, dar simţea la picioare ba nişte cutioare, ba nişte hârtii, care, gâdilind-o uşor, îşi căutau adăpost, şi Amara se gândi cu spaimă că poate să răcească, dacă va fi nevoită să stea aşa până dimineaţă.

Ploaia însă, cum porni pe neaşteptate, aşa şi încetă. Rămase un timp pe străzi numai foşnetul apei, care, dispărând, lăsa o linişte tulbure, înfiorătoare.

Iată aşa, ploaia trecuse. Nu alergau oameni. Nu se auzeau maşini. Nimic, nimic. Asta însă o făcu pe Amara să tremure şi mai tare. Rochia i se părea acum udă leoarcă, iar cămaşa – lipită de trup. Of, dacă ar fi măcar nevestele celea pe aici prin apropiere. Să vezi ce oameni! Cum n-au trezit-o şi pe dânsa, dacă au văzut că vine ploaia?... De prin care părţi să fie ele, că femeile din satul ei ar fi trezit-o!

Amara avea trup de femeie tânără, sănătoasă, dar simţi că nu mai poate rezista frigului care o zgâlţâia acum de nu-i nimerea dinte pe dinte.

Încălţă ghetele şi dădu să pornească spre lumină – tot i-i mai bine omului la lumină, dar de cealaltă parte a chioşcului răsunară nişte paşi, şi Amara, buimăcită, se opri. Ce să fie?!

Paşii însă amuţiră.

Ce mai este şi asta?

Doamne, şopteşte Amara şi, fără să vrea, duce mâinile la sân: are bani, ce face dacă e un hoţ?!

Dar după chioşc nu se aude nimic, şi Amarei i se ridică părul în vârful capului. Omul se teme mai tare când nu se vede duşmanul. Amara tremură. Şi dacă e pândită? Şi dacă acela aşteaptă să vadă ce-are să facă ea? Asta-i mai slut. Uite, din clipă în clipă poate să întindă mâna, s-o înşface din spate şi s-o tragă după chioşc, spre el, să-i astupe gura, s-o strângă de gât...

Amara vrea să spună ceva în gând, dar îi pare că iar aude paşi de cealaltă parte şi mai să-i ţâşnească din gură pasărea spaimei. Of, că tare-i speriată pasărea asta. Ţipătul ar fi speriat-o şi mai mult. Cel de după chioşc poate nici n-a observat-o încă, nu ştie că ea e acolo şi, dacă ţipă, şi-ar trăda prezenţa...

Rămâne să tremure şi să aştepte. Abia acum îşi dă seama în ce încurcală a nimerit. Ce i-a trebuit anume ei să vină cu usturoiul ista? Parcă e pentru dânsa, femeie de douăzeci şi patru de ani, noaptea asta? Ce n-ar da Amara ca să fie în momentul ista la dânsa în sat? Lângă Mitru al ei! Să se afunde în pernă, lângă umărul aspru al bărbatului, şi să doarmă fără frică.

Poate bătrânica ceea e după chioşc?

Şi dacă nu e ea?

I se face şi mai frig. Luminile de sus îi joacă în ochi din cauza tremurului ce n-o slăbeşte. Sfinte, dacă ar trece măcar un om pe alături, să i se prindă de haină – zău nu i-ar fi ruşine –, poate sperie hoţul cela, să fugă!

Dar e linişte. După chioşc de asemenea e linişte. Mare linişte. Amara parcă stă undeva în mijlocul câmpiei.

Şi cât să fi plouat?

Şi cât să fie ora?

Poate e spre ziuă? S-a luat cu somnul şi...

Şi dacă nici juma' de noapte nu e?!

Cum s-a prostit ea: să vină singură la oraş!

– Ce faci acolo, dormi? întreabă cineva, şi mai să-i sară inima din piept: hoţul!

La câţiva paşi de Amara, cu mâinile înfipte adânc în buzunare, sare de pe un picior pe altul un tânăr.

– Pe cine aştepţi? întreabă.

Şi tot el, ironic:

– Nu vrei să vorbeşti?

Amara şi-a dus mâinile la piept: stai, nu-i hoţul! Tânărul venea din vale. Îl văzuse încă de departe, dar era speriată, încordată de gândul că după chioşc e hoţul... Vedea, auzea că se apropie din vale cineva, dar asta o aranja şi o încălzea pe Amara. De aceea trebuia să se bucure.

– Cum adică nu vreau să vorbesc? zice grăbită Amara.

Tânărul face pe un picior două salturi înainte, se opreşte, o priveşte.

– A-a-a-a... ţărăncuţă! lasă capul pe umăr, chipurile: asta-i place şi, chiar de n-are timp, cu mare poftă va sta de vorbă cu ea. Pricep... N-ai unde dormi? Va-vai, şi eşti încă tânără...

E clar, tânărul este un destrăbălat, Amara e mai în vârstă, iar el îşi permite să vorbească liber, obraznic, fără pic de sfială. Pentru Amara însă acum acest fapt n-are nici o importanţă. Las' să sară, numai să vorbească, să nu se îndepărteze. Dacă vrea, poate chiar să stea şi cu picioarele în sus – şi la dânsa în sat este unul din aceştia, numai să fie prin apropiere. Şi Amara mai aruncă lemne pe foc:

– Şi ţie nu-ţi plac ţărăncuţele, sireacul!

Zice şi se sperie de cele spuse, dar de ici se gândeşte că bine ar fi să-l pună să vadă cine-i după chioşc, mai întâi să

scape de hoţ, că de ista... Ia mai bine vezi cine se ascunde după chioşc.

Tânărul saltă de pe un picior pe altul şi tot într-un picior porneşte ca un cocoş, săltând, în jurul chioşcului.

– Se poate. Sunt la picioarele tale, doamnă, zice el.

Of, ce spune – doamnă! Vai de capul meu, se gândeşte Amara... Ia mai bine să vadă ce-i după chioşc.

Amara aştepta să se întâmple ceva, să audă după chioşc ţipete, lovituri, fugă, dar tânărul care dispăruse în partea stângă a chioşcului apăru acum în partea dreaptă, tot săltând într-un picior şi repetând:

– Nu-i nimeni, nu-i nimeni.

Oprindu-se brusc în faţa ei, zice a mare descoperire:

– Da eşti frumoasă, ţărăncuţo!

Răsuflarea tânărului o izbeşte uşor în faţă, şi Amara determină: e băut.

Vrea să-l înlăture puţin, schimbă vorba:

– De unde ai luat? Şi de ce m-aş teme?

Vocea Amarei sună acum puţin veselă, cochetă. Deci, nu era nimeni după chioşc, nici un hoţ: i se păruse! Îşi aude inima bătând tot mai regulat şi parcă se linişteşte. Acum trebuie să-şi caute de drum. Dar tânărul tot ţopăie în faţa ei. Pe un picior, pe altul.

– Şi acum ce facem?! zice.

Amara strânge la piept sacii. Se uită cum tânărul, sărind, o strânge la peretele chioşcului şi ea nu ştie ce să facă. A scăpat de hoţ şi acum n-o să scape de aista...

E beat, e obraznic... Mămulică, asta i-ar mai trebui – să se anine de dânsa!...

Amara îşi aruncă privirea în jur.

Cum, oare chiar să nu apară nimeni?

– Şi acum ce facem? saltă tânărul înainte, înapoi, în stânga, în dreapta.

– Of, ce vorbeşti, poate să te audă bărbatul! o ia gura pe dinainte pe Amara. Gura îi venise în ajutor şi se pare că-i venise la timp.

– Bărbatul? se astâmpără tânărul.

– Bărbatul! zice Amara şi, simţind că vorba ei e luată în seamă, zice: Păi nu era după chioşc?!

– După chioşc?

– După chioşc: s-a dus să aprindă de la cineva o ţigară...

O clipă, două tânărul o priveşte liniştit.

O crede sau n-o crede?

Dar dacă n-o crede?

Prin apropiere, parcă e jurat, nu se-arată nimeni!

– Vasăzică, îţi aştepţi bărbatul? zice tânărul.

– Bărbatul! se grăbeşte să răspundă Amara.

– M-am dus! zice atunci tânărul şi face câteva salturi înapoi.

A crezut-o?

Dar tânărul se opreşte.

– Cum vrei, zice, am crezut că ai să mergi la mine, la cald.

Adică n-a crezut o iotă din ce-a spus ea?

– A-a-a! răsună ceva parcă la spate.

– A-a-a! răsună în inima Amarei.

– Cum vrei, eu locuiesc aproape, zice tânărul ascultând trenul care trecea.

Doamne, ce vorbeşte el! Cum să te duci! Casă străină! Om străin! Spune şi se duce... Dar ce să facă ea? Of, lui i-i uşor. A spus şi s-a dus.

– A-a!... a-a!... se aude trenul ceva mai departe. Parcă o cheamă undeva, parcă o ameninţă...

Ţârâie... Plouă...

– Fii atentă, mai strigă tânărul, după chioşc...

Şi Amara nu mai poate. Inima-i bate... Parcă spunea că nu-i nimeni după chioşc?... Ce vrea de la dânsa?! De ce zice să ia seama... după chioşc!... Parcă auzise şi ea după chioşc, nişte paşi.. Iese din umbra chioşcului...

Tânărul însă e depărtişor. Nu mai sare. Şi nici fluieratul nu i se mai aude. Se depărtează încet, gânditor, ca şi cum a uitat de dânsa. Stai, unde se duce? Ea rămâne singură, are bani!...

Ţârâie. Plouă...

Dar las' că Amara ştie ce face. Are să se ţină tot drumul la distanţă. Strânge sacii strâns la piept şi şovăie. El face cinci paşi, ea – unul. El – zece, ea – doi. Dacă i-ar privi cineva, ar zice că se joacă... O, dacă ar fi casa lui mai departe!... Să meargă aşa din urma lui până se va face dimineaţa, se va lumina de ziuă şi-apoi să cârnească în prima stradă, să întrebe de cineva şi să se întoarcă în centru... Dar o vede tânărul?... Ar fi bine să n-o vadă... S-ar ţinea de dânsul până în ogradă, la dos... Acolo n-ar mai avea de ce să se teamă...

Abia acum simte. A ajuns-o ploaia până la piele. Vai, proasta de ea, are atâţia saci şi nu şi-a pus pe cap măcar unul!

– Iată şi cuibul meu din soare!

Ce zice tânărul?! Cum adică, au ajuns?! Dumnezeule, unde se află ea?!

În faţa ei e o căsuţă albă, cum sunt casele la ţară. O căsuţă cu uşă ce dă drept în stradă. Şi ea, sfinte, ea, care îşi tot zise că în casă n-o să intre... La ce să intre?! Dar ce să facă acum? E în plină stradă!

Poate să se întoarcă înapoi?!

– Poftim! zice tânărul şi dă uşa la perete.

Plouă.

Dinăuntru o năvăleşte aer cald, îmbibat cu un miros uşor, acru, plăcut, ademenitor. Miros de casă. Miros de om...

– Să nu gândeşti că am venit aici... Eu doar...

– Acum să trecem în cameră, tânărul îşi freacă palmele parcă a frig, a mulţumire, ca şi cum ar fi zis: iată, suntem acasă, în sfârşit... Apasă pe un buton... Lumină!

– Nu-nu, eu am să şed aici! zice Amara şi se aşază grăbită pe un scăunel, în antreu. Dar e în casă sau visează? E în stradă? E în casă? Pune sacii pe genunchi, mâinile – pe saci. Tânărul nu acordă nici o atenţie vorbelor Amarei. Mai apasă pe un buton, deschide încă o uşă, trece în cameră... Tii, că tânărul nu e chiar atât de tânăr, cum i se păruse... E cam de vârsta lui Mitru. Dar asta, asta ce înseamnă? Să se bucure sau... Trebuie să fie cu ochii-n patru. Bărbaţii la vârsta asta... la vârsta lui se cuvine să aibă nevastă, iar el... Acolo în

întuneric i se părea că e un mânzoc... Îşi zise chiar că ce avea să-i facă un puştan? Ea e femeie în vârstă, ştiut că acela n-avea să-şi pună mintea cu ea... Dar el, uite, nu-i chiar aşa!...

– Şi cum te cheamă? trage cearşaful de pe canapea, îl aruncă într-un dulap, de unde scoate alt cearşaf...

Doamne, ce vrea să facă?! Ce are de gând?! Inima începe să-i clocotească!... Ce-a făcut? De ce a intrat aici? La ce s-a gândit când a păşit pragul?! O omoară Mitru!...

– Mie îmi poţi spune Gică, zice bărbatul, că nu-l mai poţi numi tânăr. E un bărbat în toată puterea.

Oare să fugă? Să fugă şi... Dar afară plouă şi mai tare! Şi-apoi unde, sfinte, să se ducă?! Aici e cald... Dar e în casă ori visează?

– Acum să facem un duş, zice bărbatul, şi Amarei îi vine sufletul la gură. Deci, e în casă! Mai să strige. Degeaba îşi permite tonul ista! A înţeles-o greşit! Să nu se gândească că ea are de gând să facă ceea ce îi spune el! Dacă i-a mers cu altele, cu ea – nu! Ce-şi închipuie?!

Amara sare în picioare.

– Păi cum, aşa-i omul, după o zi de muncă trebuie să se spele, să mănânce... şi bărbatul o împinge înainte, în baie.

– Lasă sacii! zice.

... Şi dacă e hoţ? A pândit-o de cu zi... A ademenit-o încoace... Acum a vârât-o în baie şi...

Primul lucru pe care îl face Amara în baie: pune clempuşul. Aşa. Acum ce să facă, repede, cu banii?! În pantofi? Sunt uzi leoarcă! În sân... Nu-nu!În nici un caz!... Ce-ar fi să-i pună... Da, da! N-o să-i dea în cap să caute anume în vechiturile acestea de saci, doar nici unui nebun nu i-ar fi trecut prin cap să pună banii în saci!

Scoate banii din sân şi-i vârâ într-un sac, sacul – în alt sac şi tot aşa!...

Cum vede banii ascunşi, neliniştea Amarei începe încet-încet să se destrame. Lasă acum să caute banii la ea. Va găsi câteva ruble şi copeici în buzunarele rochiei pe care, dacă

vrea să i le ia, poftim, i le dă singură, dar să ştie că o lasă fără o copeică chioară şi, dacă n-are strop de ruşine, ea nu va avea nici cu ce plăti drumul înapoi. Şi el o va crede. O va crede, ea îi va spune cu lacrimi în ochi că bani a avut, doar vânduse usturoi, însă nu fusese singură, venise cu cumnatu-său, de care apoi se rătăcise, şi banii, cum se şi cuvine, erau toţi la dânsul, că e bărbat. Şi va crede, căci ea are să-i mai spună că e prima oară la oraş. De altfel, e şi exclus ca o femeie care ştie oraşul să rămână noaptea pe străzi. Va crede. Neapărat. Căci dacă ar fi avut bani mulţi cu dânsa, e la mintea găinii că nu stătea unde o găsise el, ci ce ducea la un hotel. Cum se spune, bani să ai, nu te prăpădeşti.

O mai linişteşte şi alt gând: se gândeşte – ce nu-i trece la nevoie omului prin cap?! – că poate el nici nu-i hoţ şi habar n-are de frământările ei, ci e pur şi simplu un bărbat mulieratic şi vrea...

Dar ce face oare după uşă? Ce pune la cale?

– Cartofi prăjii îţi plac?

Cartofi? El curăţă cartofi?!...

Amara se uită în jur: baia e bună, dar nu e curată. Pe jos – chibrituri împrăştiate, chiştoace de ţigară, care spun că stăpânul... Într-un ungher, aruncaţi la întâmplare, nişte pantaloni, un tricou, o pereche de ghete rupte, o curea, o carte... Stăpânul n-are nevastă, e un fel de „ las'că nu-i nimic".

Ar mai fi observat Amara ceva, căci n-avea de gând să facă mai mult nimic, adică să se spele – ia va mai sta aşa niţel, apoi va spune: gata, m-am spălat... las' că nu-i proastă. Tot e mai bine când iei omul cu încetişorul... A zis el să intre în baie, să se spele...

– Ce, nu-i apă? se aude vocea bărbatului.

Apă?

– Sau nu ştii cum să deschizi robinetele?! Atunci intru eu să-ţi arăt! zice bărbatul.

– Este, este! se grăbeşte să-i răspundă Amara şi se prinde deschizând robinetul, primul robinet care îi cade sub mână.

– Of! scoate un ţipăt uşor, când simte că de undeva de deasupra capului curge apă caldă. Şi aşa era udă, dar acum...

Sare la o parte şi se uită cum curge apa la picioare: repede, cu stropi mărunţi, fierbinţi... De pe cimentul rece se ridică nori subţiri de aburi, se înalţă încet pe picioare, o încălzesc... Încetul cu încetul trupul Amarei nu poate rezista ispitei!

– Poţi îmbrăca halatul meu! se aude prin foşnetul apei vocea bărbatului. E acolo, în cui!

Dacă nu se spală, se complică lucrurile. Vorbă în plus, întrebări, convingeri... Las'că ştie ea ce face: de spălat se va spăla... În primul rând, i-i trupul cu totul amorţit. Vară-vară, cald-cald, dar dacă te udă ploaia... Şi-apoi şi rochia i-i leoarcă... Ştii ce face? Îşi spală rochia, o stoarce, o întinde să se usuce, dar uşa n-o deschide până dimineaţă. Are să doarmă în baie, pe saci... De ce nu?...

Apa foşneşte, pleoscăieşte, şi Amara uită unde se găseşte. Se spală mult şi insistent, când cu săpun, când numai cu apă. Ah! Aşa baie Amara n-a făcut de mult, ba niciodată nu s-a spălat într-o baie adevărată. Acasă, ce-i drept, este duş în ogradă, dar acolo te scalzi numai vara, şi atunci cu apă încălzită la soare. Aici însă e altceva : apă rece, apă caldă. Când vrei, iarna, vara... poftim!

Of! se prinde Amara luată cu gândul: s-o vadă Mitru, i-ar da ei!... Opreşte repede apa, da, dar a uitat de rochie... E plină de nisip.. de unde oare s-a mai luat şi nisipul!...

– Cum te cheamă? abia acum aude vocea bărbatului de după uşă. A mai fi spus ceva, dar din cauza apei Amara n-a auzit nimic.

Vocea lui a răsunat plăcut. Nu se simte brutalitate! Uite cum poţi să te înşeli. Hoţ? Nu, nu cred! De-ar fi fost hoţ, de mult rupea uşa băii şi intra... Muieratic!... Dar las'că ştie ea ce are de făcut!... N-are să-i deschidă uşa! Nu, şi gata. Dacă va încerca să deschidă uşa, ţipă!...

– Amara... Amara mă cheamă, zice, şi abia acum simte în nări un miros plăcut de cartofi prăjiţi. Ca să vezi, nu o dată a

mâncat cartofi prăjiţi, dar acum acest miros a îmbătat-o cu totul... Cum ar mai mânca! Dar cât e ora?!

– Amara? se miră el. Păi ăsta-i nume de orăşeancă!

Orăşeancă?! Care orăşeancă, vai de capul ei! E o ţărancă ca toate ţărancele... Atât doar că satul, nu se ştie de ce, îi zise Amara.

– Amara vine de la Tamara, nu?! zice de după uşă bărbatul.

De unde să ştie ea?! Aşa i s-a zis de mică, aşa îi zic toţi şi azi. Cred că aşa şi este – de la Tamara.

– Ai îmbrăcat halatul? întreabă bărbatul.

Doamne, nu cumva o urmăreşte prin gaura cheii?

Amara sare la o parte. Se uită speriată în jur – rochia n-o poate îmbrăca, e udă... Întinde mâna spre halatul din cui... Se înfăşoară în halat.

– Bine, Amara, zice bărbatul, acum eu voi face duş, vreau niţel să mă împrospătez, iar tu să ei grijă de cartofi... Nu cumva să ardă pe tigaie...

Că vrea şi el să facă duş, la asta Amara nu se gândise. Dar dacă e aşa... Oare nu-i momentul s-o şteargă?! El va intra în baie, iar ea – pe ici i-i drumul!... Las'că nu se mai pierde!...

Trage repede rochia, aşa cum era udă, rochia i se lipeşte toată pe trup, o clipă o simte rece... dar acum asta nu mai contează. Principalul e să se vadă în stradă! Dar cum să facă să nu dea de bănuit?! Îmbracă halatul peste rochie. Tot ce face e adevăr sau visează?

Şi împinge uşa.

– O-o! Dar eu nici nu bănuiam că am adus în casă o frumuseţe! desface braţele bărbatul.

Ea nici nu vede pe unde calcă!

Dumnezeule, sacii au rămas în baie!

Şi Gică a întrat acolo!

Şi banii se găsesc în sac!

La ce s-a gândit când a ieşit! Cum de-a putut să uite sacii!

Să bată, să ceară sacii!

– Ce-i, Amaro, ce te-a apucat?! se aude vocea lui Gică. Râde acela. Ha-ha-ha!...

Sare Amara de la uşă.

Se aude apa!

Dar el nici nu se uită la saci?! Atâta i-ar mai trebui: să se apuce acum să cotrobăiască prin saci!

– Cum ziceai că te cheamă? n-are nici o poftă de vorbă, dar îl întreabă ca să-l abată de la saci...

– Ce-ai spus? Vorbeşte mai tare! strigă bărbatul.

– Cum te cheamă?

– Ţi-am spus.. Zi-mi Gică şi am să fiu mulţumit!

Acum să-l ia cu vorba, să-l ia cu vorba, să-l ia...

– Ce spuneai să fac?

– Cartofii! Vezi să nu ardă!

Umblă zăpăcită prin casă.

Dar ce să facă când el va ieşi din baie?... Ştiu că n-are de gând... Are să înşface sacii şi... Plouă?

Plouă, dar nu chiar tare...

– Unde ţi-i nevasta? întreabă Amara ca să nu tacă. Ştiu că ai nevastă?!

– O poveste întreagă! zice bărbatul din baie. Se aude cum se spală, se aude apa, vocea lui... N-aude Amara nimic. N-o interesează nimic. Ea se gândeşte la bani şi la Mitru! Cum s-a lăsat prostită de Mitru, venind ea la oraş, şi nu el, Mitru! Vroia să vândă usturoi? Să şi-l fi vândut singur? Televizor vrea – singur să şi-l cumpere! Ea, femeie... în oraş străin... Şi cum de s-a lăsat adusă în casa asta? Şi cum are să se descurce? Sfinte, dacă se lasă atinsă măcar cu un deget de bărbatul ista?... Dar miroase, a ce? Arde nu ştiu ce!... Cartofii!... A, dar-ar într-înşii să dea... Şi dacă totuşi se anină?... Mitru?! Aşa-i trebuie lui Mitru, dacă n-a ştiut să mă păzească!... La urma urmei, de unde are să ştie?... Dacă-i aduce banii grămadă, banii sau televizorul cela... Dar, Doamne, la ce se gândeşte?!

– Hop şi eu! Gică apare pe neaşteptate în uşa băii. Dar tot atunci zice speriat: Tii, întârzii!...

Abia acum Amara vede ceasul pe perete. Ora două... Nu e chiar atât de târziu! Dar...

Ce-a zis? Întârzie la uzină? E în schimbul trei şi întârzie? Asta vroia să spună sau altceva? S-a repezit la dulap, a aruncat hainele de zi, a scos alte haine, haine de lucru, le-a îmbrăcat în fugă...

Ce-a zis? Că nu mănâncă? Că nu reuşeşte? Adică să mănânce singură, să-l scuze că... A luat o bucată de pâine şi, muşcând din mers...

Ce-a spus? Să n-aibă nici o grijă? Patul e aşternut... Dacă simte că i-i frig, să-şi scoată încă o plapumă din dulap, din partea de jos a dulapului... Uşa? Ce să facă cu uşa când va pleca în zori? S-o împingă strâns şi uşa se va închide... Cum o va deschide el? I-a spus să nu-şi bată capul, are cheie. Şi încă ce? I-a dorit noapte bună. Noapte bună, şi a ieşit fuga prin ploaie, lăsând-o năucă.

Acum, ce să creadă? A adus-o, a vârât-o în casă, i-a cerut să facă baie, şi la urmă... Nu, să nu creadă că e o proastă! Dacă i-a mers cu altele, să nu creadă că îi va merge şi acum! Pe Amara nimeni n-o s-o ia cu zăhărelul, cu minciunica! Las'că ştie despre ce e vorba! Crede că, dacă e o ţărăncuţă, atunci... Nu, omule, cum îţi mai zice... Bănuieşte Amara cam despre ce e vorba. Zici că te duci la serviciu, te grăbeşti la schimb, dar te tupilezi pe undeva, aştepţi până ea aţipeşte de oboseală, atunci apari şi tu şi... unde să te culci?... Desigur, în patul tău... Las'că e ţărancă Amara, dar să nu creadă că... A mai auzit ea despre soiul acesta de oameni care ies pe o uşă şi intră pe alta... Dar să nu crezi că are să-ţi meargă! Să fie blestemat patul tău dacă Amara pune măcar o unghie pe dânsul! Pe scaun şedea? Pe scaun ai s-o găseşti! E îmbrăcată? Îmbrăcată să stea!... Ia să vedem cui îi va ieşi după plac?!

Zice Amara, dar inima i se zbate ca la o vrabie... E în casă străină, e singură, în puterea nopţii... e aproape ora trei de noapte...

Va pleca! Iată mai stă puţin, se ridică şi se duce!... Ar putea să fie el pe la uşă... Ei şi?! Va căuta s-o întoarcă?... Poate mai aşteaptă să se convingă... să se potolească niţel ploaia... să se lumineze... Şi-apoi nici picioarele nu şi le simte...

parcă i-au înţepenit... Ce ticăie?... S-a auzit ceva?... Uşa?! Ceasul?! Oare cât să fi trecut?... Poate într-adevăr a plecat la uzină?! Nu poate să stea în ploaie atâta timp, aşteptând ea să adoarmă... doar vede că ea nu se culcă şi că nici n-are de gând să se atingă de patul lui... Cât e ora?... O, dacă s-ar lumina mai repede!... Să se lumineze, ori ploaia să înceteze... ori să fie aşa cum a spus el – s-a dus la uzină... O, s-a înfierbântat rochia pe dânsa... se usucă e... numai să nu răcească... nu, de răcit nu va răci... e înfăşurată bine cu halatul... în cameră e cald... se aude cineva... ceasul?... nimeni... nimeni... nimeni... tic, tic, tic, tic... Plouă?... Numai să nu adoarmă, numai să nu adoarmă... numai să nu... să nu... să nu...

...Mai târziu porni din nou să plouă. La început stropi mari, rari şi grei speriaseră somnul nopţii, ba pe acoperişul de tablă, ba pe prag, ba undeva în fundul curţii. Parcă cineva umbla cu un ciocănel şi, din loc în loc, încerca acoperişul, pereţii, pietrele. Tuc-tuc-tuc...

Era prima ploaie de toamnă. Desprindea de pe crengi primele frunze – flăcări de toamnă – şi le arunca pe asfalt ca pe nişte păreri de rău... Amara adormise. Doarme. A lăsat capul puţin pe-o parte. Părul îi cade pe umăr... Buzele îi sunt întredeschise. Roşii. Respiraţia i-i uşoară ca zborul unui fluture: iată-l se avântă, iată-l se avântă, iată-l zboară, iată-l planează, iată-l aterizează, iată-l, iată-l, iată-l...

– Nu! răcneşte deodată Amara. De groază, iar mai strigă: Nu! Şi iar: Nu! Nu!

Sare în picioare.

Cade scaunul...

Deschide ochii...

Patul e neatins...

Nu e nimeni...

Ploaia nu se mai aude..

– Sfinte, e ziuă de-acum!...

ALO, TEO!

Nu mai doarme Mitache. Ar trebui să se soale. Când dormi e cu totul altceva. Dormi şi gata. Nu vezi obiectele înghesuite în jurul tău, nu asculţi vântul de după geamuri, nu mai urmăreşti cum trosneşte mobila, nu auzi vecinii de jos care încă nu doarm, trebăluiesc la balcon, pe scară, şi cel mai important e că te rupi din mreaja gândurilor. Dormi liniştit. N-auzi ceasul de perete, nu-i nevoie să întorci mereu capul, să-ţi pui ochelarii de pe noptieră, apoi întorcându-te spre orologiu, să vezi una şi aceeaşi: a mai trecut o clipă! O clipă sau mai multe? Poate ceasul de mult stă? S-a oprit, lui i se pare că a mai trecut o clipă... Dacă e aşa, dacă s-a oprit... Şi atunci e nevoit aşa, în mijlocul nopţii, să se ridice. Dă plapuma la o parte, coboară un picior, altul, bâjbâie prin întuneric cipicii de lângă pat, îi încalţă, apoi îşi târâie picioarele spre uşă, pe acolo pe unde-i montat în perete întrerupătorul... Aprinde lumina. Acum vede bine. Ceasul funcţionează. Cu adevărat au trecut încă două minute şi jumătate şi, dacă e aşa, îi pare rău. Şi-a speriat somnul! Acum n-o să mai poată dormi. Se târâie spre pat, dar ştie că n-o să mai poată dormi până nu se va limina în geamuri. Poate de aceea lasă becul să ardă. Dacă nu dormi, la ce bun să stai în întuneric?! Lasă lumina aprinsă, se târâie spre pat, scoate din picioare un cipic, apoi altul şi se lasă încet în aşternut. Aşa. Ştie însă foarte bine că n-o să mai doarmă. Şi dacă n-o să mai doarmă, îl copleşesc gândurile! Doamne, iar gândurile. Din stânga vin, din dreapta vin, de sus vin, de prin geamuri vin. Le simte cum intră prin crăpăturile uşii, parcă ies de pe undeva de sub pat, odată chiar i s-a năzărit că apar şi din aşternut, din plapumă şi saltea ies! Ce noapte fusese şi atunci! Vecinii bat

în pereţi şi în uşă, strigă să se potolească odată sau cheamă poliţia, şi poate numai când auzi cuvântul „ poliţia" îşi dădu seama că ceea ce făcea nu era de obrazul lui. Oamenii erau după o zi de muncă, vroiau să se odihnească, în zori din nou trebuiau să meargă la muncă, dar el ce făcea? Se uitase speriat în jur, în jur şi spre geamuri, lăsase din mână salteaua şi i se făcuse ruşine! Doamne, cum putea să creadă o asemenea neghiobie? Cine i-a spus că toate gândurile îi veneau de prin saltea şi plapumă, şi albituri?! Ce prostie! Mai târziu a luat încet salteaua, plapuma şi, cum le-a ridicat pe rând de pe podele, la fel pe rând le-a întins înapoi pe pat. Oare ce s-a întâmplat cu dânsul? se-ntreba. Avusese o criză de nervi? Se uită la obiectele din jur, la tavan şi dulapuri, şi la etajerele cu cărţi, scrută obiectele şi se linişti. Toate erau cum le ştia, fiecare la locul lui, nu veneau de pe nicăieri nici un fel de gânduri – de pe unde puteau veni gândurile dacă nu din cap, din nesomn, ce mai născocise el?! Şi dacă aşa era, atunci se liniştise complet. Îşi zise că-l năucise o buimăceală, o halucinaţie pornită din nesomn sau , cine ştie, poate din prea mult somn, şi dacă era aşa... Vecinii? Care vecini? Strigaseră? De ce nu mai strigau? Ascultă un timp. Linişte ca la capătul pământului. Îi trecu prin gând că poate totul nu fusese decât un vis. Şi încercă să doarmă. Să doarmă, că mai era mult până în ziuă, totul se petrecuse, dacă se petrecuse, pe la primul cântat al cocoşilor, aşa că... Ar fi fost bine să doarmă. Se uită la ceasul de perete, la acele lui care parcă nu se mişcau, dar totuşi se mişcau. Arătau că trecuseră încă zece minute. Totul era ca mai înainte şi, dacă era ca mai înainte, ar fi fost bine să mai doarmă. Până vor răsări zorii, până îşi va face ceaiul, până îşi va potrivi hainele mai era încă multă vreme. Oficiul poştal, ştie doar, se deschide la nouă, iar până la nouă... Se întoarse pe altă parte, adică se întoarse cu faţa la perete, îşi potrivi mai bine peste umeri plapuma şi închise ochii. Trebuia să doarmă. Îşi zise în minte că trebuie să doarmă, o dată îşi zise, de două, de trei... de zece ori. Pe neaşteptate i se păru că, nu se ştie de ce, dar pronunţase

cifra zece! Ce face el! îşi zise. Numără, dar de când numără?! Nu era cumva timpul să se trezească?! S-a luat cu numărătoarea, adormise şi, îşi zise, uite, dacă l-a furat somnul, poate şi întârzie... Se răsuci brusc pe altă parte. Lumina îl orbi. Ah, să-nnebuneşti! Cum de nu-şi dăduse seama! În odaie lumina becul electric pe care îl lăsase aprins, iar cât priveşte somnul, nici nu aţipise încă... Ceasul arăta că mai trecuseră patru minute... Să te gândeşti numai – patru minute, patru minute, patru minute, iar lui... lui i se păru că trecuse atâta vreme! Doamne!... Dar nu mai putea să doarmă. Şi atunci iar îl copleşiră gândurile. Apoi auzi vântul de după geamuri, trosnetele din jurul apartamentului, paşii îndepărtaţi ai cine ştie cărui întârziat sau deşteptat!... Ah!... Dar toate acestea au fost atunci, demult. Acum însă... Mitache nu mai doarme şi ar trebui să se scoale. Când adormi... Dar cât e ora? Până în ziuă, până se deschide oficiul poştal mai este, dar... Dacă a mai rămas o oră, ar putea chiar să se scoale, că n-o să mai poată dormi! Dacă rămâi în pat, te prind gândurile, blestematele gânduri, aiuritele gânduri, care îţi sfredelesc mintea şi trupul, se încurcă, se înnoadă şi ţi se tulbură în cap... la ce bun să le întorci din nou? Aşa însă te scoli, îţi pui cipicii, ochelarii, aprinzi lumina, pui ceainicul pe plită, mănânci şi, dacă mai rămâne timp, mai citeşti!... Da, dar cât e ora? În semiobscurul odăii, cu văzul lui prost, n-ai să mai vadă cât e ora! Trebuie să-şi pună ochelarii şi să aprindă lumina – totuna acum n-o să mai doarmă! Pe vremuri... ah, ce să mai vorbim despre cele ce au fost! – vedea prin semiobscurul odăii, şi fără ochelari vedea cât e ora, dar acum... Ce mai, trebuie să se scoale şi gata!... Cipicii! Blestemaţii de cipici! În fiecare seară îi pune înainte de culcare lângă pat, cât mai aproape, ca, trezindu-se, să-i poată găsi fără nici un efort, şi când colo... Unde oare să fie un cipic? Se mai trezise noaptea?... Să fi aruncat cipicii la nimereală? Parcă nu-şi aminteşte... Nu, nu, s-a trezit noaptea asta... Da, da, îşi aminteşte bine, acum câteva clipe s-a trezit pentru prima oară... Şi dacă pentru prima oară... unde să fie un cipic? Ar trebui să aprindă mai întâi lumina şi

apoi să caute cipicul! Blestemăţie! Să laşi piciorul pe podeaua goală, rece! Nu, de azi înainte are să-şi pună cipicii sub cap, sub pernă! Aşa va fi mai bine. Te trezeşti, vâri mâna sub cap şi-i scoţi. Numai dacă n-ar uita să cumpere de la oficiu şi un ziar. Da, un ziar. Seara îi va înveli în ziar şi-i pune sub cap... atunci n-o să mai caute cipicii dimineaţa! Mama lui de cipic! Ca să vezi, era în celălalt cipic! Dar cum de nimerise acolo? Înseamnă... înseamnă că se mai trezise o dată, se mai uitase o dată la ceas?! Drăcie!... Trebuie să aprindă lumina. Aşa. Dacă a aprins lumina, acum ar fi bine să pună şi ceainicul. Da, dar zicea de oră: cât e ora? Dacă te gândeşti, nu i-a rămas atât de mult – e şase dimineaţa. Timp de o oră va răsfoi o carte. Ce citise ieri? Pare-se, o carte despre război. O carte despre un pilot de război, care... Linia frontului ajunsese în dreptul satului lui natal. Numai la câţiva kilometri de noul aerodrom, se află mama pilotului. Scumpa lui mamă pe care n-o văzuse de-atâţia ani... Şi nu rezista fiul – de câte ori pornea în luptă, de atâtea ori se abătea spre casa părintească. Această carte o citise sau alta? Dacă asta, atunci cum se termină istoria fiului care zbura deasupra casei părinteşti?! Sfinte, ce final sfâşietor! Pilotul zbura zilnic deasupra satului, făcea un cerc, două şi iar dispărea, ca a doua zi să apară din nou. Totul era frumos şi paşnic, satul întreg urmărea această dragoste neţărmurită dintre fiu şi mamă, până într-o zi avionul care cu câteva zeci de minute în urmă descrisese iarăşi un cerc deasupra satului şi dispăruse spre front, apăru din nou, dar acum era în flăcări! Avionul ardea, se rotea deasupra casei părinteşti, deasupra satului, fiul striga să iasă mama, s-o vadă pentru ultima dată, dar mama, ah, în ziua aceea nu era acasă, era la câmp... Se roteşte avionul în flăcări, o dată şi încă o dată, apoi pe neaşteptate se ridică sus-sus şi se prăbuşeşte drept în mijlocul ogrăzii unde se născuse şi crescuse pilotul!... Cum de a putut să uite aşa de repede ce citise ieri? Ce carte! Ce sfârşit!... Are s-o mai citească o dată! Poate chiar azi! Ce carte!... Ar fi bine să i-o recomande şi prietenului său. Neapărat are să i-o recomande! Da, îl va

bucura foarte mult pe prietenul său! Ce carte!... Dar pe unde a pus-o?! Ieri, când terminase de citit, îşi aminteşte, şi-a zis că e o carte de preţ, are s-o mai citească o dată, şi, ca să n-o caute, a pus-o... Unde a pus-o?

Ce deprindere proastă: cum capătă un lucru de preţ, îl ascunde! Îl ascunde cu gândul să nu-l piardă, apoi îl caută ca pe un lucru pierdut... Poate a pus-o pe poliţa de sus? Nu odată punea acolo cărţile bune. Aşa făcuse de mai multe ori, când era mai tânăr, când era foarte tânăr, acum însă... cine să umble pe sus?!... Iaca, un bec electric n-a putut instala, a chemat mai ieri montorul... în fine, unde să fi pus cartea? Şi ceainicul fierbe! Bine, poate pune acum ceaiul, apa taman fierbe! Şi pe unde zicea că a pus cartea? Acum are ce căuta câteva zile! Uitucul! Cum de a putut să uite că a pus-o sub pernă! Cum terminase de citit, îşi aruncase ochii la ceas, văzuse cât era ora, mai să întârzie la oficiu, trebuia să se deschidă din clipă în clipă, îşi zise în pripă că citise o carte de mare preţ, îşi zise că va trebui s-o mai citească o dată şi, ca să n-o mai caute apoi, o aruncase sub pernă. Iat-o! E o carte pe care poţi s-o pui în loc de inimă! Cum să n-o ţii la piept, în dreptul inimii? O simţi ca pe o rană! Ce se va mai bucura prietenul Teo... Sigur, o să-i placă şi lui Teo. O carte ca asta nu poate să nu placă. Ce carte! Acum să n-o mai ascundă. Are s-o pună pe masă, iar după ce i-o recomandă azi prietenului, dacă acela va spune că vrea s-o vadă, i-o va expedia. Sigur, va simţi un gol în casă până prietenul are să i-o restituie, că el îi va cere să i-o restituie îndată ce o citeşte. O asemenea carte trebuie să aibă fiecare în casă, în biblioteca sa... Ce carte! Şi să te gândeşti numai, o avea de mulţi ani în bibliotecă! Câţi ani a stat, s-a prăfuit printre alte cărţi... dacă n-o deschidea întâmplător, niciodată n-ar fi citit-o... Nu, acum n-o să se mai despartă de carte... Are să-i ceară prietenului să i-o restituie, de îndată ce va citi-o, să i-o expedieze acasă. Iar dacă îi va spune că are această carte, mă rog... Se vă supăra, totuşi... Cum aşa, îl va probozi, cum aşa, s-o citeşti demult şi să nu mi-o recomanzi?! El, Mitache, uite, cum a citit-o, o şi

recomandă... Ah, dar nu prea crede să fi dat prietenul său de o asemenea carte! Dacă nu i-a spus până acum nimic despre carte, înseamnă că n-a citit-o încă! Cum are să se mai bucure prietenul, Doamne! Numai dacă ar stabili azi legătură cu dânsul! Are să i-o povestească. Pe scurt. Da, de ce nu?! Bani îi va ajunge. Ieri i-a putut telefona prietenului, n-au vorbit, şi dacă n-au vorbit, banii rezervaţi pentru telefonul de ieri au rămas şi pot fi folosiţi azi. Banii de ieri sunt rezervaţi pentru telefonul de azi... are să poată vorbi cât i-a pofti inima! La urma urmei, dacă va fi nevoie, va folosişi banii rezervaţi pentru telefonul de mâine... N-are să-i ajungă până la pensia următoare? I-a ajunge! Va mânca mai puţin. Din banii rezervaţi pentru mâncare va trece două ruble la banii rezervaţi pentru convorbiri... Şi cărţi ar putea să cumpere mai puţine... Da, sigur că aşa va face, şi-o să-i ajungă... Doamne, dar cât e ceasul?! De-acum nu mai bea ceaiu. Are să-l bea când se va întoarce. Acum dac-ar reuşi să se îmbrace mai repede... Da, şi neapărat să nu uite să-i comunice prietenului despre cartea citită!

II

Ieri n-a mai putut telefona. La oficiul poştal i s-a spus să se ducă acasă, să nu stârcească prin preajmă, să nu piardă degeaba timpul, că totuna nu va putea vorbi la telefon. Linia, cică, era prea încărcată! Când a fost posibil, de, dar ieri, spunea telefonista, n-a fost chip să-i facă legătura cu prietenul său. Ei, mă rog, îi era uşor să spună să se ducă acasă, să vină peste o zi sau chiar peste două, dar lui nu-i era chiar atât de uşor. Cum adică, iar să nu poată vorbi cu prietenul?! Nu poate stabili legătura? Nu-i nimic, el va aştepta!

– Da înţelege, moşule, odată, că azi n-o să ai legătura! îi spuse a nu ştiu câta oară telefonista. Nu face să pierzi timpul pe aici. Vii mâine, la urma urmei!...

He, ei îi era uşor să zică să vină mâine, dar lui... de ce nu se gândeşte că prietenul său, acolo, departe, poate se neli-

nişteşte, aşteaptă şi el să mai discute cu dânsul, vrea să-i audă vocea. Dar ce să vorbim de prieten... De-ar şti telefonista că şi el, Mitache, vrea să afle ce mai face prietenul şi, în primul rând, să ştie cum dormise acela. Da, uite, să afle cum dormise, cum se simte prietenul său noaptea? Nu cumva s-a îmbolnăvit? Nu cumva are nevoie de ceva, de bani poate, mai ştii! Ce-i drept, nici el nu are chiar atât de mulţi bani: câţi îi are, pe toţi i-a repartizat: pentru mâncare, cărţi, telefon, pentru toate zilele câte au rămas până la pensia următoare, dar, la o adică, ar putea să rupă din mâncarea lui şi să-i trimită prietenului! Ştie ce înseamnă boala! Să te prindă boala şi să fii singur-cuc! Nici să te mişti, nici să te viziteze careva... Nu, ce mai vorbă!... El ştie ce înseamnă asta! S-a îmbolnăvit odată. Boala nu era cine ştie ce, cică o anghină, dar, uite, n-a putut să coboare după nişte tablete! A stat trei zile în pat! Când s-a ridicat a patra zi, mai să cadă! Nu putea nici să se ţină pe picioare de slab ce era! Nici măcar ceai nu şi-a făcut în acele zile! Ştia: dacă se dă jos din pat, dacă îşi dezveleşte măcar pentru o clipă trupul, boala ar putea să-l încleşteze şi mai şi, iar dacă te-nhaţă boala din nou... Aşa stătuse încotoşmănat sub plapumă, răsuflând greu şi înăbuşit... Abia când i s-a făcut mai bine, a patra zi, s-a hotărât să coboare din pat ca să vadă ce se întâmplase. Primul lucru, pe care, desigur, a cercat să-l facă, a vrut îndată să se ducă la oficiul poştal şi să dea un telefon prietenului său de departe, să-şi ceară scuze. Sigur, cum să-l lase atâtea zile pe unicul său prieten fără ştire? Şi, uite, n-a putut atunci să iasă din casă! Boala îl slăbise într-atât, încât abia-abia se ţinea pe picioare, când se ridicase. Se clătină, i se încurcaseră toate înaintea ochilor, abia de reuşi să se sprijine de un perete! Încă o zi n-a putut să iasă din casă. Ce neagră a fost acea zi în viaţa lui! Abia după aceea a stabilit legătura cu prietenul său! Ce s-a mai bucurat! Doamne, nici să-şi închipuie cineva! Parcă nu i-ar fi auzit de o sută de ani vocea prietenului! Ţopăia, chicotea şi gesticula, că cel de-l vedea, desigur, în sinea sa zicea că bătrânul e într-o ureche!

De unde să ştie un străin ce simţea în clipele acelea Mitache?! În primul rând, uitase că vorbea la telefon! I se părea că, uite, stă în faţă cu prietenul său, cu minunatul lui prieten de pe front, şi cum stau faţă în faţă, n-avea de ce se sinchisi. Gesticula, striga, depărta şi iar apropia receptorul... fără să-şi dea seama... Iar când telefonista îi spuse că a expirat timpul pentru care plătise, scoase toţi banii pe care îi avea şi-i puse în faţa ei, reluă firul vorbei şi porni să gesticuleze şi să vorbească neoprit. Telefonista îi aminti de bani! Bani! D-apoi cele patru zile, cât stătuse întins în pat, în cele patru zile, cât n-a putut să stea de vorbă cu prietenul său de departe, s-au strâns bani! Acum putea să plătească pentru convorbire toţi banii adunaţi în cele patru zile. Dragă fată, nu ştii ce-nseamnă bucurie, prieten! Ah, dar parcă a-nţeles ea ceva? De unde, nici ieri nu i-a înţeles frământările, îi zicea să se ducă acasă! Să te gândeşti numai! De ce să se ducă acasă?! Ce să facă acasă?! Aici, la oficiul poştal, era cu mult mai aproape de prietenul său decât în apartament. Ce să facă acasă?! Să aştepte a doua zi? Să aştepte să treacă noaptea, că mai bine să nu-şi amintească de nopţi, să aştepte să se deschidă oficiul poştal! Doamne, de ce insista ea, dacă nu ştia ce înseamnă să ai un prieten departe! Acolo, la oficiul poştal, se simţea oricum mai aproape de prieten... şi dacă s-ar fi stabilit legătura ceva mai târziu?! S-ar fi eliberat linia, iar el să stea acasă!

– Of, de câte ori să-ţi spun, moşule! zise telefonista pe la amiază. Nu putem stabili legătură şi gata. Mâine! Uite, mâine, îţi promit! Du-te acasă!

I-a spus să vină mâine!

Adică azi.

Azi avea să vorbească la telefon neapărat.

Ah, nu e rău defel! Dar ieri... Cum putea să plece acasă când, poate, prietenul său de departe avea nevoie de sfatul lui, de susţinere, la urma urmei! De ce să se supere că el n-a vrut să plece acasă?

– Poate îţi amestec? întrebase cu voce moale bătrânul. Eu, iaca, am să stau în prag şi am să aştept, iar dacă te supăr, pot aştepta şi afară...

Se ridică şi ieşi. Afară pălea soarele, în faţa oficiului poştal era cald, se simţea chiar mai bine decât înăuntru, atâta doar că-l îndepărtase cu câţiva paşi de receptor, de prietenul său... Dar nu-i nimic, îşi zicea, dacă se eliberează linia, fata are să-l cheme.

Aşteptă până seara, până să apună soarele. Mai nădăjduia, dar în zadar.

– Nu, moşule, zise fata încuind uşa, ţi-am spus să vii mâine!

Abia atunci bătrânul o luă spre casă. Mare era povara lui în clipa aceea. Nu vorbise cu prietenul. Dar acel „ mâine", pe care i-l aruncă fata, îl încălzi, îl întări, îl făcu, pentru o clipă, să se simtă sănătos. Îşi îndreptă spinarea. Se ridică de sub peretele unde se aciuase şi cu porni domol spre casă. Vasăzică, mâine trebuia să vină.

Vasăzică, azi trebuie să vină. Azi i se va face legătura cu prietenul său! Dar, Doamne, ce noapte de coşmaruri a avut. Nici s-o descrii! Are să i-o povestească lui Teo. Dacă reuşeşte, îi va spune şi despre noaptea trecută. Dar mai întâi să afle cum se simte el, să-l întrebe dacă nu are nevoie de ceva, de ajutor... apoi... în fine, şi despre cartea ceea să nu uite! Îi va fi de mare folos, dacă va zice să i-o expedieze... Unui bun prieten face să i-o dăruieşti! Aşa va rămâne şi el cu inima împăcată. Trebuie să împarţi totul cu prietenul, ca la război! Iar ei au fost şi vor rămâne prieteni! Cine nu ştie aceasta, mai bine să tacă! Mai bine să ocolească doi prieteni de război care stau de vorbă. Ei au ce-şi spune unul altuia... Da, are să-i dea cartea, minunata carte scrisă parcă despre dânsul, despre dânşii. Şi, să vezi, cartea n-are nimic comun cu biografia lui, cu biografia prietenului, dar, uite, când a citit-o, l-a pătruns până la inimă. Parcă despre ei e scrisă! Sigur, o dată ce-i despre un tânăr din generaţia care a luptat, înseamnă că e despre dânşii!... Nu, fata de la telefon niciodată n-o să înţeleagă de ce vine iar şi iar la poştă, vine ca atras de magnet.

– Ei, prietene, mă auzi, şopteşte încet bătrânul, mă grăbesc să te aud! Şi cu toate că a spus fraza asta încet, doar pentru sine, a găsit de cuviinţă să mai adauge ceva, ca prietenul lui de departe să ştie că el acum se grăbeşte să-l audă. Zice: Mi-a promis fata să-mi stabilască legătura telefonică!

Fata i-a promis, dar timpul nu mai trece. S-a sculat la şase, a făcut ce a mai făcut, s-a prins apoi că întârzie, e ora nouă, a lăsat totul baltă, s-a îmbrăcat în grabă, nu şi-a mai potrivit părul, s-a repezit afară! Şi numai când era mai să-şi frângă capul pe scara afundată încă în întuneric, abia atunci şi-a dat seama că greşise ora. Ca să vezi, cum se uitase în grabă, buimăcit de grijă să nu întârzie cumva, încurcase acele ceasului, în momentul când se uitase acul mare se apropia de cifra nouă! Se buimăcise! Putea să-l aştepte fata! Mai ştii, îşi zise de cu seară, poate să-mi facă legătura chiar de îndată ce deschide poşta... Şi dacă n-am să fiu la timp, se va supăra, iar peste zi liniile din nou pot fi încărcate! Îşi zise: în nici un caz să nu întârzie! Ba chiar să vină niţel mai devreme ca de obicei. De aceea ieşi glonţ afară când văzu acul aproape de cifra nouă. Se zăpăcise. Deci era abia ora şapte!

Totul în jur doarme încă! Acum să fie... oare cât e ora?... Abia-abia se luminează, dar până la nouă mai este! Mai ştii, ar putea să se întoarcă acasă, să aştepte până când s-a lumina de-a binelea, ce să umble aiurea?! Mai bine ar fi să se întoarcă, să stea în casă, să citească sau, pur şi simplu, să mănânce, căci nici fărâmă n-a pus în gură de ieri-dimineaţă. Parcă a putut să pună ceva în gură ieri-seară, când s-a întors acasă doborât de oboseală după ziua în care a făcut de serviciu lângă pragul oficiului ? De unde! Nici să bea apă nu mai putu când ajunsese acasă. Abia de-a reuşit să-şi scoată hainele, iar cum a aţipit, au şi început coşmarurile... Da, era cazul să se întoarcă, dar, la sigur, n-are s-o facă! Nici în ruptul capului! Ştie, că a mai păţit-o! Las' că n-o să se întâmple nimic dacă a mai umbla niţel la aer curat. Ce-i drept, e cam răcoare, dar nu-i nimic, degrabă se face ziuă, răsare soarele, se încălzeşte şi are să se simtă mai bine. Da, dar, nu ştiu cum, parcă

îl strânge ceva din spate. Se vede că haina e subţire... Ce i-a trăsnit să iasă îmbrăcându-se în pripă?! Putea doar să ia barem o flanelă, căci vântul îl ajunge până la oase. Deşi e un vântuleţ de zori, flanela i-ar fi prins de minune! În fine, acum nu mai are ce regreta. N-a luat-o, ce să-i faci?! Va merge mereu până se va face ziuă şi se va deschide oficiul poştal! Cel puţin e bine că în orăşelul ista provincial nu se găsesc mulţi doritori să telefoneze, aşa că, o dată cu lumina zilei, nu găseşti coadă la pragul oficiului. Speră să fie şi azi primul. Să fie primul şi primul să obţină legătura. Apoi... Se va întoarce acasă, va pune un ceai la fiert, un ceai tare, de floare de tei, sau poate îşi va face o cafeluţă, da, asta i-ar prinde bine, o cafeluţă, tare, cu puţin zahăr, l-ar întrema, l-ar încălzi. Da, o cafeluţă i-ar prinde de minune acum, de mult n-a băut o cafeluţă, numai că trebuie să râşnească boabele, e muncă obositoare... în fine, azi s-ar putea! Va râşni boabele, va fierbe cafeluţa, va turna-o în ceaşcă şi o va sorbi... tare, amară...

Ah, timpul ăsta parcă nu mai trece! E la fel ca şi în miez de noapte! Mergi, te-ntorci, te suceşti, te ridici, încerci să citeşti, încerci să adormi, asculţi paşii cuiva pe undeva, vântul care se cuibăreşte prin crengile copacilor... dar timpul parcă nu mai trece... Uite, aşa e şi acum! De când umblă dintr-o parte în alta, dar până la ora nouă mai este! De s-ar aprinde măcar lumina din geamul din spate al oficiului poştal! Atunci ar fi clar că telefonista în curând se va prezenta la serviciu... Geamul însă era întunecat. Mitache a înconjurat de trei-patru ori oficiul... În partea din faţă e întuneric, în spate – la fel! Asta înseamnă că telefonista încă doarme. Când se va trezi, are s-o vadă de departe şi atunci, sigur, nu va mai aştepta mult! Numai de s-ar aprinde lumina!... Poate să se ducă să ciocănească în geam, s-o trezească, să-şi ceară scuze, să-i lămurească cum stau lucrurile, adică n-ar putea să se trezească, să-i dea legătura, că n-ar mai vrea să aştepte până la ora nouă...

Ah, nu şi iară nu. Cum, bre, să vină la ora opt, când poşta se deschide la nouă! Apoi mai este şi altceva la mijloc. Cum

să facă stabilească legătura, dacă celelalte oficii poştale sunt închise, tot la ora nouă încep munca...

Nu, mai bine aşteaptă.

III

– Nu ţi se pare că cineva umblă pe sub geamurile noastre? zice nevasta către bărbat, care e şeful oficiului poştal. Zice, dar tot atunci îşi dă seama că nu dormea. Cade pe gânduri. Dormea sau nu dormea? Poate dormea, dar... Cum dormea, dacă a vorbit? A vorbit sau numai i s-a părut? Şi ce-a zis? A zis...Da, a zis... Deci nu dormea?... Atunci ce se întâmplă cu dânsa? Te mai pui, poate toată noapte n-a închis un ochi! Asta i-ar mai lipsi – mâine din nou va sta lângă telefon, lângă aparat, iar acum... Bărbate, vrea să strige, mă auzi? Dormi?... Doarme, nu răspunde... Dar îl întrebase ceva... Ce îl întrebase adineaori? Că-l întrebase ceva!... pare-se... Ah, ziua de ieri! Totul e clar! Golul din piept pe care îl simţi ieri îl are şi acum... „ Înţelege, moşule, azi n-ai să poţi vorbi la telefon“ ... Şi, pe loc, tresărirea de pe faţa bătrânului, ochii lui aţintiţi spre ea: cum adică n-o să pot vorbi?! Apoi acel tic, care o făcu să-i zică, nu se ştie de ce, brutal: „ Of, de câte ori să-ţi spun, moşule!“ De ce o enervase privirea lui atât de mirată? Nu-i cerea doar moşul nimic altceva decât ceea ce vroia zilnic – să stabilească legătura cu prietenul său... De ce atunci se enervase ea într-atât? Ah, dacă moşul cel puţin ar fi înţeles că n-o să poată vorbi la telefon şi ar fi plecat acasă... De ce n-a plecat îndată?!“ Poate, fato, îţi încurc?...“ De ce a mai rostit cuvintele celea? Şi le-a rostit, ca şi cum ea nici nu l-ar fi bruscat! Vocea bătrânului era caldă, părintească... îi răsunase în urechi exact ca şi vocea tatălui ei! Oare ce-o făcuse să se supere? Bătrânul, până la urmă, a ieşit, a înţeles-o parcă... Ah, dar de ce nu s-a dus acasă? Să fi ascultat... să fi priceput că ea cu adevărat nu putea să-i stabilească legătura... Şi cum ar fi putut s-o facă, când... Ah, dacă ar fi putut să ia legătura cu prietenul său!... să nu-l mai vadă prin geam cum se frământă pe pragul

oficiului poştal!... De ce nu a înţeles-o?... Doamne, şi când te gândeşti că nimeni nu-i de vină decât... Ea e de vină?... De ce? Doar... la urma urmei nu ea a inventat... Ideea fusese a bărbatului ei! Da, da, de ce ea să fie acum de vină? El zise atunci... El propusese... Dar din vina cui, dacă te gândeşti, începuseră toate? Cine pierduse ziarul cu numărul de telefon al prietenului acestui bătrân? Cine îl pierduse? Ea sau... Ziarul îl luase bărbatul, dar din neatenţia cui? Din neatenţia ei! Bătrânul venise... Când a fost asta?... Demult, ah, demult. Atunci bătrânul venise pentru prima oară la oficiu. Până în ziua aceea parcă nu-l mai văzuse... Venise să-i telefoneze prietenului său din oraşul N... Ce spusese el?... A, da: „ la vezi, fato, că eu mi-am uitat ochelarii acasă... Vezi care e telefonul prietenului meu..." şi-i întinse un capăt de ziar, pe care era scris un număr de telefon. Dar cum naiba să memorizeze numărul de telefon, dacă nici n-a căutat în ziar. L-a luat, l-a pus alături... Ah, dacă bătrânul ar fi putut telefona atunci... nici numărul nu l-ar fi uitat şi nici ziarul poate că nu s-ar fi pierdut... I-a spus să mai aştepte... Când acela i-a zis să vadă dacă nu cumva s-a eliberat linia, nu mai avea ziarul... S-a uitat pe masă, pe sub masă, dar parcă intrase în pământ... Ce-i drept, şi-a amintit că bărbatul a intrat pe o clipă, a luat capătul de ziar... De ce n-a recunoscut pe loc! Să-i fi spus bătrânului că pierduse ziarul... dar se ruşinase... Bătrânul aştepta şi dacă aştepta... Se sfiise să-i spună că bărbatul luase ziarul, plecând la piaţă să cumpere cireşe... îi spuse că linia nu se eliberase încă, să se mai plimbe niţel, o oră... două... De unde să bănuiască ea că astfel avea să se întâmple?... Credea că se va întoarce bărbatul, îi va da capătul de ziar şi... dar ce-a urmat? „ L-am aruncat! a zis bărbatul. Era ceva important acolo?!" – „ Ce am să-i spun acum?!" întrebă ea disperată. „ Cum ce, telefonul!" – „ De unde să-l ştiu! sări ea. Dacă l-ar fi ştiut, nu l-ar fi scris pe ziarul cela... Ce să-i spun acum?!" – „ Dă-l încolo! încheie bărbatul, ia te uită ce mai suferă!... Spune-i să vină mâine!" – „ Şi mâine ce să-i spun?!" „ Mâine poate că aduce din nou numărul de telefon!" Era o idee! Se apucase

de ideea ceea. „Moşule, îi spuse atunci cu blândeţe, vino dumneata mâine, azi n-o să mai fac legătura... linia e prea încărcată!" „Bine, zise bătrânul, dar adăugă: ziarul cu numărul de telefon mi-l întoarceţi sau rămâne la matale?" – „Las' să rămână la mine!" zise grăbită. „Bine" se învoi bătrânul şi plecă împăcat, dar ea... ea rămase încurcată de-a binelea: ce avea să-i spună a doua zi? Că a pierdut numărul? Cum să-i spună aşa ceva? E om bătrân... Şi apoi... „Unde vrea să telefoneze?" se interesă bărbatul. „De unde să ştiu... în oraşul... vroia să-i telefoneze prietenului său, aşa, pare-mi-se, a zis... Ah, oftă ea, ce am să-i spun acum?" – „Dar ce-ar fi dacă zic eu că sunt prietenul lui?" – „Cum?" strigă atunci speriată. „ Foarte simplu! spuse bărbatul. Eu am să fiu în odaia din fund, iar tu... ia legătura cu mine!" – „Ce vorbeşti! zise ea speriată de moarte, cum de îndrăzneşti?!" – „Atunci spune că ai pierdut numărul de telefon..." făcu indiferent bărbatul şi-şi căută de lucru, de, era şeful oficiului... Conversaţia avusese loc seara, peste noapte nevasta lui aproape că uitase de bătrân... A doua zi însă, când îl văzu din nou intrând dis-de-dimineaţă în oficiu, se fâstâci. Se ridică, se aşeză, apoi iar se ridică şi, fără să se mai gândească că ceea ce face era un lucru murdar, formă în grabă numărul de telefon al bărbatului, care în clipa aceea lucra în camera din fund, în biroul său, şi-i întinse receptorul bătrânului. Doamne, ce se mai bucurase atunci bătrânul! „Pot vorbi cu prietenul meu?!" – „Sigur, zise ea, bănuind după bucuria neaşteptată a bătrânului că acesta demult nu vorbise la telefon cu prietenul său. Ţinând în mână receptorul, îl întrebă: „Se vede că n-ai vorbit de mult cu el?" – „E, de mult! ţopăi bucuros bătrânul. Niciodată încă! Abia ieri am dat printre hârtii de telefonul lui!... Îl pierdusem... Am fost prieteni de război! Ce mai... Suntem prieteni!" Ah, răsuflă uşurată telefonista. Nu mai era atât de complicată problema. Duse din nou receptorul la gură şi spuse aşa încât bărbatul ei să se priceapă despre ce e vorba, dacă acela cumva uitase de înţelegerea din ajun: „Alo, auziţi?! Alo! Da, da... O să vorbiţi cu prietenul dumneavoastră! şi către bătrân, tare ca să

audă şi bărbatul la receptor: „Cum să-i spun că vă cheamă?“ „Mitache, spuneţi-i!“ ţopăi fericit bătrânul. „O să vorbiţi cu prietenul Mitache, prietenul de demult. Aţi luptat împreună!“ strigă în receptor telefonista şi îi întinse bătrânului receptorul, ce-i drept, cu obrazul pălălaie. Ah, cum a ars şi s-a topit în cele cinci minute pe scaunul de lângă bătrân! „Alo, Teo! ţopăia şi striga fericit bătrânul. Doamne, tu eşti?! Să te gândeşti numai!“. Apoi... „Ştii, abia de-ţi recunosc vocea!...“ Şi lăcrimă. Da, bătrânul plângea! Închipuiţi-vă, plângea! „Alo, Teo! repeta el. Teo, suntem vii! Să te gândeşti numai!“ Ea nu ştia ce-i spunea bărbatul ei din biroul de alături, dar bătrânul ba plângea, ba râdea, ba exclama... Ea nu ştia ce-i răspundea bărbatul ei, dar un singur lucru vedea şi auzea: vorbea mai mult bătrânul! Vorbea la nesfârşit, striga, ţopăia, se bucura ca un copil, nu-i dădea răgaz celuilalt să spună un cuvânt măcar... Vorbea doar el! Din conversaţie, din cuvintele bătrânului, ea a înţeles că era vorba despre prietenul lui de pe front, despre care nu avusese atâţia ani nici o veste, îl crezuse pierdut... şi acum nu demult, printre hârtiile casei găsise un număr de telefon şi-şi amintise că era telefonul lui Teo! Cercase la întâmplare, adică nu mai credea că-l va găsi pe prietenul său, venise aşa la oficiu, doar să nu zică că n-a încercat, şi când colo! „Să te gândeşti numai!“ exclamă bătrânul. Atâţia ani au trecut şi numărul de telefon să te mai găsească!... Deci eşti la aceeaşi adresă? Acum, strigă îndurerat şi înduioşat, năruit şi fericit bătrânul, acum n-o să ne mai despărţim niciodată, Teo! Acum am să-ţi telefonez zilnic. Auzi, zilnic!“ Când a auzit că bătrânul are de gând să-i telefoneze zilnic... Nici azi nu-şi dă seama cum i-a smuls receptorul şi i-a strigat: „Gata, au trecut cinci minute!“ – „Da mai mult nu se poate?“ a întrebat atunci cu părere de rău bătrânul. „Nu! îi răspunse răspicat. Nu se poate. Linia-i ocupată!“ – „Atunci am să vin mâine, zise cu tristeţe bătrânul, apoi a întrebat: Cât vă datorez?“ – „Îmi datorezi?!“ sări ea. Şi pe loc îşi dădu seama că bătrânul vroia să achite pentru conversaţie... Dacă nu va încasa banii, faptul putea fi bănuitor... Fără să se uite în ochii lui zise: „O rublă şi cinci

copeici!" Doamne, cum îi pălălăiau obrajii, cum îi tremurau degetele când a întins mâna să ia banii. „Mulţumesc. Am să vin şi mâine! Ziarul..." spuse bătrânul. Şi atunci ea i-o luă înainte: „Ziarul lăsaţi-l la mine. Doar mâine iar o să veniţi?!" – „Bine, zise cu drag bătrânul, fie cum zici... La revedere!" Şi plecă, iar ea începu să râdă arzând ca para. „Ei, cum?! ieşi hohotind din camera de alături bărbatul. Ţi-a plăcut? Şi cu bani ne-am ales!" – „Bani?! întrebă ea încă buimăcită. Care bani?!" – „Sper, zise el atunci, că n-ai uitat să iei bani pentru conversaţie?" – „Nu! scânci femeia. Banii nu sunt..." – „Ba sunt ai noştri, doar conversaţia ca atare n-a avut loc!" hohoti din nou bărbatul. Doamne, ea şi aşa ardea toată ca para, iar acum mai erau şi banii la mijloc!... „Bine, zise, dar el a spus că vine şi mâine! Ai auzit doar ce a spus: are de gând să-i telefoneze de azi înainte zilnic! Îţi dai seama ce iese?" – „Nu mai iese nimic, făcu a lehamite bărbatul. Ce istorie?! E vorba de doi bătrâni care n-au ce face!" – „Cum îţi permiţi să vorbeşti astfel?! sări de pe scaun, căci n-auzise încă asemenea vorbe din gura bărbatului. Cum de îndrăzneşti să vorbeşti aşa despre doi bătrâni?"

Toată ziua şi toată noaptea n-a vorbit cu bărbatul, ardea ca para, făcea ce făcea, răspundea la telefon, stabilea legătura sau transmitea o telegramă, dar mereu ducea palmele la obraji – îi ardeau! Îşi zicea că n-o să mai vorbească cu bărbatul! De unde atâta răutate în el... nici nu bănuia că are un suflet atât de... Cum de putea... Apoi a doua zi... Bărbatul care se prefăcuse seara şi noaptea că nu observă neliniştea soţiei, îi spuse dimineaţa că degeaba îşi face griji. „ Cine are să afle de toate astea?!" Şi mai spuse să nu fie proastă, că e un joc la urma urmei. „ O să aflăm o istorie interesantă!" – „Bine, dragul meu, se lăsă frântă nevasta, bine, dar ce o să vorbeşti cu el? Îţi închipui? Dacă te întreabă ceva şi tu nu ştii ce să-i răspunzi?" – „ Lasă-le pe toate pe seama mea! o sfătui bărbatul. Tu să mă chemi doar... Şi... să iei bani!" Mai bine să-i fi tras palme, mai bine s-o fi... El a mai cuprins-o, a mai sărutat-o, i-a mai şoptit la ureche cuvinte dulci, amestecate

cu vorbă încurcată şi până la urmă a zis: „ Fie ce-o fi“ . O dată ce stăruia bărbatul, înseamnă că nu făcea să fiarbă-n griji. Şi-apoi... ea sau el e mai mare în oficiul poştal? El! Atunci? La urma urmei, ce putea să facă? Cu ce putea să ajute bătrânul? Oraşul îl ţinea minte, oraşul N., dar telefonul? Îl pierduse şi capătul!... Îi dădu dreptate bărbatului! Şi apoi era tânără, foarte tânără faţă de bărbat... O copilă aproape. Venise de pe băncile şcolii direct în orăşelul acesta. Nici tu casă, nici tu masă... Nimic! Telefonista de mai înainte... iată, nici până azi nu ştie din ce motive plecase pe neaşteptate...

– Ei! strigă cu ciudă la bărbatul care mai doarme. Auzi ce-ţi spun?!

– Ce?! sare ca apucat bărbatul. Ce s-a întâmplat?

– Mai întreabă ce s-a întâmplat!

– Ai strigat?

– Da, zice femeia, dar pe loc pierde orice poftă să mai vorbească. Să înşeli un om bătrân atâta timp! Doamne, îşi aminteşte faţa şi privirile lui când, tot din cauza bărbatului, fusese nevoită să-i spună minciuni, cum că linia e încărcată şi n-avea nici peste zi să-i dea legătura... Să-ţi închipui numai: el, bărbatul ei, a avut ieri zi liberă şi, dacă avea zi liberă, a zis: „ Mai dă-l încolo de bătrân, că m-am săturat de el...“ Vroia să se odihnească, o dată ce avea zi de odihnă, şi plecă la părinţi la ţară. Ea însă, cum a dat ochii cu bătrânul, nu şi-a mai găsit loc! Ce faţă rătăcită şi totodată plină de speranţă avea bătrânul! Probabil că faţa bătrânului a fost întotdeauna aşa, dar ea, ocupată cu munca, nici n-a observat-o. Să te gândeşti numai – de trei ani este tras pe sfoară! Doamne, pentru ce? Şi bani încă îi mai iau! „ De banii lui nu-ţi bate capul! îi spuse bărbatul. E pensionar! Primeşte bani cu pumnul, nu vezi, s-a apucat să-i telefoneze zilnic prietenului, ce-o mai fi fiind!“ Ah, dar ea... Să nu fi fost bărbatul cu ideea aceea... Poate i-ar fi spus bătrânului ce şi cum. Ce, avea să-i ia capul?! O ocăra, ei şi?! Îşi cerea scuze, îi cădea în genunchi... avea s-o ierte până la urmă, aşa însă... Să te gândeşti numai! Primeşte omul pensie şi pe aceea i-o răpeşte... Doamne, cum

de a putut să tacă atâta timp?! E mai mult ca sigură că cel ce umblă pe după geamurile lor la ora asta (că ea acum nu ştie nici cât e ora, dar asta nu contează) este el, bătrânul! E sigură. De câte ori în aceşti trei ani a venit cu noaptea în cap, picurând la uşa oficiului pentru ca, îndată ce deschidea uşa, să intre şi s-o roage să-i stabilească legătura cu prietenul său, Teo, fără de care, după cât a înţeles, nu poate să trăiască! De nenumărate ori a aşteptat să se „elibereze" linia, să-i dea „legătura", s-a bucurat şi i-a mulţumit cu lacrimi în ochi de „bunătatea" ei! Doamne, de câte ori i-a spus „Să-ţi dea Domnul sănătate!" Ştia doar atât: îşi regăsise prietenul, prietenul de război, şi, dacă îl găsise...

– Bărbate, auzi?! întrebă din nou.

– Ce să aud? se întoarce bărbatul cu faţa în sus.

– Îmi pare foarte rău... zice oftând.

– De ce-ţi pare rău, femeie? se miră bărbatul.

– De toate, zise nevasta.

– Cum vine asta – de toate?! Mai bine ai dormi, că până în ziuă mai este! Nici tu nu dormi, nici pe mine nu mă laşi în pace! De câte ori ţi-am spus să nu-mi mai baţi capul!... S-a găsit pe cine să-l jelească! Pe o dugoare de bătrân! Strigă în receptor că are în inimă o fărâmă de schijă, dar i-ai văzut-o?

Oftează şi se închide iar în sine nevasta şefului oficiului poştal.

IV

Ah, nu se mai aprinde lumina în geamurile telefonistei! Dacă s-ar aprinde, el ar şti că s-a trezit, e în picioare, pune masa ori stă la masă şi dacă e în picioare, ori pune masa, înseamnă că nu-i mai rămâne mult de aşteptat. După ce va lua masa, ca totdeauna, ca în fiecare dimineaţă, la ora cuvenită, adică la ora nouă, vor deschide uşa oficiului poştal! Dar întrucât geamurile stau afundate în beznă, iar în odaie nu se bănuieşte nici o mişcare... va trebui să mai aştepte. Cât oare să mai umble încolo şi încoace?! De s-ar fi găsit unul să

înregistreze câte ocoluri a făcut în jurul oficiului poştal!... Doamne, cred că peste o mie! A mers în stânga, a mers în dreapta, înainte şi înapoi, în jurul oficiului poştal, la care adesea se gândeşte ca la casa lui proprie! Atâţia ani să-i baţi pragul!... La început îi era şi ruşine, a venit o dată, de două ori... A cercat nu ştiu cum, foarte sfios, să-i spună telefonistei ce însemnau pentru dânsul acele cuvinte, acea voce de departe a prietenului său, pe care o aştepta nopţi la rând. „Teo! striga în receptor. Dragul meu Teo, uite, la toamnă plec la tine!" Dar vine toamna şi iar strigă în receptor: „Teo, dragul meu, uite, la primăvară vin la tine neapărat". Dar nici atunci nu se duce! Clar, îşi zicea Mitache, gata, din luna asta încep să adun copeică la copeică, am să telefonez mai puţin, mai rar, şi conversaţiile vor fi mai scurte. Dar parcă putea?! Încercase într-un timp să-i telefoneze peste o zi, şi ce ieşise?! Se zbătu o noapte ca peştele! Cum să ştie prietenul său, prietenul pe care nu l-a văzut încă de pe front, prietenul pe care îl credea căzut pe câmpul de luptă, că el, Mitache, în atacul cela fusese greu rănit, iar Teo, prietenul, a rămas să lupte sau... cu alte cuvinte, îi pierduse urma... Da, cum să aştepte o zi şi o noapte, neştiind ce face, cum se simte acolo în oraşul cela de departe, bunul lui prieten?! A renunţat să telefoneze peste o zi. Va telefona zilnic, dar nu va vorbi de-o rublă şi cincizeci de copeici. Cincizeci de copeici, îşi zise, vor fi de ajuns. Dar nici asta nu-i reuşise! Comanda trei minute, dar după ce termina de vorbit şi se uita la ceasul de perete din oficiu vedea că... vorbiseră peste zece minute!... Apoi încercase... desigur, fără să afle acela că el, uite, nu poate să vină din cauză că n-are bani!... Încercase să se angajeze pe undeva paznic de noapte... Oricum, îşi zise, nopţile nu prea dorm... Dar şi aici suferise eşec! Bucăţica de schijă din inimă îl dobora noaptea! Dacă ziua umbla şi nu-l prea simţea, noaptea, în acele lungi ceasuri de noapte în singurătate, fierul îi apăsa greu pieptul! Până la urmă, fusese nevoit să renunţe la călătorie. Doctorii i-au interzis călătorii îndepărtate cu trenul sau avionul. Pericol de moarte... Îi telefona prietenului aşa

cum făcuse până acum, dar nu se mai gândea la banii pe care urma să-i adune ca să poată pleca în călătoria promisă, visată!... Ar fi fost foarte bine dacă prietenul, unicul care i-a rămas din toţi prietenii, s-ar fi priceput, l-ar fi vizitat pe neaşteptate, într-o toamnă sau vară. Doamne, ce fericire ar fi fost pentru dânsul!... Dar prietenul său niciodată nu ia capăt de vorbă despre o eventuală călătorie, mai mult îl ascultă... Mai nutrea, totuşi, gândul să-l roage să vină, dar dacă prietenul nu se pricepea, i se făcea nu ştiu cum... Era mulţumit de nenumăratele sale telefoane. „Alo, Teo! Tu eşti?!" Şi când de la celălalt capăt de fir îi răspundea, Teo, fericirea bătrânului nu mai avea margini. Aproape că nici nu-l lăsa pe acela să spună un cuvânt. Vorbea doar el, Mitache: „Cum te simţi?", „Ce-ai mâncat aseară?", „Nu ţi-a fost rău?" . Şi tot aşa. Apoi amintirile... Plutonul lor nimerise în încercuire şi noaptea, neavând altă ieşire, s-au întins în zăpadă soldat lângă soldat, la nimereală, chipurile, bombardamentul i-a ucis pe toţi. Inamicul a trecut dimineaţa prin sat, de la un capăt la altul, iar ei l-au atacat din spate, astfel obţinând victorie. A fost o clipă grea din viaţa lor. Nemţii îi vedeau întinşi în zăpadă, dar nu prea credeau că-s morţi. Ca prin minune Mitache n-a fost pătruns de baioneta unui neamţ. S-a uitat acela la Mitache, întins pe zăpadă, şi s-a dus mai departe. Dar ce s-a întâmplat cu Teo, căci după ce a urmat comanda de atac nu l-a mai văzut. „Teo, dragule, ce-a fost mai departe?" El, Mitache, în timpul atacului fusese rănit, dar prietenul se ridicase din zăpadă? „Ca să vezi, Teo, ai rămas viu!" Sau: „Doamne, să fi fost în clipele acela lângă tine?! Doi nemţi s-au oprit alături?!"

Ah, dacă ar lua şi azi legătura cu prietenul său! Dar, sfinte, ce înseamnă asta, parcă s-a oprit timpul în loc, nu se mai luminează odată, cu adevărat!... Dacă s-ar aprinde în geamuri lumina... Dar dacă ea s-a îmbolnăvit? Uite, s-a îmbolnăvit telefonista, şi gata. Ce va fi atunci?! Dacă s-a îmbolnăvit... O, numai aşa ceva să nu se întâmple! De atâta timp o aşteaptă, de atâta timp... Nu-i vorbă, dacă telefonista s-a îmbolnăvit,

o va înlocui bărbatul, s-a mai întâmplat aşa ceva, atunci însă, e clar, nu mai ia legătura cu prietenul! Cu fata, cu nevasta aceluia, că el mereu fată i-a zis, găseşte limbaj comun. Dacă nu-i stabileşte legătura azi, o face a doua zi, fata întotdeauna s-a străduit pentru el. Ea e mai bună, mai amabilă, câteodată chiar zâmbeşte. Dar bărbatul ei se poartă urât. Ce i-a făcut de se poartă atât de obraznic? Când intră bătrânul, acela nici nu se uită, ba îndată îi şi întoarce spatele, dispare în biroul lui de şef de oficiu poştal! De ce, mă rog, să se poarte astfel?! În fine, dacă telefonista e bolnavă... În primul rând, el niciodată nu a luat legătură cu prietenul său, când s-a întâmplat să lipsească telefonista, şi-apoi fata i-a promis ieri că azi... Doamne, atât i-ar mai trebui – să nu ia legătura nici azi!... Dacă n-o să-i telefoneze... Dar, stai, de ce îşi face dinainte probleme? Mai întâi, poate că fata e sănătoasă tun, de unde a luat că-i bolnavă?... Stai să se lumineze şi... Dar ce naiba, parcă îl strânge ceva în spate. Îl strânge sau numai i se pare? Nu, ar trebui să umble mai mult! Dacă stai locului... Ar putea fi observat din casă şi atunci... Ce-o să zică? Umblă ca un rătăcit pe sub geamurile lor!... Mai ştii, o poţi supăra pe telefonistă şi... Nu, ar fi bine să se îndepărteze. O dată ce mai este timp, ar putea să se mai plimbe, în sus, în jos. Când te mişti, te simţi altfel... Şi-apoi timpul trece mai repede. Da, uite, aşa va fi mai bine – să umble şi să-şi imagineze cum o să înceapă convorbirea cu Teo! Despre ce-i va vorbi azi? Mai întâi... Da, mai întâi îşi va cere scuze pentru că ieri nu i-a telefonat... şi de ce nu i-a telefonat! Doar n-o să spună că... Da, dar ce altceva să-i spună? Ce poate să-i spună altceva decât adevărul pur – n-a putut lua legătura cu el, linia fiind ocupată!... În fine, are să-şi ceară scuze. „Mă iartă, Teo..." Da, are să... Dar ce naiba i se urcă pe picioare? Furnici?! De unde furnici?! Ah, acum totul îi este clar! Pe unde stătuse, sub geamurile telefonistei, se găsea vreun muşuroi de furnici şi călcase pe el... Cum de n-a simţit deodată?! Să stai cu picioarele pe un muşuroi de furnici!... Cu furnicile nu te joci!

Ai călcat pe muşuroi, îndată te asaltează furnicile! Dacă va tropăi de câteva ori din picioare, le scutură... Ei, iată, acum parcă nu le mai simte. S-au risipit probabil... Acum să fugă cât mai departe de locul acesta! Aşa-i furnica, cum ai deranjat-o, caută repede altă ieşire şi te prinzi că din nou ţi se urcă pe picioare!...

Şi lumina ceea nu se mai aprinde! Mai ştii, poate că s-a trezit Mitache ca niciodată. Să zicem... Nu, ce vorbeşte, la ce se gândeşte?! Doar când cobora scările... Nu, totul e aşa cum se cuvine. Trebuie să fie cam ora opt şi cincisprezece minute. Ca să vezi ce situaţie stupidă! Nici nu se luminează, nici nu ştie cât e ora, nici lumina nu se mai aprinde în geamurile telefonistei şi, pe deasupra, furnicile astea iar nu-i dau pace! Ce naiba, se vede că nu le-a scuturat bine?! Acum au să-l pişte până se va întoarce acasă ca să-şi scoată hainele! Ha, pe unde naiba se bagă – una la şold a ajuns! Dacă are s-o lase... Nu, mai bine o loveşte cu palma. Să se lovească cu palma peste şold, poate o striveşte... Şi frigul! Nici nu poate să se pocnească cu palma peste şold! A-a, dă-le încolo de furnici. Ştiu că n-au să-l mănânce. Deocamdată nu-l pişcă şi, dacă nu-l pişcă, să zică mersi! Se vor învârti cât vor dori – ia-te una a început să se urce spre umărul stâng! Se vede că a îmbătrânit cu totul! Greu o să-i fie iarna asta! Are noroc că... Ar fi fost bocnă acum! Bocnă şi... E curios! E curios că nici nu simte fierul din inimă! Într-adevăr e de mirare, căci când îi e frig – neapărat îl simte! Azi dârdâie de frig, dar în piept... Acum şi mai multe furnici i se ridică spre umărul stâng! Se târâie nu ştiu cum... parcă nu-s furnici. Parcă-s nişte firicele de apă rece. Trec în stânga, trec în dreapta, mai mult înainte, în sus, şi, pe unde trec, pe urma lor... e curios, parcă nu-şi mai simte pielea. Nu, aşa nu va putea răbda până se va deschide oficiul poştal! Să se ducă acasă, a? De ce nu?! Se duce, aprinde lumina, dar nu ştie: a lăsat lumina aprinsă sau... în fine, nu contează. Important e să se ducă, să se dezbrace şi să-şi scuture cu migală hainele. Păi se duce sau nu se duce?! Clar, la mijloc e ghinionul – se teme

de ghinion! Niciodată nu i-a mers în viaţă când a fost nevoit să se întoarcă din cale. Dacă ar avea o rudă depărtată, o cunoştinţă în orăşelul acesta, s-ar putea duce, până una-alta, în vizită, dar aşa... Cei câţiva prieteni pe care i-a avut, au murit demult... Ce să-i faci, tot mai puţini şi mai puţini rămân... Ce să-i faci... la clubul veteranilor ce adună multă lume, dar nu-s din cei de-o seamă cu Mitache. Poate de aceea nici nu mai dă în ultimul timp pe-acolo... Ce să-i faci... picioarele îl duc spre casă! E curios că acum în partea de jos furnicile nu-l mai supără. Pe un picior, pe şold, nu le mai simte. Doar pe undeva pe aproape de umărul stâng... Câte oare să fie? Şi-apoi... e de mirare, dacă urcă numai în sus, până unde au să ajungă?! Au să înceapă... Da, da, după ce se văd pe umăr, vor urca pe gât, şi când vor porni pe ceafă în sus... O să le strivească! Dacă n-au rămas să doarmă în muşuroiul lor, dacă nu s-au potolit, atunci să-l ierte, le va strivi, ca să nu-l mai supere!... Nici nu mai face să se ducă acasă, nu-i aşa?! Uite... Ah, drăcie, i se bagă subsuoară! Asta e mai rău! Dar, ca să vezi, nici să se aşeze nu-i chip! Ce naiba! Nu se poate îndoi! Bună şi asta! Şi piciorul... Şi piciorul stâng abia de-l simte!... De frig, se vede! I-o fi amorţit, ce crezi?! Nici piciorul nu simte, şi nici... Furnicile acum urcă pe undeva pe sub guler... Poate nu-s furnici, a?! Poate i-i frig?! L-a prins frigul de când se târâi în jurul acestui oficiu poştal şi... Atunci de ce stă ca o momâie? Să se mişte mai repede! Unu-doi, trei-patru, unu-doi-trei-patru... A, drăcie, piciorul stâng e ca de piatră! Unu-doi-trei-patru, unu-doi... Nici braţul stâng nu i se prea mişcă! Ei, asta e prea de tot! Să facă mai multe mişcări. Când te mişti, circulă şi sângele mai repede, şi când circulă sângele, trupul se încălzeşte... Unu-doi-trei-patru, unu-doi... Dar ce face?! De ce se ţine cu dreapta de gard?! Cum să se mişte când se ţine de gard?! Unu-doi-trei-patru... Ce naiba, iese că până acum număra doar în gând?! Îşi imagina doar că se mişcă, a?! Bună şi asta!

Dar, Doamne, ce aşteaptă el, în geamul telefonistei s-a şi aprins lumina... arde!

V

– Of, zice deodată soţia şefului oficiului poştal şi trage speriată plapuma peste cap.

Se zbate inima nevestei. O clipă, două, trei.. Ea stă în pat şi se frământă... iar el, el... „Ghiuj bătrân, se aprinde nevasta. De ce nu l-ar ţine naiba acasă?! Bărbatul ei are dreptate când zice... Ce neruşinare – să-i umble din zori pe sub geamuri. Cum să se ridice acum din pat, să se îmbrace?! Ei bine, ghiuj bătrân, dacă n-am să te iau odată de guler, să ştii că..." Şi încă: „Da ce mai înseamnă şi asta, oameni buni, să nu-ţi dea pace să dormi!... Cum se luminează, stârceşte în pragul oficiului!" Şi nevasta şefului de oficiu poştal aruncă de pe dânsa plapuma şi coboară picioarele pe podea, demonstrativ! Nu cumva ar trebui să se mute din casă din cauza unui bătrân?! Are s-o vadă în cămăşuică... Ei şi?!

– Scoală! strigă la bărbat. Hai, că e timpul! zice şi abia acum îşi dă seama cam de ce este atât de pornită din zori. El, bărbatul e de vină! El cu ideia lui... Dacă n-ar fi fost... Nici bătrânul nu-i umbla acum pe sub geam. Sfinte, ce zi şi ce noapte aiurită a avut!

– Scoală, dacă zic! mai strigă o dată la bărbat. Dar cum vede faţa aceluia buhăită... Doamne, parcă e o sfeclă roşie. Zice că şi ieri a fost la părinţi la ţară?! Să i-o spună mutului!... Face ce face şi – la părinţi! La părinţi... dar la ce?! De ce să umbli atâta la părinţi?... Doamne, să ştii că-i aşa! Să ştii că-i aşa cum a bănuit! Ticălosul! Crede că ea nu bănuieşte pe unde umblă când zice că se duce la părinţi! Şi ea, proasta... Cum de nu s-a gândit la telefonista ceea care a lucrat până la sosirea ei...

– Ce vrei? e nemulţumit bărbatul. Ţi-am spus să-ţi cauţi de treabă! Tu ia numai banii, eu ştiu ce fac!... Iar umblă?!

Doamne, vrea să strige nevasta. Ea – despre una, iar el... „El mi-l vârâ... nu ştiu ce-am să fac acuşi cu amândoi!..." Dar se uită la faţa lui buhăită, la ochii umflaţi, şi pierde pofta de vorbă. Să ştii c-o să-l părăsească. Ce are cu dânsul?

– Nu, nu vreau nimic... zice. Scoală-te, e nouă de acum...

Îşi potriveşte rochia, îşi caută pieptenele, dă peste cheile de la oficiu... şi se îndreaptă spre uşă.

– Da o cafeluţă? se freacă pe la ochi bărbatul.

– Mai fă-ţi şi tu! zice şi trânteşte uşa.

Foc!

Acum are să dea ochii cu bătrânul... Mai bine să nu-i cadă în cale, că vai de capul lui... să trezească oamenii cu noaptea în cap!...

Se aude ceva la uşă şi nevasta şefului oficiului poştal întoarce capul. A-a... Ştie cine-i... Las'numai să intre, cum intră, aşa o să şi iasă! I-a promis?... Doamne, cum şi-ar bate joc şi de bătrân şi de bărbat! Bătrânului să-i spună adevărul, iar pe bărbat să-l declare... să-l declare... să-l... cui? Poliţiei? Şi ce-o să-i spună poliţiei? Că ea, uite aşa şi aşa... a pierdut numărul... apoi... Ea lua legătura cu „prietenul" ? Ea! Atunci?! Şi banii... Cine îi ia de la bătrân în schimbul unei chitanţe false?... Ea! Şi-apoi cine completează şi semnează chitanţele?... Va spune că bărbatul o obligă?! Pe naiba!...

Dar ce dracul se mocoşeşte bătrânul în prag? Ce tot se fosăie pe acolo şi nu intră? Te mai pui că l-o fi apucat ruşinea! Te trezeşte cu noaptea în cap... apoi mai are remuşcări, stă şi se frământă în prag... Poate nu-i el?... De unde a luat că-i anume el? Când a ieşit din casă, nu l-a văzut, când a deschis uşa oficiului... Era prin preajmă? Parcă nu l-a văzut... Ce-i drept, a trecut în grabă, era cu gândurile la naiba ştie ce, dar dacă ar fi fost în preajma oficiului, l-ar fi zărit... Atunci cine să fie în prag?...

– Ei, care e acolo?! strigă telefonista, puţin iritată, puţin neliniştită.

– Eu, fato... n-ai să mă ajuţi?! se aude glasul stins al bătrânului. Aşa încă nu l-a auzit.

– Cum să te ajut?! aproape că strigă telefonista.

– N-ai vrea să mă ajuţi să urc pragul?...

„Pragul?... Ce naiba a dat peste dânsul?!" se întreabă telefonista, dar vocea bătrânului vrea s-o liniştească.

– Nu-ţi fie cu bănat... las'că urc eu...

Hm, urcă el!... Se aprinde iar telefonistă. S-o fi îmbolnăvit! Mai ştii, şi-o fi frânt vreun picior...

Păi, unde s-a mai văzut să umbli pe întuneric!

De pe la cinci e în picioare!...

Şi numai când bătrânul apare între uşori, telefonista alungă gândurile înrăite.

„Doamne, ce se întâmplă?!" tresare ea.

Faţa bătrânului e albastră tocmai, ochii au ajuns în fundul capului... un picior... piciorul stâng e ţeapăn... Aşa nu l-a mai văzut.

– Nu-ţi fie cu bănat, îşi cere parcă scuze bătrânul, mi-ai promis, dragă , că azi ai să iei legătura...

Ochii bătrânului din fundul capului sunt umezi. Se uită la telefonistă cu drag şi duioşie.

– Ştii, ieri n-am vorbit cu Teo... mai zice el şi aşteaptă.

Dar ce aşteaptă, Doamne?! Abia de se ţine pe picioare!...

– Aşază-te, dumneata, sare telefonista şi, când scapă vorba din gură, tresare. Aşa îi spusese şi tatălui ei, când venise să-i vadă mirele... Aceea a fost ultima întrevedere cu tatăl ei... Stătuse o zi la dânsa, seara plecase, iar peste noapte a primit telegramă că tatăl ei s-a stins în drum, la una din staţiile de autobuz... Doamne!

– Aşază-te, dumneata, repetă telefonista şi-i întinde un scaun.

– Vai, ce zici, fato... de-ai putea azi lua legătura cu prietenul!

Nici tatăl ei, când a intrat în casă, nu s-a aşezat pe scaun: „Eu, fato, am venit doar să văd cu cine te-ai măritat! Să vă văd!"

– Aşază-te, dumneata, zice încurcată telefonista. A uitat de toate, se învârte în neştire ca atunci în jurul tatei. Mai întâi aşază-te...

– Ai să iei legătura? o apucă de braţ bătrânul, se uită luminat în ochii ei.

– Da, dar aşteaptă puţin... aproape că nu poate suporta privirea lui Mitache.

Şi, ca să nu mai vadă faţa ceea îndurerată, ca să nu-i mai simtă privirea jalnică, ca să nu izbucnească în plâns la amintirea tatălui său, nevasta şefului oficiului poştal iese din cameră.

– Mă auzi?! strigă bărbatului care se stă în faţa oglinzii cu cravata în mână...

– Ce s-a întâmplat?

Doamne, ce s-a întâmplat? Exact astfel stătea la oglindă şi atunci când îl anunţase că, uite, venise tatăl ei... Şi exact la fel răspunse, fără să întoarcă măcar capul: „Ce s-a întâmplat?" Atunci ea n-a zis nimic. Înghiţi în sec, i se păru că îl iubea cu adevărat pe omul care stătea în faţa oglinzii... Tăcu... Dar acum... Doamne, cu ce brută s-a căsătorit! O bestie!

– Auzi? înghite încet lacrimile.

– Ce s-a întâmplat?...

Şi tot bărbatul:

– A-a... el!

– El...

– Ei şi?!

– Te rog, vorbeşti cu dânsul mai bine... mai frumos!

Îl roagă ca pentru tatăl ei, când intrase atunci în antreu, iar el nici nu se întoarse măcar să-l privească... l-a apucat de mânecă şi, aproape cu lacrimi în ochi, l-a rugat: „Te rog, vorbeşte cu tata mai bine...".

– Ei, dacă mă rogi...

Sfinte, aceeaşi frază ca atunci!

Ca să nu plângă, nevasta îi întoarce spatele, iese.

– Dumneata mai odihneşte-te niţel... spune cu blândeţe bătrânului care, cum o vede, se şi agaţă de braţul ei.

– Vasăzică, azi voi vorbi cu prietenul?

– Vei vorbi... spune ea şi rămâne cu ochii spre bărbatul ei.

Acela, cum a intrat în oficiu, s-a îndreptat spre uşa biroului din fund, a dispărut după uşă. Bine, dar a putut, cel puţin, să dea bineţe bătrânului, să-i arunce măcar o privire!... E un om în încăpere!

Nu, ea nu mai poate suporta cătătura bătrânului!

Se uită într-o parte, în alta, pe deasupra lui, se uită la telefoane, – ah, cum îi ard obrajii! –, cearcă să ia legătura... Dar la faţa bătrânului nu mai poate să se uite. Caută să pară preocupată de ceva, dar nu reuşeşte, se fâstâceşte şi mai tare! Privirile bătrânului o urmăresc peste tot... privirile lui pline de aşteptare şi duioşie... Doamne!

Şi nu mai poate răbda! Înşfacă receptorul, formează un număr – ah, numărul bărbatului ei – şi se apucă să strige în receptor cu mare răutate:

– Alo!... Oraşul!... Da, da, da!

Şi, ca bătrânul să nu-i vadă faţa, ochii, lacrimile, întoarce faţa spre perete.

– Da, bătrânul e aici, vă aşteaptă! strigă şi, fără să-l privească, transmite bătrânului receptorul. Poftim, aveţi legătura, mai zice şi îşi ascunde faţa...

Mitache... nu se mai uită la nimeni. A sărit de pe scaun, a uitat de picior, de toate, s-a agăţat de telefon şi strigă cât poate în receptor:

– Alo, Teo!... Dragul meu Teo!... M-auzi?!

„Nu-i nimic!“ se aude în receptor.

– O, dragul meu! exclamă bătrânul. Cum nu-i nimic!... Dacă ai şti!... Ieri toată ziua am stat aici, lângă telefon... Credeam că voi lua cumva legătura... Ştii... Îmi ziceam: poate eşti bolnav, poate ai nevoie de ceva... eu de aici aş fi putut telefona ca să chem salvarea! Da, da! Nu spune nimic, dragul meu! Teo! Eu ştiu ce înseamnă să fii bolnav, să stai de unul singur în casă! Cine să anunţe salvarea, cine să-ţi aducă un praf de la farmacie?! Aş fi chemat salvarea, cu salvarea e mai uşor: o anunţi, vine şi atunci nu mai e nevoie să te adresezi cuiva, să-l rogi să se ducă la doctor sua la farmacie... Ţi-am spus, să-ţi tragi neapărat telefonul lângă pat! De se întâmplă să fii bolnav, ridici mâna... Dar, Teo, dragule, răsună vocea bătrânului în toată încăperea. Deci n-ai fost bolnav? Sfinte, nici nu ştii cât de tare mă bucur, Teo! La vârsta noastră trebuie să ne bucurăm de fiecare clipă! Suntem foarte puţini, Teo!

Din câţi am fost în plutonul cela, am rămas numai noi doi! Sau poate ai mai dat peste cineva?! Ce zici?!

„Nu!“ se aude în receptor.

– Mda, Teo! De unde să mai întâlneşti pe cineva, când numai noi doi am rămas dintr-un pluton? Tu şi eu!... Ce zici?

„Mare brânză...“ se aude iar în receptor.

– De ce azi vorbeşti astfel, Teo? se nelinişteşte, se zbate la telefon bătrânul.

„Dar cum vrei să vorbesc?“ răbufneşte vocea din receptor, vocea de brută a bărbatului telefonistei.

– Cum crezi... zice îndurerat bătrânul, dar azi n-ai dreptul să vorbeşti cu mine pe un asemenea ton, Teo... În primul rând, n-am dormit toată noaptea... De mai bine de patru ore am aşteptat să se deschidă oficiul... Şi-apoi... aici bătrânul cântăreşte niţel, stă la îndoială: să-i spună sau nu... Zice: Mă simt cam bolnav, Teo!... Se vede c-am răcit puţin...

Nevasta şefului oficiului poştal, auzind ultimele cuvinte, îşi şterge lacrimile. Sfinte, se cruceşte ea, zice că e, bolnav!... D-apoi e ca pământul!... Se ţine de telefon!

Mitache, pentru o clipă, prinde privirea fetei, cearcă să-i facă un semn de mulţumire, că azi i-a făcut legătura... Mitache vrea să se încline, chipurile, ea să nu se neliniştească, mai vorbeşte puţin, şi... Vrea să mai spună ceva, dar, Doamne, ce se întâmplă! Furnicile! Simte că lunecă în jos, lunecă fără sfârşit. Lunecă şi lunecă, dar... dar... Cum putea să uite?! Nu i-a spus încă prietenului său despre carte!... Mitache se îndreaptă puţin, se scutură:

– Am o carte... abia de îngână. O carte...

„Care carte?“ se aude în receptor.

Dar Mitache simte că iar lunecă. Lunecă undeva departe, foarte departe, parcă pluteşte, parcă îl duce o apă, o apă mare îl duce liniştit şi, cum îl duce... iar îşi dă seama că a uitat să-i recomande acea carte prietenului său... cartea cu un pilot care zbura cu un avion arzând deasupra ogrăzii şi tot striga la mamă-sa... Cartea aceea... Cum putea să uite aşa

ceva – doar pilotul era unul din ei! „Unul din generaţia noastră, Teo!... abia se mişcă buzele bătrânului. Auzi, eram noi, Teo! Să nu-l uităm, Teo!“

– Ce se întâmplă aici?! apare fulger bărbatul telefonistei. A plătit?! întrebă fără să se uite la bătrân.

Dar nevasta şefului oficiului poştal acum nu mai aude nimic. Se uită la bătrânul ruinat pe podele şi nu-şi mai ascunde lacrimile.

REFERINŢE CRITICE

CASSIAN : Nicolae Esinencu scrie o poezie existenţială, frustă, refuzând modelele. El îşi urmează încrezător şi atent eul liric, pe un drum personal, nu totdeauna comod; ca să-l citǎm pe autor, din poemul său *Cert*, parafrazând uşor: „Este cert/Intrând în mare (noi vom zice, în poezia lui)/Totuşi trebuie să-ţi scoţi/Pălăria!"

Maria Spiridon CASSIAN

GROŞAN: Pe la sfârşituul anilor '30, Eugen Ionescu declara: „Dacă aş fi fost francez, aş fi fost genial!" Ajunge la Paris – şi devine genial. E unul dintre miracolele literaturii universale, deci române.

Nicolae Esinencu ar putea şi el exclama: „ Dacă nu m-aş fi născut în Basarabia, eram genial!" Din nefericire, el chiar este.

Ion GROŞAN

CIMPOI: O figură insolită de copil teribil care sfidează starea de „normalitate" a limbii şi acceptă numai paradoxul, ciudăţenia face Nicolae Esinencu. Starea de opoziţie, replica sunt statutul poeziei groteşti, ironice a lui Esinencu: sentimentale, lirice, grave, şăgalnice, fireşti şi nastratineşti... Şi mai cum? Poate fi oricum, numai să dea în spectacol, să se încadreze în joc. Nazul, „moftul", capriciul – ciudăţenia în genere – întemeiază poezia lui Esinencu. El doreşte, bunăoară, ca trenul să plece, mobilizând toate mijloacele (cărbuni, apă, ciomege, căldări cu gazolină) şi toate forţele posibile, dar – apoi – nu mai vrea să plece trenul („vecinul vroia să meargă înapoi"); el doreşte apoi să urnească (să demareze) maşina din loc, dar apoi o opreşte, căci fratele său nu vroia să meargă încolo. Naraţiunea parabolică continuă în acelaşi sens (toţi vor să plece în afară de... poet: „Eu încotro mă duc?/Eu nu mă duc nicăieri/ Eu aştept calul!" Dincolo de spectacolul paradoxurilor axate pe capricioasa alternanţă vrere-nevrere, e sugerat teatrul lumii care anulează voinţa individului, stimulează automatismul şi complicaţia în dauna firescului, organicului. În *Disciplina mondială* rămâne copilul teribil care arată cu degetul spre monstruoasa scenă politică basarabeană şi care meditează în

comprimate aforistice asupra vieţii şi nefiinţei. O angoasă evidenţă se traduce în viziunile groteşti, de esenţă kafkiană, ale gândacului negru ce-l urmăreşte pas cu pas pe poet şi ale roţii strivitoare şi nivelatoare („Sare gardurile, le spun, /Şi pisează totul în cale"). Şi în proză, Esinencu este un prestidigitator, cu o abilitate de a face gesturi multe, unele evident fără vreo semnnificaţie, prin care caută să demonstreze un adevăr şi totodată să vrăjească cititorul. Ţine în mână un adevăr *currente calami*, un condei ce zboară, fixând situaţia prin câteva trăsături sau chiar numai prin exclamaţii elementare, nominalizări fugare, schiţări rapide ale momentelor sufleteşti. E firesc ca un astfel de condei să alunece adesea în gratuitate, în prolixitate. De aceea prozatorului Esinencu îi reuşesc mai ales instantaneele, miniaturile, nuveletele, nu şi romanele sau povestirile de proporţii (excepţie fac lucrări ca *Alo, Teo*, *Doc*, *Lumina albă a pâinii* în care eroii sunt surprinşi în situaţii limită).

Mihai CIMPOI: *Istoria literaturii române din Basarabia.*

CIMPOI: Până şi poanta vine la Esinescu din viaţă, ea fiind expresia acelui neprevăzut, care este pregătit în taină de cursul obişnuit al vieţii. Neprevăzutul este, altfel zis, ceea ce nu se vede la suprafaţa lucrurilor, dar se pregăteşte de evoluţia lor firească: eroii îşi descoperă în anumite momente, subit, adolescenţa, pierderea copilăriei, bătrâneţea. Ar fi inutil, de aceea, să căutăm în proza lui Nicolae Esinencu „subtexte". Ea surprinde fluidul candid al vieţii, refuzând parcă s-o exploreze, să-i caute sensurile, marele ei sens fiind mişcarea, pe care noi o simţim acut doar în anumite momente sufleteşti.

Mihai CIMPOI, Nicolae Esinencu: *Portocala*, „Literatura şi arta", 1971, 22 mai.

BEŞLEAGĂ: Prin ce ne trezeşte interesul proza lui Nicolae Esinencu?

În primul rând, prin faptul că scriitorul este preocupat de relaţiile dintre oameni, fie ei familişti cu mulţi copii, fie ei abia căsătoriţi, sau doar suflete fragede la prima adiere a dragostei. În al doilea rând, prin faptul că majoritatea eroilor nuvelelor sunt tineri şi tinere, băieţi şi fete muncind în câmp, tineri ostaşi, tineri oameni de artă ş.a.m.d. În al trilea rând, prin faptul că dincolo de intrigă şi naraţiune, care uneori pare un pic neobişnuită, ieşită din comun, se simte atitudinea direct interesată, de plină participare, a autorului. Şi, în al patrulea

rând, prin fericita îmbinare a gravului, seriosului cu zâmbetul, cu umorul, ceea ce face lectura plăcută, antrenantă cu adevărat.

Vladimir BEŞLEAGĂ, Cuvânt înainte la cartea: Nicolae Esinencu, *Nunta*, Ed. Literatura artistică, 1980, p. 4.

CIOCANU: Citeşti dialogul de dimineaţă al părinţilor lui Doc şi te pomeneşti martor (iar în mod imaginar, chiar participant) la o competiţie verbală marcată de un umor gras, trivial pe ici, colo, de elementul imprevizibil, atât de necesar stabilirii unui contact într-adevăr intim şi strâns cu opera de artă. Comicul autentic al dialogului rezidă în faptul că personajele, mai ales mama, sunt atât de ocupate cu problemele mărunte ale existenţei, încât nici nu-şi dau seama când se trezesc în situaţii dintre cele mai nostime. Îi zice soţul, în glumă desigur, să arunce afară ceaunul cu lapte pus la fiert, şi biata femeie, obsedată de gândul că întârzie la lucru, în chip absolut mecanic îl aruncă, pentru ca abia după aceea să se dumerească asupra faptei şi să încerce sentimentul vinei („Sfinte, ce-am făcut: l-am opărit pe cineva!").

Lectura e antrenantă în adevăratul sens al cuvântului. Nicolae Esinencu se devedeşte, şi aici, un maestru al situaţiei pe cât de simple şi obişnuite, pe atât de neaşteptate şi surprinzătoare ca factură şi ca expresie verbală. Apoi – şi al dialogului spumos, hăzos, îndărătul căruia stă confruntarea metodică a două firi: soţia zăpăcită, mereu grăbită (de aceea irosind timpul cu acţiuni şi vorbe de clacă) şi soţul flegmatic, indiferent, care reduce totul la glumă, alteori – la anecdotă.

În nuvela *Doc* scriitorul şarjează intens, apelează frecvent la caricatură, exagerează în scopul dezvăluirii cât mai adânci a unei stări de lucruri, a unui stil de comportare, a unui tip de conduită. Râdem cu hohote la lectura paginilor în care Nicolae Esinencu descrie metodele mamei lui Doc de a realiza cu orice preţ planul: până şi pe propriul său bărbat îl tunde şi-l rade (de câte două sau chiar trei ori pe zi), ba încă în prezenţa şefei frizeriei, numai să împlinească planul şi să vadă şefa că ea este o frizeriţă mereu asaltată de clienţi.

Registrul comicului esinencian cuprinde şi gluma simplă şi nevinovată, dar şi grotescul desfiinţător şi causticitatea neiertătoare, atât de rar întâlnite în proza noastră de azi.

Ion CIOCANU, *Cu faţa spre carte*, Ed. Cartea modovenească, Chişinău, 1989, p. 207-209.

CUPRINS

Tabel cronologic 7

POEZII

Goluri 17
Ninsori 18
Parii 19
Cămaşă de vădană 21
Talisman 21
Troleibuzele 22
Legământ 23
Dragoste 24
Frânghie la cer 25
Borcane cu aer 29
Momeală pentru femei 39
Gelozie 43
Şi cum porneam la drum... 47
Copilul teribil 49
Melodramă 54
Televizorul 57
Robot 62
Viţă de vie 66
Călătorie ratata 102
Vânătoarea 110
Muzeul viitorului 114
Vizită 120
Pătăranie 124
Parale 128
Frânghia de aur 134
Gândacul 138
Drumul cailor 143
Poemele sânilor 148
Roata 151
Testament 155
Ţine-te, Europa 158
Comoara 167
Sondaj 171

Nesomn 172
Şapte pe-o bicicletă 177
Extraordinar 180
Înălţarea femeii 185
Cuvinte de chemat fetele 190
Zile negre 195
La iarbă verde 197
Excursie în sat 204
Echilibru 207
Atenţie 208
Se făcea 210
Maşina de calcul 218
Cu mortul în spate 221
Viitorul 233
Morişca 234
Biserica 235
Ora de geografie 236
Coloana 237
Doamne 238
Doamne fereşte 239
Caz de stradă 240
Moldoveanul 245
Calul 247
Sex 248
Armata naţională (II) 249
Scara 250
Trebuie 251
Reclamă 252
Dislocare 253
Zborul 254
Puiul de vânt 255
Obosească 259
Linia dreaptă 260

NUVELE

Copacul care ne uneşte 265
Doc 315
În susul apei 413
Amara 464
Alo, Teo! 485

Referinţe critice 515